

บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
: กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2542

ISBN 974-662-739-2

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

๖๗

๖๒๖๗๑

๑๕๔๒

ค. 3

Copyright by Mahidol University

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

: กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

วิรัชดา ชัยเจริญ

นางสาววรรณ ชัยเจริญ

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์พิสิฐ สุกรีพงษ์

วท.บ., วท.ม.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปฐพี มอนซอน

สค.บ., สค.ม., M.O.H.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ประเมธินทร์ สุขุมลชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกายรัตน์ สุขุมลชาติ

ศศ.บ., M.S.

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

วิชาญ นาวานุเคราะห์

นายชาติ นาวานุเคราะห์

วท.บ., วท.ม., Ph.D.

ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

ศาสตราจารย์เลียงชัย ถิ่นถ่อมวงศ์ Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

: กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม

วันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2542

บรรณา ชัยเจริญ

นางสาววรรณ ชัยเจริญ

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์พิสิฐ สุกรีพงษ์

วท.บ., วท.ม.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปฐวี มอนซอน

ศค.บ., ศค.ม., M.O.H.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประภัสร์ ธรรมะเดชา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกายรัตน์ สุขุมลชาติ

ศศ.บ., M.S.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์รุ่งจิรัฐ หุตเจริญ วท.ม.

คณบดี

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

นายจรรชัย วัฒนาประยูร

ร.บ., พบ.ม.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์เลียงชัย ถิมถ่อมวงศ์ Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้สละเวลาอันมีค่าสำหรับการแนะนำ ให้คำปรึกษามาโดยตลอด ได้แก่ ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รศ. พิสิฐ ศุกรियพงศ์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผศ. ปุสดี มอนซอน ผศ. ประกายรัตน์ สุขุมลชาติ และ คุณขจรชัย วัฒนาประยูร หัวหน้าฝ่ายสรรหาอัตรากำลัง กองราชการส่วนตำบล กรรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ได้รับความกรุณาในการตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา จากคณะผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผศ. อุษณีย์ อุยะเสถียร ผศ. ดร. ธวัชชัย บุญโชติ และ รศ. ดร. กมลทิพย์ คดีการ และผู้ตรวจบทคัดย่อภาษาอังกฤษ Mr. Ilyas Baker จากคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ความเอื้อเฟื้อข้อมูลในการวิจัยทุกท่าน ได้แก่ เจ้าหน้าที่จาก ศาลากลางจังหวัดนครปฐม เจ้าหน้าที่จากที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม นายอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ปลัดอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ปลัดอำเภอเมือง สัมพันธ์ นนทสวัสดิ์ศรี และ พัฒนาการอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม คุณชูศรี เทพรรัตน์ ขอขอบพระคุณ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่เฉลิมวุฒิ อุดมธรรมรักษ์ และขอขอบพระคุณสมาชิกกลุ่มสตรีทุกท่าน มา ณ.ที่นี้ด้วย

การเก็บข้อมูลสำเร็จลงด้วยดี จากความช่วยเหลือของเพื่อนๆ ที่แสนดี คือ พี่นุ้ย พี่ตึก เอหุณ ET 23 เอ็ม เราขอขอบคุณสำหรับทุกสิ่งทุกอย่าง ไก่ ยุ AT 11 พี่แหม่ม เก้ ET 23 เอียด คณะสังคมฯ พี่นัม พี่นิพนธ์ พี่แดน ภู ET23 ผู้วิจัยขอขอบคุณมากที่สละเวลามาช่วยเก็บข้อมูล ขอขอบคุณ เจ๊อัย ET23 สำหรับความช่วยเหลือและความรู้สึกลึกๆ และขอขอบคุณเพื่อนชาว ET23 ทุกท่านที่ให้ประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่า ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องการศึกษาทุกท่าน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และ รปภ. ทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาศึกษา 3 ปีเศษ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ ที่ให้ทุนทรัพย์ทางปัญญาที่ไม่สามารถหาซื้อได้ที่ใด ให้กำลังใจ และรอคอยความสำเร็จของลูกอย่างเอื้ออาทร ขอขอบคุณพี่สาว พี่ชาย พี่สะใภ้ และน้องสาว ที่ช่วยพิมพ์งาน ตรวจทาน และจัดหาเครื่องพิมพ์จาก คุณ ชาลี ดิษเทศ ผู้วิจัยขอขอบคุณมาก

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้บังเกิดประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยขอขอบคุณงามความดีแก่อาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา หากเกิดข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

3937159 ENTM/M : สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม; วท.ม. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

คำสำคัญ : บทบาท / องค์การบริหารส่วนตำบล / มูลฝอย / น้ำเสีย

วรรณฯ ยังเจริญ : บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม (THE ROLE OF SUBDISTRICT ORGANIZATION COUNCIL MEMBERS ON WASTE AND WASTE WATER MANAGEMENT : A CASE STUDY MUANG DISTRICT, NAKHON PATHOM PROVINCE)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : พิสิฐ สุกรีพงษ์, วท.ม., ปุสดี มอนซอน, ศค.ม., M.O.H., ประกาศรัตน์ สุขุมลชาติ, ศศ.บ., M.S., ขจรชัย วัฒนาประยูร, ร.บ., พบ.ม. (เกียรตินิยมดี), 327 หน้า. ISBN 974-662-739-2

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาท ความรู้ และทัศนคติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม การศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจในการศึกษาบทบาท ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาท ความรู้ และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย โดยใช้แบบสอบถามกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 235 ราย และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับนายอำเภอ 1 ราย ปลัดอำเภอ 8 ราย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 12 ราย จัดสนทนากลุ่มกับกลุ่มสตรี 12 ราย การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาท ความรู้ และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ใช้สถิติการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม และการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มบรรยายประกอบผลการศึกษา ซึ่งผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีบทบาท และมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ แต่มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับสูง ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย คือ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน และอายุ นอกจากนี้ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (โดยตำแหน่ง หรือโดยการเลือกตั้ง) และความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ควรส่งเสริมให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผ่านสื่อโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ พร้อมทั้งจัดฝึกอบรมทั้งด้านทฤษฎี และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เนื่องจากความรู้ดังกล่าวมีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้เพิ่มเพิ่มบทบาทในองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งนำไปสู่การพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อมในตำบลต่อไป นอกจากนี้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดข้อบังคับ และจัดกิจกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของชุมชน เพื่อประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอย่างจริงจังต่อไป

3937159 ENTM/M : MAJOR : TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL
MANAGEMENT ; M.Sc. (TECHNOLOGY OF
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT)

KEYWORDS : ROLE / SUBDISTRICT ORGANIZATION / WASTE / WASTE
WATER

WANNA YOUNGAROEEN : THE ROLE OF SUBDISTRICT
ORGANIZATION COUNCIL MEMBERS ON WASTE AND WASTE WATER
MANAGEMENT : A CASE STUDY MUANG DISTRICT, NAKHON PATHOM
PROVINCE. THESIS ADVISORS : PISIT SUKREEYAPONGSE, M.Sc.,
PUTSATEE MONZON, M.A., M.O.H., PRAKAIKAT SUKHUMALCHART, B.A.,
M.S., KHACHONCHAI WATTANAPRAYURN, B.A., M.P.A. (Honors), 327 P.
ISBN 974-662-739-2

The purpose of this research was to study the factors affecting the role performance of subdistrict organization council members in waste and waste water management in Nakhon Pathom province. Survey research method was used in this study. Questionnaires were distributed to 235 council members and the factors affecting role performance were analysed using analysis of covariance (ANCOVA) and multiple classification analysis (MCA). Qualitative data were also collected by in-depth interviews with 1 district officer, 8 assistant district officers as well as 12 deputy chief executive of the subdistrict administration organization and a focus group session with 12 members of women's organization, non of whom were subdistrict organization council members. These data were used to explain the result of the questionnaires survey.

A performance scale (high, medium, low) was constructed by the researcher to measure level of role performance. The results shows that role performance was generally low and was affected by whether members had training experience, whether they had received relevant information and whether they had a positive attitude towards the role ($P < 0.05$)

Level of education, household income and age affected knowledge of waste and waste water management significantly ($P < 0.05$). Level of education, status of council members (appointed or elected) and knowledge of waste and waste water management affected attitude towards waste and waste water management significantly ($P < 0.05$).

It is recommended that the Department of Government in Ministry of the Interior should disseminate waste and waste water information through the mass media such as televisions newspapers and it should also organize training course in waste and waste water theory and application through lectures and workshops for council members. Knowledge would improve attitude and, inturn, improve role performance in subdistrict organization council for develop environmental existing in subdistrict. Council members should also have a greater role in the formulation of role and regulation for waste and waste water management in their communities. Finally, communities members should be encouraged to participate in finding solutions to communities problems concerning waste and waste water management.

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญรูป	ถ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย	1
1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	8
1.6 สมมติฐานของการวิจัย	9
1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	10
1.8 ผลที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	11
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล	
2.1.1 นโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาลสู่ องค์การบริหารส่วนตำบล	12
2.1.2 ความเป็นมาของการบริหารงานในตำบล	14
2.1.3 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	15
2.1.4 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	16
2.1.5 โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540	18
2.1.6 ภาพลักษณ์ที่ควรเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล	24
2.1.7 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล	25

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม (ต่อ)

2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

2.1.8 การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล 25

2.1.9 ความสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ในเขต 26

องค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.10 การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล 29

2.1.11 ผลที่เกิดขึ้นจากการมีสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล 30

2.1.12 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมีองค์การบริหารส่วนตำบล 31

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

2.2.1 ความหมายของบทบาท 34

2.2.2 ประเภทของบทบาท 35

2.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาท 36

2.2.4 ปัญหาของการแสดงบทบาท 38

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

2.3.1 ความหมายของความรู้ 39

2.3.2 ระดับความรู้ 40

2.3.3 การจัดประเภทความรู้ 40

2.3.4 การวัดความรู้ 41

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

2.4.1 ความหมายของทัศนคติ 42

2.4.2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติ 43

2.4.3 การแสดงออกของทัศนคติ 45

2.4.4 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ 45

2.4.5 การวัดทัศนคติ 45

2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ 47

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม (ต่อ)

2.6 ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอย

2.6.1 ความหมายของมูลฝอย	49
2.6.2 นิยามและส่วนประกอบของมูลฝอย	49
2.6.3 ลักษณะของมูลฝอย	51
2.6.4 ชนิดของมูลฝอย	52
2.6.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณและลักษณะของมูลฝอย	54
2.6.6 ผลกระทบจากมูลฝอย	55
2.6.7 วิธีการเก็บรวบรวมมูลฝอย	56
2.6.8 แนวทางการกำจัดมูลฝอย	56
2.6.9 แนวทางการบริหารและจัดการมูลฝอย	58

2.7 ความรู้เกี่ยวกับน้ำเสีย

2.7.1 ความหมายของน้ำเสีย	60
2.7.2 สิ่งสกปรกในน้ำเสีย	61
2.7.3 แหล่งกำเนิดของน้ำเสีย	62
2.7.4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำเสีย	63
2.7.5 ผลเสียหายเนื่องจากน้ำเสีย	64
2.7.6 การจัดการน้ำเสีย	65
2.7.7 กระบวนการกำจัดน้ำเสีย	65
2.7.8 การกำจัดน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ	66
2.7.9 แนวทางการป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำเสีย	68

จากชุมชน

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

2.8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาท	74
2.8.2 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	77

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

3.1 ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย	86
3.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	88
3.3 การสุ่มตัวอย่างในการวิจัย	88
3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	90
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	90
3.6 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	97
3.7 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	97
3.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล	102
3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล	102

บทที่ 4 ผลการวิจัย

4.1 ลักษณะส่วนบุคคล	104
4.2 ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	
4.2.1 ความรู้ในการจัดการมูลฝอย	123
4.2.2 ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย	126
4.2.3 ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	129
4.3 ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	
4.3.1 ทักษะในการจัดการมูลฝอย	130
4.3.2 ทักษะในการจัดการน้ำเสีย	132
4.3.3 ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	134
4.4 บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	
4.4.1 บทบาทในการจัดการมูลฝอย	135
4.4.2 บทบาทในการจัดการน้ำเสีย	141
4.4.3 บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	147

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 ผลการวิจัย (ต่อ)

4.5 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการ มูลฝอยและน้ำเสีย ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	148
4.5.1 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอย	149
4.5.2 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอย	155
4.5.3 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอย	161
4.5.4 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสีย	167
4.5.5 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย	173
4.5.6 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสีย	179
4.5.7 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอย และน้ำเสีย	185
4.5.8 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอย และน้ำเสีย	191
4.5.9 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอย และน้ำเสีย	198
4.6 ปัญหาและแนวทางในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	
4.6.1 ปัญหาในการจัดการมูลฝอย	205
4.6.2 แนวทางการพัฒนา/ส่งเสริมบทบาทขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอย	209
4.6.3 ปัญหาในการจัดการน้ำเสีย	210
4.6.4 แนวทางการพัฒนา/ส่งเสริมบทบาทขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในการจัดการน้ำเสีย	213

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 อภิปราย

5.1 บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	215
5.2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความรู้ ทักษะ และบทบาท ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	
5.2.1 อายุ	217
5.2.2 ระดับการศึกษา	220
5.2.3 รายได้ของครัวเรือน	223
5.2.4 สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	226
5.2.5 ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	230
5.2.6 การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	233
5.2.7 ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	237
5.2.8 ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	239

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย	
6.1.1 ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	242
6.1.2 ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	242
6.1.3 บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	242
6.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	
6.2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอย	243
6.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสีย	243
6.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	244
6.3 ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	
6.3.1 ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะในการจัดการมูลฝอย	244
6.3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะในการจัดการน้ำเสีย	245
6.3.3 ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	245

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ (ต่อ)	
6.4 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	
6.4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอย	246
6.4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสีย	247
6.4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	247
6.5 ปัญหาในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	249
6.6 แนวทางการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล	249
6.7 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย	249
6.8 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป	252
บรรณานุกรม	254
ภาคผนวก ก เขตควบคุมมลพิษ	268
ภาคผนวก ข คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินที่มีไข่น้ำทะเล	271
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	276
ภาคผนวก ง การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	300
ภาคผนวก จ ประวัติผู้เชี่ยวชาญ	325
ประวัติผู้วิจัย	327

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และระดับการวัด	8
ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ระหว่างโครงสร้างอำนาจหน้าที่เดิม และ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ใหม่	22
ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ระหว่างโครงสร้างอำนาจหน้าที่เดิม และ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ใหม่ (ต่อ)	23
ตารางที่ 2.2 นิยามและส่วนประกอบของมูลฝอย	50
ตารางที่ 2.3 หลักเกณฑ์การพิจารณาที่ดินเพื่อก่อสร้าง และออกแบบระบบรวบรวม และบำบัดน้ำเสีย	70
ตารางที่ 3.1 รายชื่อและจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตาม สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	87
ตารางที่ 3.2 รายชื่อ จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัด นครปฐม และจำนวนตัวอย่างที่ศึกษา	89
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตาม ลักษณะส่วนบุคคล	105
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตาม ลักษณะส่วนบุคคล (ต่อ)	106
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อมวลชน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	107
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อมวลชน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)	108
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อเฉพาะกิจ ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	109
ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อเฉพาะกิจ ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)	110

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อบุคคล ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	111
ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อบุคคล ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)	112
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยของสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบลรวมสื่อทุกประเภท	112
ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อมวลชน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	113
ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อมวลชน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)	114
ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อเฉพาะกิจ ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	115
ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อเฉพาะกิจ ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)	115
ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อบุคคล ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	116
ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อบุคคล ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)	117
ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียของสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบลรวมสื่อทุกประเภท	118
ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	119
ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)	120

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผ่านสื่อเฉพาะกิจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	121
ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผ่านสื่อบุคคลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	122
ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรวมสื่อทุกประเภท	123
ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตอบความรู้ ในการจัดการมูลฝอยถูก	125
ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของความรู้ในการจัดการมูลฝอยของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	126
ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตอบความรู้ ในการจัดการน้ำเสียถูก	128
ตารางที่ 4.17 จำนวนและร้อยละของความรู้ในการจัดการน้ำเสียของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	129
ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	129
ตารางที่ 4.19 ร้อยละของระดับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	131
ตารางที่ 4.20 จำนวนและร้อยละของทัศนคติในการจัดการมูลฝอยของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	132
ตารางที่ 4.21 ร้อยละของระดับทัศนคติในการจัดการน้ำเสียของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	133
ตารางที่ 4.22 จำนวนและร้อยละของทัศนคติในการจัดการน้ำเสียของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	134

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4.23 จำนวนและร้อยละของทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	135
ตารางที่ 4.24 ร้อยละของบทบาทในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	140
ตารางที่ 4.25 จำนวนและร้อยละของบทบาทในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	141
ตารางที่ 4.26 ร้อยละของระดับบทบาทในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	146
ตารางที่ 4.27 จำนวนและร้อยละของบทบาทในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	147
ตารางที่ 4.28 จำนวนและร้อยละของบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	148
ตารางที่ 4.29 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอย	153
ตารางที่ 4.30 การวิเคราะห์การจำแนกพหุของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอย	154
ตารางที่ 4.31 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอย	159
ตารางที่ 4.32 การวิเคราะห์การจำแนกพหุของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอย	160
ตารางที่ 4.33 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอย	165
ตารางที่ 4.34 การวิเคราะห์การจำแนกพหุของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอย	166

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4.35 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการ น้ำเสีย	171
ตารางที่ 4.36 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการ น้ำเสีย	172
ตารางที่ 4.37 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการ น้ำเสีย	177
ตารางที่ 4.38 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการ น้ำเสีย	178
ตารางที่ 4.39 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการ น้ำเสีย	183
ตารางที่ 4.40 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการ น้ำเสีย	184
ตารางที่ 4.41 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการ มูลฝอยและน้ำเสีย	189
ตารางที่ 4.42 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการ มูลฝอยและน้ำเสีย	190
ตารางที่ 4.43 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการ มูลฝอยและน้ำเสีย	196
ตารางที่ 4.44 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการ มูลฝอยและน้ำเสีย	197
ตารางที่ 4.45 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการ มูลฝอยและน้ำเสีย	203
ตารางที่ 4.46 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการ มูลฝอยและน้ำเสีย	204

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 4.47 อันดับความสำคัญของสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน	205
ตารางที่ 4.48 ปัญหาในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	208
ตารางที่ 4.49 แนวทางการพัฒนา/ส่งเสริมบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการมูลฝอย	209
ตารางที่ 4.50 ปัญหาในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	212
ตารางที่ 4.51 แนวทางการพัฒนา/ส่งเสริมบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการน้ำเสีย	213
ตารางที่ 6.1 สรุปปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษะ และบทบาทในการจัดการ มูลฝอยและน้ำเสีย	248

สารบัญรูป

	หน้า
รูปที่ 2.1 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล	16
รูปที่ 2.2 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2542)	21

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศ ทั้งปัญหาอากาศเสีย น้ำเสีย มลพิษ ดินเสื่อมสภาพ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ตลอดจนเกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศมิให้ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง (กรมควบคุมมลพิษ, 2540: 11) ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับหลาย ๆ จังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดใหญ่ ๆ เช่น กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม เป็นต้น

จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งที่กำลังขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-พ.ศ. 2529) ส่งเสริมให้จังหวัดนครปฐมเป็นชุมชนหลัก เป็นที่รองรับแหล่งงาน ด้วยเหตุที่เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และอุตสาหกรรม เป็นศูนย์กลางการคมนาคม การเกษตร เป็นแหล่งเลี้ยงสุกรที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ และเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญเมืองหนึ่ง จึงทำให้มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีกิจกรรมหลากหลายรูปแบบเกิดขึ้นกระจายอยู่ทั่วไป โดยที่รัฐไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ ปัญหามลพิษและน้ำเสีย ส่งผลเสียต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนและสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นปัญหาที่ทางจังหวัดจะต้องหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน (วิรัช ชมชื่น, 2536: 2)

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจึงได้ออกประกาศเพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยได้ประกาศไว้เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2538 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 112 ตอนพิเศษที่ 11ง-17ง, 2538: 26-27) ให้จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดหนึ่งในเขตควบคุมมลพิษ เพื่อให้ดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2535: 35) (ภาคผนวก ก)

การจัดการมลพิษของจังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น 2 พื้นที่หลัก คือ การจัดการมลพิษในพื้นที่เทศบาลและสุขาภิบาลต่าง ๆ และการจัดการมลพิษนอกพื้นที่เทศบาลและสุขาภิบาล โดยเฉพาะปริมาณมลพิษที่เกิดขึ้นนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ของอำเภอเมือง มี

ประมาณ 70.53 ตัน/วัน แต่ปริมาณมูลฝอยที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ในปี พ.ศ. 2541 มีประมาณ 35.27 ตัน/วัน หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ของการเก็บขน ส่งผลให้มีมูลฝอยตกค้างนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาลจำนวนมากถึง 35.26 ตัน/วัน (บริษัท โปร-เอ็น คอนซัลแทนท์ส จำกัด และบริษัท พัฒนารูป จำกัด, 2539: หน้า 4-5, 4-6) ที่รอกการเก็บขนและการจัดการ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำทำให้น้ำเน่าเสีย สำหรับน้ำเสียของอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมนั้น พบว่าเกิดจาก 3 แหล่งใหญ่ ๆ คือน้ำเสียจากที่อยู่อาศัยของประชาชน น้ำเสียที่ระบายออกจากโรงงานอุตสาหกรรม และน้ำเสียจากภาคเกษตรกรรม โดยน้ำเสียดังกล่าวได้รับการบำบัดก่อนปล่อยออกสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติเฉพาะในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองนครปฐมเท่านั้น ส่วนน้ำเสียนอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล ไม่ได้ผ่านการบำบัดแต่อย่างใด และพบว่าการระบายน้ำเสียดังกล่าวลงสู่แม่น้ำท่าคลอง ทำให้น้ำในแม่น้ำท่าจีนตอนกลางและตอนล่างมีคุณภาพน้ำต่ำลง จัดอยู่ในคุณภาพแหล่งน้ำประเภทที่ 5 ไม่สามารถนำน้ำมาอุปโภคบริโภคได้ (กรมอนามัย กองอนามัยสิ่งแวดล้อม, 2535: 27)

จากนโยบายการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2544) กล่าวว่า เพื่อให้การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพื่อให้ประชาชน และชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากขึ้นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและดูแลรักษาภาวะแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง ด้วยการสนับสนุนจากภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรธุรกิจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539: 136) ซึ่งจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีการส่งเสริมให้วางแผนการพัฒนาทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติลงไปจนถึงระดับตำบล หมู่บ้าน และระหว่างข้าราชการกับประชาชน เช่น ในระดับชาติมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระดับจังหวัด มีแผนพัฒนาจังหวัด และระดับตำบลมีแผนพัฒนาตำบล ในอดีตรัฐบาลเพิ่มบทบาทของสภาตำบล ให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของตำบลในอดีต และต่อมาจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีความเป็นอิสระในการบริหาร การกำหนดแนวทางการทำงาน การจัดทำแผนพัฒนาตำบล และการใช้จ่ายงบประมาณของตนเองในการพัฒนาตำบล และมีกิจกรรมที่ต้องคุ้มครองดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งนี้โดยมีสมมติฐานเบื้องต้นว่า ประชาชนในท้องถิ่นจะแสดงบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่าบุคคลภายนอกท้องถิ่น ดังนั้นการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียจึงเป็นภารกิจสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 เกี่ยวกับการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำ รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติงานโดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในการพิจารณา จัดทำ ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล รวมทั้งมีบทบาทบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประสบความสำเร็จ (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 123) ในการศึกษาครั้งนี้จึงเน้นการศึกษามโนทัศน์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

บทบาท คือ การประพฤติปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ (พิทยา สายหู, 2516: 80) หรืออาจกล่าวได้ว่า บทบาท คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ หรือตำแหน่ง เช่น มีตำแหน่งเป็นพ่อ บทบาทก็ต้องเลี้ยงดูบุตร เป็นครู บทบาทคือ สั่งสอนอบรมนักเรียน เป็นคนไข้ บทบาทคือปฏิบัติตามคำสั่งแพทย์ และบทบาทจะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบทบาทกำหนดความรับผิดชอบของงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติ (สุพัตรา สุภาพ, 2522: 58) ทั้งนี้ บทบาทของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันมาจากหลายปัจจัย ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง (2535: 15) เสนอว่า การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์จำเป็นต้องใช้ทัศนะของสังคมวิทยา ได้แก่ อายุ รายได้ อาชีพ ฯลฯ ประกอบกับทัศนะของจิตวิทยา เช่น ความเชื่อ ความรู้สึก เป็นต้น เพราะอิทธิพลของสังคมที่มีต่อตัวบุคคล จะทำให้เขามีความคิดเห็น และมีพฤติกรรมแตกต่างจากบุคคลอื่น

จากการศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลส่งผลต่อบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ (อำพล พรอารักษ์สกุล, 2539: บทคัดย่อ) ด้วยเหตุนี้การศึกษาเรื่องบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จึงจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย โดยสามารถสรุปปัจจัยสำคัญได้ดังนี้ คือ อายุ การศึกษา รายได้ของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

บุคคลจะใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นอาศัยการเรียนรู้ทางสังคม ที่จะให้ค่าความสำคัญแก่ลักษณะของสถานการณ์ โดยมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลของสังคม หรือสิ่งแวดล้อม นักทฤษฎีการเรียนรู้สามารถพิสูจน์ได้ว่า ความคิดและการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์นั้นสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์ โดยไม่จำกัดอายุ กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุน้อยและอายุมากจะมีการรับรู้สิ่งใหม่ การตัดสินใจ และมีความเห็นแตกต่างกัน (Kohlberg, 1964: 405 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2524: 29) เช่น ผู้มีอายุมากจะเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีความตระหนักถึงผลของการทำลายสิ่งแวดล้อม มากกว่าคนที่อายุน้อย (Malkis & Crasnick, 1977: 25-27)

การศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากการศึกษาช่วยให้บุคคลได้มีการเรียนรู้ มีประสบการณ์และการพัฒนาทางสมอง ที่สมบุรณ์ เฟทท์ กล่าวว่า การศึกษาเป็นกระบวนการทางสังคมอย่างหนึ่งที่ช่วยพัฒนาคุณสมบัติของบุคคล เช่น ความรู้ ค่านิยม ทักษะคติ ทำให้เป็นสมาชิกของสังคม และช่วยให้รับรู้การเปลี่ยนแปลง มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งใหม่ ๆ ได้ง่าย บุคคลที่มีการศึกษาสูงอ่านหนังสือมาก ๆ อยู่ตลอดเวลาจะชอบรับการปฏิบัติสิ่งใหม่ มากกว่าบุคคลที่มีการศึกษาน้อย และไม่ใฝ่ในการอ่านหนังสือ (Fett, 1971 อ้างถึงใน นฤตพงษ์ ไชยวงศ์, 2540: 87) และผู้มีสติปัญญาสูง ย่อมได้เปรียบเรื่องการรับรู้ เรียนรู้ได้ดีกว่า และเร็วกว่าผู้มีสติปัญญาต่ำ ประกอบกับความรู้ที่แตกต่างกันทั้งในด้านปริมาณ และความถูกต้อง ย่อมทำให้มีการรับรู้ที่แตกต่างกัน (จำเนียร ช่วงโชติ, 2516: 84-85)

รายได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการรับรู้ ทักษะคติ และค่านิยมทางสิ่งแวดล้อมของประชาชนแตกต่างกัน ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน จะมีการรับรู้ทางสิ่งแวดล้อม และมีค่านิยมทางสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีโอกาสเดินทางไปสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่ดี จึงส่งผลให้มีทัศนคติที่ดีด้วย (Yi-Fu Tuan, 1974 อ้างถึงใน สุนทรี จินธรรม, 2531 : 109)

เมื่อบุคคลได้รับข่าวสารหรือข้อมูลใด ๆ เป็นประจำจะเกิดการเรียนรู้และตอบสนองโดยอัตโนมัติ (ถวิล ธาราโภชน, 2532: 156-158) ดังตัวอย่างจากการศึกษาของ สาริต อุบลกุล (2532: บทคัดย่อ) เรื่องบทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในการดำเนินกิจกรรมทางประชากรศึกษา พบว่า ตำรวจที่เปิดรับสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร/วารสาร และป้ายโฆษณา มีบทบาทมากกว่าบุคคลที่ไม่ได้เปิดรับสื่อมวลชนประเภทดังกล่าว

สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อทัศนคติ และบทบาท กล่าวคือ บุคคลที่อยู่ในสถานภาพต่างกัน ย่อมมีประสบการณ์ต่างกัน ผู้ดำรงสถานภาพเป็นตัวแทนของประชาชนต้องสัมผัสกับคนจำนวนมาก โอกาสที่จะรับทราบปัญหาของประชาชนก็มีมากขึ้นด้วย สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จึงน่าจะเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความคิดเห็น (ทิวา บุญคำเนิน, 2539: 51) จากการวิจัยเรื่อง ความรู้และความตระหนักของสมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัด ที่มีต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม โบราณสถาน ศักดิ์สิทธิ์ พระนารายณ์ราชเนวศน์ จังหวัดลพบุรี พบว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน ทำให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องความรู้ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์โบราณสถาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (ภาณุ บุรณศิริ, 2537: 118)

ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มากกว่าบุคคลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ดังการวิจัยของ สมโภชน์ สุวรรณรัฐ (2523: บทคัดย่อ) เรื่อง ทักษะของคณะกรรมการสภาตำบลที่มีต่อโครงการสุพรรณบุรี พบว่า กรรมการสภาตำบลที่ได้รับการฝึกอบรมมากจะมีทัศนคติที่ดีมาก และเห็นด้วยต่อโครงการมากกว่าผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมน้อย และสภาพ อิทธิพงษ์ (2536: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ป่าชายเลน : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอท่าใหม่ และกิ่งอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า การมีประสบการณ์การฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน 6-10 ครั้งต่อปี เป็นกลุ่มที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มประชากรที่ศึกษาเรื่องอื่น ๆ

ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะเรื่อง หรือเรื่องทั่ว ๆ ไป หรือระลึกถึงวิธีการ กระบวนการ และสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นความจำ (Bloom, et al., 1971: 271) เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้ จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตอบสนองต่อสิ่งเร้าในลักษณะที่ต่างจากการกระทำเดิมที่เคยปฏิบัติ ความรู้ถือเป็นตัวแปรหนึ่งที่อธิบายถึงสาเหตุของพฤติกรรมได้ เพราะความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ดังนั้นการเสริมสร้างความรู้จะช่วยสร้างเสริมพฤติกรรมการปฏิบัติด้วย (สุชาติ โสมประยูร, 2528: 175)

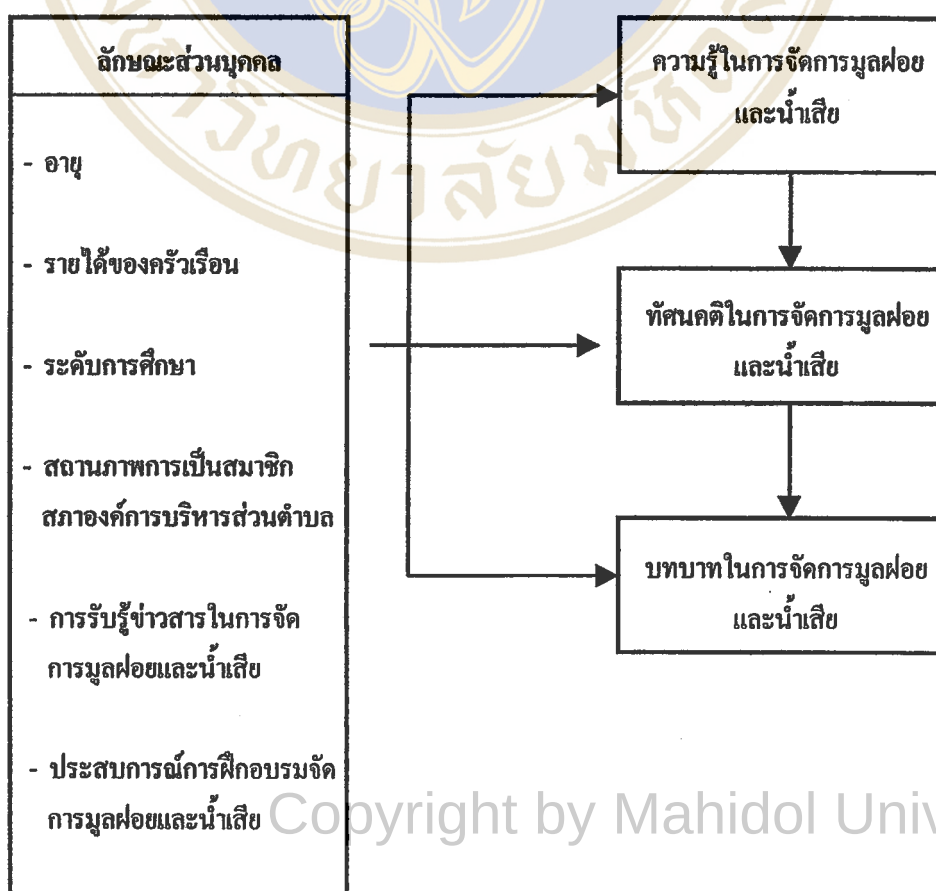
ทัศนคติเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคล เพราะพฤติกรรมส่วนใหญ่ของบุคคลจะถูกควบคุมโดยทัศนคติ นั่นคือพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมานั้นขึ้นอยู่กับทัศนคติเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ (ถวิล ธาราโกชน, 2532: 45-46)

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า ตัวแปรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยนี้ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรเหล่านี้ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับที่แตกต่างกันอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาวินิจฉัยจะเป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มศักยภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งในด้านความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูล

ฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย รวมทั้งก่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรท้องถิ่นอื่น ๆ ในการแสวงหามาตรการเพื่อการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของสิ่งแวดล้อมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

1.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยที่น่าจะมีผลต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย คือ ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ของครัวเรือน ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย นอกจากนี้ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ยังส่งผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ด้วยเช่นกัน โดยที่ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ส่งผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และนอกจากนี้ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียยังส่งผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียด้วย ดังนี้

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

1.3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

1.3.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะคิดในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง จำนวน 12 แห่งในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม คือ องค์การบริหารส่วนตำบลลำพญา องค์การบริหารส่วนตำบลดอนยายหอม องค์การบริหารส่วนตำบลถนนขาด องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านยาง องค์การบริหารส่วนตำบลธรรมศาลา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองดินแดง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหนือ องค์การบริหารส่วนตำบลสวนป่า องค์การบริหารส่วนตำบลสนามจันทร์ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะกั่ว และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปากโลง

1.5 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาดังต่อไปนี้ ได้แก่ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังรายละเอียดตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยและระดับการวัด

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	ระดับการวัด
1. อายุ		Nominal,Interval
2. ระดับการศึกษา		Nominal,Interval
3. รายได้ของครัวเรือน		Nominal,Interval
4. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการ มูลฝอยและน้ำเสีย		Nominal,Interval
5. สถานภาพการเป็นสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล		Nominal
6. ประสบการณ์การฝึกอบรม การจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย		Nominal
7. ความรู้ในการจัดการมูลฝอย และน้ำเสีย	และเป็นตัวแปรตามของตัวแปร อิสระในข้อ 1- 6	Interval
8. ทักษะคติในการจัดการมูลฝอย และน้ำเสีย	และเป็นตัวแปรตามของตัวแปร อิสระ 1 - 7	Interval
	บทบาทในการจัดการมูลฝอย และน้ำเสีย	Interval

1.6 สมมติฐานของการวิจัย

1.6.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย คือ ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ของครัวเรือน ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย กล่าวคือ

1. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมากจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย
2. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย
3. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาน้อย
4. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง
5. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย
6. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

1.6.2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากจะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย

1.6.3 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทัศนคติที่ดีในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียจะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทัศนคติที่ไม่ดีในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย หมายถึง ทฤษฎี กฎเกณฑ์ ข้อเท็จจริง และ ข้อมูลต่าง ๆ ที่บุคคลได้เก็บรวบรวมสะสมไว้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ข้อมูลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้เก็บรวบรวมสะสมไว้

ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึงการปฏิบัติงานจริง ในด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (กรมการปกครอง, 2540ก: 8) ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง โดยประชาชนเลือกตัวแทนหมู่บ้านขึ้นมาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละสองคน

สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ตำแหน่งที่มาโดยตำแหน่ง และเลือกตั้ง

การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย หมายถึง ความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จากสื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร/นิตยสาร สื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ เอกสารทางราชการ แผ่นพับ/โปสเตอร์ หรือ สื่อบุคคล ได้แก่ ญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว เพื่อน/เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน

ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย หมายถึง จำนวนครั้งต่อปีของการเข้ารับการอบรม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

มูลฝอย หมายถึง สิ่งของ เครื่องใช้ที่เป็นทั้งสิ่งที่ย่อยสลายได้และย่อยสลายไม่ได้ เป็นสิ่งที่ไม่ต้องการจากบ้านเรือน เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม รวมทั้งสถานที่สาธารณะ เช่น ถนน ตลาด สถานพยาบาล เป็นต้น

การจัดการมูลฝอย หมายถึง การนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด รวมถึงการเก็บรวบรวมและกำจัดด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้เหลือปริมาณมูลฝอยน้อยที่สุด เช่น การกำจัดโดยการกลบฝังเผา หรือนำไปทำปุ๋ยหมัก

น้ำเสีย หมายถึง น้ำทิ้งที่ผ่านการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งในด้านการอุปโภคบริโภคทำให้มีคุณลักษณะเปลี่ยนไปจากเดิมตามธรรมชาติ เนื่องจากมีสิ่งสกปรกต่าง ๆ เจือปนอยู่ในน้ำก่อให้เกิดผลเสียต่อการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตในน้ำ

การจัดการน้ำเสีย หมายถึง การใช้น้ำให้มีปริมาณน้อยที่สุดและใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด และให้เหลือน้ำเสียปริมาณน้อยที่สุด โดยมีการบำบัดก่อนปล่อยลงสู่สิ่งแวดล้อม

1.8 ผลที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1.8.1 ทำให้ทราบถึงระดับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทราบบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

1.8.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

1.8.3 ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเพิ่มศักยภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ดังต่อไปนี้

- 2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
- 2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ
- 2.6 ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอย
- 2.7 ความรู้เกี่ยวกับน้ำเสีย
- 2.8 งานวิจัยและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2.1 องค์การบริหารส่วนตำบล

2.1.1 นโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาลสู่องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล (องค์การบริหารส่วนตำบล) เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 111 ตอนที่ 53 ก. ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2537 ในบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี ไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ให้จัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล

กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลไปแล้ว (จรัช วัฒนาประยูร, 2541: 1) ดังต่อไปนี้

พ.ศ. 2538	จัดตั้ง	617	แห่ง
พ.ศ. 2539	จัดตั้ง	2,143	แห่ง
พ.ศ. 2540	จัดตั้ง	3,637	แห่ง
รวมเป็น		6,397	แห่ง

ทำให้ขณะนี้ มีสภาพตำบลเพียง 568 แห่ง (ประกาศกรมการปกครอง, 2542) การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นไปอย่างอิสระ มีอำนาจในการบริหาร การกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ การจัดทำแผนพัฒนาตำบล การทำนิติกรรมที่จะก่อเกิด เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิในทางกฎหมายด้วยตนเองภายใต้อำนาจหน้าที่กฎหมายได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีอำนาจในการออกข้อบังคับตำบลที่ใช้กับประชาชนในพื้นที่อีกด้วย

รัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยมีนโยบายชัดเจนที่จะพัฒนาและส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นโยบายสำคัญประการหนึ่งก็คือ การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นในระดับพื้นฐาน คือ “ตำบล” เพื่อสร้างรากฐานของระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานระดับตำบลและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารในระดับตำบลให้เกิดความคล่องตัว รวมทั้งสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีทรัพยากรเพื่อการบริหารอย่างเพียงพอที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาต่อท้องถิ่นอย่างทั่วถึง จึงได้ผลักดันให้มีพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการปกครองส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งกำหนดให้กระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบใหม่ขึ้นอีก ซึ่งหากพิจารณาจากพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้วจะพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีลักษณะพิเศษของหน่วยการปกครองท้องถิ่น กล่าวคือ

1. มีอิสระในการบริหารงานและมีความเป็นนิติบุคคล โดยที่รัฐได้กระจายอำนาจในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจในการบริหารให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล การกำหนดอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนในการพัฒนาตำบล รวมทั้งการให้อำนาจอิสระในการจัดทำงบประมาณรายจ่าย อำนาจอิสระในการออกข้อบังคับตำบลเพื่อใช้บังคับในเขตตำบลเท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมาย และมีอำนาจอิสระในการจัดเก็บรายได้ของตนเองคือภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นต้น ด้วยเหตุที่กฎหมายฉบับนี้สำเร็จลงในยุคของการกระจายอำนาจ ทำให้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ มีอิสระมากกว่าท้องถิ่นอื่น ๆ

2. มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จะเห็นได้ว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งเป็นส่วนใหญ่

สำหรับในส่วนที่เหลือแม้จะมาโดยตำแหน่งแต่ก็เป็นตำแหน่งที่มาจากการเลือกตั้งจากประชาชน เช่นกัน คือ กำนัน และ ผู้ใหญ่บ้าน (ยกเว้นตำแหน่งแพทย์ประจำตำบล) ส่วนฝ่ายบริหาร คือ คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเช่นเดียวกัน

3.องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกิดจากกระแสเรียกร้องและความต้องการของประชาชนที่จะมีอำนาจในการบริหารงานในตำบลของตนให้มากขึ้น จากจุดนี้เองส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่มีความตื่นตัวในการปกครองตนเองสูงและยังเป็นการฝึกหัดให้ประชาชนได้เรียนรู้วิธีการบริหารงาน การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง รวมทั้งจะทำให้การแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนนั้นตรงเป้าหมายมากที่สุดอีกด้วย (กรมการปกครอง, 2540 ข: 1-2)

2.1.2 ความเป็นมาของการบริหารงานในตำบล

ในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2510 ได้บัญญัติการจัดระเบียบบริหารงานในตำบลโดยกำหนดให้มีคณะกรรมการตำบลขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลและแพทย์ประจำตำบลเป็นกรรมการ โดยตำแหน่งและมีกรรมการตำบลผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยครูประชาบาลในตำบลหนึ่งคนและกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละหนึ่งคน คณะกรรมการตำบลจะทำหน้าที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่กำนันในกิจการอันเป็นหน้าที่ของกำนัน อย่างไรก็ตาม โครงสร้างตัวบุคคลและขอบเขตอำนาจหน้าที่ได้มีวิวัฒนาการและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดระเบียบบริหารงานของสภาตำบลอีก 4 ครั้ง คือ (กรมการปกครอง, 2540 ก: 2-3)

1. สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222 / 2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2499
 2. องค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2500
 3. สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 275 / 2509 ลงวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2509
 4. สภาตำบลตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515
- การจัดรูปแบบการบริหารงานในตำบลในครั้งสุดท้ายคือ ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 นั้นยังไม่อาจปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้เนื่องจาก
1. ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลจึงไม่สามารถทำนิติกรรมได้ด้วยตนเอง
 2. มีรายได้น้อยจนไม่สามารถกำหนดแผนงาน โครงการเพื่อการพัฒนาตำบลได้

3. ไม่มีอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน เหล่านี้ทำให้สภาตำบลไม่มีขีดความสามารถที่จะพัฒนาท้องถิ่นได้ดี จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2535 รัฐบาลมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นและปรับปรุงฐานะของสภาตำบลให้เป็นนิติบุคคลเพื่อให้สามารถบริหารการพัฒนาตำบลได้ด้วยตนเอง กระทรวงมหาดไทยจึงได้ใช้เวลา 2 ปีเต็มในการผลักดันกฎหมายเรื่องนี้จนกระทั่งได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 111 ตอนที่ 53 ก ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2537 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2538 เป็นต้นมา ซึ่งมีผลให้ทั่วประเทศ มีสภาตำบลนิติบุคคลจำนวน 568 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลอีกจำนวน 6,397 แห่ง (ประกาศกรมการปกครอง, 2542)

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 นอกจากจะกำหนดให้สภาตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลแล้ว ยังได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานในตำบลอีกแบบหนึ่งโดยกำหนดให้สภาตำบลที่มีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละหนึ่งแสนห้าหมื่นบาทจะได้รับการจัดตั้งเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเรียกว่า “องค์การบริหารส่วนตำบล”

2.1.3 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝ่ายนิติบัญญัติเรียกว่า สภาองค์การบริหารส่วนตำบล กับฝ่ายบริหารเรียกว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (กรมการปกครอง, 2540 ก: 4)

1. สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย

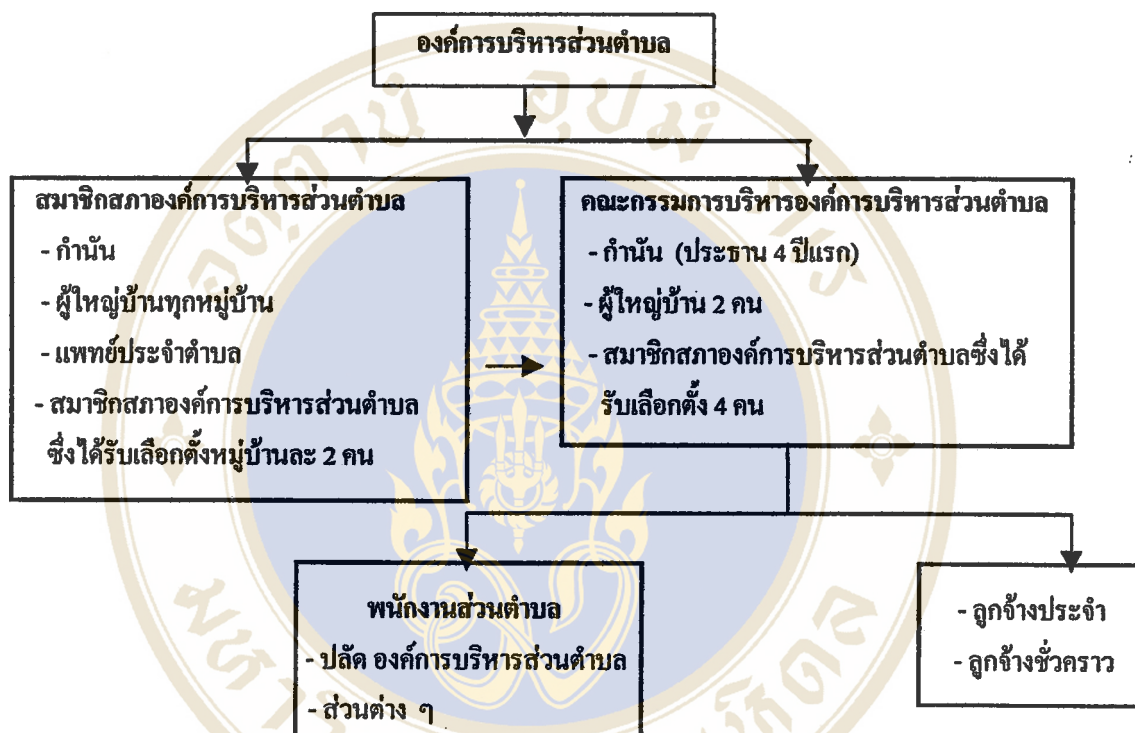
1.1 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล

1.2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้นหมู่บ้านละสองคน

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานหนึ่งคน รองประธานสภาหนึ่งคนโดยนายอำเภอแต่งตั้งจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมิใช่กำนันตามมติองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ยังให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกสมาชิกคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอีกด้วย

2. คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยกรรมการซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่เกินสองคน และ

จากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับเลือกตั้งไม่เกินสี่คน (รูปที่ 2.1) คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล มีประจํากรรมการบริหารคนหนึ่งเลือกจากกรรมการบริหารด้วยกันแต่ในบทยเฉพาะกาล กำหนดให้กำนันเป็นประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยตำแหน่งในปี พ.ศ. 2538 จนถึงวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2542

รูปที่ 2.1 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
ที่มา : กรมการปกครอง (2540 ก : ปกหลังด้านใน)

2.1.4 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 นั้นได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66) โดยมีหน้าที่ที่ต้องดำเนินกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 16)

มาตรา 67 องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องดำเนินกิจกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำ
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน ที่สาธารณะ กำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. การส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
6. การส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
7. การคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
8. การปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้

1. ให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงรักษาการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน
8. คุ้มครองดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับพาณิชย์

ทั้งนี้ การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น องค์การบริหารส่วนตำบลอาจออกข้อบัญญัติตำบลเพื่อบังคับใช้แก่ประชาชนในตำบลได้โดยกำหนดโทษปรับแก่ผู้ฝ่าฝืนได้ แต่ต้องไม่เกินห้าร้อยบาท (กรมการปกครอง, 2540 ก: 9-10) โดยที่อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามมาตรา 67 และ 68 นั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ นำความเห็นชอบจากองค์การบริหารส่วนตำบล ไปพิจารณาดำเนินการนั้นด้วย

(มาตรา 69) และองค์การบริหารส่วนตำบลอาจทำกิจการที่จำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา 73) นอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือร่วมกับสภาตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 17)

2.1.5 โครงสร้างอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 เป็นเหตุให้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญอยู่หลายประเด็น ได้แก่ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 45 ระบุว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละสองคน ซึ่งเลือกตั้งขึ้นโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 58 ระบุว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย ประธานกรรมการบริหารคนหนึ่ง และกรรมการบริหารจำนวนสองคน ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้ง จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 45 และ 58 ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 285 ซึ่งระบุว่า องค์การปกครองท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยที่คณะบริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ครอบคลุมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 289 ระบุว่า องค์การปกครองท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น (กรมการปกครอง, 2541: 53-54) ดังนั้นจำเป็นต้องแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ขณะนี้ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 แล้ว โดยมีผลใช้บังคับนับถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีสาระสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และกรมการปกครอง, 2541: 1-2) ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล

1) โครงสร้างสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน องค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 1 หมู่บ้านให้มีสมาชิก 6 คน องค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 2 หมู่บ้านให้มีสมาชิกได้หมู่บ้านละ 3 คน (มาตรา 7) {เดิมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ 2 คน}

2) โครงสร้างฝ่ายบริหารประกอบด้วยประธานกรรมการบริหาร 1 คน และกรรมการบริหาร 2 คน โดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้เลือกแล้วเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้งและให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร (มาตรา 10) {เดิมประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน 2 คน และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งไม่เกิน 4 คน} (รูปที่ 2.2)

2. ด้านคุณสมบัติและสมาชิกภาพของสมาชิก

1) กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและการพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ไว้โดยเฉพาะ (มาตรา 9) {เดิมนำเอาคุณสมบัติของสมาชิกสภาตำบลมาใช้กับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล}

ในระหว่างเริ่มแรกเป็นเวลา 4 ปี นับแต่กฎหมายนี้ใช้บังคับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลและสารวัตรกำนัน สามารถมาสมัครเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้โดยไม่ต้องลาออกจากตำแหน่ง แต่เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วต้องพ้นจากตำแหน่งเดิมทันที (มาตรา 21 ทวิ)

2) กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของฝ่ายบริหารใหม่แยกเป็นกรณีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและพ้นจากตำแหน่งเป็นการเฉพาะตัว (มาตรา 12, มาตรา 13) {เดิม กำหนดเฉพาะการพ้นจากตำแหน่งเป็นการเฉพาะตัว}

3) เพิ่มเหตุแห่งการพ้นตำแหน่งสมาชิกสภาตำบลที่มาจากการเลือกตั้งหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ว่าต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงและโดยอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำให้แก่สภาตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล {เดิมกำหนดไว้แต่เพียงว่ามีส่วนได้เสียเท่านั้น} และ

สมาชิกสภาตำบลและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องไม่มีส่วนได้เสียไม่ว่าก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่ง (มาตรา 3, มาตรา 4, มาตรา 5, มาตรา 13) {เดิม ห้ามเฉพาะเมื่อได้เป็นสมาชิกสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เท่านั้น}

3. ด้านการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1) ให้มีการยุบรวมสภาตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดังนี้ (มาตรา 6)

(1) สภาตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบลยุบรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น โดยเจตนารมณ์ของประชาชน

(2) องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประชากรไม่ถึง 2,000 คน ทั้งเป็นเหตุทำให้ไม่สามารถบริหารงานพื้นที่นั้นให้มีประสิทธิภาพในลักษณะองค์การบริหารส่วนตำบลได้ จะต้องยุบรวมกับ องค์การบริหารส่วนตำบล หรือท้องถิ่นอื่น แต่การจะไปยุบรวมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลหรือท้องถิ่นใดให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ที่จะถูกยุบ {เดิมไม่มีบทบัญญัติเรื่องนี้ไว้}

2) กำหนดเหตุแห่งการยุบสภาใหม่ คือ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนหรือประโยชน์ของประเทศ ผู้ว่าราชการจังหวัด ยุบสภาได้ (มาตรา 20) {เดิมเหตุแห่งการยุบสภาก็คือสภากระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติการไม่ชอบด้านอำนาจหน้าที่}

3) ให้ประชาชนเสนอข้อบังคับตำบลได้ (มาตรา 17)

4. ด้านอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

เพิ่มอำนาจหน้าที่ด้านบำรุงรักษาสีลปะ จาริตประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นการท่องเที่ยว การผังเมือง (มาตรา 14, มาตรา 15, มาตรา 16)

5. ด้านรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

เพิ่มบทบัญญัติเรื่องการเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ให้ประธานกรรมการบริหารมีอำนาจเช่นเดียวกับนายกเทศมนตรี (มาตรา 18)

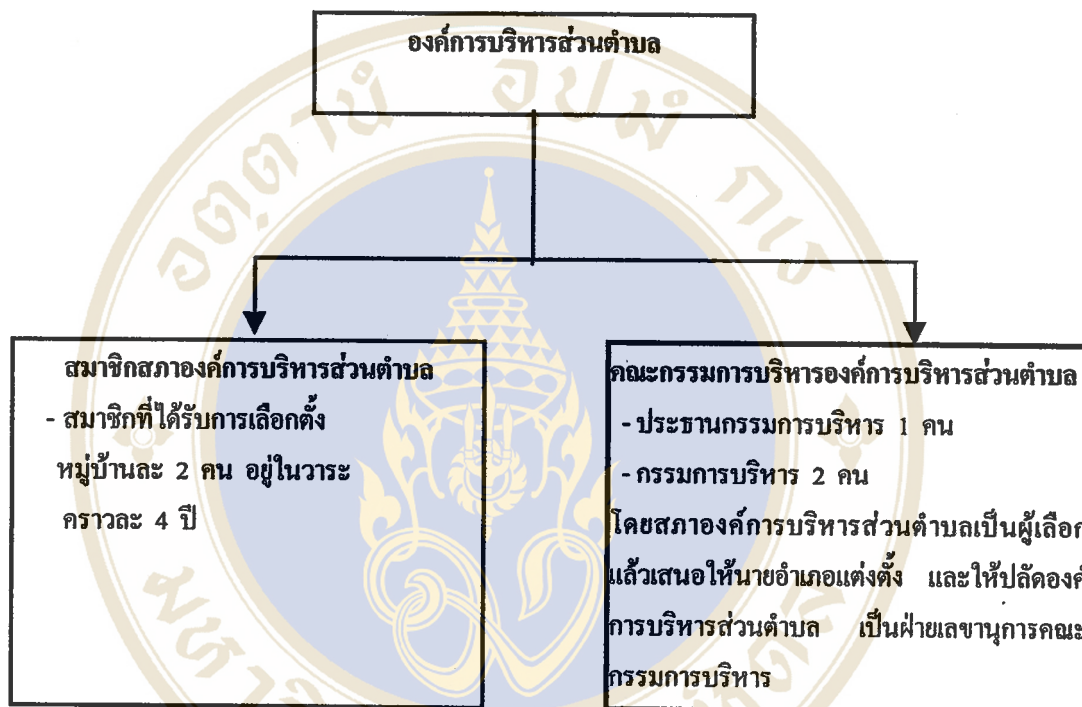
6. บทเฉพาะกาล

1) สมาชิกและกรรมการบริหารที่เป็นอยู่ในวันที่ใช้กฎหมายนี้ให้เป็นอยู่ต่อไป และหากตำแหน่งสมาชิกว่างลงก็ไม่ต้องเลือกแทนตำแหน่งที่ว่าง (มาตรา 22, มาตรา 23)

2) การเลือกตั้งให้ใช้กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมาใช้โดยอนุโลมและให้ถือเขตหมู่บ้านเป็นเขตเลือกตั้ง (มาตรา 24)

3) ให้ยุบรวม องค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีประชากรไม่ถึง 2,000 คน ซึ่งเป็นเหตุให้ไม่มีประสิทธิภาพด้วย ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่กฎหมายนี้ใช้บังคับ

**โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล
ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล
แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2542)**

รูปที่ 2.2 โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2542)

ที่มา : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และกรมการปกครอง (2541:3)

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจหน้าที่เดิมขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เปรียบเทียบโครงสร้างหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ดังนี้ (ตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างโครงสร้างอำนาจหน้าที่เดิมและโครงสร้างอำนาจหน้าที่ใหม่

โครงสร้างอำนาจหน้าที่เดิม	โครงสร้างอำนาจหน้าที่ใหม่ ตาม พ.ร.บ. สถาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2542)
1.สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิก โดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ของทุกหมู่บ้าน ในตำบล แพทย์ประจำตำบล และสมาชิกซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้น เป็น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ 2 คน	1.สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกหมู่บ้านละ 2 คน หากองค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิก 6 คน องค์การบริหารส่วนตำบลใดมี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกได้หมู่บ้านละ 3 คน
2. คุณสมบัติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้กำหนดให้น้ำเอาคุณสมบัติของสมาชิกสภาตำบลมาใช้บังคับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	2.กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และการพ้นจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะในวาระเริ่มแรกเป็นเวลา 4 ปี นับแต่กฎหมายนี้ใช้บังคับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน สามารถสมัครเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยไม่ต้องลาออกจากตำแหน่ง แต่เมื่อได้รับเลือกตั้งแล้วต้องพ้นจากตำแหน่ง
3.กำหนดการพ้นจากตำแหน่งของฝ่ายบริหารเป็นการเฉพาะตัว	3.กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของฝ่ายบริหารใหม่ แยกเป็นกรณีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และพ้นจากตำแหน่งเป็นการเฉพาะตัว
4.กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบล ที่มาจากการเลือกตั้งหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลว่าต้องไม่มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือกิจการที่กระทำให้แก่สภาตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล และห้ามไม่ให้มีส่วน ได้เสียเมื่อได้เป็นสมาชิกสภาตำบลหรือสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น	4.เพิ่มเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาตำบล ที่มาจากการเลือกตั้ง หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ว่าต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงและโดยอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่จะกระทำให้แก่สภาตำบล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล และห้ามไม่ให้มีส่วนได้เสียไม่ว่าก่อนหรือหลังดำรงตำแหน่ง

ที่มา : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และกรมการปกครอง (2541: 3)

ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบโครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างโครงสร้างอำนาจหน้าที่เดิมและโครงสร้างอำนาจหน้าที่ใหม่ (ต่อ)

โครงสร้างอำนาจหน้าที่เดิม	โครงสร้างอำนาจหน้าที่ใหม่ ตาม พ.ร.บ.สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลฉบับที่ 3(พ.ศ. 2542)
6.กำหนดเหตุแห่งการยุบสภาให้เมื่อสภากระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือสวัสดิภาพประชาชน ละเลยไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติการ ไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ 7. ไม่ได้กำหนดให้ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับการเข้าชื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่น 8. อำนาจหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ (7) คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ราชการมอบหมาย 9. ไม่ได้บัญญัติให้ประชาชนกรรมการบริหารมีอำนาจ และหน้าที่เช่นเดียวกับอำนาจและหน้าที่ของนายกเทศมนตรี ในเรื่องการเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่	6.กำหนดเหตุแห่งการยุบสภาใหม่ คือ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน หรือประโยชน์ของประเทศ ผู้ว่าราชการจังหวัด ยุบสภาได้ 7.บัญญัติให้ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถเข้าชื่อเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ 8. ให้ยกเลิกอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ใน (8) และให้ใช้ข้อความนี้แทน (8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณ หรือบุคลากรให้ตามความจำเป็น และสมควร 9. เพื่อทบทวนข้อบัญญัติ เรื่องการเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องที่ให้ประชาชนกรรมการบริหารมีอำนาจเช่นเดียวกับนายกเทศมนตรี

ที่มา : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และกรมการปกครอง (2541: 4)

2.1.6 ภาพลักษณ์ที่ควรเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นมา ย่อมมีเจตนารมณ์และจุดมุ่งหมายที่ประสงค์ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหรือก้าวไปถึง อาจสรุปภาพลักษณ์ที่ควรเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้ (กรมการปกครอง, 2540 ข: 8)

1. มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานและมีกิจกรรมเพื่อการพัฒนาตำบลที่เหมาะสม โดยมีข้อจำกัดทางระเบียบ กฎหมาย และการกำกับดูแลที่ไม่เคร่งครัดเกินไป องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรมีความพร้อมในการดำเนินการตามหน้าที่และมีอำนาจในฐานะเจ้าพนักงานในเรื่องนั้น ๆ อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดเก็บรายได้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการป้องกันบรรเทาสาธารณภัยซึ่งกระทบต่อประชาชนในตำบลโดยตรง

2. การบริหารงานตามระเบียบกฎหมายที่ถูกต้อง เกิดความผิดพลาดน้อย และไม่มีแนวคิดที่จะอาศัยช่องว่างของระเบียบดำเนินการในสิ่งที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐและความประสงค์ของประชาชน ทั้งนี้เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นส่วนราชการจึงต้องดำเนินการต่าง ๆ ตามระเบียบของทางราชการ อย่างไรก็ตามในภาพที่เป็นอยู่จะเห็นได้ว่ากฎระเบียบต่าง ๆ ที่ใช้กับองค์การบริหารส่วนตำบลจะเปิดกว้างมากกว่ากฎระเบียบของท้องถิ่นอื่นอยู่แล้ว

3. มีการบริหารงานในลักษณะที่เรียกว่า “คิดเป็น” โดยเรียนรู้การแก้ไขปัญหาของตนเองและพึ่งพาหน่วยงานภายนอกให้น้อยที่สุด นอกจากนี้ยังสามารถใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาตำบลให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนด้วย จะเห็นได้ว่าภาพของการ “คิดเป็น” นี้จะสัมพันธ์กับอิสระทางการบริหาร หากมีอำนาจทางการบริหารแต่ไม่สามารถคิดเป็น และพึ่งพาความคิดของผู้อื่นก็ทำให้อำนาจอิสระนั้นไร้ค่าลงไป อย่างไรก็ตามในความเป็นอิสระดังกล่าวนี้ย่อมหมายถึงการพึ่งพาหน่วยงานภายนอกน้อยแต่มีใช้ขาดความสัมพันธ์ไปเลย

4. มีการมีส่วนร่วมจากประชาชนในตำบลอย่างแพร่หลาย ทั้งในขั้นการเลือกตั้งขั้นการบริหารและการติดตามและสนับสนุนการบริหาร และที่สำคัญก็คือคนหนุ่มสาวที่มีการศึกษาควรกลับไปร่วมพัฒนาตำบลเพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรประชาชนอย่างแท้จริง

5. มีรายได้มากเพียงพอ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีรายได้มากพอที่จะดำเนินการพัฒนาพื้นที่เป็นเขตชนบทและล้าหลังได้ด้วย และที่มาของรายได้ไม่ควรพึ่งพาเงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือเงินจัดสรรจากหน่วยงานต่าง ๆ จนเกินไป แต่ควรเกิดจากการบริหารงานด้านสาธารณสุขและการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับฝีมือการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น

6. มีบุคลากรที่เป็นคนในตำบล ภายใต้ความจริงที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นย่อมรักท้องถิ่นของตน องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรใช้ทรัพยากรบุคคลให้มากที่สุดในฐานะที่เป็นพนักงานส่วนตำบลหรือลูกจ้างก็ได้

7. มีกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ นอกจากนี้ควรดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งคำนึงถึงการคงอยู่ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี

2.1.7 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้ซึ่งอาจจำแนกตามแหล่งที่มาดังต่อไปนี้ (กรมการปกครอง, 2540 ก: 10-11)

แหล่งที่หนึ่ง รายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเองจาก ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์ ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับต่าง ๆ และรายได้จากทรัพย์สิน สาธารณูปโภคและการพาณิชย์ขององค์การบริหารส่วนตำบล

แหล่งที่สอง รายได้ซึ่งหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่จัดเก็บเพิ่มให้จากภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีสุรา ภาษีสรรพสามิต เก็บให้จากภาษีรถยนต์ และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อน และจัดสรรหรือแบ่งให้จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ จากอากรรังนกอีแอ่น ค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล อากรกรปรเมง ค่าภาคหลวงป่าไม้ ค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม ค่าจดทะเบียนและนิติกรรมที่ดิน ค่าธรรมเนียมตามกฎหมายอุทยานแห่งชาติ ซึ่งรายได้จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้เป็นรายได้พิเศษที่ท้องถิ่นอื่นไม่มี

แหล่งที่สาม รายได้จากเงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้

2.1.8 การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลบริหารงานโดยคณะกรรมการบริหารรับผิดชอบดำเนินการและโครงการตามแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีประธานกรรมการบริหารเป็นผู้แทนขององค์การบริหารส่วนตำบล และมีพนักงานส่วนตำบลเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำในส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น ปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้าส่วนโยธา รวมทั้งลูกจ้างที่ปฏิบัติงานใน องค์การบริหารส่วนตำบล (กรมการปกครอง, 2540 ก: 11)

2.1.9 ความสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

หัวใจสำคัญประการหนึ่งของการกระจายอำนาจคือ การให้ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง (Autonomy) ซึ่งเป็นความอิสระที่ท้องถิ่นได้มีโอกาสปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินกิจการสาธารณะต่าง ๆ โดยมีอำนาจตัดสินใจอย่างอิสระและสามารถกำหนดนโยบายบริหารท้องถิ่นได้เอง แต่มิใช่เป็นความอิสระจากอำนาจของรัฐบาลไปเป็นการปกครองชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตยในตัวเอง (non-sovereign community) เช่นเดียวกับการปกครองประเทศหรือในฐานะที่เป็นรัฐ อำนาจอิสระของท้องถิ่นจึงไม่ใช่อำนาจอธิปไตย ท้องถิ่นยังคงมีความสัมพันธ์กับรัฐบาลในฐานะที่เป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ ซึ่งจัดตั้งขึ้นและกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่โดยส่วนกลาง แม้ท้องถิ่นจะมีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและมีอิสระในการปกครองตนเองสักเพียงใดก็ตาม ก็ต้องตกอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล (ส่วนกลาง) กับท้องถิ่น มีราชการส่วนภูมิภาคทำหน้าที่แทนส่วนกลางในการกำกับดูแลท้องถิ่นเสียเป็นส่วนใหญ่ กล่าวได้ว่าส่วนภูมิภาคมีความใกล้ชิดกับท้องถิ่นมากกว่าส่วนกลาง อย่างไรก็ตามส่วนภูมิภาคซึ่งได้รับมอบอำนาจจากส่วนกลางให้ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ ก็มีขอบเขตเฉพาะเรื่องที่จำเป็นซึ่งอาจกระทบกระเทือนหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อท้องถิ่นหรือราชการได้ (แต่จะไม่ไปก้าวล่วงการบริหารงานภายในของท้องถิ่น) เช่น การออกกฎหมายระเบียบต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และเพื่อให้การดำเนินงานของท้องถิ่นเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายระเบียบที่วางไว้เท่านั้น(สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2540: 63) และจากการวิจัยเรื่อง บทบาทและความสัมพันธ์ของส่วนราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539 อ้างถึงใน สุดเขตต์ เข้มโต, 2540: 40-41) พบว่า

1. ด้านอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตลอดจนราชการส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ มีความตั้งใจที่จะสนับสนุนการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล ในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนหรือในเรื่องอื่น ๆ แต่ยังมีปัญหาคือยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารส่วนตำบลน้อยมาก เนื่องจากได้รับข้อมูลข่าวสารไม่เพียงพอ

2. ความผูกพันเกี่ยวข้องของส่วนราชการต่าง ๆ ที่ผูกพันกันในการปฏิบัติภารกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น จะเป็นในลักษณะที่ส่วนราชการ ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคเข้าไป

ปฏิบัติงานในฐานะที่ปรึกษา ที่เลี้ยงผู้แนะนำแก่องค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งมักไม่มีปัญหาข้อขัดข้องความเหลื่อมล้ำซ้ำซ้อนในการปฏิบัติ เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องมักจะประสานงานและเจรจาตกลงกันได้ดี ตามมาตรา 72 วรรค 2 ที่ระบุว่า “เพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์กรบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลอาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการขององค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นการชั่วคราวได้ โดยไม่ขาดจากต้นสังกัด ทั้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น และในกรณีที่เป็นการข้าราชการซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดให้กระทรวงมหาดไทย ทำความตกลงกับต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง” ประกอบกับความสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างพัฒนากรกับสภาตำบลตามโครงสร้างเก่า และภาระหน้าที่ของพัฒนากรที่พึงมีต่อองค์กรท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชนจึงสนับสนุนให้พัฒนากรไปปฏิบัติงานในหน้าที่เลขานุการสภาตำบลและปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลหากได้รับการร้องขอ ซึ่งปรากฏว่าพัฒนากรทั่วประเทศได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเลขานุการสภาตำบลถึง 1,910 คน และมีพัฒนากรได้รับการร้องขอให้ช่วยปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 896 คน (ข้อมูล ณ เดือนสิงหาคม 2539)

พัฒนากรปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือ องค์การบริหารส่วนตำบล หลายประการ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นงานใหม่ ๆ ที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่คุ้นเคย เช่น งานธุรการ งานสารบรรณ งานการเงินการคลัง งานโยธา ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการทำงานของพัฒนากรด้วยเช่นกัน เพราะงานเหล่านี้มีระเบียบกฎหมายที่โดยปกติพัฒนากร ไม่ใคร่เกี่ยวข้องด้วยซ้ำกับไว้ พัฒนาการจึงไม่มีความสันทัดจัดเจนในเรื่องดังกล่าว ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติงานกับ องค์การบริหารส่วนตำบลของพัฒนากรเป็นไปอย่างชัดเจน กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของพัฒนากรให้เป็นการสนับสนุนความเข้มแข็งในการบริหารการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยไม่ก้าวล่วงอำนาจหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีตามกฎหมาย ไม่ขัดขวางการพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล และอยู่ภายในขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของกรมการพัฒนาชุมชน ดังนี้

1. รับผิดชอบการจัดตั้ง บริหาร และพัฒนาศูนย์ข้อมูลตำบล รวมทั้งการให้บริการข้อมูลข่าวสารการพัฒนาแก่หน่วยราชการ องค์กรเอกชน และ บุคคลทั่วไป โดยให้มีหน้าที่ในการจัดเก็บ วิเคราะห์ประมวลผล เผยแพร่ข้อมูลเพื่อการพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล
2. ช่วยเหลือ แนะนำ และสนับสนุนองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล 5 ปี และแผนพัฒนาตำบลประจำปี การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาตำบลในภาพรวม หรือเป็นที่ปรึกษาด้านการวางแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. ให้คำปรึกษา และแนะนำองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการดำเนินงานตามหลักการพัฒนาชุมชน

4.เสนอแผนงาน/โครงการการพัฒนาชุมชนตามระบบการบริหารการพัฒนาเพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น (กนภ.) และอื่น ๆ ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลต่อ องค์การบริหารส่วนตำบล

5. ดำเนินงาน นิเทศ ติดตาม และประเมินผลแผนงาน/โครงการที่กรมการพัฒนาชุมชนรับผิดชอบในฐานะเป็นหน่วยดำเนินการ

ปัจจุบัน บทบาทของพัฒนากรในงานด้านธุรการกำลังลดน้อยลงเป็นลำดับ เพราะปลัดตำบลจะรับผิดชอบในหน้าที่เหล่านี้ และบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล จะสามารถรับผิดชอบงานบริหารภายในส่วนใหญ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ ดังนั้น บทบาทสำคัญที่ยังไม่มีผู้รับผิดชอบอย่างจริงจังคือ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักที่สำคัญไม่ใช่ว่าเฉพาะเพื่อเป็นการพัฒนาตามแนวนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เท่านั้น แต่การพัฒนาในส่วนนี้ยังถือว่าเป็นการวางรากฐานของสังคมประชาธิปไตยของประเทศ (อรพินท์ สฟ โชคชัย และคนอื่น ๆ, 2540: 39-41)

การทำงานในระดับพื้นที่ซึ่งไม่มีกลไกและรูปแบบการประสานงานที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินงานที่ควรเป็นในรูปแบบของหุ้นส่วนในการพัฒนา โดยเฉพาะกับหน่วยงานของภาคราชการไม่เกิดขึ้นมากนัก ปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐหลัก เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ไม่มีแนวทางที่ชัดเจนว่าการดำเนินงานร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเป็นอย่างไร ที่ผ่านมามีการดำเนินการตามระบบที่คุ้นเคยทำให้การวางแผนและดำเนินงานในระดับพื้นที่ยังไม่สอดคล้อง หน่วยงานหลักอื่น ๆ นอกเหนือจากกระทรวงมหาดไทย ข้าราชการจากหน่วยงานอื่น ยังไม่เข้าใจระบบ ภาระหน้าที่และบทบาทขององค์กรระดับตำบล อย่างไรก็ตาม และในอนาคตอันใกล้องค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิที่จะปฏิเสธการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐการได้ตามอำนาจในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 73 ซึ่งกำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบล และสภาตำบลมีสิทธิที่จะ ไม่ยินยอมให้หน่วยงานภาครัฐการดำเนินงานในพื้นที่ได้(อรพินท์ สฟ โชคชัย และคนอื่น ๆ, 2540: 52)

นอกจากองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคแล้วยังมีความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ ดังผลการศึกษาของ จรัส สุวรรณมาลา (2539) (อ้างถึงใน สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2540: 30-31) เรื่อง “สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ศักยภาพและทางเลือกสู่อนาคต” โดยทำการสัมภาษณ์บุคคลระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล รวมทั้งสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลและ

ประชาชนในพื้นที่ประกอบกับใช้การสังเกตการณ์เกี่ยวกับการจัดทำแผน การจัดทำบัญชี การประชุม และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสำนักงานของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล 15 ตำบล ใน 5 จังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า

1. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ มีจุดเด่น คือ การมีโครงสร้างองค์การที่เล็กและมีความยืดหยุ่นสูง มีบุคลากรแบบ Paraprofessional ซึ่งประกอบด้วย บุคคลในท้องถิ่นทั้งสิ้น มีการทำงานเป็นทีม มีความตั้งใจที่จะทำงานเพื่อชุมชนของตนเองสูง ในด้านปัจจัยแวดล้อมมีหน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ และองค์การเอกชน (NGO) ซึ่งดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาชนบทและจัดบริหารพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถประสานงานขอความช่วยเหลือ และจัดทำกิจกรรมร่วมกันได้

2. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีข้อด้อยที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาศักยภาพการบริหารให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ การวางแผนและการจัดทำงบประมาณการบริหารจัดการและบุคลากร

2.1.10 การกำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่นับว่าเป็นการกระจายอำนาจทางการบริหารและการตัดสินใจไปสู่องค์กรระดับตำบลและประชาชน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมายระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ จึงให้นายอำเภอเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และมีอำนาจเรียกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กรรมการบริหาร พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างมาชี้แจงหรือสอบสวน รวมทั้งเรียกราชงานหรือเอกสารใด ๆ มาตรวจสอบได้ และให้อำนาจแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หรือให้คณะกรรมการบริหารทั้งคณะหรือกรรมการบริหารรายบุคคลพ้นจากตำแหน่งได้ตามคำแนะนำของนายอำเภอ ทั้งนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดยังมีอำนาจในการสั่งกักัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือแพทย์ประจำตำบลออกจากตำแหน่งได้ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวเป็นเหตุแห่งการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเป็นกรรมการบริหารที่ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง โดยให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากตำแหน่งเพราะบกพร่องในทางความประพฤติหรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องถิ่น (กรมการปกครอง, 2540 ก: 11-12)

2.1.11 ผลที่เกิดขึ้นจากการมีสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

การเกิดขึ้นของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นรูปแบบการปกครอง ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองพื้นฐานของประเทศโดยแท้จริง อันเป็นการตอบสนองนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของรัฐบาลที่ให้ตำบลสามารถบริหารงานได้ด้วยตนเอง โดยมีอำนาจในการแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชน รวมทั้งการพัฒนาท้องถิ่นตนตามอำนาจหน้าที่และมีอิสระในการตัดสินใจในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล แผนงานโครงการต่าง ๆ และการจัดทำงบประมาณ การเกิดขึ้นของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลได้ส่งผลต่อประชาชนและท้องถิ่นหลายประการ คือ

1. มีการกระจายอำนาจการบริหารและอำนาจการคลังลงสู่ตำบล ทั้งนี้ การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้แสดงถึงอำนาจอิสระในการตัดสินใจ โดยยึดถือปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ ทำให้การดำเนินงานในตำบลเป็นไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้การที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีรายได้เพิ่มขึ้นรวมทั้งมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้บางประเภทเพิ่มขึ้น ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถให้บริการและการพัฒนาพื้นที่และประชาชนได้เป็นอย่างดี

2. ประชาชนเกิดการตื่นตัวในการบริหารงานในตำบล การที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่และรายได้สำหรับการบริหารงานในตำบลซึ่งเป็นหน่วยการปกครองขั้นพื้นฐานที่ใกล้ชิดกับประชาชนอย่างยิ่ง ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งในตำบลมีความสนใจและตื่นตัวในการบริหารงานดังกล่าวอย่างยิ่ง เห็นได้จากกระแสการเรียกร้องที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ประชาชนในบางพื้นที่ยังเข้าใจผิดว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะสามารถแก้ไขปัญหาในตำบลหมู่บ้านได้ทุกอย่าง ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ตื่นตัวถึงระดับขั้นที่จะตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้

3. มีการพัฒนาด้าน โครงสร้างพื้นฐานอย่างขนานใหญ่ในตำบลในรอบปีที่มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลใช้งบประมาณดำเนินการบริหารส่วนใหญ่ในด้านโครงสร้างพื้นฐานคือ ถนน และน้ำประปาเป็นหลักใหญ่ ซึ่งนับเป็นการสนองตอบความต้องการของประชาชนเบื้องต้นได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม เห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังมิได้ใช้งบประมาณเพื่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน คนพิการ ผู้สูงอายุ หรือ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตมากเท่าที่ควร

4. คนหนุ่มสาวซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาได้มีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาพื้นที่ ด้านหนึ่งในฐานะกลุ่มพลังที่ทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านหนึ่งในฐานะกรรมการ

บริหารหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านหนึ่งในฐานะพนักงานส่วนตำบลซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (กรมการปกครอง, 2540 ก: 12-14)

สรุปแล้ว จากโครงสร้าง องค์ประกอบ และหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวจะเห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการรักษาสภาพแวดล้อมให้มีคุณภาพดี ไม่ว่าจะเป็นการบำรุงรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางบก และมีการกำจัดมูลฝอยและน้ำเสียด้วยซึ่งได้มีการแก้ปัญหาจากความต้องการของชุมชน

2.1.12 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการมีองค์การบริหารส่วนตำบล

การออกพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 นับว่าเป็นก้าวแรกของภาคราชการ ในอันที่จะส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และเป็นไปตามกระแสการพัฒนาที่เน้นการวางรากฐานของระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง การกระจายอำนาจสู่องค์กรระดับชุมชนเป็นแนวคิดที่ถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจในการปกครองและการตัดสินใจให้ผู้แทนที่ประชาชนเลือกเข้ามาบริหารงาน ซึ่งผู้นำระดับชุมชนเหล่านี้จะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนและปัญหา แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล เพิ่งก่อตั้งและมีการดำเนินงานในช่วงสั้น ๆ แต่การที่มีการริเริ่มดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่แล้ว นับเป็นจุดเริ่มต้นที่น่าพอใจ

จากการศึกษาผลการบริหารและการพัฒนาให้กับองค์กรระดับชุมชน พบว่ามีปัญหา อุปสรรค แต่ยังมีโอกาสและศักยภาพในการพัฒนาองค์กรระดับชุมชนที่จะเป็นองค์กรกลไกของประชาชนที่มีความสำคัญในการพัฒนาและให้บริการได้อย่างทั่วถึงได้ในอนาคต โดยมีข้อสรุปดังนี้ (คณะกรรมการการปกครองวุฒิสภา, 2540: 28-31)

1. โครงสร้าง

องค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่ง ด้านโครงสร้างการบริหารงานยังประสบปัญหาอุปสรรคในด้านการปฏิบัติ เนื่องจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมี 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายสภา สำหรับฝ่ายสภาที่ทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบกับข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ แต่ส่วนใหญ่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลที่ดั่งขึ้นใหม่ ๆ ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของฝ่ายสภา การตั้งกระทู้ถามมีบ้างใน

บางแห่ง การเสนอผู้ติดต่าง ๆ นั้นคงต้องใช้ระยะเวลาในการบริหารงานอีกสักระยะหนึ่ง จึงจะสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามกติกา

จุดอ่อนประการหนึ่งของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคือระบบการตรวจสอบการบริหารงานของประชาชนในท้องถิ่น ขาดช่องทางที่จะสะท้อนจุดบกพร่อง หรือความต้องการของประชาชน ตลอดจนการตรวจสอบผลงานที่มีต่อหน่วยการปกครองท้องถิ่นก่อนระยะเวลาที่จะเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตามที่กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการกิจด้านการให้บริการสาธารณะนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นภารกิจที่หลากหลายซึ่งต้องใช้ขีดความสามารถและเงินทุนในการดำเนินการ หากภารกิจใดที่ต้องให้บริการสาธารณะเกินขีดความสามารถและเงินทุนขององค์การบริหารส่วนตำบล ก็ควรที่จะให้เป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะที่สูงกว่า เช่น มอบให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาคที่มีอยู่ในจังหวัดหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งกำลังประสบปัญหาเรื่องการถูกลดบทบาทลง เมื่อจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลเต็มพื้นที่ ให้ทำหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะที่ใช้เงินลงทุนสูง และขนาดของการให้บริการที่ยิ่งมากก็ยิ่งประหยัด (Economy of Scale) เป็นการแบ่งภารกิจในการให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้ประชาชนได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยเร็ว ในกรณีถ้ามอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินการอาจช่วยลดความขัดแย้งของการเมืองในท้องถิ่นลงได้ พร้อมกับเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ทางหนึ่ง

2. ระเบียบปฏิบัติ

สมาชิกสภาตำบลหลายแห่งยังขาดความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบล แม้ว่าจะมีคู่มือซึ่งจัดพิมพ์ระเบียบปฏิบัติทั้งของสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในเล่มเดียวกันก็ตาม แต่คู่มือดังกล่าวแต่ละสภาตำบลมีจำนวนน้อย ไม่พอแก่ความต้องการ และจัดเก็บไว้ที่ที่ทำการสภาตำบล จึงต้องการหนังสือคู่มือปฏิบัติ ระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้สมาชิกมีไว้ศึกษาได้ทั่วถึง

แม้ว่าพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีความสมบูรณ์ดีไม่มีข้อขัดข้องในด้านหลักการ แต่อำนาจหน้าที่ซึ่งได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติหน้าที่ตามที่ทางราชการมอบหมายยังมีอีกมาก พนักงานส่วนตำบลยังไม่มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติภารกิจที่มอบหมายนั้น ๆ ได้ ดังนั้นหน่วยงานเจ้าของเรื่องควรให้ความรู้ และคำแนะนำการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องแก่พนักงานส่วนตำบลในทุกเรื่องที่มามอบหมาย

3. รายได้และงบประมาณ

3.1 รายได้

รัฐบาลได้จัดสรรรายได้เพิ่มให้องค์การบริหารส่วนตำบล แต่ยังมีรายได้
อีกหลายประเภทที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ อยู่ระหว่างการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก (องค์การบริหารส่วนตำบล
ชั้น 5) มีจำนวนเพียงเล็กน้อย เป็นอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะ
ใช้จ่ายรายจ่ายประจำในการบริหารงาน ต้องพึ่งเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นหลัก และโครงสร้างรายได้
ที่ได้จัดเก็บเองยังมีสัดส่วนที่ต่ำกว่ารายได้ซึ่งหน่วยงานอื่นจัดเก็บให้ รัฐบาลต้องเพิ่มประสิทธิภาพ
ในการบริหารการจัดเก็บรายได้ให้มีขีดความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ และในกรณีขององค์การ
บริหารส่วนตำบลในชั้น 5 โครงสร้างรายได้หลักจะมาจากเงินอุดหนุนของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลควรที่
จะมีมาตรการพิเศษสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่านี้ ให้สามารถพึ่งพารายได้ในท้องถิ่นของ
ตนเองได้โดยเร็ว

รายจ่ายหลักในอนาคตที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ เงินเดือนและค่าจ้าง
สำหรับพนักงานส่วนตำบล จะมีจำนวน และสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ทำให้องค์การบริหารส่วน
ตำบลโดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้น้อยจะมีรายได้ไม่เพียงพอที่จ่ายเป็นค่า
เงินเดือนและค่าจ้างได้ต้องอาศัยเงินอุดหนุนของรัฐบาลเป็นหลัก

ลักษณะการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของคณะกรรมการบริหารองค์การ
บริหารส่วนตำบลบางแห่งขาดประสิทธิภาพ ใช้จ่ายงบประมาณไม่คุ้มกับที่ใช้จ่ายไป บางแห่งมี
ความต้องการแสวงหาฐานอำนาจของตนในพื้นที่ที่จะจัดสรรงบประมาณเพื่อท้องถิ่นในหมู่บ้านที่ตน
เป็นตัวแทนอยู่มิได้คำนึงถึงความจำเป็นหรือปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในทุกหมู่บ้านซึ่ง
เป็นภาพรวมของตำบล หรือแผนในระดับสูงที่ได้วางไว้แล้ว

4. เครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสำนักงาน

อาคารสำนักงานหรือที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งยังไม่มีที่ทำการ
ของตนเอง ต้องเช่าหรืออาศัยสถานที่ส่วนราชการอื่น ๆ ก่อน การจัดเตรียมพื้นที่เพื่อจัดสร้างที่ทำ
การถาวรควรที่จะจัดหาพื้นที่จำนวนมากพอที่จะเตรียมการสำหรับให้บริการต่าง ๆ ร่วมกับหน่วย
งานอื่นในอนาคตด้วย เช่น การขยายอาคารสำนักงานงานเมื่อยกฐานะเป็นเทศบาล บริเวณพื้นที่ว่าง
สำหรับจัดงานพิธี ศาลาประชาคม โรงจอดรถดับเพลิง เป็นต้น โดยจัดหาพื้นที่จากที่ราชพัสดุ ที่ดิน
ของส่วนราชการอื่น ที่ดินสาธารณะ หรือที่ดินที่ได้รับบริจาคก่อนที่จะหาซื้อ ซึ่งในบางแห่งที่ดิน
อาจมีราคาสูง และจัดหาได้จำนวนจำกัด

จะเห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีปัญหามากมายที่ต้องจัดการ องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือแก้ไขปัญหายอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม ซึ่งต้องใช้เวลาในการทำงานให้นานมากขึ้น และปัญหาดังกล่าวสามารถคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นได้ในอนาคต

การศึกษาบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งบทบาทนี้มีผลมาจาก ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก ก็จะส่งผลดีต่อความสะอาดเรียบร้อยในชุมชนซึ่งเป็นประโยชน์ สามารถสนองความต้องการด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียให้แก่ประชาชนได้ ตลอดจนทำให้ประชาชนมีความตื่นตัว และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นในอนาคต

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

2.2.1 ความหมายของบทบาท

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิ หน้าที่ ซึ่งกำหนดไว้ (พัทยา สายหู, 2516: 80) เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งในสังคมหรือกลุ่มคน บุคคลนั้นย่อมต้องการคงบทบาทตามตำแหน่งนั้น ฉะนั้น โดยปกติวิสัยแล้วสถานภาพและบทบาทจึงเป็นสิ่งที่ควบคู่กันไป อย่างไรก็ตามบทบาทหรือการปฏิบัติหน้าที่ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ดังนั้นบทบาทจึงเป็นรูปการ (Aspect) ที่เคลื่อนไหว หรือรูปการพฤติกรรมของตำแหน่ง (อานนท์ อาภากริม, 2525: 54) ซึ่งสอดคล้องกับเครช และคนอื่น ๆ (Krech, et al., 1962: 338) ที่กล่าวว่า บทบาท คือรูปแบบของพฤติกรรมที่กำหนดสำหรับบุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง เมื่อบุคคลเปลี่ยนตำแหน่ง บทบาทก็ต้องเปลี่ยนไปตามตำแหน่งด้วย และยังอาจกล่าวได้อีกว่า บทบาทคือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งแสดงออกมาให้เห็น และบทบาทจะเป็นแบบแผนของความต้องการ เป้าหมาย ความรู้ ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม และการกระทำที่สมาชิกชุมชนคาดหวังว่า ควรเป็นไปตามชนิดของตำแหน่งที่อยู่ ฉะนั้น บทบาทจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานภาพ นอกจากนี้ก็บุญญ โสธร (2517: 304) ได้ให้ความหมายของบทบาทว่า หมายถึงความมุ่งหมายที่บุคคลอื่นคาดหวังว่าบุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งควรจะทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง บทบาทนี้จะมีควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลดำรงตำแหน่งอยู่เสมอ ซิลล์ (Sill, 1968: 230) ให้ความเห็นว่า บทบาทที่คาดหวัง

เป็นการกระทำหรือคุณสมบัติต่าง ๆ ซึ่งผู้อยู่ตำแหน่งหนึ่ง ๆ ควรจะมีผู้ได้ตำแหน่งไม่เพียงแต่แสดงพฤติกรรมตามซึ่งสอดคล้องกับความคาดหวังของคนอื่น ๆ ในสังคมทั่วไปยังต้องแสดงบทบาทซึ่งจะทำให้การครอบครองตำแหน่งของตนเองอยู่ตลอดไป การที่จะแสดงบทบาทให้ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทที่คาดหวังกับความต้องการของบุคคลนั้น และสุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2520: 46) อธิบายความหมายของบทบาทไว้ว่า มีความใกล้เคียงกับสถานภาพมาก ว่าบทบาทเป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่าง ๆพึงกระทำ คือ เมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้สถานภาพใด อย่างไรแล้วบุคคลในสถานภาพนั้น ๆ ก็จะต้องประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่ของสถานภาพที่บุคคลนั้นดำรงตำแหน่งอยู่ และการปฏิบัติงานที่บุคคลอื่นคาดหวังให้เป็น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงการปฏิบัติตามหน้าที่ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.2.2 ประเภทของบทบาท

ในสังคมหนึ่งประกอบด้วยผู้คนอาศัยอยู่มากมายซึ่งแต่ละบุคคลมีอาชีพ และสถานภาพแตกต่างกันไปตามตำแหน่งในสังคม บทบาทตามตำแหน่ง มี 5 บทบาทดังนี้ (ไวรัช เจียมบรรจง, 2523: 109)

1. บทบาทตามเพศและบทบาทตามวัย (age-sex role) เช่น บทบาทของผู้ชาย บทบาทของผู้หญิง ของเด็ก ผู้ใหญ่ เด็กชาย หญิงแก่ เป็นต้น ซึ่งบทบาทเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเราทุกขณะ ตลอดชีวิต

2. บทบาททางอาชีพ (occupational role) บทบาทประเภทนี้ เราสามารถเปลี่ยนบทบาทได้อย่างอิสระเสรีมากกว่าอย่างอื่น เช่น บทบาทของคนขายของ บทบาทของครู บทบาทของหมอฟัน และบทบาทของทนายความ เป็นต้น

3. บทบาททางเกียรติยศ (prestige role) เช่น บทบาทของหัวหน้า บทบาทของประธาน บทบาทของคนรับใช้และบทบาทของลูกน้อง เป็นต้น

4. บทบาททางครอบครัว (family role) ได้แก่ บทบาทของแม่บ้าน บทบาทของลูก บทบาทของพี่และพ่อ เป็นต้น

5. บทบาทในกลุ่มเพื่อน หรือกลุ่มที่มีความสนใจคล้าย ๆ กัน (association group based on congeniality role) ได้แก่ บทบาทของสมาชิกในกลุ่มชมรมต่าง ๆ เป็นต้น

นอกจากนี้บรูมและเซลส์นิก (Broom & Selznick, 1968: 18-19) ได้จำแนกบทบาทออกเป็น

1. บทบาทตามอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทในอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ ระบุเป็นลายลักษณ์อักษรและ/หรือ มีตัวบทกฎหมาย ระเบียบ กำหนดให้กระทำการกิจกรรมในตำแหน่งหน้าที่นั้น ๆ

2. บทบาทที่ปฏิบัติจริง (Performed Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำจริง ซึ่งจะขึ้นกับการสังเคราะห์จาก ความเชื่อ ความหวัง การรับรู้ และประสบการณ์ของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่ง ทั้งยังต้องพิจารณาถึงความกดดัน จิตจำกัด และโอกาสในแต่ละสังคม ในระยเวลานั้น ๆ

3. บทบาทที่ควรปฏิบัติ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งเชื่อและ/หรือหวังว่า ควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับ แต่ยังไม่ได้กระทำ ซึ่งอาจจะไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติ (ไม่มีอยู่ในระเบียบ, กฎหมาย) และบทบาทที่กระทำจริง นอกจากนี้บทบาทที่ควรกระทำยังขึ้นกับความแตกต่างขององค์กร ความคิดนึก ประสบการณ์การรับรู้ของผู้ดำรงตำแหน่งแต่ละคน ด้วย

บทบาทที่บรูมและเซลส์นิกกล่าวมาแล้วข้างต้นมีความคล้ายคลึงกับระบบของบทบาทในการบริหารจิตวิทยา (อรุณ รักรธรรม, 2526: 18) ดังนี้

1. บทบาทจริง (Actual Role or Role Behavior) คือ บทบาทจริง หรือ พฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล ซึ่งจะถูกรับรู้โดยอารมณ์ ทักษะ พฤติกรรมส่วนตัว ปัญหาในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2. บทบาทที่องค์การกำหนด (Role Prescription) คือ ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งองค์การหรือหน่วยงานกำหนดให้ หากผู้ปฏิบัติปฏิบัติตามก็จะไม่มีปัญหาในการปฏิบัติงาน

3. บทบาทที่คาดหวัง (Role Expectation) คือ บทบาทที่สามารถแบ่งออกเป็นความคาดหวังที่บุคคลอื่นมีต่อตนเอง และตามความคาดหวังของตนเอง ปัญหาจะเกิดขึ้นเมื่อตนไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามความคาดหวัง

2.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาท

นักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงบทบาทไว้หลายประการคือ อัลพอร์ท (Allport, 1967: 181-184) กล่าวว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมในขณะที่ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ คือ

1. บทบาทที่คาดหวังของบุคคลอื่นในสังคม (Role Expectation)

2. ความคาดหวังของตนเองว่ามีบทบาทเป็นอย่างไร (Role Conception) ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมหรือไม่ก็ได้

3. ความสอดคล้องกันระหว่างบทบาทที่คาดหวังจากสังคม และความคาดหวังในบทบาทของตนเอง (Role Acceptance) ซึ่งจะทำให้บุคคลยอมรับบทบาทนั้นของตนเอง

4. การปฏิบัติตามบทบาท (Role Performance) คือ การแสดงบทบาทตามสภาพจริง (Actual Role) ซึ่งอาจแสดงตามบทบาทที่คาดหวัง ตามการรับรู้และเข้าใจของตนเอง ตลอดจนการที่บุคคลจะแสดงบทบาทได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับ การยอมรับบทบาทนั้น ๆ ของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่ หรือเนื่องมาจากความสอดคล้องของบทบาทตามความคาดหวังของสังคม และตามการรับรู้บทบาทของตนเอง

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำสิ่งใดหรือบทบาทของมนุษย์อีกหลายประการ และที่สำคัญ ได้แก่ (Reeder, 1971: 157)

1. เป้าประสงค์หรือจุดประสงค์ (Goal) ความมุ่งหมายที่จะให้บรรลุผลในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ผู้กระทำจะมีการกำหนดเป้าหมายไว้ก่อนล่วงหน้า

2. ความเชื่อ (Belief Orientation) เกิดจากความคิด ความรู้ที่ผู้กระทำเข้าใจในเรื่องหนึ่ง ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการเลือกการกระทำทางสังคม

3. ค่านิยม (Value Standard) คือ สิ่งที่บุคคลยึดถือ เป็นเครื่องตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง

4. นิสัย และธรรมเนียม (Habit & Customs) คือ แบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้แล้วสืบเนื่องต่อกันมาด้วยประเพณี และถ้ามีการละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นชอบ

5. การคาดหวัง (Expectation) คือ ท่าทีของบุคคลอื่นที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนั้นประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตนต้องการ

6. ข้อผูกพัน (Commitments) คือ สิ่งที่ผู้กระทำเชื่อว่าถูกผูกมัดที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้น

7. การบังคับ (Force) คือ สิ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจกระทำได้เร็วขึ้น

8. โอกาส (Opportunity) เป็นความคิดของผู้กระทำที่เชื่อว่าการตัดสินใจกระทำอะไร โอกาสจะเป็นเครื่องช่วยสำหรับการตัดสินใจ เช่น การมีโอกาสดำเนินตำแหน่งสูงขึ้น

9. ความสามารถ (Ability) การตระหนักถึงความสามารถนี้ จะนำไปสู่การตัดสินใจในการกระทำทางสังคม

10. การสนับสนุน (Support) คือ สิ่งที่คุณกระทำไว้ว่าจะได้รับหรือคิดว่าจะได้รับจากบุคคลอื่น

ปัจจัยทั้งสิบประการดังกล่าวเป็นปัจจัยที่รีดเดอร์ เชื่อว่าเป็นกลุ่มเหตุผลของการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดของมนุษย์ กล่าวคือ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะกระทำสิ่งใดย่อมมีเหตุผลในการกระทำนั้นแฝงอยู่ด้วย และเหตุผลดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง แต่จะประกอบด้วย กลุ่มเหตุผลหลายประการ ซึ่งอาจเหมือนหรือต่างกันในแต่ละบุคคล

ไพบูลย์ ช่างเรือน (2516: 30) กล่าวว่าบทบาทของบุคคลในสังคมย่อมขึ้นอยู่กับสถานภาพที่ครองอยู่ และคุณสมบัติส่วนตัวของบุคคล บทบาทของบุคคลจึงย่อมแตกต่างกันไปตามลักษณะของสถานภาพและอุปนิสัย ความคิด ความรู้ ความสามารถ มूलเหตุจิตใจ การอบรม ความพอใจ รวมทั้งสภาพทางกายและจิตใจของบุคคลที่ดำเนินบทบาทนั้น

ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาบทบาทจริงของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

2.2.4 ปัญหาของการแสดงบทบาท

หะอบ นมะตร์ (2526: 43) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับบทบาท สรุปได้ 3 ประการดังนี้

1. ปัญหาเกิดจากผู้สวมบทบาท (Role Impairment) สวมบทบาทไม่ดี แม้จะกำหนดบทบาทไว้อย่างชัดเจนและแน่นอนก็ตาม ถ้าผู้สวมบทบาทรู้สึกว่าเป็นการยากลำบาก หรือหมดความสามารถที่จะทำตามบทบาทตน หรือต้องแสดงบทที่ไม่ชำนาญ อาจจะทำให้ความเสียหายและเป็นภัยร้ายแรงและกระทบกระเทือนต่อคนอื่นยิ่งนัก เช่น ไม่ถนัดตำแหน่งปีกฟุตบอล แต่ต้องมาเล่นเป็นปีก อาจทำให้เสียเกมได้

2. ปัญหาเกิดจากความสับสนของบทบาท (Role Confusion) ทั้งที่ผู้สวมบทบาทดีพร้อม แต่สังคมกำหนดบทบาทไว้ไม่ดี เช่น กำหนดบทบาทไม่ชัดเจน หรือมีความขัดแย้งระหว่างบทบาท หรือการที่สังคมไม่มีบทบาทให้ ทำให้ผู้สวมบทบาทตัดสินใจไม่ถูกว่าจะแสดงบทบาทใด เช่น เกี่ยวกับเรื่องความรักและการเลือกคู่ครอง

3. ปัญหาจากการละเมิดบทบาท (Role Violation and Other Role) หมายถึง การที่คนไม่ปฏิบัติตามบทบาทอันชอบของตน แต่ปฏิบัติออกนอกแบบแผน อาทิ การกระทำอันเป็น

อาชญากรรม การค้ายาเสพติด ฯลฯ บุคคลเหล่านี้จะปฏิบัติบทบาทที่ขัดต่อบรรทัดฐานของสังคม
ซ่อมสร้างปัญหาแก่สังคมได้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

2.3.1 ความหมายของความรู้

เบนจามิน บลูม (Bloom, et al., 1971: 271) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า ความรู้
เป็นสิ่งที่เกี่ยวกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะเรื่อง หรือ เรื่องทั่วไป ระลึกวิธีการกระบวนการ หรือ สถาน
การณ์ต่าง ๆ โดยเน้นความจำ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 16) ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นพฤติ
กรรมขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะโดยการฝึกหรือโดยการมองเห็นได้ขึ้นจำได้ ความรู้ขั้นนี้
ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมายข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง และวิธีการแก้
ปัญหา เป็นต้น นอกจากนี้ความรู้ยังหมายถึงข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และรายละเอียดต่าง ๆ ที่มนุษย์เก็บ
รวบรวมสะสมไว้ สอดคล้องกับความหมายที่ Carter V. Good (1973: 325) และ พันพร โชติพิฤกษ์
จุฑาล (2539: 11) กล่าวไว้ว่าความรู้เป็นข้อเท็จจริง (Fact) ความจริง (Truth) กฎเกณฑ์ และข้อมูลต่าง
ๆ ที่บุคคลได้รับโดยเก็บรวบรวมและสะสมไว้ และความรู้เป็นข้อเท็จจริง ความจริง กฎเกณฑ์ และ
รายละเอียดต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับการสังเกต ประสบการณ์หรือจากรายงาน การรับรู้ และนำ
ความรู้เก็บรวบรวมสะสมไว้ (กษกร อนุชา, 2540: 10)

นอกจากนี้ ความรู้หมายถึง ข้อเท็จจริงที่คนเราได้มาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่
ได้พบเห็นในเหตุการณ์ต่าง ๆ รอบตัวแล้วแสดงออกมาทางด้านความจำ กษกร อนุชา (2540: 11)
โสภา จุฬิภูลชัย และ อรทัย ชื่นมณีย์ (2523: 31) กล่าวว่า ความรู้เป็นการรับรู้ จำ และเข้าใจในเรื่อง
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับสุขภาพอนามัย เกิดจากประสบการณ์ และเป็นพฤติกรรมเบื้องต้นที่ผู้เรียน
สามารถจำได้ หรือระลึกได้โดยการมองเห็น การได้ยิน ความรู้ในที่นี้คือข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ คำ
จำกัดความ เป็นต้น (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2523: 13)

สรุปความหมายของความรู้จากแนวคิดต่าง ๆ ข้างต้น ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง
ทฤษฎี กฎเกณฑ์ และข้อมูลต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับโดยเก็บสะสมรวบรวมไว้ โดยได้ความรู้มาจากการ
เรียนรู้ ประสบการณ์ และการที่ได้พบเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้ปริมาณความรู้ของแต่ละบุคคลมี
มากน้อยแตกต่างกันและมีระดับความรู้ในระดับต่าง ๆ กันซึ่งมีผู้ที่กล่าวถึงระดับความรู้ไว้ดังนี้

2.3.2 ระดับความรู้

บลูมและคณะ (Bloom, et al., 1971 : 271-273) ได้แบ่งพฤติกรรมด้านความสามารถทางด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) เป็น 6 ระดับ โดยเรียงจากพฤติกรรมชั้นง่าย ๆ ไปสู่ชั้นยากดังนี้

1. ความรู้ความจำ (Knowledge) หมายถึง การจำและการระลึกได้ที่มีต่อความคิด วัตถุ และ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ
2. ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง การแสดงของพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับ สื่อความหมาย และสามารถ แปล สรุป หรือ ขยายความสื่อความหมายนั้น
3. การนำไปใช้ (Application) หมายถึง การนำความรู้ไปใช้กับปัญหาในสถานการณ์จริง
4. การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง การพิจารณาแยกแยะเนื้อหาออกเป็นส่วนย่อยที่มีความสัมพันธ์กัน
5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อย ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์
6. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับค่านิยม ความคิด ผลงาน คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสิน

สำหรับการวิจัยครั้งนี้วัดความสามารถทางด้านสติปัญญา ในระดับความรู้ความจำ และความเข้าใจ ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

2.3.3 การจัดประเภทของความรู้

เมื่อมีการแบ่งระดับความรู้แล้ว บลูมและคณะ (Bloom, et al., 1971: 38) ยังได้จัดประเภทของความรู้ไว้อีกด้วย

ประเภทและระดับความรู้แบ่งออกได้ดังนี้

1. ความรู้ในสิ่งเฉพาะ ได้แก่ ความรู้ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงและรายละเอียดปลีกย่อยของข่าวสารข้อมูลที่เป็นอิสระต่อกัน ซึ่งสามารถจำแนกย่อยออกได้ดังนี้

1.1 ความรู้เกี่ยวกับคำเฉพาะ ได้แก่ ความหมายหรือคำจำกัดความของคำที่ใช้ในแต่ละสาขาวิชา ตลอดจนสัญลักษณ์ที่กำหนดขึ้นมาใช้ในแต่ละสาขาวิชา

1.2 ความรู้ในข้อเท็จจริงเฉพาะ ได้แก่ ความรู้ในเรื่องข้อมูล เหตุการณ์ บุคคล สถานที่ แหล่งข้อมูล เป็นต้น

2. ความรู้ในวิธีการที่จะจัดกระทำกับสิ่งเฉพาะ ได้แก่ ความรู้ในวิธีการที่จะจัดระบบศึกษา พิจารณาและวิจารณ์ความคิดหรือปรากฏการณ์ ซึ่งสามารถจำแนกย่อยออกได้ดังนี้ คือ

2.1 ความรู้เกี่ยวกับระเบียบประเพณี ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับลักษณะวิธีการปฏิบัติ การเสนอความคิดและเหตุการณ์

2.2 ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มและผลที่ตามมา ได้แก่ ความรู้ด้านกระบวนการ ทิศทาง และความเคลื่อนไหวของปรากฏการณ์ที่ขึ้นอยู่กับเวลา

2.3 ความรู้เกี่ยวกับการจำแนกและการจัดประเภท ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับ ชนิด ประเภทและการจัดที่มีประโยชน์

2.4 ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์หรือมาตรการที่ใช้สำหรับ พิจารณาตัดสินเกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ความคิดเห็น และการปฏิบัติ

2.5 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวิธีการค้นหาความรู้เทคนิคและการดำเนินงานเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์

3. ความรู้ที่เป็นสากลและนามธรรมในแต่ละสาขาวิชา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับความคิด แนวทาง และรูปแบบที่สำคัญ ๆ ที่ใช้ในการจัดกระทำกับปรากฏการณ์และความคิดนั้น ๆ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นส่วนย่อย ๆ อีกได้ดังนี้

3.1 ความรู้เกี่ยวกับหลักการและกฎสรุป ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการสรุปสิ่งเฉพาะที่ จำลองปรากฏการณ์เป็นการสรุปที่มีค่าในการอธิบาย บรรยาย จำนวน หรือบอกการกระทำตาม

3.2 ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีและโครงสร้าง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับตัวหลักการ และการสรุปเข้าเกี่ยวพันกันเป็นระบบ

2.3.4 การวัดความรู้

เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้มีหลายชนิด และเครื่องมือแต่ละชนิดเหมาะสมกับการวัดความรู้ตามคุณลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ที่นิยมใช้กันมาก คือ แบบวัด (ไพศาล หวังพานิช, 2526: 36)

แบบวัดหรือข้อสอบ ถือว่าเป็นสิ่งเร้าเพื่อนำไปเร้าผู้ถูกสอบให้แสดงอาการตอบสนองออกมาด้วยพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การพูด การเขียน ทำทาง ฯลฯ เพื่อให้สังเกตเห็นหรือ

สามารถนับจำนวนปริมาณได้ เพื่อนำไปแทนอันดับหรือคุณลักษณะของบุคคลนั้น รูปแบบของข้อสอบมี 3 ลักษณะดังนี้

1. ข้อสอบปากเปล่า เป็นการสอบโดยใช้การตอบโต้ด้วยวาจาหรือคำพูดระหว่างผู้ทำการทดสอบกับผู้สอบโดยตรง หรือบางครั้งเรียกว่า “การสัมภาษณ์”

2. ข้อสอบข้อเขียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

ก. แบบความเรียง เป็นแบบที่ต้องการให้ผู้ตอบอธิบายเรื่อง บรรยายเรื่องราว ประพันธ์ หรือวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวเกี่ยวกับความรู้

ข. แบบจำกัดความ เป็นข้อสอบที่ให้ผู้ตอบพิจารณาเปรียบเทียบ ตัดสินข้อความ หรือรายละเอียดต่าง ๆ มี 4 แบบ คือ แบบถูกผิด แบบเติมคำ แบบจับคู่ และ แบบเลือกตอบ

3. ข้อสอบภาคปฏิบัติ เป็นข้อสอบที่ไม่ต้องการให้ผู้ถูกสอบตอบสนองออกมาด้วยคำพูด หรือการเขียนเครื่องหมายใด ๆ แต่มุ่งให้แสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำจริง มักเป็นข้อสอบในเนื้อหาวิชาที่ต้องการให้ปฏิบัติจริง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบวัดความรู้แบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก ทั้งนี้ก็เพื่อให้เหมาะสมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและสอดคล้องกับเวลาในการดำเนินการวิจัย ตลอดจนเพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงในการตรวจแบบวัดความรู้อีกด้วย

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

2.4.1 ความหมายของทัศนคติ

ความหมายในพจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (ทวีศักดิ์ ญาณประทีป, 2531: 253) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ แนวความคิดเห็น มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ และเป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2520: 3) เป็นความพร้อมด้านจิตใจที่จะทำหรือให้ความร่วมมือของบุคคลที่เกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลได้มา โดยแสดงออกทางพฤติกรรมต่อสิ่งหนึ่งทั้งในเชิงบวกหรือเชิงลบ (กชกร อนุชา, 2540: 16) เป็นระดับของความรู้สึกที่ดีหรือเลว (positive or negative affect) ที่มีต่อหรือเชื่อมโยงกับวัตถุทางจิตวิทยา (psychological object) ซึ่งเป็นคำจำกัดความตามข้อเสนอของ L.L Thurstone คำว่า วัตถุทางจิตวิทยาเป็นคำที่มีขอบเขตกว้าง อันอาจใช้กับ ศาสนา ระบบการเมือง ลักษณะของงาน ชนกลุ่มน้อย กฎหมาย เป็นต้น จุดเริ่มต้นของทัศนคติเราอาจเห็นได้จากปฏิกิริยาโต้ตอบง่าย ๆ ในการชอบหรือเข้าหา (approach) หรือการไม่ชอบ หรือถอยห่าง (withdrawal) แต่ในความเป็นจริงนั้น

ทัศนคติน่าจะมีส่วนประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกันซึ่ง Katz และ Stotland เสนอลักษณะส่วนประกอบเหล่านั้นไว้ดังนี้ (อ้างถึงในวุฒิชัย จานงค์, 2521: 90-91)

ส่วนประกอบที่เป็นความรู้สึก (Affective components) ซึ่งประกอบด้วยความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี เช่น ทัศนคติทางการเมืองแบบดั้งเดิมที่สุด บุคคลอาจจะชอบความคิดทางการเมืองแบบหนึ่งแต่ไม่ชอบอีกแบบหนึ่ง ซึ่งก็ไม่สามารถบอกหรือให้เหตุผลได้ว่า ทำไมจึงชอบอย่างหนึ่งและไม่ชอบอีกอย่างหนึ่ง ทัศนคติหลายอย่างมีธรรมชาติเป็นแบบนี้ จากการสังเกตทั่วไปทัศนคติที่มีส่วนประกอบเป็นความรู้สึกนี้เป็นสิ่งที่อาจเรียนรู้ได้ง่ายที่สุด

ส่วนประกอบที่เป็นความคิด (Cognitive components) ทัศนคติที่มีส่วนประกอบนี้เกี่ยวข้องกับความรู้ต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นว่าเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางปัญญาสูงขึ้นมา บุคคลอาจจะโต้แย้งเรื่องคุณงามความดีของระบบการเมืองบางแบบโดยที่เขาได้คิดและเข้าใจปัญหาอย่างทะลุปรุโปร่งแล้ว นอกจากนี้ทัศนคติของเขาไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการทางปัญญาอันสูงอย่างเดียว ยังมีส่วนประกอบที่เป็นความรู้สึกรุนแรงอีกด้วย สำหรับส่วนประกอบที่เป็นความคิดนี้หมายรวมถึงการมี “ความรู้” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าบุคคลมีความรู้และความคิดอ่านมาเป็นทัศนคติอีกทอดหนึ่ง

ส่วนประกอบที่เป็นการปฏิบัติ (Action component) ทัศนคติที่มีส่วนประกอบในลักษณะการปฏิบัตินี้ อาจกล่าวได้ว่ารุนแรงมากขึ้นถึงขั้นปฏิบัติการ ถ้าหากว่าบุคคลผู้หนึ่งแสดงทัศนคติอย่างรุนแรงต่อความเชื่อทางศาสนา แต่ว่าเขาอาจทำบุญเพียงเล็กน้อยเพื่อบำรุงศาสนา อย่างนี้แล้วเราเห็นได้ว่ายังไม่รุนแรงจริง สงครามครูเสดอาจเป็นตัวอย่างที่ดีมากสำหรับทัศนคติที่มีส่วนประกอบเป็นการปฏิบัติ บางคนต่อสู้จนตัวตายเพื่อชาติ ก็เป็นกรณีของความรุนแรงในทัศนคติของเขา

สรุปทัศนคติ หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ให้ความหมายของทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.4.2 ปัจจัยที่ทำให้เกิดทัศนคติ

ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งบุคคลหลายคนที่อยู่ในเหตุการณ์นั้น ๆ อาจมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกัน ซึ่งความเห็นที่เกิดขึ้นนี้มาจากสาเหตุหรือปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดความคิดเห็นหรือทัศนคติ ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 64-65) สรุปสาเหตุของการเกิดทัศนคติไว้ดังนี้ ว่าทัศนคติเกิดจาก

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experiences)

วิธีการหนึ่งที่เราเรียนรู้ทัศนคติ คือ จากการมีประสบการณ์เฉพาะอย่างกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทัศนคตินั้น ตัวอย่างเช่น ถ้าเรามีประสบการณ์ที่ดีในการติดต่อกับบุคคลหนึ่ง เราจะมีความรู้สึกชอบบุคคลนั้น ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีประสบการณ์ที่ไม่ดี เช่น ได้รับการลงโทษจะโดยทางร่างกายหรือจิตใจก็ตาม หรือเกิดภาวะคับข้องใจ (frustration) อยู่บ่อย ๆ จากการได้พบปะหรือติดต่อกับบุคคลนั้น เราก็มักจะมีแนวโน้มที่จะไม่ชอบบุคคลนั้นได้ บางครั้งถึงแม้ว่าจะมีประสบการณ์ (ที่ดีหรือไม่ดี) เพียงครั้งเดียว ก็อาจจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติของบุคคลได้และอาจจะเป็นไปในการทำงานองรุนแรงได้ ซึ่งทั้งนี้อาจจะมีผลมาจากการให้การสรุปที่รุนแรงเกินไปต่อเหตุการณ์เฉพาะอย่างที่เกิดขึ้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เหตุการณ์เฉพาะที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงและทำร้ายจิตใจมาก

2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from Others)

ทัศนคติหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้นจากผลของการได้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการที่เด็กได้รับในครอบครัว ตัวอย่างเช่น เด็กจะได้รับการสั่งสอนหรือบอกจากผู้ปกครองเสมอว่า “การขโมยสิ่งของของคนอื่นไม่ดี” “เวลารับประทานอาหารไม่ควรจะดูทีวี หรือเล่นของตัวเอง” “แพทย์เป็นบุคคลสำคัญ” “ชาวพม่าเป็นพวกที่เห็นแก่ตัว” ฯลฯ ข้อความหรือคำพูดเหล่านี้ เด็กได้รับจากบุคคลที่เขาขอยกย่องนับถือ และจะมีผลต่อความเชื่อถือและทัศนคติของเด็กได้ เช่นเดียวกัน ในสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ครูจะเป็นบุคคลที่เด็กยกย่อง เคารพและเชื่อฟัง คำบอกเล่าของครูก็จะมีอิทธิพลต่อความเชื่อและทัศนคติของเด็กได้ การยอมรับความเชื่อ ความคิดเห็นก็เปลี่ยนแปลงไปในบางอย่าง ดังนั้น เด็กอาจเกิดความไม่สบายใจ

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models)

ทัศนคติบางอย่างของเราถูกสร้างขึ้นจากการเลียนแบบจากคนอื่น กระบวนการเกิดทัศนคติโดยวิธีนี้เกิดได้โดยขั้นแรกจากเหตุการณ์บางอย่าง บุคคลจะมองเห็นว่าบุคคลอื่นมีการปฏิบัติอย่างไร ขั้นต่อไปบุคคลนั้นจะแปลความหมายของการปฏิบัตินั้นในรูปของความเชื่อ ทัศนคติ ซึ่งมาจากการปฏิบัติของเขา ถ้าบุคคลนั้นให้ความเคารพ นับถือยกย่องบุคคลที่แสดงปฏิกริยานั้นอยู่แล้ว บุคคลนั้นจะยอมรับความรู้สึก ความเชื่อที่เขาคิดว่าบุคคลที่แสดงปฏิกริยานั้นมี

4. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors)

ทัศนคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสถาบัน เช่น โรงเรียน สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา หน่วยงานต่าง ๆ ฯลฯ เป็นต้น สถาบันเหล่านี้จะเป็นทั้งแหล่งที่มาและสิ่งช่วยสนับสนุนให้เกิดทัศนคติบางอย่างได้

2.4.3 การแสดงออกของทัศนคติ

การแสดงออกของทัศนคติมี 2 รูปแบบ คือ (Remmers, 1954: 6-7)

1. ทัศนคติในเชิงบวก (Positive Attitude) คือ พฤติกรรมที่แสดงออกในทางที่ดีพึงพอใจหรือในทางยอมรับ ทำให้บุคคลต้องการเข้าใกล้สิ่งนั้น
2. ทัศนคติในเชิงลบ (Negative Attitude) คือ พฤติกรรมที่แสดงออกในลักษณะที่ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย หรือไม่ยอมรับ จะทำให้บุคคลพยายามหลีกเลี่ยงที่จะเข้าใกล้สิ่งนั้น

2.4.4 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ทัศนคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้อันเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับเรื่องการเรียนรู้ ในการศึกษาการทดลองเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยใช้ การลงโทษอาชญากรอย่างรุนแรง และการใช้ ภาพยนตร์ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งการใช้ภาพยนตร์เป็นการสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ขึ้นมา จากผลการทดลองพบว่า การใช้ภาพยนตร์สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้เป็นอย่างดี (วณิชช์ จ่านงค์, 2521: 91-92) นอกจากนี้ ชม ภูมิภาค (2532: 90) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติว่า ปัจจัยที่ทำให้ทัศนคติเปลี่ยนแปลงได้แก่

1. แหล่งที่มาของสิ่งที่สื่อสาร ได้แก่ ศักดิ์ศรีของผู้สื่อสาร ความสนใจ ความชอบพอ กัน ลักษณะความคล้ายกันของกลุ่มอ้างอิง บุคคลผู้มีชื่อเสียง
2. ตัวเนื้อหาสาร เช่น ความใหม่ของเนื้อหา ความพึงพอใจหรือไม่พอใจเนื้อหา
3. สถานการณ์ เช่น การใช้บางสิ่งทวนสิ่งที่สื่อสาร การกระตุ้นให้เกิดการตกใจกลัว การหันเหความสนใจไปทางอื่น ตลอดจนการใช้ความกดดันของกลุ่ม

2.4.5 การวัดทัศนคติ

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2534: 106-110) กล่าวถึงการวัดทัศนคติที่สำคัญๆ ดังนี้

1. สเกลจัดอันดับ (Rating Scale)

วิธีการง่ายที่สุดในการจัดอันดับบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็คือ การให้บุคคลนั้นจัดอันดับตัวเองว่าจะเป็นอย่างไร การวัดทัศนคติวิธีนี้เป็นวิธีการที่ง่ายมากต่อการสร้างและการใช้ โดยเฉพาะในหมู่ผู้ตอบที่สามารถตอบได้ และกล้าแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่มิฉะนั้นแล้วคำตอบส่วนใหญ่จะกองในจุดกลาง เพราะคนทั่วไปไม่นิยมแสดงออกซึ่งความรุนแรง

2. ลิเกิทสเกล (Likert Scale)

เป็นวิธีที่รู้จักแพร่หลายมากที่สุดวิธีหนึ่ง เพราะง่ายต่อการวัด ไม่มีกระบวนการอะไรมากมาย การวัดทัศนคติแบบนี้ เริ่มด้วยการรวบรวม หรือเรียบเรียงข้อความ ที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ต้องการจะศึกษา ข้อความแต่ละข้อความจะมีทางเลือกตอบได้ 5 ทางเลือกคือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 5 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน

แต่ถ้าข้อความใดมีลักษณะเป็นลบจะให้คะแนนกลับกันดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 1 คะแนน
เห็นด้วย	ให้ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้ 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ 5 คะแนน

ผู้วิจัยจะต้องเลือกเอาเองว่า จะสร้างสเกลในเชิงบวก หรือ เชิงลบในแต่ละข้อ แล้วจึงกำหนดคะแนนของแต่ละข้อ ให้สอดคล้องกับการตัดสินใจนั้น ในการสร้างข้อความควรสร้างข้อความลักษณะทางบวกและทางลบให้พอ ๆ กัน ไม่น้อยกว่า 20 ข้อ

3. เทอสโตนสเกล (Thurstone Scale)

วิธีการวัดแบบนี้ เน้นปัญหาด้านการมีช่วงเท่ากัน มากกว่าการวัดแบบอื่น ๆ ซึ่งในทางปฏิบัติ หมายถึง วิธีการให้น้ำหนักหรือคะแนนแต่ละข้อความที่ประกอบขึ้นมาเป็นสเกล ข้อความแต่ละข้อความจะมีน้ำหนักในแต่ละช่วงเท่ากัน วิธีวัดช่วงที่เท่ากันของเทอสโตนีกระทำได้โดยอาศัยสมมติฐาน 4 ประการ

3.1 เจตคติของบุคคลในแต่ละเรื่อง เป็นช่วงของความชอบที่แยกเป็นส่วน ๆ ไม่ได้

3.2 ความคิดเห็นที่แสดงออก เป็นดัชนีของระดับเจตคติ

3.3 ความคิดเห็นในแต่ละเรื่องของแต่ละบุคคลชี้ได้ว่าบุคคลมีเจตคติในระดับใด ในช่วงของความชอบ ฉะนั้นความคิดเห็นนี้ จึงต้องกำหนดค่าได้ในระดับใดในช่วงของความชอบ

3.4 ระดับของเจตคติในช่วงของความชอบ ได้แก่ ระดับในเกณฑ์เฉลี่ยของความเห็นที่แสดงออก ความคิดเห็นแต่ละข้อของบุคคลคนเดียวย่อมมีค่าในช่วงของความชอบใกล้เคียงกัน

การสร้างมาตรวัด ตามวิธีวัดช่วงเท่ากันของเทอสโตนี่ มีขั้นตอนที่สำคัญ 2 ประการ คือ ขั้นตอนแรกเป็นการเลือกข้อความ ขั้นตอนหลังเป็นวิธีการกำหนดค่ามาตรวัดให้กับแต่ละข้อความ การเลือกข้อความเริ่มจากการกำหนดโครงสร้างที่เป็นเนื้อหาของเจตคติที่ต้องการวัด จำนวนข้อความนั้นควรสร้างไว้ให้เลือกเป็นจำนวนมาก การสร้างควรอาศัยข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง ทั้งทางหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร แหล่งเอกสารต่าง ๆ ทั้งหมดรวมทั้งตัวบุคคลด้วยและควรให้มีข้อความทั้งเป็นบวกและลบผสมกัน

4. กัทแมนสเกล (Guttman Scale)

เป็นวิธีการประเมินชุดข้อความวัดเจตคติที่สร้างขึ้น ซึ่งกัทแมนเรียกวิธีการวิเคราะห์มาตราส่วน (Scalogram Analysis) วิธีการนี้พยายามที่จะหาชุดของข้อความวัดทัศนคติที่มีลักษณะเป็นมาตรวัดได้ กล่าวคือในชุดของข้อความวัดทัศนคติหนึ่ง ๆ นั้น ถ้าหากผู้ตอบเห็นด้วยกับข้อความ 2 แล้ว เขาจะต้องเห็นด้วยกับข้อความ 1 มาก่อน และถ้าหากเห็นด้วยกับข้อความ 3 ก็ต้องเห็นด้วยกับข้อความ 2

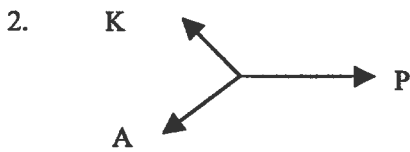
สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวัดทัศนคติแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) ซึ่งเป็นวิธีที่รู้จักแพร่หลายมากที่สุดวิธีหนึ่ง เพราะง่ายต่อการวัด ไม่มีกระบวนการอะไรมากมาย ข้อความที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่ต้องการจะศึกษาแต่ละข้อความจะมีทางเลือกตอบได้ 5 ทางเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2.5 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ

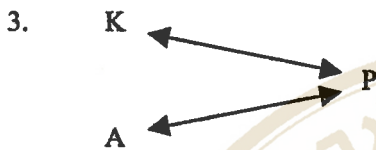
ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ สามารถสรุปรูปแบบของความสัมพันธ์ได้เป็น 4 ลักษณะ (นิภา มบุญปิฏ, 2531:68)

1. $K^* \longleftrightarrow A^* \longleftrightarrow P^*$

ทัศนคติเป็นตัวกลางที่ทำให้เกิดความรู้และการปฏิบัติ ดังนั้น ความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและทัศนคติมีผลต่อการปฏิบัติ

ความรู้และทัศนคติมีความสัมพันธ์กันและทำให้เกิดการปฏิบัติตามมา

ความรู้และทัศนคติต่างก็ทำให้เกิดการปฏิบัติได้โดยที่ความรู้และทัศนคติไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กัน

ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับทางอ้อมนั้น มีทัศนคติเป็นตัวกลางทำให้เกิดการปฏิบัติตามมาได้

*K = Knowledge (ความรู้)

*A = Attitude (ทัศนคติ)

*P = Practice (ปฏิบัติ)

ในด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ที่ดีจะช่วยให้เกิดบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากได้ วงจรความสัมพันธ์จะเชื่อมโยงกันระหว่างการปลูกฝังให้เกิดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่ดี จะกระตุ้นให้เกิดการนำความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาใช้ และส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่ถูกต้อง และมีการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในตำบลได้ดีในที่สุดด้วย

2.6 ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอย

2.6.1 ความหมายของมูลฝอย

มูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์หรือซากสัตว์ รวมตลอดรวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น ๆ ตาม มาตรา 4 แห่ง พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นมูลฝอยจากชุมชน

2.6.2 นิยามและส่วนประกอบของมูลฝอย

มูลฝอยมีลักษณะและส่วนประกอบที่ แตกต่างกันไปซึ่งแต่ละลักษณะก่อให้เกิดความเสียหายและความเดือดร้อนต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ปรีดา เข้มเจริญวงศ์ (2531: 17-20) ได้เสนอถึงการให้คำนิยามและส่วนประกอบของมูลฝอย ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 นิยามและส่วนประกอบของมูลฝอย

ส่วนประกอบ	ความหมาย/นิยาม	ตัวอย่าง
1. มูลฝอยที่เผาไหม้ได้ (Combustible)		
1.1 กระดาษ	กระดาษชนิดต่าง ๆ และสิ่งของที่ ทำจากกระดาษ	กระดาษเขียน กระดาษพิมพ์ กระดาษห่อของ กระดาษแข็ง กระดาษทิชชู
1.2 สิ่งทอ (Textile)	สิ่งต่าง ๆ ที่ทำจากด้าย หรือที่มาจากเส้นด้ายรวมทั้งพวกใย สังเคราะห์	ผ้าฝ้าย ขนสัตว์ ไนลอน
1.3 มูลฝอยเปียก (Garbage)	มูลฝอยที่มาจากการประกอบ จำหน่าย และรับประทานอาหาร รวมทั้งการค้าขายอาหารและมูล ฝอยที่มาจากตลาด	เศษอาหาร เศษผักผลไม้ เปลือกผล ไม้ ใบตอง
1.4 หญ้าและไม้	วัสดุหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ ไม้ ไผ่ หญ้าฟาง รวมทั้งหญ้าที่ติดจาก สนาม	โต๊ะ เก้าอี้ เติ่ง เครื่องใช้ ไม้ หญ้า กิ่งไม้เฟอร์นิเจอร์
1.5 พลาสติก	วัสดุและผลิตภัณฑ์ทำจากพลาสติก	แผ่นพลาสติก ถุง ขวด ห่อ ปอ หรือเชือกพลาสติก หรือสายยาง พลาสติก
2. มูลฝอยที่เผาไหม้ไม่ได้ (Noncombustible)		
2.1 เหล็กและโลหะอื่น ๆ	วัสดุหรือผลิตภัณฑ์จากเหล็กและ โลหะอื่น ๆ ทั้งที่ติดแม่เหล็กได้ และไม่ได้	กระป๋อง ลวด เครื่องใช้อื่นๆ ที่ทำ จากเหล็ก สังกะสี อะลูมิเนียม
2.2 แก้ว	วัสดุและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากแก้ว	ขวด แก้ว หลอดไฟ และเครื่องใช้ อื่นๆ
2.3 เครื่องปั้นดินเผาเซรามิก	เป็นมูลฝอยที่มีได้ระบุไว้ในข้อ 1 และข้อ 2	หิน อิฐ กระดุก เปลือกหอยและ เครื่องใช้ที่ทำจากดินเผา
3. เบ็ดเตล็ด	สิ่งอื่นใดที่ไม่สามารถจัดไว้ในข้อ 1-2	ดิน หิน ทรายขน

ที่มา : ปรีดา ชัยเจริญวงศ์ (2531 : 19)

2.6.3 ลักษณะของมูลฝอย

กากของเสียจากกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากจะแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ มูลฝอยทั่วไป และของเสียอันตรายแล้ว ยังสามารถจำแนกในรายละเอียดได้อีกตามลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางเคมี และลักษณะทางชีววิทยา ซึ่งลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางเคมีของมูลฝอยส่วนใหญ่จะทำการวิเคราะห์เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนระบบการจัดการโดยมีรายละเอียดดังนี้ (สุณีย์ ปิยะพันธุ์พงศ์, 2535: 174) คือ

1. ลักษณะทางกายภาพ (Physical Characteristics)

ลักษณะทางกายภาพของมูลฝอยประกอบด้วย

1.1 องค์ประกอบ (Physical composition) นิยมจำแนกออกตามชนิดของสิ่งต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นมูลฝอยทั้งหมดที่เผาไหม้ได้ (Combustible) และมูลฝอยที่เผาไหม้ไม่ได้ (Noncombustible) ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบทางกายภาพจะสามารถนำไปประกอบการเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการเก็บกัก เก็บขน การนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการกำจัดขั้นสุดท้าย นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้ประเมินค่าความร้อน (Calorific value) ของมูลฝอยได้ด้วย

1.2 ความหนาแน่น (Density) ได้แก่ ค่ามวลต่อหน่วยปริมาตรของมูลฝอย โดยทั่วไปแบ่งได้เป็นความหนาแน่นปกติ (Bulk density) คือความหนาแน่น โดยไม่มีการอัดหรือบีบมูลฝอยให้ผิดไปจากธรรมชาติ ความหนาแน่นในขณะขนส่ง (Transported density) คือความหนาแน่นของมูลฝอยในรถเก็บขนในขณะขนส่ง ซึ่งค่าความหนาแน่นของมูลฝอยนี้จะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของมูลฝอยและลักษณะชุมชนด้วย

2. ลักษณะทางเคมี (Chemical Characteristics)

2.1 ค่าความชื้น (Moisture Content) หมายถึง ปริมาณน้ำที่มีอยู่ในมูลฝอย

2.2 ปริมาณของแข็งรวม (Total solids) หมายถึง ปริมาณมูลฝอยแห้งที่เหลือจากการเอาน้ำออกไปหมดแล้ว

2.3 ปริมาณสารที่เผาไหม้ได้ (Volatile solids) หมายถึง ส่วนของมูลฝอยที่สามารถติดไฟหรือเผาไหม้ที่ความร้อนสูงให้หมดไป โดยแปลงสภาพเป็นก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และไอน้ำ

2.4 ปริมาณเถ้า (Ash) หมายถึง กากของมูลฝอยที่เหลือจากการเผาไหม้

หมายเหตุ : ความชื้น ปริมาณสารที่เผาไหม้ได้และปริมาณเถ้า มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน บางทีนิยมเรียกว่า “The three components” ถ้าทราบค่าลักษณะของมูลฝอยจำนวน 3 ค่าในกลุ่มนี้จะ

สามารถหาค่าของตัวที่เหลือได้ ข้อมูลทั้ง 3 ค่าสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเลือกวิธีการกำจัดและการออกแบบรายละเอียดของระบบกำจัดมูลฝอย

2.5 ค่าความร้อน (Calorific value) หมายถึงปริมาณความร้อนที่ได้จากการเผามูลฝอยซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการพิจารณาเลือกวิธีการกำจัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการเผาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ค่าความร้อนของมูลฝอยนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบเตาเผาและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องได้

2.6 องค์ประกอบด้านเคมี (Chemical composition) ข้อมูลองค์ประกอบด้านเคมีส่วนใหญ่จะนำมาใช้ในการเลือกวิธี และออกแบบระบบกำจัดมูลฝอย

2.7 สารเคมีเป็นพิษ เช่น โลหะหนักต่าง ๆ ซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลในการประเมินขอบเขตและความรุนแรงของภาวะปนเปื้อนของของเสียที่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมได้

3. ลักษณะทางชีววิทยา (Biological Characteristics)

ได้แก่การวิเคราะห์หาปริมาณและชนิดของเชื้อจุลินทรีย์ (Microorganisms) ที่ปะปนอยู่ในมูลฝอยและน้ำเสีย

2.6.4 ชนิดของมูลฝอย

มูลฝอยเป็นสิ่งที่เหลือทิ้ง หรือไม่ต้องการจากการบริโภคและอุปโภคภายในชีวิตประจำวันของมนุษย์ หรือการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ สามารถแบ่งออกได้เป็น 12 ชนิด มีรายละเอียดดังนี้ (พิชิต สกฤตพราหมณ์, 2531: 342 -347)

1. มูลฝอยสด (Garbage) ได้แก่ มูลฝอยพวกเศษอาหาร พืชผัก เศษเนื้อสัตว์ กระดูก และก้าง ฯลฯ มูลฝอยดังกล่าวนี้ส่วนมากจะเกิดขึ้นจากการประกอบอาหาร และเศษที่เหลือจากการรับประทานแล้ว

2. มูลฝอยแห้ง (Rubbish) ได้แก่ มูลฝอยพวกเศษวัสดุที่ย่อยสลายยาก หรือบางชนิดย่อยสลายไม่ได้เลย (Nonputrescible Materials) อาจจะเป็นได้ทั้งอินทรีย์สารและอนินทรีย์สาร เช่น เศษแก้ว กระป๋อง ขวด ไม้ กระดาษ พลาสติก ผ้า ยาง โลหะต่าง ๆ

3. เถ้า (Ashes) ได้แก่ เศษหรือกากที่เหลืออยู่หลังจากการเผาไหม้แล้วซึ่งจะต้องนำไปกำจัดต่อไป เช่น การนำไปถมที่ถม แต่ถ้าวายเป็นกากที่เหลือจากเตาเผามูลฝอยอาจจะมีสารวัตถุที่เผาไหม้ไม่หมดเหลืออยู่

4. มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Refuse) ได้แก่ บรรดาเศษวัสดุที่เกิดจากกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม และจะมีปริมาณและคุณภาพแตกต่างกันไปตามขนาดและกิจกรรมของโรงงาน

5. ซากสัตว์ (Dead Animals) ได้แก่ สัตว์เลี้ยงชนิดต่าง ๆ เมื่อตายลง ซากสัตว์จะเป็นมูลฝอยที่จำเป็นจะต้องได้รับการเก็บและกำจัดโดยถูกต้อง

6. มูลฝอยจากถนน (Street Refuse) ได้แก่ มูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้จากการกวาดหรือการทำความสะอาดถนนซึ่งจะเป็นเศษวัสดุชนิดต่าง ๆ หลายชนิด

7. มูลฝอยจากการเกษตรกรรม (Agricultural Refuse) ได้แก่ พวงกิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็งและพวงกิ่งของแข็ง (Semisolids) ซึ่งเกิดขึ้นจากกิจกรรมด้านการเกษตร

8. ของใช้ที่ชำรุด (Bulky Wastes) ได้แก่ พวงกิ่งของเครื่องใช้หรือส่วนประกอบซึ่งมีขนาดใหญ่ ๆ แต่มีสภาพที่ชำรุดเสื่อมสภาพหรือหมดอายุการใช้งานแล้ว

9. ซากรถยนต์ (Abandoned Vehicles) ได้แก่ รถยนต์หรือยานพาหนะเก่าหรือชำรุดซึ่งไม่ต้องการจะซ่อมแซมให้สามารถใช้งานได้อีก เมื่อปล่อยวางทำให้เสียพื้นที่กีดขวางการจราจรกรุงรัง เป็นที่อาศัยของหนูและแมลงทำให้ชุมชนลดความสวยงามลงไป เป็นสิ่งที่จะต้องนำไปกำจัดเช่นเดียวกับมูลฝอยชนิดอื่น ๆ

10. เศษสิ่งก่อสร้าง (Construction & Demolition Waste) ได้แก่ บรรดาเศษสิ่งของที่เกิดจากการก่อสร้างและการรื้อถอนอาคารสถานที่ก่อสร้าง

11. มูลฝอยพิเศษ (Special Wastes) ได้แก่ มูลฝอยที่เป็นพวงกิ่งของหรือเศษสิ่งของต่าง ๆ ที่มีอันตราย เช่น มีการปนเปื้อนของเชื้อโรค วัตถุที่ระเบิดได้ เศษสิ่งของที่ปนเปื้อนด้วยสารกัมมันตภาพรังสี

12. กากตะกอนของน้ำโสโครก (Sewage Treatment Residues) ได้แก่ พวงเศษดินกรวด ทราย และสารวัตถุอื่น ๆ ที่มีขนาดเป็นอนุภาคเล็ก ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวงกากตะกอนและโคลนตม ซึ่งเป็นสิ่งที่เหลือค้างอยู่จากกรรมวิธีการปรับปรุงหรือนำบำบัดคุณภาพของน้ำดิบให้เป็นน้ำประปาและการบำบัดคุณภาพของน้ำโสโครก โดยหมายความรวมถึงพวงกากตะกอนที่สูบลำจากถังกรองและหลุมส้วมด้วย นอกจากนั้นก็ยังหมายความรวมถึงกากตะกอนที่ได้จากกรรมวิธีการตากแห้งหรือการไล่น้ำออกจากตะกอน

2.6.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณและลักษณะของมูลฝอย

จากการศึกษาของ ณรงค์ ฌ เชียงใหม่ (2530: 179-181) พบว่า ปริมาณและลักษณะของมูลฝอยมีส่วนเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ดังสรุปได้ดังนี้

1. ดินฟ้าอากาศ (Climate)

ลักษณะของดินฟ้าอากาศ ถ้ายิ่งแตกต่างกันมากก็ยิ่งทำให้ปริมาณและชนิดของมูลฝอยแตกต่างกันตามไปด้วย เช่น ประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตร้อน มูลฝอยสดจะเกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพบูดเน่าได้ง่ายและรวดเร็วกว่ามูลฝอยชนิดเดียวกันที่เกิดขึ้นในที่ที่มีอากาศหนาวเย็น

2. ฤดูกาล (Season)

หมายถึง ฤดูกาลซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ในประเทศที่มีอากาศหนาวเย็น ในฤดูหนาวจะมีเถาถ่านมากขึ้นกว่าธรรมดา ในขณะที่ฤดูใบไม้ร่วงจะมีมูลฝอยแห้ง เช่น ใบไม้ เพิ่มขึ้น

3. ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ (Geographical location)

หมายถึง สถานที่ของแต่ละแห่งนั้น เช่น บริเวณริมทะเลก็จะมีพวกเศษปลาหรือเปลือกหอยพบเห็นได้ง่ายกว่ามูลฝอยชนิดอื่น ๆ ในขณะที่ภูมิประเทศที่เป็นป่าและที่ราบสูง เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะพบเศษมูลฝอยที่เป็นใบไม้มากกว่ามูลฝอยอื่น

4. อุปนิสัยและมาตรฐานความเป็นอยู่ (Habit and scale of living)

หมายถึง อุปนิสัยของบุคคลแต่ละคนไป สำหรับผู้ที่รักสวย รักงาม รักความสะอาดและมีระเบียบแล้ว เมื่อมีมูลฝอยเกิดขึ้นมาก็จะเอาใจใส่ในการเก็บกำจัดอยู่เสมอ แต่ถ้ามีอุปนิสัยเป็นคนมักง่ายไม่ค่อยเอาใจใส่ในการรักษาความสะอาดก็จะพบเห็นมูลฝอยได้ง่าย

5. สภาพของชุมชน (Nature of community)

หมายถึง ลักษณะของชุมชนนั้นโดยทั่วไปเป็นอย่างไร เช่น ถ้าเป็นศูนย์กลางการค้าขาย เศษสิ่งของที่เหลือทิ้งเป็นมูลฝอยก็ย่อมมีมากขึ้นทั้งชนิดและปริมาณ หรือถ้าเป็นชุมชนหนาแน่น การคมนาคมไม่ดี ไม่มีช่องทางที่บริการของเทศบาลจะเข้าไปเก็บมูลฝอยได้โดยสะดวกและทั่วถึง ประกอบกับคนในชุมชนนั้นไม่เข้าใจถึงวิธีการกำจัดมูลฝอยโดยถูกต้อง สุขาภิบาลก็จะทำให้ปริมาณของมูลฝอยทิ้งทับถมมากขึ้น

6. เศรษฐกิจของประชาชน (Economic period)

หมายถึง เศรษฐกิจของประชาชนในเวลานั้น ๆ ถ้าเป็นระยะที่มีเศรษฐกิจดี กิจกรรมต่าง ๆ เจริญ ประชาชนมีเงินใช้จ่ายในการซื้อของหรือรับประทานอาหารมากขึ้น เศษอาหารและห่อสิ่งของก็จะมีปริมาณเพิ่มขึ้น

7. บริการเก็บรวบรวม (Efficiency of collection service)

บริการเก็บรวบรวมอาจจัดโดยเทศบาล หรือสุขาภิบาล ถ้ามีการเก็บบ่อยครั้งและทั่วถึงกันทุกสถานที่ ปริมาณมูลฝอยก็จะไม่คั่งค้าง

2.6.6 ผลกระทบจากมูลฝอย

มูลฝอยเป็นสิ่งจำเป็นต้องกำจัดให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล เพราะถ้ากำจัดไม่ถูกต้องและเหมาะสมแล้ว จะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ แก่ชุมชนที่สำคัญ คือ (ณรงค์ ณ เชียงใหม่, 2530: 181-183)

1. เกิดมลพิษทางดิน น้ำ และอากาศ เช่น การทิ้งมูลฝอยลงแม่น้ำ จะก่อให้เกิดน้ำเน่าเสียเกิดกลิ่นเหม็น สกปรกไม่น่าดู เป็นต้น
2. แหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคต่าง ๆ และแมลงนำโรค จะเห็นได้ว่าแหล่งทิ้งมูลฝอยเป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค และพร้อมที่จะแพร่กระจายสู่ชุมชนได้ถ้าหากมีพาหะนำโรค เช่น แมลงวัน แมลงสาบ หนู เป็นต้น
3. การเสี่ยงต่อสุขภาพ ชุมชนขาดการเอาใจใส่หรือขาดการจัดที่ถูกต้องแล้ว จะทำให้ประชาชนถิ่นนั้นเสี่ยงต่อการติดโรคร้ายต่าง ๆ เช่น อหิวาห์ ไทฟอยด์ พยาธิ บิด เป็นต้น
4. การสูญเสียทางเศรษฐกิจ นอกจากชุมชนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการกำจัดมูลฝอยแล้ว การกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง หรือขาดความรับผิดชอบนั้นก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ เช่น การทิ้งมูลฝอยลงแม่น้ำทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ ทรัพยากรน้ำถูกทำลาย นอกจากนั้นทำให้เกิดความเจ็บป่วยเนื่องจากโรคต่าง ๆ ประชาชนต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น
5. ทำให้ชุมชนหมดความสวยงาม การรณรงค์เพื่อรักษาความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของการทำให้เกิดความสวยงาม การเก็บรวบรวมมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลนั้นไม่เพียงแต่เพื่อให้บรรลุผลทางอื่นดังกล่าวมาแล้ว แต่ยังคำนึงถึงความสวยงามและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนอีกด้วย
6. เกิดเหตุรำคาญ การรำคาญนอกจากจะรู้กันในแง่ของการรบกวนแล้ว มูลฝอยมักจะก่อปัญหารำคาญ เช่น กลิ่นเหม็นที่เกิดจากการเน่าเปื่อยสลายของสารอินทรีย์นั่นเอง

2.6.7 วิธีการเก็บรวบรวมมูลฝอย

การเก็บรวบรวมมูลฝอยสามารถแบ่งได้ 2 ชนิด คือ (สำนักรักษาความสะอาด กรุงเทพมหานคร, 2535: 20-21)

การเก็บรวบรวมมูลฝอย ณ. จุดกำเนิด และการเก็บรวบรวมมูลฝอยในชุมชน

1. การรวบรวมมูลฝอย ณ. จุดกำเนิดเป็นการรวบรวมมูลฝอยที่เกิดขึ้นไว้ในที่รองรับมูลฝอยของครัวเรือน หรือสถานที่ทำกรนั้น ๆ ซึ่งอาจใช้วิธีรวบรวมได้ 3 ระบบ คือ

1.1 ระบบถังเดียว (One-can system) มูลฝอยที่เกิดขึ้นทุกชนิดรวมใส่ลงในถังมูลฝอยเพียงใบเดียวไม่มีการแยกชนิดของมูลฝอย

1.2 ระบบสองถัง (Two-can system) โดยแยกมูลฝอยเปียกและแห้งไว้คนละถัง เพราะมูลฝอยเปียกจะย่อยสลายง่าย ส่งกลิ่นเหม็นจึงต้องแยกเก็บเพื่อง่ายต่อการกำจัด

1.3 ระบบสามถัง (Three-can system) โดยแยกถังรองรับมูลฝอยสด แห้ง และมูลฝอยอันตราย เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเก็บและทำลาย

2. ในส่วนของการเก็บรวบรวมมูลฝอยในชุมชน เป็นการเก็บรวบรวมมูลฝอยจากที่ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อนำไปกำจัด โดยปกติทำ 3 แบบ คือ

2.1 เทศบาลกำจัดเอง

2.2 ทำสัญญาจ้าง

2.3 ให้เอกชนทำ

2.6.8 แนวทางการกำจัดมูลฝอย

จากการศึกษาของ วินัย วีระวัฒนานนท์ (2535: 79-81) กล่าวถึงแนวทางการกำจัดมูลฝอยไว้ดังนี้

1. การย่อยสลายตามธรรมชาติ (Composting) เป็นการนำมูลฝอยประเภทอินทรีย์วัตถุไปรวมกันไว้แล้วปล่อยให้มูลฝอยถูกย่อยสลายไปเองตามธรรมชาติ หรือโดยวิธีการช่วยกระตุ้นให้มูลฝอยถูกย่อยสลายเร็วขึ้นด้วยการใส่สารเคมีบางชนิดเข้าไป

การกำจัดมูลฝอยโดยวิธีนี้ใช้กันโดยทั่วไปในยุโรปและเอเชีย ในประเทศไทยเอง โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครก็ใช้วิธีนี้ เช่น ที่รามอินทรา หนองแขม และชอยอ่อนนุช นอกจากนี้ยังใช้หลักการกำจัดมูลฝอยดังกล่าว โดยนำมูลฝอยประเภทอินทรีย์วัตถุไปผลิตเป็นปุ๋ยจำหน่ายแก่ประชาชนทั่วไป แต่จะมีปัญหาอยู่ที่การแยกมูลฝอยประเภทอินทรีย์วัตถุออกมาจากมูลฝอยประเภท

อื่น ๆ บริเวณที่รวมมูลฝอยอาจอยู่ห่างไกลจากชุมชน และมูลฝอยที่นำมากรรวมไว้ในปริมาณมาก จะส่งกลิ่นเหม็น ทำให้แหล่งน้ำในบริเวณใกล้เคียงเน่าเสีย เกิดทัศนียภาพที่ไม่น่าดูและจำเป็นต้องใช้พื้นที่ในการกำจัดมูลฝอยเป็นบริเวณกว้างมาก

2. การสร้างโรงงานเผามูลฝอย (Incineration) การนำมูลฝอยที่เก็บได้ไปเผาในโรงงานที่จัดสร้างขึ้น โดยมีความร้อนสูงประมาณ 1,700-1,800 ฟาเรนไฮต์ ซึ่งทำให้มูลฝอยกลายเป็นเถ้า ทำให้มูลฝอยลดปริมาณลงได้ถึงร้อยละ 75-95

การกำจัดโดยวิธีนี้ช่วยลดปริมาณมูลฝอยลงได้มาก โดยเพียงแต่นำเถ้าที่เหลือจากการเผาไปทิ้งในบริเวณที่จัดไว้ต่อไป และสามารถนำความร้อนที่เกิดจากการเผาไปใช้ในการทำกระแสไฟฟ้าได้ด้วย แต่ข้อเสียของการกำจัดมูลฝอยโดยวิธีนี้คือ ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสร้างโรงงาน การดูแลรักษาค่อนข้างสูง ต้องแยกมูลฝอยที่เผาไหม้ได้และที่เผาไหม้ไม่ได้ออกจากกันและการเผามูลฝอยเองก็ก่อให้เกิดความร้อนและอากาศเสียขึ้น อย่างไรก็ตาม การกำจัดมูลฝอยโดยการเผาในโรงงานนี้เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากเพราะเป็นวิธีการกำจัดมูลฝอยที่ดีที่สุดเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน

3. การนำไปทำอาหารสัตว์ การนำส่วนของมูลฝอยที่เป็นเศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ ในเรื่องสัตว์เป็นการช่วยลดปริมาณมูลฝอยลงได้มาก การแยกมูลฝอยประเภทเศษอาหารเพื่อนำไปเลี้ยงสัตว์ จึงนับว่าเป็นวิธีที่สะดวกและประหยัดได้มากที่สุด

4. นำกลับไปใช้ใหม่ (Re-Cycle and Re-Use) มูลฝอยที่ทิ้งในแต่ละวันจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่งบางอย่างไม่มีประโยชน์แต่อาจเป็นความต้องการของผู้อื่นก็ได้ เช่น กระดาษทุกชนิดสามารถนำกลับไปที่ทำกระดาษกลับไปใช้ใหม่ได้ซึ่งเป็นการลดต้นทุนและสงวนทรัพยากรธรรมชาติได้ด้วยหรือแม้แต่กล่องกระดาษที่ทิ้งตามบริษัทห้างร้านก็นำไปใช้บรรจุสินค้าต่าง ๆ ตามท้องตลาดได้อีก เป็นต้น

การนำวัตถุที่ทิ้งเป็นมูลฝอยกลับไปใช้นับว่าเป็นผลดีทั้งในแง่เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมแต่วิธีการคัดเลือกสิ่งของที่ไม่น่ากลับไปใช้ได้ใหม่ ได้ก่อให้เกิดความล่าช้าในการขนถ่ายมูลฝอย เกิดความสกปรกในบริเวณที่มีการคัดเลือกสิ่งของจากมูลฝอย และผู้คัดเลือกรวมมูลฝอยก็มักได้รับเชื้อโรคจากมูลฝอยหรือกองมูลฝอย

5. การนำมูลฝอยไปทิ้งไว้ตามธรรมชาติ (Open Dump) การกำจัดมูลฝอยนี้เป็นวิธีที่แพร่หลายมานานแล้ว แต่ต้องใช้พื้นที่มากและเป็นที่รบกวนผู้ที่อยู่อาศัยใกล้เคียง เป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อโรคและก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับทัศนียภาพ โดยวิธีนี้เป็นการนำมูลฝอยไปทิ้งไว้เฉย ๆ ตามธรรมชาติ

การกำจัดมูลฝอยโดยวิธีนี้เป็นการกำจัดมูลฝอยที่ง่ายและลงทุนน้อย แต่ในปัจจุบันเมื่อที่ดินมีราคาแพงขึ้น ที่สาธารณะหรือที่รกร้างว่างเปล่าเกือบไม่หลงเหลืออยู่เลย และชุมชนเมืองยิ่งขยายตัวมากขึ้น การนำมูลฝอยไปทิ้งไว้ในพื้นที่ที่กว้างขวางเช่นนี้จึงไม่เหมาะสมอีกต่อไป นอกจากนี้ การกำจัดมูลฝอยโดยนำไปทิ้งไว้ตามธรรมชาติอย่างนี้ย่อมก่อให้เกิดความเน่าเสียแก่น้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน และก่อให้เกิดการแพร่กระจายของเชื้อโรคได้ง่าย

6. การฝังกลบ (Sanitary Landfill) การนำมูลฝอยไปทิ้งไว้รวมกันแล้วใช้ดินกลบทับถมกองมูลฝอยไว้ก่อนนำมูลฝอยไปทิ้งมักใช้วิธีอัดมูลฝอยให้เป็นก้อนเล็กกลบ แล้วจึงนำไปทิ้งและกลบในภายหลัง ซึ่งทำให้ประหยัดพื้นที่ลงได้มาก

วิธีการกำจัดมูลฝอยโดยวิธีนี้ก็ยังมียกข้อเสียที่ทำให้เกิดน้ำใต้ดินและน้ำผิวดินเกิดเน่าเสียเนื่องจากในบริเวณกรุงเทพมหานครเป็นที่ลุ่มต่ำมีน้ำจืด และมีแหล่งน้ำทั่วไปทั้งบนดินและใต้ดิน การกำจัดมูลฝอยวิธีนี้จึงไม่เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในประเทศไทยโดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว

7. การนำไปทิ้งทะเล เนื่องจากผิวดินที่เป็นพื้นน้ำ แหล่งต่าง ๆ เช่น ทะเล มหาสมุทร เป็นที่ที่ทับถมสิ่งปฏิกูลตามธรรมชาติได้อย่างกว้างขวางอยู่แล้ว แต่เมื่อในปัจจุบันพื้นผิวดินที่เป็นพื้นดินนับวันจะน้อยลงและมีค่ามากขึ้น การนำมูลฝอยไปทิ้งในทะเล และมหาสมุทร จึงนิยมทำกันในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ในสหรัฐอเมริกา มูลฝอยที่นิยมนำไปทิ้งทะเล และมหาสมุทรได้แก่ สิ่งปฏิกูลจากโรงงานอุตสาหกรรม สารพิษต่าง ๆ กากสารกัมมันตภาพรังสีและวัสดุแข็งอื่น ๆ อย่างไรก็ตามปรากฏว่าได้เกิดการแพร่กระจายของสารพิษเข้าสู่องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนิเวศทางทะเล เช่น พืช และสัตว์น้ำ สถาบันป้องกันสารพิษสิ่งแวดล้อม จึงออกกฎหมายห้ามนำสารพิษหลายชนิดไปทิ้งไว้ในแหล่งน้ำดังกล่าว

2.6.9 แนวทางการบริหารและจัดการมูลฝอย

การบริหารและจัดการมูลฝอยของท้องถิ่น ในส่วนของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบ คือ (เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ, 2541: 44)

1. ส่วนราชการลงทุนจัดทำและบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอย

องค์กรผู้มิอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการหรือกิจการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอยเป็นส่วนราชการ ซึ่งสามารถลงทุนจัดทำกิจการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอยได้ด้วยตนเองได้ โดยกรมโยธาธิการอาจลงทุนสร้างโรงกำจัดมูลฝอยให้ แล้วให้เจ้าของพื้นที่เป็นผู้บริหารโรงกำจัดมูลฝอยต่อไปได้

หรืออาจจะดำเนินการก่อสร้างโรงกำจัดมูลฝอยเองและเลือกดำเนินงานบริหารงานโรงกำจัดมูลฝอยด้วยตนเอง เป็นต้น

2. ส่วนราชการลงทุนจัดทำ และให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเก็บขนหรือการกำจัดมูลฝอย

องค์กรผู้มิอำนาจหน้าที่ดำเนินการหรือบริการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอยจะเป็นผู้ลงทุนด้วยตนเองหรือร่วมกันจัดทำกิจการเก็บขนมูลฝอยขึ้น แต่มิได้เป็นผู้บริหารหรือดำเนินการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอย แต่ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารหรือดำเนินการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอยแทน ซึ่งสามารถทำได้ตาม พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 18 และ 19 ที่กล่าวว่าราชการส่วนท้องถิ่นหรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บขน หรือกำจัดมูลฝอย โดยทำเป็นธุรกิจหรือได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการได้ ซึ่งรูปแบบของการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมอาจทำได้ดังนี้

- การให้สัมปทาน หรือสิทธิบริการหรือดำเนินการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอยแก่เอกชน ในลักษณะเช่นนี้เอกชนจะต้องได้รับอนุญาตจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องก่อน และรับผิดชอบในการจัดบริการดังกล่าวตามที่ได้ตกลงกัน และเอกชนมีอำนาจในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมค่าบริการ หรือค่าตอบแทนการให้บริการตามราคาที่ได้ตกลงกันไว้กับทางราชการ แต่ไม่เกินกว่ากฎหมายกำหนด และเอกชนต้องจ่ายค่าตอบแทนให้หน่วยราชการเป็นรายเดือนหรือรายปี ตามราคาที่ได้ตกลงกันไว้กับทางราชการ

- การว่าจ้างให้เอกชนเข้ามารับบริการกิจการเก็บขน หรือกำจัดมูลฝอย หมายถึงองค์กรซึ่งเป็นผู้ลงทุนจัดทำกิจการเก็บขน หรือกำจัดมูลฝอยได้ว่าจ้างให้เอกชนเข้ามาดำเนินการบริหารกิจการเก็บขนหรือกำจัดมูลฝอย ซึ่งองค์กรจะต้องจ่ายค่าจ้างเป็นการรับเหมาหรือจ่ายค่าจ้างตามหน่วยของงานที่ทำตามแต่ที่ได้ตกลงกันไว้

จากความรู้เรื่องมูลฝอยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตศึกษาในเรื่องความรู้ ทักษะและบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งในส่วน of ลักษณะของมูลฝอยซึ่งหมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เศษมูลสัตว์หรือซากสัตว์ รวมตลอดรวมถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ๆ ตาม มาตรา 4 แห่ง พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นมูลฝอยจากชุมชนโดยที่มูลฝอยนั้นแบ่งได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางเคมี และลักษณะทางชีววิทยา นอกจากนี้ ยังสามารถแบ่งมูลฝอยออกเป็นชนิดต่าง ๆ ได้อีกมากมายเช่น เป็นมูลฝอยสด ได้แก่ มูลฝอยพวกเศษอาหาร พืชผัก เป็นต้น มูลฝอยแห้ง ได้แก่ มูลฝอยพวกเศษวัสดุที่ย่อยสลายยากหรือย่อยสลายไม่ได้เลย เศษสิ่งก่อสร้าง มูลฝอยจากการเกษตรกรรม มูลฝอยพิษและ

ซากสัตว์เป็นต้น โดยปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการสร้างปริมาณและชนิดมูลฝอยเหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากสภาพดินฟ้าอากาศ ฤดูกาล ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ อุณหภูมิและมาตรฐานความเป็นอยู่ สภาพของชุมชน เศรษฐกิจของประชาชนตลอดจนบริการการเก็บรวบรวมมูลฝอยในพื้นที่นั้น ๆ หากปัจจัยเหล่านี้มีผลทำให้เกิดมูลฝอยมากขึ้นในพื้นที่ใดใดแล้ว จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากจะทำให้ชุมชนหมดความสวยงามแล้วจะทำให้เกิดมลพิษทางดิน น้ำอากาศ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคต่าง และทำให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพอนามัยของคนด้วย ด้วยเหตุนี้แนวทางในการจัดการปัญหามูลฝอยที่เกิดขึ้นทำได้โดยเริ่มจากการเก็บรวบรวมมูลฝอยไปจนถึงวิธีการจัดการ เช่น การนำกลับไปใช้ใหม่ การสร้างโรงงานเผามูลฝอย การนำไปทำอาหารสัตว์ และการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เป็นต้น

2.7 ความรู้เกี่ยวกับน้ำเสีย

2.7.1 ความหมายของน้ำเสีย

น้ำเสีย หมายถึง น้ำที่เสื่อมคุณภาพหรือน้ำที่มีลักษณะสมบัติเปลี่ยนไปจากเดิมตามธรรมชาติ จนทำให้เกิดผลเสียต่อการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ การดำรงชีพของสัตว์น้ำ เช่น มีสิ่งปฏิกูล สารอินทรีย์และอนินทรีย์ทั้งที่ละลายน้ำได้และละลายน้ำไม่ได้ปะปนอยู่ โดยมีมนุษย์เป็นต้นเหตุสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อม (ธรรมบุญ โรจนะบุรานนท์ อ้างถึงใน เต็มดวง รัตทัศนีย และ คนอื่นๆ, 2533: 21) คล้ายกับความหมายของ น้ำทิ้ง (wastewater) หมายถึง น้ำที่ผ่านการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ อาทิ เช่น การชำระล้างร่างกาย, การประกอบอาหาร, การขับถ่ายของเสีย, การล้างวัตถุดิบในโรงงานอุตสาหกรรม, การล้างเครื่องจักร, การหล่อเย็นเครื่องจักร ฯลฯ ทำให้คุณลักษณะของน้ำเปลี่ยนไปจากเดิมเนื่องจากมีสิ่งสกปรกต่าง ๆ ทั้งสารอินทรีย์ และอนินทรีย์ถ่ายเทลงมาเจือปนอยู่ในน้ำ ปริมาณสิ่งสกปรกในน้ำทิ้งหรือความสกปรกของน้ำทิ้งจึงขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์ของน้ำ ดังนั้นน้ำทิ้งจากแต่ละแหล่งจึงมีคุณลักษณะไม่เหมือนกัน (เสริมพล รัตสุข และ ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์, 2524: 1)

สำหรับการวิจัยในเรื่องนี้ผู้วิจัยสรุปความหมายของน้ำเสีย คือ น้ำทิ้งที่ผ่านการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งในด้านการอุปโภคบริโภค ทำให้มีคุณลักษณะเปลี่ยนไปจากเดิมตามธรรมชาติเนื่องจากมีสิ่งสกปรกต่าง ๆ เจือปนอยู่ในน้ำก่อให้เกิดผลเสียต่อการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตในน้ำ

2.7.2 สิ่งสกปรกในน้ำเสีย

สิ่งสกปรกต่าง ๆ ในน้ำเสียที่ต้องกำจัดออก (กรมควบคุมมลพิษ, 2537: 2-4) มีดังต่อไปนี้ คือ

1. สารอินทรีย์ ได้แก่ คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน เช่น เศษข้าว ก๋วยเตี๋ยว น้ำแกง เศษใบตอง พืช ผัก ซึ้นเนื้อ ฯลฯ ซึ่งสามารถถูกย่อยสลายได้โดยจุลินทรีย์ที่ใช้ออกซิเจน ทำให้ระดับของออกซิเจนที่ละลายในน้ำ หรือ ดีโอ (DO; Dissolved Oxygen) ลดลงเกิดสภาพเน่าเหม็นได้ ปริมาณของสารอินทรีย์ในน้ำนิยมนวัดด้วยค่า BOD (Biochemical Oxygen Demand) เมื่อค่า BOD ในน้ำสูง แสดงว่ามีสารอินทรีย์ปะปนอยู่มาก และสภาพเน่าเหม็นจะเกิดขึ้นได้ง่าย

2. สารอนินทรีย์ ได้แก่ แร่ธาตุต่าง ๆ ที่อาจไม่ทำให้เกิดน้ำเน่าเหม็น แต่อาจเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต ทำให้เกิดสภาพน้ำปนเปื้อน หรือเป็นอุปสรรคในกระบวนการผลิตน้ำประปา ได้แก่ คลอไรด์ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส ซัลเฟต ฯลฯ

3. โลหะหนักและสารพิษอื่น ๆ อาจอยู่ในรูปของสารอินทรีย์ หรือ อนินทรีย์ และสามารถสะสมอยู่ในวงจรอาหารเกิดเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต เช่น พรอท ไครเมียม ทองแดง ปกติจะอยู่ในน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม และสารเคมีที่ใช้ในการกำจัดศัตรูพืชที่ปนมากับน้ำทิ้งจากการเกษตร สำหรับในเขตชุมชนอาจมีสารมลพิษนี้มาจากอุตสาหกรรมในครัวเรือนบางประเภท เช่น ร้านชุบโลหะ ตู้ซ่อมรถ และน้ำเสียจากโรงพยาบาล

4. น้ำมันและสารลอยน้ำต่าง ๆ เป็นอุปสรรคต่อการสังเคราะห์แสง และกีดขวางการกระจายของออกซิเจนจากอากาศลงสู่ น้ำ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดสภาพไม่น่าดู และอาจเกิดอันตรายจากอัคคีภัยได้ด้วย

5. ความร้อน ทำให้เกิดการแบ่งชั้น (stratification) ของลำน้ำ เร่งปฏิกิริยา การใช้ ออกซิเจนของจุลินทรีย์ และลดระดับการละลายของออกซิเจนในน้ำอาจทำให้เกิดสภาพเน่าเหม็นขึ้นได้ อุณหภูมิของน้ำที่เหมาะสมควรอยู่ประมาณ 25-35 องศาเซลเซียส

6. ของแข็ง (Solids) ประกอบด้วยสารแขวนลอย (Suspended Solids) ตะกอนหนัก (Settleable Solids) และของแข็งละลายน้ำ (Dissolved Solids) ซึ่งเมื่อจมตัวสู่ก้นลำน้ำ ทำให้เกิดสภาพไร้ออกซิเจนที่ท้องน้ำ ทำให้แหล่งน้ำตื้นเขิน มีความขุ่นสูง มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ และการนำไปใช้ประโยชน์

7. สีและความขุ่น มักเกิดจากอุตสาหกรรมประเภทสิ่งทอ กระดาษ ฟอกหนัง และโรงฆ่าสัตว์ สีและความขุ่นจะขัดขวางกระบวนการสังเคราะห์แสงในน้ำ

8. กรดและด่าง วัดโดยค่า pH ถ้ามากกว่า 7 หมายถึง ความเป็นด่าง ถ้าน้อยกว่า 7 หมายถึงความเป็นกรด น้ำสะอาดจะมีค่าพีเอชเท่ากับ 7 มีผลต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตในน้ำ และการนำน้ำไปใช้ประโยชน์ ค่าพีเอชของน้ำทิ้งที่เหมาะสมควรอยู่ในช่วง 5-9

9. สารก่อให้เกิดฟอง/สารชักฟอง ได้แก่ผงซักฟอก สบู่ ฟองจะกีดกันการกระจายของออกซิเจนในอากาศสู่น้ำ และอาจเป็นอันตรายต่อปลา

10. จุลินทรีย์ (microorganisms) น้ำเสียจากโรงฟอกหนัง โรงฆ่าสัตว์ หรือโรงงานอาหารกระป๋องจะมีจุลินทรีย์เป็นจำนวนมาก จุลินทรีย์เหล่านี้ใช้ออกซิเจนในการดำรงชีพ ทำให้สามารถลดระดับของดีไอในน้ำในระยะเวลาสั้นได้ ทำให้เกิดสภาพเน่าเหม็น จุลินทรีย์บางชนิดอาจเป็นเชื้อโรคที่เป็นอันตรายต่อประชาชน เช่นจุลินทรีย์ในน้ำเสียจากโรงพยาบาล

11. สารกัมมันตรังสี อาจมาจากโรงพยาบาล หรือองค์กรของรัฐบางประเภท เป็นสารอันตรายเมื่อสะสมอยู่ในสิ่งมีชีวิต ก่อให้เกิดมะเร็งได้

12. ธาตุอาหาร ได้แก่ ไนโตรเจน และฟอสฟอรัส เมื่อมีปริมาณสูงจะทำให้เกิดการเจริญเติบโตเกินขีดของสาหร่าย (algae bloom) ซึ่งจะลดระดับออกซิเจนในน้ำในช่วงกลางคืน และทำให้เกิดวัชพืชน้ำซึ่งเป็นปัญหาแก่การสัญจรทางน้ำ และการนำน้ำไปใช้

13. กลิ่น เกิดจากก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ (H_2S) ซึ่งเกิดจากการย่อยสลายของสารอินทรีย์แบบไร้อากาศ หรือ กลิ่นอื่น ๆ จากโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น โรงงานทำปลาป่น โรงฆ่าสัตว์ เป็นต้น

2.7.3 แหล่งกำเนิดของน้ำเสีย

แหล่งที่มาของน้ำเสียสามารถแบ่งได้ดังนี้ (เปี่ยมศักดิ์ เมนะเสวต, 2525: 117-141)

1. แหล่งชุมชน (Domestic wastewaters) คือ น้ำโสโครกที่ถูกปล่อยออกมาจากชุมชน ซึ่งรวมถึงน้ำเสียของบ้านเรือน ตลาด และโรงพยาบาล สิ่งที่คุณสมบัติและส่วนประกอบของน้ำโสโครก คือ ลักษณะของชุมชนต่อปริมาณการใช้น้ำ ระบบท่อระบายน้ำและอัตราการไหลภายในท่อ

2. โรงงานอุตสาหกรรม (Industrial wastewaters) สามารถจำแนกประเภทได้ตามประเภทน้ำเสียตามชนิดของโรงงานเพราะน้ำเสียของโรงงานชนิดเดียวกันมีส่วนประกอบคล้ายกัน มีประโยชน์ในการคำนวณปริมาณน้ำเสียของโรงงานชนิดเดียวกันในเขตเดียวกัน เมื่อจำแนกตามประเภทน้ำเสียตามผลเสียที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมของแหล่งน้ำ แบ่งออกเป็น 8 ประเภท คือ ประเภทที่ทำให้ปริมาณออกซิเจนในน้ำลดลง ประเภทที่มีสารพิษปะปน ประเภทที่สามารถ

ทำลายสภาพของแหล่งน้ำ ประเภทที่ทำให้รสและกลิ่นของน้ำเปลี่ยนไป ประเภทที่มีสารอนินทรีย์ละลายอยู่ ประเภทที่ปล่อยสารกัมมันตรังสีออกมา ประเภทที่ปล่อยสารกัดโลหะออกมา และประเภทที่ปล่อยเชื้อโรคลงสู่แหล่งน้ำ

3. ภาคเกษตรกรรม (Agriculture wastewaters) ในด้านการเกษตรกรรมมีการใช้ปุ๋ยที่มีส่วนประกอบของไนโตรเจน และฟอสฟอรัส และสารปราบศัตรูพืช บางส่วนจะติดตามใบบนพื้นดิน และถูกลมพัดไป ฝนตกจะถูกชะล้าง และสารเคมีตกค้างมากับน้ำ เพื่อใช้ในการเกษตรลงสู่แหล่งน้ำ ขยายก่อผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในน้ำ เกิดการแพร่พันธุ์อย่างรวดเร็วของแพลงก์ตอนพืช ทำให้ออกซิเจนในน้ำในเวลากลางคืนลดลง

2.7.4 ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำเสีย

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตในอดีตนมนุษย์ใช้น้ำในแม่น้ำลำคลองในการอุปโภคบริโภคได้แต่ในปัจจุบันน้ำในแม่น้ำลำคลองเกิดการเน่าเสียในบางพื้นที่หรือบางช่วงของแม่น้ำโดยที่อาจใช้เป็นประโยชน์ได้บ้างแต่ในบางแห่งหรือบางช่วงชั้นคุณภาพน้ำไม่สามารถใช้ในการอุปโภคบริโภคได้เลย ซึ่งมีหลายปัจจัยที่ทำให้เกิดน้ำเสียขึ้นดังต่อไปนี้ (ดำรงศักดิ์ จินดากุลและวรรณภา คล้ายสงวน อ้างถึงใน สัตยชัย สุตพันธุ์วihar, 2539: 30-31)

ประการแรก การมีประชากรหนาแน่นขึ้นโดยรวดเร็วจากผลของการพัฒนาทางด้านวัตถุอย่างรีบเร่ง และนโยบายประชากรที่ผิดพลาดในระยะที่ผ่านมา การมีประชากรและชุมชนที่กระจุกตัวหนาแน่นเช่นนี้ ทำให้เกิดมีกิจกรรมนาาชนิด นับตั้งแต่การดำเนินชีวิตประจำวัน การผลิตทางอุตสาหกรรม การค้าขาย การขนส่ง เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่มีผลกระทบต่อน้ำหรือมีการถ่ายเทของเสียลงสู่แหล่งน้ำทั้งสิ้น การที่ประชากรในกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นเกือบสิบเท่าตัวในระยะ 30 ปีที่ผ่านมา เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำเน่าเสียขึ้นอย่างมากมาขในกรุงเทพมหานครขณะนี้

ประการที่สอง การมีระบบบำบัดน้ำเสียจากแหล่งชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมที่ไม่พอเพียงและมีประสิทธิภาพรวมทั้งการปล่อยให้มีมลพิษตกค้างในสิ่งแวดล้อมหมักหมมอยู่ทั่วไปซึ่งโรงงานกำจัดมูลฝอยและโรงบำบัดน้ำเสียที่มีอยู่เพียงเล็กน้อยไม่อาจช่วยให้ปัญหานี้ให้ลดน้อยลงได้

ประการที่สาม การไหลถ่ายเทของน้ำในแม่น้ำลำคลองลดน้อยลง เนื่องจากการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ขึ้นทางต้นน้ำ ทำให้น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยามีอัตราการไหลและความเร็วในการไหลลดลง ลำคลองต่าง ๆ ตื้นเขินมีมูลฝอยอุดตันและบางส่วนถูกถมทำเป็นถนนหรือมีการ

สร้างอาคารบ้านเรือนรुक่ล่างไปเป็นการปิดกั้นการไหลเวียนของน้ำก่อให้เกิดสภาพน้ำขังนิ่งและเน่าเหม็นขึ้น

ประการที่สี่ ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นของประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้ลำน้ำและผู้ที่เกี่ยวข้องไปมาที่ทิ้งมูลฝอยและถ่ายเทน้ำโสโครกลงสู่แม่น้ำลำคลองโดยตรงยังคงมีอยู่เป็นจำนวนมาก ถึงแม้จะมีการรณรงค์กันอย่างมากในระยะที่ผ่านมา

2.7.5 ผลเสียหายเนื่องจากน้ำเสีย

น้ำเสียก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจทั้งโดยตรงและทางอ้อม ความเสียหายที่เกิดจากน้ำเสียดังต่อไปนี้ (เสริมพล รัตสุข และไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์, 2524: 281)

1. เป็นอันตรายต่อสุขภาพประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่จำเป็นต้องใช้น้ำในการอุปโภคบริโภค ประชาชนต้องเจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ที่เกิดจากความสกปรกของน้ำ เช่น ไทฟอยด์ บิด ท้องร่วง ฯลฯ ทำให้ต้องหยุดงาน สูญเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ และยั้งต้องเสียเงินค่ารักษา จึงนับได้ว่าเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง
2. ทำความเสียหายต่อการเกษตร น้ำเสียที่เป็นกรดค้างเกินไป หรือมีเกลือแรมมากเกินไปอาจทำให้พืชตายได้
3. ทำความเสียหายต่อการประมง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
4. ทำลายระบบนิเวศวิทยาในลำน้ำ อาจทำให้สัตว์น้ำบางชนิดสูญพันธุ์
5. ก่อความเดือดร้อนรำคาญ และเป็นที่น่ารังเกียจ เช่น คลองต่าง ๆ ในนครหลวงซึ่งส่งกลิ่นเน่าเหม็นและมีสีดำคล้ำเป็นที่น่ารังเกียจ

ความเสียหายต่าง ๆ ทั้งหมดนี้ อาจแบ่งออกได้เป็นสองพวกคือ พวกที่ประเมินค่าความเสียหายออกมาเป็นจำนวนเงินได้ยาก เช่น ความเสียหายในข้อที่ 4 และ 5 และพวกที่ประเมินค่าความเสียหายออกมาเป็นจำนวนเงินได้ เช่น ความเสียหายในข้อที่ 1, 2 และ 3 อย่างไรก็ตามการประเมินค่าความเสียหายเนื่องจากน้ำเสียนั้น จำต้องอาศัยข้อสมมติหลายอย่าง ทำให้ค่าความเสียหายที่ประเมินได้ไม่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

2.7.6 การจัดการน้ำเสีย

การจัดการปัญหาน้ำเสียเป็นเรื่องสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะหากปล่อยไว้เนิ่นนานมากเท่าใดก็จะยิ่งสร้างปัญหาและทวีความรุนแรงมากขึ้นถ้าไม่มีผู้ใดหรือหน่วยงานใดเข้ามาช่วยกันแก้ไขปัญหาก็จะทำให้สภาพแวดล้อมไม่น่าอยู่ อีกทั้งยังเกิดโรคร้ายเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต

การจัดการ คือ การบริหารจัดการซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การอำนวยการ การควบคุมคนทำงานและสภาพแวดล้อม (วิทยากร เจริญกุล, 2536 :102) นอกจากนี้ Harold Koontz (อ้างถึงในวัฒนา ทองชัยชะ, 2538: 19) กล่าวว่า การจัดการคือการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลายอันได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) และวัสดุสิ่งของที่ เป็นอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน (Material)

ดังนั้นการจัดการน้ำเสีย คือ การใช้น้ำให้มีปริมาณน้อยที่สุดและใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุดและให้เหลือน้ำเสียปริมาณน้อยที่สุด โดยมีการบำบัดก่อนปล่อยลงสู่สิ่งแวดล้อม

2.7.7 กระบวนการกำจัดน้ำเสีย

จากส่วนประกอบต่าง ๆ ของน้ำเสียซึ่งประกอบด้วยสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ ในรูปของแข็งและสารละลาย ดังนั้นกระบวนการกำจัดน้ำเสียโดยทั่วไป จึงประกอบด้วยกระบวนการย่อย (unit processes) หลายกระบวนการมารวมกัน แต่ละกระบวนการย่อยจะกำจัดสิ่งสกปรกชนิดต่าง ๆ กัน ซึ่งกระบวนการย่อยเหล่านี้ จัดแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ (เสริมพล รัตสุข และ ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์, 2524: 34) คือ

1. กระบวนการทางฟิสิกส์ (physical processes) ใช้ในการกำจัดของแข็งที่ไม่ละลายน้ำ ได้แก่ การคัดด้วยตะแกรง (screening) การกวาด (skimming) การทำให้ลอย (floating) การตกตะกอน (sedimentation) การแยกด้วยแรงเหวี่ยง (centrifugation) และการกรอง (filtration)

2. กระบวนการทางเคมี (chemical processes) ใช้ในการกำจัดสารประกอบต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากเป็นสารอนินทรีย์ที่ละลายอยู่ในน้ำทั้ง ได้แก่การทำให้เป็นกลาง (neutralization) การทำให้เกิดตะกอน (precipitation) การเติมและลดออกซิเจน (oxidation-reduction) นอกจากนี้ยังใช้ในการช่วยการตกตะกอน (chemical coagulation)

3. กระบวนการทางชีววิทยา (biological processes) ใช้ในการกำจัดสารอินทรีย์ ซึ่งจุลินทรีย์ย่อยสลายได้ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือกระบวนการกำจัดแบบใช้ออกซิเจน (aerobic processes) ได้แก่ oxidation pond, aerated lagoons, activated-sludge, trickling filters,

biological disc filters และ กระบวนการกำจัดแบบไม่ใช้ออกซิเจน (anaerobic processes) ได้แก่ anaerobic lagoons, anaerobic digestion, anaerobic contact, anaerobic filters

4. กระบวนการทางฟิสิกัลเคมี (physical-chemical processes) ใช้ในการกำจัดสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ที่ละลายอยู่ในน้ำทิ้ง ได้แก่การดูดซับ (carbon adsorption) การแลกเปลี่ยนประจุ (ion exchange), reverse osmosis ฯลฯ

2.7.8 การก้ำจัดน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ

2.7.8.1 การก้ำจัดน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

การก้ำจัดน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมค่อนข้างยุ่งยากกว่าการก้ำจัดน้ำเสียจากชุมชน และต้นทุนการก้ำจัดสูงกว่ามาก ทั้งนี้เพราะ (เสริมพล รัตสุข และ ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์, 2524: 46-47)

ก) น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม อาจมีอุณหภูมิสูงมาก ประมาณ 40-60 องศาเซลเซียส ทำให้ต้องมีหระบายความร้อนเพื่อลดอุณหภูมิ เช่น น้ำเสียจากโรงงานฟอกย้อมผ้า

ข) น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยทั่วไปมีกรดหรือด่างเจือปนอยู่มากทำให้ค่า pH ต่ำหรือสูงกว่า 7 มาก จำเป็นต้องมีการปรับค่า pH

ค) น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม มักจะขาดอาหารเสริมสร้างบางอย่างที่สำคัญ ได้แก่ ไนโตรเจน และ ฟอสฟอรัส จำเป็นต้องเติมสารประกอบที่มีธาตุทั้งสองนี้ลงไป ในน้ำเสียหากจะก้ำจัดด้วยกระบวนการทางชีววิทยา

ง) น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม มักมีค่า BOD สูงมาก การลดค่า BOD จนถึง 20 มิลลิกรัม/ลิตร ตามมาตรฐานของกระทรวงอุตสาหกรรม จะทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก และกระบวนการก้ำจัดยุ่งยากซับซ้อน

จ) น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมมักมีสารอินทรีย์หรือสารอนินทรีย์ที่ก้ำจัดยากปนอยู่ด้วย ที่สำคัญที่สุด ได้แก่ สีในน้ำเสีย จากโรงงานทำเยื่อกระดาษ และน้ำเสียจากโรงงานย้อมผ้า

การก้ำจัดน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ไม่มีกระบวนการแบบแผนแน่นอน กระบวนการก้ำจัดขึ้นอยู่กับชนิดของโรงงานอุตสาหกรรม โดยทั่วไปน้ำเสียอนินทรีย์ เช่น น้ำเสียจากโรงงานชุบโลหะ ส่วนใหญ่ต้องใช้กระบวนการทางเคมีในการก้ำจัด ส่วนน้ำเสียอินทรีย์ที่ต้องก้ำจัดด้วยกระบวนการทางชีววิทยานั้น จะมีกระบวนการก้ำจัดที่เลือกใช้ได้หลายแบบ

โดยทั่วไปแล้ว น้ำเสียอินทรีย์มีค่า BOD สูงเกินกว่า 3,000 มิลลิกรัม/ลิตร จะต้องกำจัดขั้นต้นด้วยกระบวนการทางชีววิทยาแบบไม่ใช้ออกซิเจนก่อน แล้วจึงกำจัดในขั้นต่อไปด้วยกระบวนการทางชีววิทยาแบบใช้ออกซิเจน การกำจัดน้ำเสียอินทรีย์ด้วยวิธีเคมี เช่น ตกตะกอนด้วยสารส้มหรือปูนขาว โดยทั่วไปจะไม่สามารถลดค่า BOD ได้ต่ำกว่า 20 มิลลิกรัม/ลิตร เว้นแต่ใน กรณีที่น้ำเสียมีค่า BOD ต่ำมาก เพราะกว่าครึ่งหนึ่งของสารอินทรีย์ในน้ำเสียจะเป็นสารละลายซึ่งตกตะกอนไม่ได้ ดังนั้นการตกตะกอนด้วยสารเคมีจึงกำจัดได้แต่ BOD ที่เป็นตะกอนแขวนลอยและอนุภาคคอลลอยด์เท่านั้น และจะลดค่า BOD ได้ไม่เกิน ร้อยละ 50 การกำจัดวิธีนี้จึงเป็นแต่เพียงการกำจัดขั้นต้นเท่านั้น

2.7.8.2 การกำจัดน้ำเสียจากชุมชน

น้ำเสียจากชุมชนเป็นน้ำโสโครกอินทรีย์ที่มีค่า BOD ค่อนข้างต่ำ และมีอาหารเสริมสร้างสำหรับจุลินทรีย์ เช่น ไนโตรเจนและฟอสฟอรัสอย่างพอเพียง การกำจัดจึงไม่ยุ่งยากเหมือนการกำจัดน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม ระบบกำจัดที่ใช้กันโดยทั่วไปได้แก่การกำจัดด้วยวิธีชีววิทยา

โดยทั่วไปการกำจัดน้ำเสียจากชุมชนแบ่งออกได้เป็น 4 ขั้นดังนี้ (เสริมพล รัตสุข และ ไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์, 2524: 44,46) คือ

1. การกำจัดขั้นเตรียมการ (preliminary treatment) ได้แก่การแยกสิ่งสกปรกขนาดใหญ่ ออกโดยใช้ตะแกรง (screens) และแยกตะกอนดินทรายที่มีน้ำหนักมากออกโดยใช้รางตกตะกอน (grit chamber) จุดมุ่งหมายของการกำจัดขั้นเตรียมการคือ การปรับปรุงคุณภาพของน้ำเสียให้เหมาะสมแก่การกำจัดขั้นต่อไป มิให้สิ่งสกปรกชิ้นใหญ่ ๆ ไปอุดตันท่อหรือเครื่องสูบน้ำ และป้องกันมิให้เศษดินทรายที่ติดมากับน้ำเสียไปตกตะกอนอุดตันท่อทางระบายน้ำต่าง ๆ ในระบบกำจัด การกำจัดในขั้นนี้ลดค่า BOD ได้เพียงเล็กน้อยหรือไม่ลดเลย

2. การกำจัดขั้นต้น (primary treatment) ได้แก่การนำน้ำเสียมาตกตะกอนเบาซึ่งส่วนใหญ่เป็นสารอินทรีย์ออกจากน้ำเสียตะกอนที่แยกออกจากการก้นถังตกตะกอน เรียกว่า primary sludge ต้องนำไปกำจัดต่อไป การกำจัดในขั้นนี้จะลดค่า BOD ได้ประมาณ ร้อยละ 25-40 แล้วแต่คุณลักษณะของน้ำเสีย และประสิทธิภาพของถังตกตะกอน

3. การกำจัดขั้นที่สอง (secondary treatment) ได้แก่การกำจัดสารอินทรีย์ หรือ ซึ่งอยู่ในรูปของสารละลายหรืออนุภาคคอลลอยด์ การกำจัดใช้กระบวนการทางชีวแบบต่าง ๆ เช่น activated sludge และ trickling filters ซึ่งใช้แบคทีเรียเป็นตัวทำลายสารอินทรีย์ในน้ำเสีย จะมีตะกอน

แบคทีเรียที่จะต้องกำจัด (secondary sludge) รวมกับตะกอนที่เกิดจากการกำจัดขั้นต้น การกำจัดในขั้นที่สองนี้จะลดค่า BOD ได้ประมาณ ร้อยละ 75-95 ค่า BOD ของน้ำเสียจะต่ำกว่า 20 มิลลิกรัม/ลิตร ระบบกำจัดน้ำเสียโดยมากจะมีเพียงการกำจัดขั้นที่สองเท่านั้น

4. การกำจัดขั้นที่สาม (tertiary treatment) ใช้ในกรณีที่ต้องการน้ำเสียที่สะอาด จนสามารถใช้ในการอุปโภคบริโภคได้ กระบวนการกำจัดที่ใช้เป็นกระบวนการทางเคมีรวมกับกระบวนการทางฟิสิกส์เคมี น้ำเสียจากการกำจัดขั้นที่สอง จะถูกนำมาตกตะกอนแยกสารประกอบฟอสเฟตออกด้วยน้ำปูนขาว (lime) จากนั้นจึงนำมากำจัดสารอินทรีย์ที่เหลืออยู่ด้วยกระบวนการดูดซับ (carbon adsorption) และกำจัดแอมโมเนียและสารประกอบโลหะต่าง ๆ ออกด้วยกระบวนการ ion exchange หลังจากฆ่าเชื้อโรคแล้วจะได้น้ำเสียที่สะอาด ตะกอนที่เกิดขึ้นจากการกำจัดขั้นต้นและขั้นที่สอง จะต้องนำมากำจัดโดยกระบวนการต่าง ๆ อีก ต่อไป

การกำจัดน้ำเสียจากชุมชนไม่จำเป็นที่จะต้องประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าวทั้งหมด ระบบกำจัดแบบ oxidation ponds และ aerated lagoons จะรวมการกำจัดขั้นต้นและขั้นที่สองไว้ด้วยกัน และไม่มีปัญหาเรื่องการกำจัดตะกอน

2.7.9 แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำเสียจากชุมชน

การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำจากชุมชนให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นประชาชน ภาคเอกชนและภาครัฐบาล ซึ่งแต่ละฝ่ายก็ต่างมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันดังนี้ (สัญญา สุติ พันธุ์วิหาร, 2539: 41-42)

ประชาชนและเอกชน

1. เลิกทิ้งน้ำเสีย มูลฝอยและสิ่งปฏิกูลลงไปในแหล่งน้ำธรรมชาติ
2. ลดการใช้น้ำในบ้านเรือนให้น้อยลง โดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ น้ำ
3. การนำน้ำที่ใช้แล้วมาผ่านกระบวนการนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก (Recycle) หรือ นำน้ำที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Reuse) เช่น นำน้ำมารดต้นไม้หรือสนามหญ้า ล้างรถยนต์ หรือใช้ล้างทำความสะอาดบ้าน เป็นต้น
4. การปรับเปลี่ยนอุปกรณ์และวิธีการใช้น้ำในครัวเรือนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

รัฐบาล

1. กำหนดนโยบายและแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ รวมทั้งการควบคุมและกำกับหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ปฏิบัติตาม โดยมีมาตรการและกิจกรรมรองรับนโยบายดังกล่าวให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. เร่งรัดการดำเนินการก่อสร้างระบบระบายน้ำ และระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนในพื้นที่ที่เกิดปัญหามลพิษทางน้ำวิกฤตอย่างเร่งด่วน

3. จัดสรรงบประมาณประจำปี เพื่อดำเนินการหรือสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการวางแผนตัดสินใจระดับนโยบาย

4. นำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำ เช่น การใช้หลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” (Polluter Pay Principle; PPP) ซึ่งเป็นหลักการในการกระจายค่าใช้จ่ายในการรักษาสีน้ำเขียวของน้ำที่ก่อให้เกิดมลพิษทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค หรือการใช้มาตรการทางภาษี (Tax) หรือค่าธรรมเนียม (Fee) การให้เงินช่วยเหลือ (Subsidy) เป็นต้น

5. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ประชาชนและปฏิบัติอย่างถูกวิธี

เทศบาลและสุขาภิบาล

เทศบาลและสุขาภิบาลเป็นหน่วยงานปฏิบัติในท้องถิ่นที่สามารถเตรียมการเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำจากชุมชนได้ตามแนวทางต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2534: 80,83,85)

1. นโยบายและแผนปฏิบัติการเพื่อลดและกำจัดมลพิษ

เทศบาลและสุขาภิบาลมีหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อลดและกำจัดมลพิษภายในเขตเทศบาลและสุขาภิบาลของตน โดยนโยบายและแผนนั้น จะต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งเทศบาลและสุขาภิบาลอาจขอความร่วมมือในด้านวิชาการได้จากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมโยธาธิการ และกรมอนามัย เป็นต้น

2. การจัดหาที่ดินเพื่อใช้ในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลาง

สำหรับการจัดการน้ำเสียที่เกิดจากกิจกรรมภายในชุมชน ให้พิจารณาถึงความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น ตำแหน่งและสถานที่ตั้งระบบจะต้องมีความเหมาะสมในด้านภูมิศาสตร์ ระดับน้ำใต้ดิน ระดับน้ำขึ้น-ลงของแม่น้ำลำคลอง ระบบท่อรวมที่มีอยู่เดิม ระบบ

สาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น แนวถนน ระบบป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำ ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นในพื้นที่ แนวคิดสำหรับการวางท่อรวบรวมน้ำเสียทั้งสายหลักและสายรอง รวมทั้งแนวเส้นทางสำหรับระบายน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้วไปสู่แหล่งน้ำ และค่าใช้จ่ายในการสูบส่งน้ำเสียเมื่อมีการก่อสร้างระบบ

สำหรับเทศบาลและสุขาภิบาลมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่ดิน สำหรับใช้ในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียและการออกแบบระบบรวบรวมน้ำเสียดังแสดงในตารางที่ 2.3 และให้มีการสำรวจสถานที่และจัดทำบัญชีแสดงจุดระบายน้ำเสียในเขตชุมชน เพื่อกำหนดจุดที่จะเลือกเป็นสถานที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลางและการจัดวางแนวท่อตามช่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อรับน้ำเสียจากชุมชนในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล

ตารางที่ 2.3 หลักเกณฑ์การพิจารณาที่ดินเพื่อก่อสร้างและออกแบบระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย

ประเด็นพิจารณา	หลักเกณฑ์
1. ตำแหน่งที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสีย	-ระบบบำบัดน้ำเสียควรตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่ต่ำกว่าที่ตั้งของชุมชน เพื่อให้น้ำโสโครกระบายไปยังระบบโดยธรรมชาติ -บริเวณที่ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียที่อยู่ใกล้ลำน้ำตามธรรมชาติต้องเลือกบริเวณที่อยู่ท้ายน้ำหรือได้โรงสูบน้ำประปา - สถานที่ตั้งอาจอยู่ภายในชุมชนหรือนอกชุมชน หากอยู่นอกเขต ควรอยู่ห่างชุมชนไม่เกิน 3 กม. เพื่อลดอัตราค่าไฟฟ้าในการสูบส่งน้ำเสียและค่าใช้จ่ายในการวางท่อรวบรวมน้ำเสีย
2. ขนาดพื้นที่ของระบบบำบัดน้ำเสีย	-ควรมีขนาดเพียงพอสำหรับบำบัดน้ำเสียในอนาคต ได้อย่างน้อย 20 ปี และควรเลือกที่ดินเพื่อใช้ระบบต่าง ๆ ตามลำดับดังนี้ 1) ระบบบ่อดึงธรรมชาติ 2) ระบบบ่อเติมอากาศ 3) ระบบเลี้ยงตะกอนหมุนเวียน
3. เกณฑ์การออกแบบระบบรวบรวมน้ำเสีย	- การกระจายตัวของชุมชนที่เป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสีย - ตำแหน่งที่ตั้งและสถานที่สำหรับก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสีย - สภาพทางภูมิศาสตร์ ซึ่งรวมถึงความลาดชันของพื้นที่ แม่น้ำ ลาดคลอง เป็นต้น - ระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ เช่น แนวถนน ระบบป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำ เป็นต้น - ปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นในพื้นที่ - แนวที่ดินวางท่อรวบรวมน้ำเสียสายหลักและสายรอง - แนวที่ดินสำหรับระบายน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดแล้ว

3. การจัดตั้งองค์กร

การจัดตั้งองค์กรส่วนท้องถิ่นเพื่อรับผิดชอบและดูแลด้านการจัดการน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสียในชุมชน ซึ่งหน้าที่ขององค์กรจะต้องมีรูปแบบที่ชัดเจนและกำหนดเป้าหมายในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการบริการบำบัดน้ำเสียที่แน่นอน ทั้งนี้ความเป็นไปของการจัดเก็บค่าธรรมเนียม อาจจัดแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ไม่เก็บค่าธรรมเนียมเพื่อชดเชยค่าลงทุนเลย 2) จัดเก็บเฉพาะค่าดำเนินการและค่าบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย และ 3) เก็บทั้งค่าลงทุนเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการและค่าบำรุงรักษา สำหรับรูปแบบขององค์กรนั้น อาจเป็นรูปแบบในเชิงราชการ หรือรูปแบบในเชิงธุรกิจ ซึ่งในการดำเนินการของรูปแบบในเชิงราชการนั้นควรให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ เทศบาลและสุขาภิบาลรับหน้าที่ดูแล สำหรับในเชิงธุรกิจนั้นควรให้เอกชนรับดำเนินการภายใต้การควบคุมของหน่วยงานส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะต้องมีความรู้ความชำนาญในเรื่องของระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การจัดตั้งงบประมาณ

จัดตั้งงบประมาณส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการดำเนินการก่อสร้างระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสีย รวมทั้งค่าดูแลรักษาระบบทั้งสอง สำหรับการปรับปรุงท่อระบายน้ำเพื่อรับน้ำเสียจากบ้านเรือนในเขตชุมชนนั้น จะต้องจัดวางแนวท่อและทิศทางการระบายน้ำเสียไปยังบริเวณที่จะก่อสร้างโรงบำบัด ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ภายใต้เงินงบประมาณส่วนท้องถิ่น หากมีการกำหนดแผนงานที่เหมาะสม

5. การร่วมลงทุนกับภาคเอกชน

หน่วยงานท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้เอกชนมาร่วมลงทุนก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลาง และควรให้เอกชนมาดูแลรักษาและดำเนินงาน รวมทั้งให้มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการบริการบำบัดน้ำเสียในอัตราที่เหมาะสม ทั้งนี้ให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเทศบาลและสุขาภิบาล หรือจะให้เทศบาลและสุขาภิบาล สามารถขอกู้เงินจากกองทุนสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ดำเนินการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำซึ่งสามารถส่งคืนในระยะยาว

6. การบังคับใช้มาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งจากอาคาร

ให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่น (เทศบาลและสุขาภิบาล) และหน่วยงานปฏิบัติที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องนำประกาศ มาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งจากอาคารของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ภาคผนวก ข) ไปประกอบใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้สามารถลดปริมาณความสกปรกจากแหล่งกำเนิดที่ระบายทิ้งลงสู่แหล่งรองรับน้ำในธรรมชาติ ได้แก่ อาคารสำนักงาน โรงเรียน โรงพยาบาล และอาคารขนาดใหญ่ต่าง ๆ ทั้ง 12 ประเภท ที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งจากอาคาร สำหรับหน่วยงานที่ได้นำประกาศดังกล่าวไปประกอบการพิจารณาข่างกฎหมายและ

ข้อบัญญัติ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะสามารถประกาศบังคับใช้ได้ในปี พ.ศ. 2535

7. การใช้ระบบบำบัดน้ำเสียชนิดติดกับที่

ให้มีการเผยแพร่และนำระบบบำบัดน้ำเสียชนิดติดกับที่สำหรับอาคารขนาดเล็ก เช่น บ่อเกรอะ-บ่อซึม บ่อกรองไร้อากาศ และบ่อดักไขมัน ไปใช้กับอาคารบ้านเรือนในแต่ละหน่วยหรือหลายหน่วยรวมกัน เพื่อบำบัดน้ำเสียก่อนที่จะระบายทิ้งลงสู่สิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนให้มีการใช้ในเขตพื้นที่ชุมชนหนาแน่น ในชุมชนเขตเทศบาลและสุขาภิบาล หรือพื้นที่นอกเขตบริการ การบำบัดน้ำเสียสำหรับชุมชนที่มีระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลาง ซึ่งจะทำให้สามารถลดปริมาณความสกปรกที่ระบายทิ้งลงสู่สิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้มีการเผยแพร่ และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเทคโนโลยีในการบำบัดน้ำเสีย เช่น ความรู้เกี่ยวกับการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียชนิดติดกับที่สำหรับอาคารบ้านเรือน (บ่อเกรอะ-บ่อซึม) การเลือกใช้ระบบบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับจำนวนสมาชิกในครอบครัว การดูแลรักษา การบำบัดน้ำเสียเบื้องต้น เช่น การดักและตกตะกอน กากและเศษมูลฝอยต่าง ๆ ที่ปนเปื้อนออกมากับน้ำเสีย ก่อนที่จะทำการระบายทิ้งลงสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะ หรือแหล่งรองรับของเสียต่าง ๆ โดยหน่วยงานส่วนท้องถิ่น (เทศบาลและสุขาภิบาล) สามารถทำการเผยแพร่ให้กับประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบได้โดยตรง ซึ่งส่วนท้องถิ่นเองอาจขอข้อมูลเพิ่มเติมได้จากหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมโยธาธิการ และกรมอนามัย

องค์การบริหารส่วนตำบล

ในปัจจุบันนี้การจัดการปัญหาน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นอยู่กับสภาพความรุนแรงของปัญหาน้ำเสียในพื้นที่เป็นหลัก กล่าวคือ ตำบลใดที่มีปัญหาเรื่องน้ำเสียมาก จะมีการดำเนินการเรื่องการจัดน้ำเสีย เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งวางท่อระบายน้ำเสียเชื่อมกับท่อระบายน้ำเสียของเทศบาลเมือง จังหวัดนครปฐม เพื่อนำไปบำบัด โดยใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากอำเภอเมือง และหน่วยงานเอกชน คือ บ้านจัดสรร ทั้งนี้ในแผนการพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ได้ระบุการจัดการปัญหาน้ำเสียเพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขในระยะยาวด้วย

จากความรู้เกี่ยวกับน้ำเสียดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะนำมาใช้วัดระดับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ทักษะคิดในการจัดการน้ำเสีย และบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ทั้งในส่วนของคุณลักษณะของน้ำเสียซึ่งหมายถึงน้ำทิ้งที่ผ่านการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ทั้งในด้านการอุปโภคบริโภค ทำให้มีคุณลักษณะเปลี่ยนไปจากเดิมตามธรรมชาติ เนื่องจากมีสิ่งสกปรกต่าง ๆ เจือปนอยู่ในน้ำก่อให้เกิดผลเสีย

ต่อการใช้ประโยชน์ของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตในน้ำ เช่น มีจุลินทรีย์, สารพิษ, มีสีและความขุ่น, น้ำมัน และสิ่งสกปรกลอยน้ำ และสารที่ระเหยได้ เป็นต้น

น้ำเสียมีที่มาจากหลายแหล่งสำคัญได้แก่ จากภาคเกษตรกรรม ชุมชน และภาคอุตสาหกรรม ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ และน้ำเสียได้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ทำความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตร อีกทั้งยังทำลายระบบนิเวศวิทยาในลำน้ำอาจทำให้สัตว์น้ำบางชนิดสูญพันธุ์และนอกจากนี้ยังสร้างความเดือดร้อนรำคาญและเป็นที่น่ารังเกียจอีกด้วย

ดังนั้นแนวทางในการจัดการน้ำเสียให้มีน้ำเสียเกิดขึ้นปริมาณน้อยที่สุดโดยผ่านการบำบัดก่อนปล่อยลงสู่สิ่งแวดล้อม มีกระบวนการจัดการน้ำเสียหลายประการ โดยที่กระบวนการใช้แตกต่างกันไปตามสภาพของน้ำเสียจากแต่ละแหล่ง เช่น น้ำเสียจากชุมชนกำจัดโดยใช้วิธีทางชีววิทยา ได้แก่ การกำจัดแบบใช้ออกซิเจน และไม่ใช้ออกซิเจน เป็นต้น

การกำจัดน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมนั้นจะแตกต่างกันไปตามประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม เพราะมีสารที่ปลดปล่อยออกมาจากแต่ละโรงงานไม่เหมือนกัน วิธีที่ดีที่สุดในการจัดการปัญหาน้ำเสียนั้นควรจะแก้ไขจากสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา โดยทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันป้องกันหรือลดปริมาณน้ำเสียที่จะเกิดขึ้นทั้งตัวประชาชนเอง รัฐบาล เอกชน และองค์กรในท้องถิ่น โดยที่แต่ละฝ่ายมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ประชาชน และเอกชนควรเลิกทิ้งน้ำเสียมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลลงในแหล่งน้ำ ลดการใช้น้ำหรือน้ำที่ผ่านการใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์อีก

นอกจากนี้รัฐบาลสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสียโดยการกำหนดนโยบายและแนวทางการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางน้ำ รวมทั้งควบคุมและกำกับหน่วยงานที่รับผิดชอบให้ปฏิบัติตาม เป็นต้น และในส่วนขององค์กรท้องถิ่น เช่น เทศบาลและสุขาภิบาลนั้นสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและกำจัดน้ำเสียได้ และจัดหาที่ดินเพื่อใช้ในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลางได้ เป็นต้น ซึ่งหากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ในการจัดการน้ำเสียที่แตกต่างกัน ก็จะมีผลต่อ ทักษะในการจัดการน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน ซึ่งสามารถนำมาเชื่อมโยงในการวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ต่อไป

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

2.8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาท

สุริยันต์ ศรีจันทร์ (2523) วิจัยเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการสภาตำบลต่อการวางแผนพัฒนาตำบล พบว่า ความไม่พร้อมของคณะกรรมการสภาตำบลมีผลทำให้การวางแผนพัฒนาตำบลไม่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ คณะกรรมการสภาตำบลมีพื้นฐานการศึกษาต่ำ ขาดความรับผิดชอบไม่กระตือรือร้น มีอายุมากไม่คล่องตัวในการทำงาน มีขีดจำกัดในการทำแผนพัฒนาตำบล ขาดความคิดริเริ่มในการดำเนินโครงการตามแผนพัฒนาตำบล และสภาตำบลมีรายได้ไม่เพียงพอจะสนองต่อความต้องการของประชาชน ต้องพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลาง (อ้างถึงใน สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 27)

สาธิต อุยสกุล (2532: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในการดำเนินกิจกรรมทางประชากรศึกษา พบว่า ตำรวจตระเวนชายแดนมีบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการดำเนินกิจกรรมประชากรศึกษด้วยตนเองหรือประสานงานให้ผู้อื่นทำอยู่ในเกณฑ์สูง

อมร แ้มเสรี (2538) ศึกษาเรื่อง ความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยทำการสำรวจความรู้และความเข้าใจกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 69 คน เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสภาตำบล ผลการศึกษา (อ้างถึงใน สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2539: 29) พบว่า

1. ระดับการศึกษาของกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับความรู้และความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของสภาตำบล
2. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของกรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิที่แตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสภาตำบล

ขงยุทธ จำปามูล (2538: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษากรณี อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านส่วนใหญ่มีบทบาทค่อนข้างสูงในการดำเนินงาน ตามนโยบายของกรมการปกครองในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการสนับสนุนแผนงาน และโครงการของราชการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ฟ้ารุ่ง มีอุคร (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน : กรณีศึกษา ประชาชนในองค์กรชาวบ้านเพื่อการ

พัฒนาภาคอีสาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนในองค์กรประชาชน มีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามบทบาท พบว่า การมีตำแหน่งในองค์กรประชาชนเพื่อการพัฒนาภาคอีสาน การมีตำแหน่งอื่น ๆ ในชุมชน การรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมชุมชน จะก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.001 สำหรับการมีประสบการณ์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน และความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน จะก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อุดมเดช รัตนเสถียร (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดนนทบุรี พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

1. ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ตลอดจนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

2. ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านการเมืองในเรื่องของการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นในระดับตำบล การพัฒนาทางการบริหารโดยประชาชนเป็นผู้บริหารให้เกิดความก้าวหน้าต่อชุมชนตนเอง เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถทำนิติกรรม และสัญญาทางกฎหมายได้เองไม่ต้องผ่านทางราชการเหมือนอดีต ทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการบริหารตำบลให้ตรงต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

3. การพัฒนาทางด้านสังคมและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริม พัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และ คนพิการ

4. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งใช้หลักการ “บุคคลที่ก่อให้เกิดภาวะมลพิษต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย”

สำหรับในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบล ดำเนินการดังนี้ (อุดมเดช รัตนเสถียร, 2539 : 34 - 35)

1. การเสริมสร้างจิตสำนึก และ ประชาสัมพันธ์โดยเร่งให้ความรู้ ความเข้าใจถึงประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

2. การฟื้นฟู บำรุง โดยเร่งดำเนินการแก้ไขสภาพแวดล้อม และ ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งถูกทำลายไปให้กลับคืนสู่สภาพเดิม หรือสร้างขึ้นใหม่ทดแทน เช่น

สนับสนุนส่งเสริมโครงการจัดสร้างพระราชอุทยานเฉลิมพระเกียรติ และโครงการถนนสวยช่วยลดมลพิษของจังหวัดนนทบุรี เป็นต้น

3. การป้องกัน และปราบปรามตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาน้ำเสีย อากาศเป็นพิษ เป็นต้น

อำพล พรอารักษ์สกุล (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณี คณะกรรมการสุขภาพในจังหวัดนครปฐม พบว่า บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมของกลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมระดับปานกลาง โดยการรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง การให้คุณค่าด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ บทบาทจริงของบุคคลจะถูกควบคุมด้วยอารมณ์ ทศนคติ (อรุณ รักธรรม, 2526: 18)

จะเห็นได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมตลอดจนการอนุรักษ์อย่างเห็นได้ชัด ในช่วงเวลาที่ผ่านมา องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี มีผลงานและบทบาทต่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเห็นได้ชัด โดยองค์การบริหารส่วนตำบลมีงบประมาณเพื่อการพัฒนาทุกด้านเพิ่มมากขึ้น

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่าบุคคลที่มีลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นต้น มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อกันและส่งผลกระทบต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ของบุคคลในการดำเนินชีวิตประจำวันหรือการประกอบอาชีพต่าง ๆ ซึ่งเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2.8.2 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

อายุ

อายุ เป็นตัวกำหนดความแตกต่างของบุคคลได้อย่างหนึ่ง บุคคลเดียวกันในช่วงอายุต่างกันจะมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่างกัน ดังนั้นบุคคลที่มีระดับอายุต่างกัน น่าจะมีความรู้ ทักษะ และบทบาทแตกต่างกันด้วย ดังที่ จินตนา เลิศทวีสินธุ์ (2527: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความตระหนักและการปฏิบัติของตำรวจจราจรเพื่อป้องกันอันตรายจากมลพิษทางอากาศและเสียงในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ตำรวจที่มีอายุ ต่างกันจะมีความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังที่ อนุชิต อิศริยะเมตต์ (2536: 118) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักของคณะกรรมการสภาตำบลในการแก้ไขปัญหามลพิษน้ำเจ้าพระยาเน่าเสีย : ศึกษากรณี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า อายุที่แตกต่างกันจะก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องความตระหนักในการแก้ไขปัญหามลพิษน้ำเจ้าพระยาเน่าเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ประชากรที่มีอายุ 35 ปี และต่ำกว่า มีความตระหนักมากกว่ากลุ่มที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป สอดคล้องกับ มัลลิส และ คราสมิก (Mallik & Crasnick, 1977: 25-27) ที่กล่าวว่า ผู้มีอายุมากกว่า น่าจะเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมและความตระหนักถึงผลของการทำลายสิ่งแวดล้อมได้ดีกว่าคนที่มีอายุน้อย เพราะคนที่มีอายุมากกว่าย่อมจะได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากกว่า ซึ่งแตกต่างจาก รุ่งอรุณ ญาติบรรพต (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ และทัศนคติต่อโครงการไฟฟ้านิวเคลียร์ พบว่า อายุไม่ทำให้เกิดความแตกต่างของความรู้และทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกพื้นที่ที่อยู่อาศัย ยกเว้นในเขตชนบทที่อายุมีผลทำให้เกิดความแตกต่างของทัศนคติ แต่จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป มีคะแนนความรู้สูงกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า และจากผลการศึกษาของ สมพร อิทธิเดชพงศ์ (2530: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน พบว่า อายุของผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงาน และทรงธรรม กาญจนพิบูลย์ (2541: 80) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาด้านการสร้างพฤติกรรมนิสัยของบุคลากรในสถานศึกษาและด้านการประชาสัมพันธ์สูงกว่าผู้บริหารที่มีอายุ 50 ปี และต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่สอดคล้องกับ องอาจ เทียมกลาง (2541: 46) ศึกษาเรื่อง บทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอในการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม ที่พบว่า บทบาทของศึกษานิเทศก์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่ขึ้นอยู่กับอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอายุ จึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมาก มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะคิดในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย

ระดับการศึกษา

การศึกษาคือการพัฒนาคนในด้านกายภาพ อารมณ์ และสติปัญญา เพื่อให้มีความประพฤติดี มีอารมณ์มั่นคง เฉลียวฉลาด มีความรู้และความสามารถในการประกอบอาชีพ การให้การศึกษาที่ถูกต้อง ย่อมนำไปสู่ความเป็นระเบียบของสังคม และจะช่วยป้องกัน แก้ไขปัญหาสังคมต่าง ๆ เป็นอย่างดี ดังนั้นคนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จึงน่าจะมีความรู้ ทักษะคิด และบทบาทที่แตกต่างกันด้วย (จรัส พรหมอยู่, 2526: 108)

ประทีน จันทร์ประภาพ (2532: 88-90) ศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับวัสดุเจือปนและสิ่งปนเปื้อนในอาหารของผู้ประกอบอาหารในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ประกอบอาหารที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่า มีความรู้เกี่ยวกับวัตถุเจือปนและสิ่งปนเปื้อนในอาหารดีกว่า ไม่สอดคล้องกับ วรณีย์ วุฒิวังศ์สัมพันธ์ (2541: 63) ศึกษาเรื่องความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้น้ำประปาของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของการประปานครหลวง ที่พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและการใช้น้ำประปาอย่างประหยัดไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ เมธี จันทโรปกรณ์ (2541: 137) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชาวประมงพื้นบ้าน และชาวประมงอวนรุน ต่อสิทธิประมงชายฝั่ง : กรณีศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นเรื่องสิทธิประมงชายฝั่งที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่สอดคล้องกับ เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ (2541: 96) ศึกษาเรื่องความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน จะมีทักษะคิดในการจัดการมูลฝอยชุมชนแตกต่างกัน สอดคล้องกับ สุวิมล ภักดิ์พิบูลย์ (2535: 162) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า แม่บ้านที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น รองลงมาคือ กลุ่มที่มีการ

ศึกษามัธยมศึกษาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ กลุ่มที่มีการศึกษาอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และกลุ่มที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ตามลำดับ จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า แม่บ้านที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษา จึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันทำให้มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะคิดในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียต่างกัน โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีความรู้ ทักษะคิดและบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่ำ

รายได้ของครัวเรือน

จากงานวิจัยของ รัฐ จำปาทอง (2528: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเมื่อบริโภคผัก ศึกษากรณี : แม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้ของครอบครัวต่อเดือนก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเมื่อบริโภคผัก ชาราทิพย์ สุภขลาทิพย์ (2541: 81) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และการปฏิบัติของพยาบาลเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ : ศึกษาเฉพาะ โรงพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศของพยาบาลโรงพยาบาลของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันตามรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับ อุมادی ธนผลผดุงกุล (2538: 137) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการแยกประเภทมูลฝอยของผู้ที่อาศัยในอาคาร : กรณีศึกษา ผู้ที่อยู่อาศัยในอาคารชุด ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้ครอบครัวต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน มีผลต่อการยอมรับการแยกประเภทมูลฝอยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีการยอมรับการแยกประเภทมูลฝอย ดีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า ผลการศึกษาของ สมนึก อรรถไกรสิทธิ์ (2541: 140) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีแก๊สชีวภาพของฟาร์มเลี้ยงสุกรขนาดเล็ก และขนาดกลาง : กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า รายได้ไม่มีผลทำให้ทัศนคติของเกษตรกรแตกต่างกัน และฟารุ่ง มีอุดร (2539: 97) ศึกษาเรื่อง บทบาทของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน : กรณีศึกษา ประชาชนในองค์กรชาวบ้านเพื่อการพัฒนาภาคอีสาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า รายได้ต่างกัน มีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนไม่ต่างกัน ทั้งนี้เพราะบางกิจกรรมของการมีบทบาท ไม่จำเป็นต้องใช้ทุนทรัพย์และ

บางกิจกรรมผู้ที่มีรายได้น้อย จะมีบทบาทมากกว่า เช่น กิจกรรมการได้รับการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพที่มีผลดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระดับรายได้ของครัวเรือน จึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า รายได้ของครัวเรือน ที่แตกต่างกันทำให้มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียต่างกัน โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ในครัวเรือนมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย

สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

คันสนะ ดันติชาติ (2531: 66-68) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สถานภาพในสภาตำบลเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องระดับการมีส่วนร่วม กล่าวคือ กรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กมากที่สุด นอกจากนี้ สถานภาพที่ดำรงตำแหน่งก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก สอดคล้องกับ วลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ (2533: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเล พบว่า สถานภาพทางสังคม ที่แตกต่างกันจะก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบึงขุนทะเล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ จุฑา ขุนทรง (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความตระหนักของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลองในจังหวัดนครปฐม พบว่า กลุ่มที่มีสถานภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธานกรรมการบริหาร รองประธานกรรมการบริหาร เลขานุการกรรมการบริหาร มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลองมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง ไม่สอดคล้องกับ สมเกียรติ ยุติธรรม (2541: 120) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดราชบุรี พบว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางน้ำและการแก้ปัญหา และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พงจิตต์ พิทักษ์ภากร (2538: 91) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และความคิดเห็นของคณะกรรมการสภาตำบลเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางน้ำในแม่น้ำแม่กลอง : กรณีศึกษา จังหวัดราชบุรี ที่พบว่า ความ

คิดเห็นเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางน้ำในแม่น้ำแม่กลอง ไม่ขึ้นอยู่กับสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในสภาตำบล อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกันทำให้มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะคิดในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียต่างกัน โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะคิดในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง

ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ประสบการณ์การฝึกอบรม เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคคลในหน่วยงานและเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการรับรู้และการปฏิบัติงานของบุคคล เป็นการสอนให้คนได้เรียนรู้และเข้าใจในวิทยาการ และวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องทันสมัยและเหมาะสม ซึ่งเป็นการสร้างเสริมคุณวุฒิและสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น (อุทัย หิรัญโต, 2523 : 15) และช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานได้เข้าใจชัดเจน ถึงบทบาทของตนเอง และงานต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติ นอกจากนั้น การทำงานของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสามารถด้านสติปัญญา ประสบการณ์การศึกษา และการฝึกอบรม (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2521: 225 -226)

จากงานวิจัยของประทีน จันทรประภาพ (2532: 61,69) ศึกษาเรื่องความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับวัสดุเจือปนและสิ่งปนเปื้อนในอาหารของผู้ประกอบอาหารในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ผู้ประกอบอาหารในโรงเรียนที่ได้อบรมสุขภาพอาหาร มีความรู้เกี่ยวกับวัตถุเจือปน และสิ่งเจือปนในอาหารมากกว่า ผู้ประกอบอาหารในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนันต์ สุขเจริญ (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากมลพิษทางอากาศ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจจราจร ซึ่งพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรที่อบรมเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ มีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จากการศึกษาของ สมโภชน์ สุวรรณรัฐ (2523: บทคัดย่อ) เรื่อง ทักษะคิดของคณะกรรมการสภาตำบลที่มีต่อโครงการสุพรรณบุรี พบว่า กรรมการสภาตำบลที่ได้รับการฝึกอบรม จะมีทัศนคติที่ดีมาก ต่อโครงการ

มากกว่าผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมน้อย ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เศรษฐพงษ์ ปุณณาการ (2541: 97) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า การอบรมความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผลการศึกษาของ ปรนันท ฝั่งจ๋า (2539: 94) ศึกษาเรื่อง บทบาทที่ปฏิบัติงาน และความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติหน้าที่พยาบาลเรือนจำ กรมราชทัณฑ์ พบว่าการได้ฝึกอบรมด้านการดำเนินงานที่แตกต่างกัน มีบทบาทการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการฝึกอบรม ตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียแตกต่างกันทำให้มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียต่างกัน โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย

การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ข่าวสารเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความรู้ทั้งหมด การสื่อสารมีบทบาทโดยตรงต่อกระบวนการพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลง การสื่อสารเป็นตัวกลางสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้ ทำให้มีประสิทธิภาพและเป็นปัจจัยในการตัดสินใจของบุคคล (นฤตพงษ์ ไชยวงศ์, 2540: 94) ดังงานของ พัทธคมพันธุ์ โพธิ์แก้ว (2525) ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปิดรับการสื่อสารที่มีผลต่อการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติงานตามโครงการสร้างงานในชนบท ของคณะกรรมการสภาตำบลศึกษาเฉพาะกรณีคณะกรรมการสภาตำบลในอำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี (อ้างถึงในลดาวลัย พอใจ, 2537: 52) พบว่า ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับความรู้ ทักษะ และการตัดสินใจอนุมัติโครงการสร้างงานในชนบท ของคณะกรรมการสภาตำบล ปัจจัยเกี่ยวกับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจอนุมัติโครงการสร้างงานในชนบทของคณะกรรมการสภาตำบล และปริมาณการเปิดรับการสื่อสาร ความรู้ ทักษะของคณะกรรมการสภาตำบล มีความสัมพันธ์กับผลของโครงการสร้างงานในชนบทที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว

จากการศึกษาของ สมเกียรติ ยุติธรรม (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการแก้ปัญหาหมักพิษทางน้ำ : ศึกษาเฉพาะ

กรณี จังหวัดราชบุรี พบว่า ความพร้อมด้านความรู้ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับการได้รับข่าวสารอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และ สมานมิตร พัฒนา (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อการเป็นผู้นำในการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนในจังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับ ปวริศร อินัยญะ (2541: 113) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความคิดเห็น และการประสานงานของหัวหน้าสถานีอนามัยในการดำเนินงานสาธารณสุขร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ที่พบว่า การได้รับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานสาธารณสุขร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล อดอาจ เทียมกลาง (2541: 47) ศึกษาเรื่อง บทบาทของศึกษานิเทศก์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า ศึกษานิเทศก์ที่รับฟังข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมต่างกัน จะมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน จุฬารัตน์ สกุลศักดิ์ (2536: 73) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้น้ำอย่างประหยัดในครัวเรือนของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า แม่บ้านที่มีการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้น้ำอย่างประหยัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับ เพลงพิน มั่นอยู่ (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพะเยา พบว่า คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี และพบว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ขึ้นอยู่กับ การรับข้อมูลข่าวสารจาก หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร และ เจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ ชลธิชา ตั้งอั้น (2534: 125) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติของแม่บ้าน ในการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล : ศึกษากรณีครัวเรือนริมคลองแสนแสบ พบว่า แม่บ้านที่มีความถี่ในการได้รับฟังข่าวสารทุกวัน มีการปฏิบัติที่ถูกต้องมากกว่ากลุ่มอื่น รองลงมา ได้แก่ แม่บ้านที่มีความถี่ในการได้รับฟังข่าวสาร 2 สัปดาห์ต่อครั้ง และปีละครั้งตามลำดับ โดยแม่บ้านที่มีความถี่ในการรับฟังข่าวสาร 2 สัปดาห์ต่อครั้ง มีการกระจายของคะแนนการปฏิบัติมากที่สุด เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า แม่บ้านที่มีความถี่ในการรับฟังข่าวสารต่างกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างในการปฏิบัติกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสาร จึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า การรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันทำให้มี ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียต่างกัน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากจะมีความรู้ในการจัด

การมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะคิดในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย

ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

จันทรา เกศมี (2542: 247) ศึกษาเรื่อง เรื่องนโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ : กรณีศึกษา ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง พบว่า ความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีผลต่อความพึงพอใจต่อนโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้พบว่าครูที่มีความรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลางถึงดีมาก มีความพึงพอใจสูงกว่าครูที่มีความรู้ในระดับน้อยและน้อยมาก สอดคล้องกับ โยธิน บุญสิน (2539: 135) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดสารไอโอดีนในนักเรียนระดับประถม : กรณีศึกษา อำเภอนาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความรู้ต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับโรคขาดสารอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับโรคขาดสารอาหารมาก จะมีทัศนคติเกี่ยวกับโรคขาดสารอาหารดีกว่านักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับโรคขาดสารอาหารน้อย เมธี จันทโรปกรณ์ (2541: 140) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชาวประมงพื้นบ้าน และชาวประมงอวนรุน ต่อสิทธิประมงชายฝั่ง : กรณีศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นเรื่องสิทธิประมงชายฝั่งที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 คือ ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และความรู้เกี่ยวกับหลักการของสิทธิประมงชายฝั่งในเชิงบวก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรณี วุฒิวังศ์สัมพันธ์ (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้น้ำประปาของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของการประปานครหลวง พบว่า ความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้น้ำประปาของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของการประปานครหลวง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก และสอดคล้องกับ สมชาย คนตรี (2541: 89) ศึกษาเรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของผู้ประกอบการในจังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแม่น้ำเจ้าพระยา ที่พบว่า ความรู้และการปฏิบัติต่อการรักษาคุณภาพแม่น้ำเจ้าพระยามีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียแตกต่างกัน มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียต่างกัน โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอย

และน้ำเสียมาก จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่าและมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย

ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

สมานมิตร พัฒนา (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขสุภาพระจําหมู่บ้านต่อการเป็นผู้นำในการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนในจังหวัดนครปฐม พบว่าทัศนคติเกี่ยวกับการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขสุภาพระจําหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนในทางบวก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมนึก อรรถไกรสิทธิ์ (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีแก๊สชีวภาพของฟาร์มเลี้ยงสุกรขนาดเล็ก และขนาดกลาง : กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า ทัศนคติต่อปัญหาและการแก้ไขมลพิษทางน้ำที่เกิดจากการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับเทคโนโลยีบำบัดของเสียในฟาร์มสุกร และศิริพร หงส์พันธุ์ (2527: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ของนักศึกษาผู้ใหญ่วัยระดับ 5 ในเขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาผู้ใหญ่วัยระดับ 5 ในเขตการศึกษา 5 มีความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษในระดับสูง มีเจตคติในทางบวก และเจตคติกับปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง รังที จรุงรัตน์ (2524: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และความตระหนักของพนักงานขับรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พนักงานขับรถมีความตระหนักแตกต่างกันค่อนข้างมากตามระดับ อายุ การศึกษา รายได้ และพบว่า ความรู้และความตระหนักของพนักงานขับรถโดยสารประจำทาง องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก เท่ากับ 0.2429 และนิภา มนูญปิฏ (2531: 82) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ ทัศนคติ เป็นตัวกลางให้เกิดการปฏิบัติ แต่ไม่สอดคล้องกับ เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ (2541: 99) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า ทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและ
น้ำเสีย : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธี
การศึกษาวิจัยทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ในส่วนการศึกษาเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เป็น
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
(In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรเป้าหมายการวิจัยเชิงปริมาณ คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ
เมือง จังหวัดนครปฐมจำนวนทั้งสิ้น 570 ราย โดยเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในองค์
การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 23 แห่ง แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 รายชื่อ และจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ลำดับที่	รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล	สถานภาพ		จำนวนสมาชิก
		ตำแหน่ง	เลือกตั้ง	
1.	ถนนขาด	7	12	19
2.	หนองงูเห่าล้อม	11	20	31
3.	สวนป่า	7	12	19
4.	สนามจันทร์	4	6	10
5.	ทุ่งน้อย	8	14	22
6.	สระกระเทียม	14	28	42
7.	ทัพหลวง	13	24	37
8.	มาบแค	10	18	28
9.	ลำพญา	8	16	24
10.	ตาก้อง	11	20	31
11.	ห้วยจรเข้ม	7	22	19
12.	บ้านยาง	12	12	34
13.	พระประโทน	7	12	19
14.	ธรรมศาลา	5	8	13
15.	บางแขม	11	20	31
16.	ดอนยายหอม	9	16	25
17.	วังเย็น	7	12	19
18.	หนองดินแดง	6	10	16
19.	สามควายเผือก	7	12	19
20.	บ่อพระ	8	16	24
21.	หนองปากโลง	10	18	28
22.	โพรงมะเดื่อ	13	22	35
23.	วังตะกู	9	16	25
รวม				570

3.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973: 727) มีรายละเอียดดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการสุ่ม
 N = จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 e = ระดับความเชื่อมั่น 95 % หรือ มีความผิดพลาด = 0.05

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{570}{1 + 570(0.05)^2}$$

$$n = 235$$

จากการคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้นจะได้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น 235 ราย เป็นตัวแทนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

3.3 การสุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐมเป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีปัญหามูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุดในจังหวัดนครปฐม

องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสิ้น 570 ราย นำมาคำนวณหาจำนวนตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 235 ราย จากนั้นได้สุ่มตัวอย่างรายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบลโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการเขียนรายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม แล้วจับสลากเลือกรายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นตัวแทนขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอเมืองขึ้นมาจำนวน 11 แห่ง จาก 23 แห่ง เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดย

เก็บข้อมูลจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกราย ดังตารางที่ 3.2 แต่จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ เนื่องจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางท่านไม่เข้าประชุม ประกอบกับแบบสอบถามที่แจกให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไปนั้น ได้กลับคืนมาไม่ครบ จึงสุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลเพิ่มขึ้นมาอีก 1 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปากโลง รวมได้แบบสอบถามจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนทั้งสิ้น 235 ราย ครบตามจำนวนที่ต้องการ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้าราชการในส่วนภูมิภาค และประชาชน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับนายอำเภอ 1 ราย ปลัดอำเภอ 8 ราย และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 12 ราย และสนทนากลุ่ม (focus group session) กับกลุ่มสตรีซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากเกือบทุกหมู่บ้านในตำบลที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด จำนวน 12 ราย และเป็นองค์กรท้องถิ่นเพียงกลุ่มเดียวในตำบลดังกล่าว ที่ทราบบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ตารางที่ 3.2 รายชื่อ จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม และจำนวนตัวอย่างที่ศึกษา

ลำดับที่	รายชื่อ องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวนสมาชิก	จำนวนตัวอย่าง
1.	ลำพญา	24	24
2.	ดอนยายหอม	25	25
3.	ถนนขาด	19	19
4.	บ้านยาง	34	32
5.	ธรรมศาลา	13	13
6.	หนองคินแดง	16	16
7.	หนองงูเห่ล้อม	31	15
8.	สวนป่า	19	19
9.	สนามจันทร์	10	9
10.	ทุ่งน้อย	22	22
11.	วังตะกู	25	18
12.	หนองปากโลง	28	23
รวม		266	235

3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดและลำดับขั้นตอนของการสร้าง และขอบเขตดังต่อไปนี้

3.4.1 ขั้นตอนการตั้งวัตถุประสงค์ในการใช้เครื่องมือ คือใช้แบบสอบถามเพื่อวัดระดับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะคิดในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย รวมถึงปัญหาในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ภายใต้น้ำหนักขององค์การบริหารส่วนตำบลว่ามีมากน้อยเท่าใด

3.4.2 ขั้นกำหนดสิ่งที่ต้องการจะวัดหรือขอบเขตที่ต้องการจะวัด กระทำโดยการกำหนดข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะคิดในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย รวมถึงปัญหาในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

3.4.3 ศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในการวิจัย เกี่ยวกับการวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะคิดในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย รวมถึงปัญหาในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.4 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ สร้างแบบวัดให้สอดคล้องกับเนื้อหา และขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามในแต่ละข้อที่สามารถวัดเนื้อหาความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะคิดในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และปัญหาในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียได้ พร้อมทั้งพิจารณาความชัดเจนของคำถาม ตรวจสอบความครบถ้วนของจำนวนข้อที่กำหนด พร้อมทั้งทำเฉลยคำตอบทุกข้อในทุกแบบวัดก่อนนำไปใช้จริง

3.4.5 ขั้นตอนการปรึษาผู้ทรงคุณวุฒิ นำแบบทดสอบและแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ และแก้ไข พิจารณา ความชัดเจนและถูกต้องของการใช้ภาษาของข้อคำถามทั้งหมดก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย แบบวัดทักษะคิดในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และแบบวัดบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่ใช้ถามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ประสิทธิภาพการฝึกอบรม การจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

การให้คะแนนการรับรู้ข่าวสารเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert Scale ซึ่งมี 5 ตัวเลือก คือ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย โดยแบ่งเป็นการรับรู้ข่าวสารทุกวัน ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/เดือน ความถี่ในการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/ปี และไม่ได้ดู/ฟัง/อ่านข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย โดยมีการให้คะแนนดังนี้

<u>ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร</u>	<u>คะแนน</u>
ได้รับข่าวสารทุกวัน	4
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	3
1-5 ครั้ง/เดือน	2
1-5 ครั้ง/ปี	1
ไม่ได้ดู/ฟัง/อ่าน	0

ระดับการรับรู้ข่าวสารมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

กลุ่มที่รับรู้ข่าวสารมาก = มีคะแนนร้อยละ 50 ของคะแนนเต็มขึ้นไป

กลุ่มที่รับรู้ข่าวสารน้อย = มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม

กลุ่มที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร = มีคะแนนร้อยละ 0 ของคะแนนเต็ม

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 27 ข้อ โดยมีการให้คะแนนคือตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับมูลฝอย 15 ข้อ

1.1 ลักษณะของมูลฝอย 3 ข้อ

- ลักษณะของมูลฝอย (ข้อ 1)
- ลักษณะของมูลฝอยจากครัวเรือน (ข้อ 2)
- ลักษณะของมูลฝอยอันตราย (ข้อ 3)

1.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดมูลฝอย 3 ข้อ

- สาเหตุของการเกิดมูลฝอย (ข้อ 4)
- สาเหตุของปริมาณมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย(ข้อ5)
- ตัวอย่างพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอย (ข้อ 6)

1.3 ผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอย 5 ข้อ

- ผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอยต่อสุขภาพอนามัย (ข้อ 7)
- ผลกระทบของมูลฝอยที่มีอันตรายต่อสภาพแวดล้อม (ข้อ 8)
- ผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยไม่เป็นถูกสุขลักษณะ (ข้อ 9)
- ผลกระทบของมูลฝอยอันตราย (ข้อ 10)
- ตัวอย่างของบุคคลที่มีความเสี่ยงในการได้รับอันตรายจากมูลฝอย (ข้อ 11)

1.4 วิธีการจัดการมูลฝอย 4 ข้อ

- วิธีการกำจัดมูลฝอยที่เหมาะสม (ข้อ 12)
- การทิ้งมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะ (ข้อ 13)
- การใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมในการกำจัดมูลฝอย (ข้อ 14)
- วิธีการกำจัดมูลฝอยอันตรายที่เหมาะสม (ข้อ 15)

2. ความรู้เกี่ยวกับน้ำเสีย รวม 12 ข้อ

2.1 ลักษณะของน้ำเสีย 2 ข้อ

- ลักษณะของน้ำเสียที่มีอันตรายต่อร่างกายมนุษย์ (ข้อ 16)
- ลักษณะของน้ำเสียที่เหมาะสมแก่การอุปโภค (ข้อ 17)

2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดน้ำเสีย 3 ข้อ

- แหล่งกำเนิดที่ทำให้แหล่งน้ำในชุมชนเน่าเสีย (ข้อ 18)
- ปัจจัยที่ทำให้น้ำปนเปื้อน (ข้อ 19)
- ความปลอดภัยของชุมชนจากการใช้น้ำ (ข้อ 20)

2.3 ผลกระทบที่เกิดจากน้ำเสีย 2 ข้อ

- ผลกระทบของน้ำเสียต่อมนุษย์ (ข้อ 21)
- ผลกระทบของน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ (ข้อ 22)

2.4 วิธีการจัดการน้ำเสีย 5 ข้อ

- จุดมุ่งหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสีย (ข้อ 23)
- วิธีการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย (ข้อ 24)
- วิธีการป้องกันปัญหาน้ำเสีย (ข้อ 25)
- วิธีการบำบัดน้ำเสียในขั้นตอนแรก (ข้อ 26)
- วิธีการกำจัดน้ำที่เหลือจากการชักล้าง (ข้อ 27)

เมื่อรวมคะแนนแล้วนำคะแนนมาจัดแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีระดับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก ปานกลาง และน้อยตามลำดับ โดยใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่งกลุ่มดังนี้ (ดัดแปลงจาก ภัทรา นิคมานนท์, 2538: 9)

- กลุ่มที่มีระดับความรู้มาก = มีคะแนนร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มขึ้นไป
- กลุ่มที่มีระดับความรู้ปานกลาง = มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50-69 ของคะแนนเต็ม
- กลุ่มที่มีระดับความรู้น้อย = มีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม

ตอนที่ 3 แบบวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert Scale ซึ่งมี 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 20 ข้อ ดังนี้

2.1 ผลกระทบของมูลฝอย 4 ข้อ

- ผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยไม่ถูกวิธี (ข้อ 1)
- ผลกระทบของมูลฝอยต่อธรรมชาติ (ข้อ 2)
- ผลกระทบของมูลฝอยต่อสุขภาพอนามัย (ข้อ 3)
- ผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยลงในแหล่งน้ำ (ข้อ 4)

2.2 การจัดการมูลฝอย 5 ข้อ

- การทิ้งมูลฝอยไม่เป็นที่ (ข้อ 5)
- การหมุนเวียนมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (ข้อ 6)
- การใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อลดปัญหามูลฝอย (ข้อ 7)
- การกำจัดมูลฝอยแบบการเผากลางแจ้ง (ข้อ 8)
- การแยกมูลฝอย (ข้อ 9)

2.3 ผลกระทบที่เกิดจากน้ำเสีย 4 ข้อ

- ผลกระทบจากการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร (ข้อ 10)
- ผลกระทบจากน้ำทิ้งตามบ้านเรือน (ข้อ 11)
- ผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม (ข้อ 12)
- ผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ (ข้อ 13)

2.4 การจัดการน้ำเสีย จำนวน 7 ข้อ

- การจัดการน้ำเสียตามธรรมชาติ (ข้อ 14)
- การบำบัดน้ำเสียโดยการสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย (ข้อ 15)
- การระบายน้ำเสียจากฟาร์มสุกร (ข้อ 16)
- การประชาสัมพันธ์วิธีการจัดการน้ำเสีย (ข้อ 17)

- ความสำคัญของการจัดการน้ำเสีย (ข้อ 18)
- การบำบัดน้ำเสียโดยการใช้บ่อดักไขมัน (ข้อ 19)
- การประหยัดการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณน้ำเสีย (ข้อ 20)

การให้คะแนนกำหนดตามลักษณะข้อความคือ เชิงเห็นด้วย หรือเชิงบวก (Favorable) และเชิงต่อต้าน หรือเชิงลบ (Unfavorable) โดยมีการให้คะแนนดังนี้

ระดับทัศนคติ	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
	คะแนน	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

การวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยนำคะแนนมาจัดแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีทัศนคติดี ปานกลาง และไม่ดี โดยใช้เกณฑ์การจัดแบ่งกลุ่มดังนี้

- กลุ่มที่มีทัศนคติดี = มีคะแนนร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มขึ้นไป
- กลุ่มที่มีทัศนคติปานกลาง = มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50-69 ของคะแนนเต็ม
- กลุ่มที่มีทัศนคติไม่ดี = มีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม

ตอนที่ 4 แบบวัดบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยวิธีของ Likert Scale ซึ่งมีตัวเลือก 5 ตัวเลือก คือ ทำมาก ทำปานกลาง ทำน้อย ทำน้อยมาก และไม่ได้ทำเลย จำนวน 24 ข้อ ดังนี้

1. การสำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอย และน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล
2. การจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอย และน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล
3. การร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย และน้ำเสีย
4. การลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย และน้ำเสีย
5. การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอย และน้ำเสีย

6. การคัดเลือกผู้กระทำความผิดกฎหมายทางด้านมูลฝอย และน้ำเสีย
7. การชี้แนะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านมูลฝอย และน้ำเสีย
8. การพิจารณาการทำการกิจกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายในชุมชน เช่น การรณรงค์ การเก็บมูลฝอย การขุดลอกคูคลอง และการทำความสะอาดคลอง เป็นต้น
9. การพิจารณาการทำการงานนอกเขตกับองค์กรอื่น ๆ ในเรื่องการจัดการปัญหามูลฝอย และน้ำเสีย เช่น ร่วมมือกับเทศบาล หรือตำบล อื่น ๆ ในการหาสถานที่บำบัด และกำจัดมูลฝอยและน้ำเสีย
10. การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย และน้ำเสีย
11. การประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย และน้ำเสีย
12. การประชาสัมพันธ์ทางแผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย และน้ำเสีย

ให้คะแนนตามลักษณะข้อความเชิงบวก ดังนี้

ระดับบทบาท	คะแนน
ทำมาก	4
ทำปานกลาง	3
ทำน้อย	2
ทำน้อยมาก	1
ไม่ได้ทำเลย	0

การวัดบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยนำคะแนนบทบาทมาจัดแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีบทบาทมาก ปานกลาง น้อย โดยใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่งกลุ่มดังนี้

- กลุ่มที่มีบทบาทมาก = มีคะแนนร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มขึ้นไป
- กลุ่มที่มีบทบาทปานกลาง = มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50-69 ของคะแนนเต็ม
- กลุ่มที่มีบทบาทน้อย = มีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็ม

ตอนที่ 5 แบบสอบถามปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ภายใต้มหาวิทยาลัยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 13 ชื่อ

1. สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในตำบล
2. การออกข้อบังคับภายในตำบลเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

3. ปัญหาอุปสรรคในการออกข้อบังคับภายในตำบล เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับการร่างข้อบังคับตามพระราชบัญญัติสภาพาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 การใช้ข้อบังคับที่ได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด

3.3 การคัดค้านการร่างข้อบังคับตามพระราชบัญญัติสภาพาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

4. ปัญหาการจัดการมูลฝอย และน้ำเสีย

5. ปัญหาในการจัดทำแผนการจัดการมูลฝอย และน้ำเสีย

6. ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ที่พบในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

7. ข้อเสนอแนะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ประเด็นคำถามที่ใช้จะแตกต่างกันตามบทบาทของกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

- นายอำเภอ/ปลัดอำเภอ

ประเด็นคำถามประกอบด้วย

1. ตำบลที่มีปัญหามูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด/น้อยที่สุด และสาเหตุของปัญหาดังกล่าว

2. องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด/น้อยที่สุด และสาเหตุที่มีระดับบทบาทดังกล่าว

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของ องค์การบริหารส่วนตำบล

4. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบล

- ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ประเด็นคำถามประกอบด้วย

1. สภาพปัญหามูลฝอยและน้ำเสียในพื้นที่

2. สาเหตุของปัญหามูลฝอยและน้ำเสียในพื้นที่

3. บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

4. ปัญหาและอุปสรรคขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในพื้นที่

5. ข้อเสนอแนะแก่องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในพื้นที่

- กลุ่มสตรี

ประเด็นของการสนทนากลุ่มประกอบด้วย

1. ปัญหามูลฝอยและน้ำเสียในชุมชน
2. สาเหตุที่มีหรือไม่มีปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย
3. องค์การบริหารส่วนตำบล แก้ไขปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย ได้หรือไม่ และดำเนินการวิธีใด ทั้งในด้านการเก็บขน การกำจัดและบำบัดมูลฝอยและน้ำเสีย
4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบลในชุมชน
5. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียสำหรับ องค์การบริหารส่วนตำบลในชุมชน

3.6 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อจัดทำแบบวัดและแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม ในองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 30 ราย (บุญธรรม กิจปรีดาภิรต, 2537: 108) คือ องค์การบริหารส่วนตำบลทัพหลวง อำเภอเมือง มีจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 37 ราย แต่แบบสอบถามที่ใช้ได้จริงมีจำนวนทั้งสิ้น 30 ชุด จากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 30 ราย แล้วนำข้อมูลจากแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย อำนาจจำแนก และค่าความเชื่อได้ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้นก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงในการวิจัย

3.7 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้วิธีการวิเคราะห์รายข้อ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเป็นรายข้อ และการวิเคราะห์รวมทั้งฉบับ เพื่อประเมินคุณภาพโดยรวมของเครื่องมือ ใช้การแบ่งเป็นกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยรวมคะแนนของแต่ละคนไว้ แล้วเรียงจากคะแนนมากที่สุดลง

มาร้อยละ 27 เป็นกลุ่มสูง และเรียงคะแนนจากต่ำสุดเรียงขึ้นไปร้อยละ 27 เป็นกลุ่มต่ำ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละข้อความโดยหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก

การวิเคราะห์รายข้อใช้ในกรณีของแบบวัดที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า โดยพิจารณาจากค่าความยาก (Difficulty) และ ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ซึ่งมีวิธีพิจารณาดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2534: 109-118)

1. การหาค่าความยาก (Item difficulty) หากจากสัดส่วนของผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นเมื่อเทียบกับผู้ตอบทั้งหมด หรือเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้โดยแยกผู้ตอบออกเป็นกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ (โดยตัดกลุ่มตรงกลางทิ้งไป) ใช้สูตรต่อไปนี้

$$p = \frac{(n_H + n_L) \times 100}{(N_H + N_L)}$$

เมื่อ n_H และ n_L คือ ผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มสูง และ กลุ่มต่ำตามลำดับ
 N_H และ N_L คือ จำนวนผู้ตอบทั้งหมดในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

การแปลความหมายผลการวิเคราะห์ก็ดูจาก ค่าความยากที่ได้ถ้าค่าอยู่ใกล้ ร้อยละ 50 ก็หมายความว่า ข้อสอบนั้นมีความยากปานกลาง หรือ ยากง่ายพอเหมาะ ถ้าค่าสูงใกล้ไปทาง ร้อยละ 100 ก็แปลว่า ข้อสอบนั้นง่าย แต่ถ้าใกล้มาทาง 0 ก็แปลว่า ข้อสอบยาก หรือ อาจแบ่งช่วงค่าความยากในการแปลความหมายดังนี้ก็ได้

ร้อยละ 20 และ ต่ำกว่า	หมายถึง	ยากมาก
ร้อยละ 21 - 40	หมายถึง	ยาก
ร้อยละ 41 - 60	หมายถึง	ปานกลาง
ร้อยละ 61 - 80	หมายถึง	ง่าย
ร้อยละ 81 และมากกว่า	หมายถึง	ง่ายมาก

โดยทั่วไปข้อสอบที่ยอมรับว่าควรนำไปใช้ได้คือ ข้อสอบที่มีค่าความยากอยู่ระหว่าง ร้อยละ 20 - 80 แบบวัดความรู้ที่ใช้ในการวิจัย มีข้อที่ค่าความยากง่ายผ่านเกณฑ์จำนวน 26 ข้อ และไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 6 ข้อ

2. การค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง การที่แบบวัดนั้นสามารถแยกกลุ่มที่ได้คะแนนสูงกับกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำออกจากกันได้ โดยอาศัยหลักว่า ผู้มีความรู้มากควรจะตอบข้อสอบข้อนั้นถูก และ ในทางตรงกันข้าม ผู้มีความรู้น้อยควรจะตอบข้อนั้นผิด กรณีดังกล่าวหมายถึง การให้คะแนนการตอบแต่ละข้อเป็น 1 เมื่อตอบถูก และให้ 0 เมื่อตอบผิดหรือไม่ตอบ

วิธีการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อนี้ได้ใช้วิธีแบ่งกลุ่มดังที่กล่าวมาแล้วคือ เมื่อตรวจคำตอบและรวมคะแนนทั้งฉบับแล้วก็เอาคะแนนรวมมาเรียงกันจากน้อยไปมาก (หรือมากไปน้อยก็เหมือนกัน) แล้วนับเอากระดาษคำตอบของ ร้อยละ 27 ที่ได้คะแนนสูงสุด และ ร้อยละ 27 ที่ได้คะแนนต่ำสุด โดยกำหนดให้เป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

จากแต่ละกลุ่มที่แบ่งไว้แล้ว มาดูคำตอบทีละข้อ โดยดูว่าแต่ละคนตอบถูกหรือผิด นับจำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อแยกเป็นกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ แล้วคำนวณตามสูตรดังนี้

$$r = \frac{(n_H - n_L) \times 100}{N_H \text{ หรือ } N_L}$$

เมื่อ n_H และ n_L คือ ผู้ที่ตอบถูกในกลุ่มสูง และ กลุ่มต่ำตามลำดับ
 N_H และ N_L คือ จำนวนผู้ตอบทั้งหมดในแต่ละกลุ่ม(ซึ่งต้องเท่ากัน)

ผลที่ได้คือ อำนาจจำแนก การแปลความหมายจะต่างจากค่าความยาก กล่าวคือ ค่าอำนาจจำแนกนี้ค่ายิ่งสูง แสดงว่ามีอำนาจจำแนกสูงด้วย ค่ายิ่งสูงยิ่งดี แสดงว่า มีอำนาจจำแนกในการแยกกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำออกจากกันได้ดี

ค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้มักนิยมที่ ร้อยละ 20 ขึ้นไป แบบวัดความรู้ที่ใช้ในการวิจัย มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์จำนวน 21 ข้อ และไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 11 ข้อ จากการวิเคราะห์รายข้อ แบบวัดความรู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์การจำแนกความยากง่ายจำนวน 6 ข้อ และไม่ผ่านเกณฑ์อำนาจจำแนกจำนวน 11 ข้อ ผู้วิจัยได้ตัดข้อคำถามแบบวัดความรู้ที่สร้างซ้ำกันกับข้อที่ผ่านเกณฑ์ กรณีที่ไม่มีข้อซ้ำ ได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ โดยปรึกษากับประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้ เป็นแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่นำมาใช้ได้จริงมีจำนวน 27 ข้อ (ดังแสดงในภาคผนวก ง)

3. การหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบวัดความรู้ (Reliability of the test) เป็นค่าที่ใช้วัดความเชื่อถือได้ของแบบวัดหรือแบบสอบถามโดยพิจารณา “รวมทั้งฉบับ” ใช้วิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson's method) เป็นวิธีที่ใช้หาค่าความเชื่อถือได้สำหรับ แบบวัดความรู้ที่มีการ

ให้คะแนนแต่ละข้อเป็นแบบ 0 , 1 คือตอบถูกให้ 1 คะแนน และตอบผิดให้ 0 คะแนน โดยมีการวิเคราะห์หาค่าความยากเป็นรายข้อไว้แล้วซึ่งความยากของแบบทดสอบแต่ละข้อไม่เท่ากัน ใช้สูตร KR20 ดังนี้

$$r_{kk} = \frac{k}{(k-1)} (1 - \sum pq / S^2)$$

เมื่อ k คือ จำนวนข้อ

p คือ สัดส่วนผู้ที่ตอบถูกในข้อนั้นหารด้วยจำนวนคนทั้งหมด

q คือ $1 - p$

S^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับที่ได้จากการทดสอบ

ค่า r ต้องมีค่ามากกว่า 0.7 จึงจะเป็นแบบวัดที่มีความเชื่อถือได้ สำหรับแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีค่า r เท่ากับ 0.71 เป็นแบบวัดที่มีความเชื่อถือได้

4. การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทัศนคติและบทบาท ในกรณีที่เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมักจะมีการให้คะแนนเป็น 1 2 3 4 5 ตามระดับความคิดเห็น หรือ ความหนักเบาของคำตอบ (แล้วแต่จะถามเรื่องเกี่ยวกับอะไร) ในการหาค่าอำนาจจำแนกจะใช้วิธีที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือจะใช้การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายข้อของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้ t -test ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{S_H^2 / n_H + S_L^2 / n_L}}$$

เมื่อ t คือ ค่าอำนาจจำแนก

$\bar{X}_H, \bar{X}_L$ คือ ค่าเฉลี่ยที่ได้จากกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ (เฉพาะข้อนั้น)

S_H^2, S_L^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนจากกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

n_H, n_L คือ จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูงและต่ำตามลำดับ

เกณฑ์ที่ใช้นิยมใช้ คัดเลือกข้อความคือ เลือกข้อความที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกสูงอยู่ในเกณฑ์ที่นำไปใช้ได้ เมื่อนำแบบวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไปทดลองใช้ มาหาค่าอำนาจจำแนก พบว่า มีข้อความที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 14 ข้อ จากจำนวนทั้งหมด 26 ข้อ ผู้วิจัยได้ตัดข้อคำถามแบบวัดทัศนคติที่สร้างซ้ำกันกับข้อที่ผ่านเกณฑ์ กรณีที่ไม่มีข้อซ้ำ ได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ โดยปรึกษากับประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้เป็นแบบวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จำนวน 20 ข้อ (ดังแสดงในภาคผนวก ง)

5. การหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบวัดทัศนคติและบทบาท ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลใช้วิธีของ Cronbach เหมาะสำหรับเครื่องมือที่ให้คะแนนรายข้อมากกว่า 1 คะแนน เช่น แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ที่ให้คะแนนแต่ละข้อเป็น 1 2 3 4 5 ใช้สำหรับการหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบวัด ทัศนคติและบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ค่าความเชื่อถือได้ที่ได้จากวิธีการนี้เรียกว่า Coefficient Alpha มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} (1 - \sum V_i / V_i)$$

เมื่อ α คือ ค่าความเชื่อถือได้

k คือ จำนวนข้อ

V_i คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

V คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ในการหาค่าความเชื่อถือได้ตามสูตรนี้ ควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (บุญธรรม กิจปรีดา บริสุทธิ, 2535: 208) สำหรับแบบวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีค่าความเชื่อถือได้ 0.89 และแบบวัดบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีค่าความเชื่อถือได้ 0.97 แสดงว่า แบบวัดนี้มีความเชื่อถือได้

3.8 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักศึกษาปริญญาโทจำนวน 2-4 ราย คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล นำแบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคล แบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย แจกและสอบถามด้วยตนเองกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางท่านที่มีปัญหาในการอ่านและปัญหาสายตา ในวันที่มีประชุมสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนองค์การที่ไม่มีวาระการประชุม ผู้วิจัยได้ฝากแบบสอบถามกับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ให้แจกให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกรอกข้อมูล และนัดวันมาขอรับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยใช้เวลาเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามระหว่างวันที่ 2 ก.ย. - 30 พ.ย. 2541 ส่วนการสัมภาษณ์นายอำเภอ และปลัดอำเภอ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ด้วยตนเองในระหว่างการรอรับแบบสอบถามกลับคืน สำหรับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยสัมภาษณ์ก่อนการประชุม หรือหลังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อรวบรวมแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ยในหมวดบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ซึ่งพบว่ามิฉะนั้นเฉลี่ยในองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งมากที่สุดจึงจัดสนทนากลุ่มสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวเมื่อวันที่ 28 ธ.ค. 2541

3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้วผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด จัดทำคู่มือลงรหัส และลงรหัส (coding) แล้วนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS ซึ่งประกอบด้วยสถิติที่ใช้วิเคราะห์ดังนี้

1. ค่าความถี่ เพื่อแจกแจงข้อมูลที่ตอบคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

3. ค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายค่าเฉลี่ยของลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวัดการกระจายของคะแนน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแต่ละตัวกับค่าของคะแนนในข้อมูลชุดนั้น

5. การวิเคราะห์ความผันแปรร่วม (ANCOVA: Analysis of Covariance) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พร้อมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

6. การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (MCA : Multiple Classification Analysis) เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีความสัมพันธ์กับการมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย :กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

4.1 ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ของครัวเรือน ระดับการศึกษา และสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล และประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

4.2 ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

4.3 ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

4.4 บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

4.5 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

4.6 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

4.1 ลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 235 ราย มีดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

1. อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 40 – 49 ปี ร้อยละ 38.3 รองลงมา ได้แก่ กลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปี และสูงกว่า ร้อยละ 31.5 และกลุ่มที่มีอายุ 39 ปีและต่ำกว่า ร้อยละ 30.2

2. รายได้ของครัวเรือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ของครัวเรือน 5,500-11,000 บาทต่อ/เดือน ร้อยละ 37.0 รองลงมาคือกลุ่มที่มีรายได้ของครัวเรือนตั้งแต่ 11,001บาท/เดือนขึ้นไป ร้อยละ 31.9 และกลุ่มที่มีรายได้ของครัวเรือนตั้งแต่ 5,499บาท/เดือน และต่ำกว่า ร้อยละ 31.1

3. ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 55.3 รองลงมาคือ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 20.4 และมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 18.6

4. สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้งมากที่สุด ร้อยละ 64.3 และมีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง ร้อยละ 35.7

5. ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ร้อยละ 63.4 และได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียเพียง ร้อยละ 36.6 โดยได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย ร้อยละ 32.8 และได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสีย ร้อยละ 24.7

6. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับน้อย ร้อยละ 81.7 รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับมาก ร้อยละ 10.6 และไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ร้อยละ 7.7

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
อายุ (ปี)		
39 ปี และต่ำกว่า	71	30.2
40 – 49 ปี	96	38.3
50 ปี และสูงกว่า	68	31.5
$\bar{X} = 45.21$ S.D. = 9.07 MIN. = 28.00 MAX. = 74.00		
รายได้ของครัวเรือน (บาท/เดือน)		
5,499 บาท และต่ำกว่า	73	31.1
5,500 – 11,000 บาท	87	37.0
11,001 บาท และสูงกว่า	75	31.9
$\bar{X} = 26,557.00$ S.D. = 135,316.00 MIN. = 1,000.00 MAX. = 1,800,000.00		

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	130	55.3
มัธยมศึกษาตอนต้น	48	20.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย	44	18.6
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	7	3.0
ปริญญาตรี	6	2.5
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.0
สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล		
เลือกตั้ง	151	64.3
ตำแหน่ง	84	35.7
ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย		
ไม่ได้รับการอบรม	149	63.4
ได้รับการอบรม	86	36.6
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย		
ไม่ได้รับข่าวสาร	18	7.7
รับรู้ข่าวสารน้อย	192	81.7
รับรู้ข่าวสารมาก	25	10.6

6.1 การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และสื่อบุคคล

6.1.1 การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อมวลชนปรากฏดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.2)

- 1. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อวิทยุร้อยละ 58.7 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอยทุกวันมากที่สุด ร้อยละ 26.4 รองลงมาคือ ได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 21.3
- 2. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 83.0 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอยทุกวันมากที่สุด ร้อยละ 45.5 รองลงมาคือ ได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 25.5
- 3. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 68.5 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอยทุกวันมากที่สุด ร้อยละ 40.9 รองลงมาคือ ได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 20.0
- 4. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อวารสาร/นิตยสาร ร้อยละ 38.3 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/เดือน มากที่สุด ร้อยละ 18.3 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 9.4

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อวิทยุ</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	97	41.3
1-5 ครั้ง/ปี	4	1.7
1-5 ครั้ง/เดือน	22	9.4
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	50	21.3
ทุกวัน	62	26.4
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อวิทยุ	138	58.7

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อโทรทัศน์</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	40	17.0
1-5 ครั้ง/ปี	2	0.9
1-5 ครั้ง/เดือน	26	11.1
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	60	25.5
ทุกวัน	107	45.5
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์	195	83.0
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อหนังสือพิมพ์</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	74	31.5
1-5 ครั้ง/ปี	4	1.7
1-5 ครั้ง/เดือน	14	6.0
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	47	20.0
ทุกวัน	96	40.9
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อหนังสือพิมพ์	161	68.5
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อวารสาร/นิตยสาร</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	145	61.7
1-5 ครั้ง/ปี	16	6.8
1-5 ครั้ง/เดือน	43	18.3
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	22	9.4
ทุกวัน	9	3.8
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อวารสาร/นิตยสาร	90	38.3

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อเฉพาะกิจปรากฏดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.3)

1. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อเอกสารทางราชการร้อยละ 51.9 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/เดือน มากที่สุด ร้อยละ 26.0 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 10.6

2. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อแผ่นพับ/โปสเตอร์ ร้อยละ 37.4 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/เดือน มากที่สุด ร้อยละ 14.5 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/ปี ร้อยละ 10.2

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อเฉพาะกิจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อ</u>		
<u>เอกสารทางราชการ</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	113	48.1
1-5 ครั้ง/ปี	18	7.7
1-5 ครั้ง/เดือน	61	26.0
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	25	10.6
ทุกวัน	18	7.7
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเอกสารทางราชการ	122	51.9

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อเฉพาะกิจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อ</u>		
<u>แผ่นพับ/โปสเตอร์</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	147	62.6
1-5 ครั้ง/ปี	24	10.2
1-5 ครั้ง/เดือน	34	14.5
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	22	9.4
ทุกวัน	8	3.4
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อแผ่นพับ/โปสเตอร์	88	37.4

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อบุคคลปรากฏดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.4)

1. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว ร้อยละ 41.3 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอยทุกวัน มากที่สุด ร้อยละ 17.9 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 11.5

2. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อเพื่อน/เพื่อนบ้าน ร้อยละ 38.3 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/เดือนมากที่สุด ร้อยละ 13.6 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอยทุกวัน ร้อยละ 11.1

3. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร้อยละ 50.2 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/เดือนมากที่สุด ร้อยละ 27.7 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/ปี ร้อยละ 11.1

4. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน ร้อยละ 29.4 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/เดือนมากที่สุด ร้อยละ 13.2 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอย 1-5 ครั้ง/ปี ร้อยละ 9.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อบุคคลของสมาชิก
สภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อ</u>		
<u>ญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	138	58.7
1-5 ครั้ง/ปี	8	3.4
1-5 ครั้ง/เดือน	20	8.5
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	27	11.5
ทุกวัน	42	17.9
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว	97	41.3
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อ</u>		
<u>เพื่อน/เพื่อนบ้าน</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	145	61.7
1-5 ครั้ง/ปี	10	4.3
1-5 ครั้ง/เดือน	32	13.6
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	22	9.4
ทุกวัน	26	11.1
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเพื่อน/เพื่อนบ้าน	90	38.3
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อ</u>		
<u>เจ้าหน้าที่ของรัฐ</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	117	49.8
1-5 ครั้ง/ปี	26	11.1
1-5 ครั้ง/เดือน	65	27.7
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	12	5.1
ทุกวัน	15	6.4
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ	118	50.2

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อบุคคลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยผ่านสื่อ</u>		
<u>เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	166	70.6
1-5 ครั้ง/ปี	22	9.4
1-5 ครั้ง/เดือน	31	13.2
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	10	4.3
ทุกวัน	6	2.6
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน	69	29.4

เมื่อรวมคะแนนการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยรวมสื่อทุกประเภทมาทำการวิเคราะห์จัดกลุ่มตามเกณฑ์ พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยในระดับต่ำ ร้อยละ 75.8 และรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยในระดับสูง ร้อยละ 15.3 และไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย ร้อยละ 8.9 ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรวมสื่อทุกประเภท

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย</u>		
ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร	21	8.9
กลุ่มต่ำ (<26 คะแนน)	178	75.8
กลุ่มสูง (26 คะแนนขึ้นไป)	36	15.3
รวม	235	100.0

$\bar{X} = 14.11$ S.D. = 9.62 MIN. = 0.00 MAX. = 40.00

6.1.2 การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อมวลชนปรากฏดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.6)

1. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อวิทยุ ร้อยละ 51.1 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสียทุกวัน ร้อยละ 21.3 มากที่สุด รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 18.7

2. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 73.6 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสียทุกวันมากที่สุด ร้อยละ 34.9 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสาร 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 22.6

3. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 59.6 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสียทุกวันมากที่สุด ร้อยละ 27.2 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 21.7

4. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อวารสาร/นิตยสาร ร้อยละ 34.5 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/เดือน มากที่สุด ร้อยละ 14.9 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 10.2

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อวิทยุ		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	115	48.9
1-5 ครั้ง/ปี	7	3.0
1-5 ครั้ง/เดือน	19	8.1
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	44	18.7
ทุกวัน	50	21.3
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อวิทยุ	120	51.1

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อมวลชนของสมาชิก
สภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อ</u>		
<u>โทรทัศน์</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	62	26.4
1-5 ครั้ง/ปี	7	3.0
1-5 ครั้ง/เดือน	31	13.2
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	53	22.6
ทุกวัน	82	34.9
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์	173	73.6
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อ</u>		
<u>หนังสือพิมพ์</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	95	40.4
1-5 ครั้ง/ปี	7	3.0
1-5 ครั้ง/เดือน	18	7.7
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	51	21.7
ทุกวัน	64	27.2
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อหนังสือพิมพ์	140	59.6
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อ</u>		
<u>วารสาร/นิตยสาร</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	154	65.5
1-5 ครั้ง/ปี	12	5.1
1-5 ครั้ง/เดือน	35	14.9
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	24	10.2
ทุกวัน	10	4.3
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อวารสาร/นิตยสาร	81	34.5

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อเฉพาะกิจ ปรากฏดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.7)

1. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อเอกสารทางราชการร้อยละ 46.4 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/เดือน มากที่สุด ร้อยละ 23.4 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/ปี ร้อยละ 10.2

2. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อแผ่นพับ/โปสเตอร์ ร้อยละ 25.5 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/เดือน มากที่สุด ร้อยละ 9.8 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/ปี ร้อยละ 6.4

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อเฉพาะกิจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อเอกสารทางราชการ</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	126	53.6
1-5 ครั้ง/ปี	24	10.2
1-5 ครั้ง/เดือน	55	23.4
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	15	6.4
ทุกวัน	15	6.4
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเอกสารทางราชการ	109	46.4
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อแผ่นพับ/โปสเตอร์</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	175	74.5
1-5 ครั้ง/ปี	15	6.4
1-5 ครั้ง/เดือน	23	9.8
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	14	6.0
ทุกวัน	8	3.4
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อแผ่นพับ/โปสเตอร์	60	25.5

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อบุคคลปรากฏดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.8)

1. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว ร้อยละ 30.6 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสียทุกวัน มากที่สุด ร้อยละ 11.1 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ ร้อยละ 8.1

2. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อเพื่อน/เพื่อนบ้าน ร้อยละ 33.2 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/สัปดาห์ มากที่สุด ร้อยละ 10.2 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสียทุกวัน ร้อยละ 9.8

3. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐร้อยละ 43.8 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/เดือนมากที่สุด ร้อยละ 20.4 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/ปี ร้อยละ 12.3

4. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนต่างร้อยละ 27.2 โดยได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/ปี มากที่สุด ร้อยละ 13.2 รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย 1-5 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 7.2

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อบุคคลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อ</u>		
<u>ญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	163	69.4
1-5 ครั้ง/ปี	14	6.0
1-5 ครั้ง/เดือน	13	5.5
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	19	8.1
ทุกวัน	26	11.1
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว	72	30.6

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อมวลชนของสมาชิก
สภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อ</u>		
<u>เพื่อน/เพื่อนบ้าน</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	157	66.8
1-5 ครั้ง/ปี	13	5.5
1-5 ครั้ง/เดือน	18	7.7
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	24	10.2
ทุกวัน	23	9.8
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเพื่อน/เพื่อนบ้าน	78	33.2
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อ</u>		
<u>เจ้าหน้าที่ของรัฐ</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	132	56.2
1-5 ครั้ง/ปี	29	12.3
1-5 ครั้ง/เดือน	48	20.4
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	10	4.3
ทุกวัน	16	6.8
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ	103	43.8
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียผ่านสื่อ</u>		
<u>เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน</u>		
ไม่ได้ดู/อ่าน/ฟัง	171	72.8
1-5 ครั้ง/ปี	31	13.2
1-5 ครั้ง/เดือน	17	7.2
1-5 ครั้ง/สัปดาห์	9	3.8
ทุกวัน	7	3.0
รวมรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน	64	27.2

เมื่อรวมคะแนนการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียรวมสื่อทุกประเภท พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียในระดับต่ำ ร้อยละ 73.2 มากที่สุด รองลงมาคือไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย ร้อยละ 16.2 และรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียระดับมาก ร้อยละ 10.6 ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรวมสื่อทุกประเภท

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย (52 คะแนน)</u>		
ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร	38	16.2
กลุ่มต่ำ (< 26 คะแนน)	172	73.2
กลุ่มสูง (26 คะแนนขึ้นไป)	25	10.6
รวม	235	100.0
—		
X = 11.57 S.D. = 9.72 MIN. = 0.00 MAX. = 40.00		

6.1.3 การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผ่านสื่อมวลชนปรากฏดังนี้ (ตารางที่ 4.10)

1. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อวิทยุ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับสูง (7-8 คะแนน) ร้อยละ 21.3 รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (4-6 คะแนน) ร้อยละ 29.3 และรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ (ต่ำกว่า 4 คะแนน) ร้อยละ 49.4

2. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อโทรทัศน์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีการและรับรู้ข่าวสารในระดับสูง (7-8 คะแนน) ร้อยละ 42.1 รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (4-6 คะแนน) ร้อยละ 31.5 และรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ (ต่ำกว่า 4 คะแนน) ร้อยละ 26.4

3. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับสูง (7-8 คะแนน) ร้อยละ 31.5 รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (4-6 คะแนน)

ร้อยละ 31.9 และรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ (ต่ำกว่า 4 คะแนน) ร้อยละ 36.6

4.การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อวารสาร/นิตยสาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับสูง (7-8 คะแนน) ร้อยละ 2.5 รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (4-6 คะแนน) ร้อยละ 22.2 และรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ (ต่ำกว่า 4 คะแนน) ร้อยละ 75.3

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อวิทยุ (8 คะแนน)</u>		
กลุ่มต่ำ (<4 คะแนน)	116	49.4
กลุ่มปานกลาง (4-6 คะแนน)	69	29.3
กลุ่มสูง (7-8 คะแนน)	50	21.3
$\bar{X} = 3.50$ S.D. = 3.05 MIN. = 0.00 MAX. = 8.00		
<u>การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ (8 คะแนน)</u>		
กลุ่มต่ำ (<4 คะแนน)	62	26.4
กลุ่มปานกลาง (4-6 คะแนน)	74	31.5
กลุ่มสูง (7-8 คะแนน)	99	42.1
$\bar{X} = 5.18$ S.D. = 2.74 MIN. = 0.00 MAX. = 8.00		
<u>การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ (8 คะแนน)</u>		
กลุ่มต่ำ (<4 คะแนน)	86	36.6
กลุ่มปานกลาง (4-6 คะแนน)	75	31.9
กลุ่มสูง (7-8 คะแนน)	74	31.5
$\bar{X} = 4.29$ S.D. = 3.05 MIN. = 0.00 MAX. = 8.00		

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อมวลชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อ</u>		
<u>วารสาร/นิตยสาร (8 คะแนน)</u>		
กลุ่มต่ำ (<4 คะแนน)	177	75.3
กลุ่มปานกลาง (4-6 คะแนน)	52	22.2
กลุ่มสูง (7-8 คะแนน)	6	2.5
X = 1.69 S.D. = 2.23 MIN. = 0.00 MAX. = 8.00		

การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผ่านสื่อเฉพาะกิจปรากฏดังนี้ (ตารางที่ 4.11)

1. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อเอกสารทางราชการ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับสูง (7-8 คะแนน) ร้อยละ 5.9 รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (4-6 คะแนน) ร้อยละ 29.4 และรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ (ต่ำกว่า 4 คะแนน) ร้อยละ 64.7
2. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อแผ่นพับ/โปสเตอร์ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับสูง (7-8 คะแนน) ร้อยละ 6.8 รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (4-6 คะแนน) ร้อยละ 9.8 และรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ (ต่ำกว่า 4 คะแนน) ร้อยละ 83.4

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อเฉพาะกิจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเอกสารทางราชการ (8 คะแนน)</u>		
กลุ่มต่ำ (<4 คะแนน)	152	64.7
กลุ่มปานกลาง (4-6 คะแนน)	69	29.4
กลุ่มสูง (7-8 คะแนน)	14	5.9
X = 2.24 S.D. = 2.35 MIN. = 0.00 MAX. = 8.00		
<u>การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อแผ่นพับ/โปสเตอร์ (8 คะแนน)</u>		
กลุ่มต่ำ (<4 คะแนน)	196	83.4
กลุ่มปานกลาง (4-6 คะแนน)	23	9.8
กลุ่มสูง (7-8 คะแนน)	16	6.8
X = 4.29 S.D. = 3.05 MIN. = 0.00 MAX. = 8.00		

การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผ่านสื่อบุคคลปรากฏดังนี้ (ตารางที่ 4.12)

1.การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับสูง (7-8 คะแนน) ร้อยละ 11.5 รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (4-6 คะแนน) ร้อยละ 17.1 และ รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ (ต่ำกว่า 4 คะแนน) ร้อยละ 71.5

2.การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อเพื่อน/เพื่อนบ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับสูง (7-8 คะแนน) ร้อยละ 9.8 รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (4-6 คะแนน) ร้อยละ 17.4 และ รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ (ต่ำกว่า 4 คะแนน) ร้อยละ 72.8

3. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับสูง (7-8 คะแนน) ร้อยละ 5.0 รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (4-6 คะแนน) ร้อยละ 23.9 และรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ (ต่ำกว่า 4 คะแนน) ร้อยละ 71.1

4. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับสูง(7-8 คะแนน) ร้อยละ 3.8 รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (4-6 คะแนน) ร้อยละ 10.7 และรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ (ต่ำกว่า 4 คะแนน) ร้อยละ 85.5

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อบุคคลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว(8 คะแนน)</u>		
กลุ่มต่ำ (<4 คะแนน)	168	71.5
กลุ่มปานกลาง (4-6 คะแนน)	40	17.1
กลุ่มสูง (7-8 คะแนน)	27	11.5
X = 2.12 S.D. = 2.85 MIN. = 0.00 MAX. = 8.00		
<u>การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเพื่อน/เพื่อนบ้าน (8 คะแนน)</u>		
กลุ่มต่ำ (<4 คะแนน)	171	72.8
กลุ่มปานกลาง (4-6 คะแนน)	41	17.4
กลุ่มสูง (7-8 คะแนน)	23	9.8
X = 1.95 S.D. = 2.66 MIN. = 0.00 MAX. = 8.00		
<u>การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ (8 คะแนน)</u>		
กลุ่มต่ำ (<4 คะแนน)	167	71.1
กลุ่มปานกลาง (4-6 คะแนน)	56	23.9
กลุ่มสูง (7-8 คะแนน)	12	5.0
X = 2.00 S.D. = 2.26 MIN. = 0.00 MAX. = 8.00		
<u>การรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเจ้าหน้าที่เอกชน (8 คะแนน)</u>		
กลุ่มต่ำ (<4 คะแนน)	201	85.5
กลุ่มปานกลาง (4-6 คะแนน)	25	10.7
กลุ่มสูง (7-8 คะแนน)	9	3.8
X = 1.09 S.D. = 1.83 MIN. = 0.00 MAX. = 8.00		

เมื่อรวมคะแนนการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียรวมสื่อทุกประเภทจัดกลุ่มและแบ่งตามระดับการรับรู้ข่าวสาร พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับมาก (52 คะแนนขึ้นไป) ร้อยละ 10.6 รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับน้อย (น้อยกว่า 52 คะแนน) ร้อยละ 81.7 และไม่ได้รับรู้ข่าวสาร ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ร้อยละ 7.7 และโดยเฉลี่ยแล้ว สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับน้อย ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรวมจากสื่อทุกประเภท

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนทั้งหมด	235	100.0
<u>การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย (104 คะแนน)</u>		
ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร	18	7.7
รับรู้ข่าวสารน้อย (น้อยกว่า 52 คะแนน)	192	81.7
รับรู้ข่าวสารมาก (52 คะแนน ขึ้นไป)	25	10.6
$\bar{X} = 25.68$ $S.D. = 18.13$ $MIN. = 0.00$ $MAX. = 8.00$		

4.2 ความรู้ในการจัดการมูลฝอย และน้ำเสีย

4.2.1 ความรู้ในการจัดการมูลฝอย

การวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอย ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดให้คะแนนความรู้ในการจัดการมูลฝอยรวมทั้งสิ้น 15 คะแนน ประกอบด้วยคำถามทั้งสิ้น 15 ข้อ ประกอบด้วยคำถาม หมวดลักษณะของมูลฝอย 3 ข้อ หมวดปัจจัยที่ก่อให้เกิดมูลฝอย 3 ข้อ หมวดผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอย 5 ข้อ หมวดวิธีการจัดการมูลฝอย 4 ข้อ

จากแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยทั้ง 4 หมวด สรุปร้อยละของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตอบแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยในแต่ละหมวดถูก (ตารางที่ 4.14) ดังนี้

ลักษณะของมูลฝอย แบ่งคำถามออกเป็น 3 ข้อ คือ ลักษณะของมูลฝอย ลักษณะของมูลฝอยจากครัวเรือน และลักษณะของมูลฝอยอันตราย จากร้อยละของผู้ตอบถูก พบว่า สมาชิกสภา

องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีความรู้ในหัวข้อ ลักษณะของมูลฝอยจากครัวเรือนสูงสุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกถึงร้อยละ 62.1 ในขณะที่หัวข้อ ลักษณะของมูลฝอย มีผู้ตอบถูกร้อยละ 57.9 และหัวข้อลักษณะของมูลฝอยอันตราย มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 54.0

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดมูลฝอย แบ่งคำถามออกเป็น 3 ข้อ คือ สาเหตุของการเกิดมูลฝอย สาเหตุของปริมาณมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย และตัวอย่างพฤติกรรมจัดการมูลฝอย จากร้อยละของผู้ตอบถูกพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีความรู้ในหัวข้อ สาเหตุของการเกิดมูลฝอยมากที่สุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกร้อยละ 47.2 ส่วนหัวข้อตัวอย่างพฤติกรรมจัดการมูลฝอย มีผู้ตอบถูกร้อยละ 41.7 และหัวข้อสาเหตุของปริมาณมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย มีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 24.3 หรือประมาณร้อยละ 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างเท่านั้น ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า ทั้งสามหัวข้อดังกล่าว มีผู้ตอบถูกไม่ถึงร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมด

ผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอย แบ่งคำถามออกเป็น 5 ข้อ คือ ผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอย ต่อสุขภาพอนามัย ผลกระทบของมูลฝอยที่มีอันตรายต่อสภาพแวดล้อม ผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะ หัวข้อผลกระทบของชนิดมูลฝอยที่มีอันตราย และตัวอย่างของบุคคลที่มีความเสี่ยงในการได้รับอันตรายจากมูลฝอย จากร้อยละของผู้ตอบถูก พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความรู้ในหัวข้อผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะมากที่สุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกร้อยละ 63.8 รองลงมาคือหัวข้อผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอยต่อสุขภาพอนามัย มีผู้ตอบถูกร้อยละ 53.6 ส่วนหัวข้อผลกระทบของมูลฝอยที่มีอันตรายต่อสภาพแวดล้อม มีผู้ตอบถูกร้อยละ 43.4 หัวข้อตัวอย่างของบุคคลที่มีความเสี่ยงในการได้รับอันตรายจากมูลฝอย มีผู้ตอบถูกร้อยละ 40.0 และหัวข้อที่มีผู้ตอบถูกน้อยที่สุดได้แก่ ผลกระทบของชนิดมูลฝอยที่มีอันตราย มีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 39.1

วิธีการจัดการมูลฝอย ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ คือ วิธีการกำจัดมูลฝอยที่เหมาะสม การทิ้งมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะ การใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมในการกำจัดมูลฝอย และวิธีการกำจัดมูลฝอยอันตรายที่เหมาะสม จากร้อยละของผู้ตอบถูกพบว่า มีผู้ตอบถูกหัวข้อ วิธีการกำจัดมูลฝอยอันตรายที่เหมาะสมถูกมากที่สุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกร้อยละ 68.1 ในขณะที่หัวข้อการทิ้งมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะ มีผู้ตอบถูกร้อยละ 42.6 ส่วนหัวข้อวิธีการกำจัดมูลฝอยที่เหมาะสม มีผู้ตอบถูกร้อยละ 30.6 และหัวข้อผลของการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมในการกำจัดมูลฝอยมีผู้ตอบถูกน้อยที่สุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 27.7 เท่านั้น

ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตอบความรู้ในการจัดการมูลฝอยถูก

ข้อ	หัวข้อ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ลักษณะของมูลฝอย</u>			
1.	ลักษณะของมูลฝอย	99	57.9
2.	ลักษณะของมูลฝอยจากครัวเรือน	146	<u>62.1</u>
3.	ลักษณะของมูลฝอยอันตราย	127	54.0
<u>ปัจจัยที่ก่อให้เกิดมูลฝอย</u>			
4.	สาเหตุของการเกิดมูลฝอย	111	<u>47.2</u>
5.	สาเหตุของปริมาณมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย	57	24.3
6.	ตัวอย่างพฤติกรรมในการจัดการมูลฝอย	98	41.7
<u>ผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอย</u>			
7.	ผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอยต่อสุขภาพอนามัย	126	53.6
8.	ผลกระทบของมูลฝอยที่มีอันตรายต่อสภาพแวดล้อม	102	43.4
9.	ผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยไม่ถูกสุขลักษณะ	150	<u>63.8</u>
10.	ผลกระทบของชนิดมูลฝอยที่มีอันตราย	92	39.1
11.	ตัวอย่างบุคคลที่มีความเสี่ยงในการได้รับอันตรายจากมูลฝอย	94	40.0
<u>วิธีการจัดการมูลฝอย</u>			
12.	วิธีการกำจัดมูลฝอยที่เหมาะสม	72	30.6
13.	การทิ้งมูลฝอยที่ถูกสุขลักษณะ	100	42.6
14.	การใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมในการกำจัดมูลฝอย	65	27.7
15.	วิธีการกำจัดมูลฝอยอันตรายที่เหมาะสม	160	<u>68.1</u>

หมายเหตุ : ชัดเจนได้ร้อยละของผู้ตอบถูกสูงสุดในแต่ละหมวด

เมื่อรวมคะแนนความรู้ในการจัดการมูลฝอย พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยในระดับมาก ร้อยละ 0.4 (มากกว่า 11 คะแนน) มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยในระดับปานกลาง (8-11 คะแนน) ร้อยละ 43.3 และมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยในระดับน้อย (น้อยกว่า 8 คะแนน) ปรากฏ ร้อยละ 56.2 ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของความรู้ในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้ในการจัดการมูลฝอย (15 คะแนน)		
กลุ่มน้อย (< 8 คะแนน)	132	56.2
กลุ่มปานกลาง (8-11 คะแนน)	102	43.3
กลุ่มมาก (>11 คะแนน)	1	0.4
รวม	235	100.0
X = 6.96 S.D. = 2.18 MIN. = 0.00 MAX. = 12.00		

4.2.2 ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย

การวัดความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดให้คะแนนความรู้เกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียรวมทั้งสิ้น 12 คะแนน ประกอบด้วยคำถามทั้งสิ้น 12 ข้อ ได้แก่ หมวดลักษณะของน้ำเสีย 2 ข้อ หมวดปัจจัยที่ก่อให้เกิดน้ำเสีย 2 ข้อ หมวดผลกระทบที่เกิดจากน้ำเสีย 3 ข้อ และหมวดวิธีการจัดการน้ำเสีย 5 ข้อ

จากแบบวัดความรู้ในการจัดการน้ำเสียทั้ง 4 หมวด สรุปร้อยละของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตอบแบบวัดความรู้ในการจัดการน้ำเสียในแต่ละหมวดถูก (ตารางที่ 4.16) ดังนี้

ลักษณะของน้ำเสีย แบ่งคำถามออกเป็น 2 ข้อ คือ ลักษณะของน้ำเสียที่มีอันตรายต่อร่างกายมนุษย์ และลักษณะของน้ำเสียที่สะอาดที่เหมาะสมแก่การอุปโภคบริโภค จากร้อยละของผู้ตอบถูก พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความรู้ในหัวข้อลักษณะของน้ำเสียที่สะอาดที่เหมาะสมแก่การอุปโภคบริโภคสูงสุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกถึงร้อยละ 81.7 ส่วนลักษณะของน้ำเสียที่มีอันตรายต่อร่างกายมนุษย์ มีผู้ตอบถูกร้อยละ 36.2

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดน้ำเสีย แบ่งคำถามออกเป็น 3 ข้อ คือ แหล่งกำเนิดที่ทำให้ น้ำในชุมชนเน่าเสีย ปัจจัยที่ทำให้ น้ำปนเปื้อน และความปลอดภัยของชุมชนจากการใช้น้ำ จากร้อยละของผู้ตอบถูก พบว่า มีผู้ตอบถูกหัวข้อความปลอดภัยของชุมชนจากการใช้น้ำสูงสุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกร้อยละ 79.6 ส่วนแหล่งกำเนิดที่ทำให้ น้ำในชุมชนเน่าเสีย มีผู้ตอบถูกร้อยละ 37.9 ในขณะที่หัวข้อปัจจัยที่ทำให้ น้ำปนเปื้อน มีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 34.9

ผลกระทบที่เกิดจากน้ำเสีย ประกอบด้วยคำถาม 2 ข้อ คือผลกระทบของน้ำเสียต่อมนุษย์ และผลกระทบของน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ จากร้อยละของผู้ตอบถูก พบว่า มีผู้ตอบถูกหัวข้อผลกระทบของน้ำเสียต่อมนุษย์สูงสุด เนื่องจากมีผู้ตอบถูกร้อยละ 71.9 ใกล้เคียงกับหัวข้อผลกระทบของน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ เนื่องจากมีผู้ตอบถูกร้อยละ 69.8

วิธีการจัดการน้ำเสีย แบ่งคำถามออกเป็น 5 ข้อ คือ จุดมุ่งหมายในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาน้ำเสีย วิธีการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย วิธีการป้องกันปัญหาน้ำเสีย วิธีการบำบัดน้ำเสียในขั้นตอนแรก และวิธีการกำจัดน้ำที่เหลือจากการซักล้าง หัวข้อที่มีผู้ตอบถูกสูงสุด คือ หัวข้อวิธีการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย เนื่องจากมีผู้ตอบถูกร้อยละ 75.3 หัวข้อจุดมุ่งหมายในการป้องกันแก้ไขปัญหาน้ำเสีย มีผู้ตอบถูกร้อยละ 71.9 ส่วนหัวข้อวิธีการป้องกันปัญหาน้ำเสีย มีผู้ตอบถูกร้อยละ 65.5 และหัวข้อวิธีการกำจัดน้ำที่เหลือจากการซักล้าง มีผู้ตอบถูกร้อยละ 63.0 ในขณะที่หัวข้อวิธีการบำบัดน้ำเสียในขั้นตอนแรก มีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 21.3 หรือสัดส่วนไม่ถึง 1 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตอบความรู้ในการจัดการน้ำเสีย

ข้อ	หัวข้อ	จำนวน	ร้อยละ
<u>ลักษณะของน้ำเสีย</u>			
16.	ลักษณะของน้ำเสียที่มีอันตรายต่อร่างกายมนุษย์	85	36.2
17.	ลักษณะของน้ำเสียที่เหมาแก่การอุปโภคบริโภค	192	<u>81.7</u>
<u>ปัจจัยที่ก่อให้เกิดน้ำเสีย</u>			
18.	แหล่งกำเนิดที่ทำให้มีน้ำในชุมชนน้ำเสีย	89	37.9
19.	ปัจจัยที่ทำให้มีน้ำปนเปื้อน	82	34.9
20.	ความปลอดภัยของชุมชนจากการใช้น้ำ	187	<u>79.6</u>
<u>ผลกระทบที่เกิดจากน้ำเสีย</u>			
21.	ผลกระทบของน้ำเสียต่อมนุษย์	169	<u>71.9</u>
22.	ผลกระทบของน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ	164	69.8
<u>วิธีการจัดการน้ำเสีย</u>			
23.	จุดมุ่งหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสีย	169	71.9
24.	วิธีการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย	177	<u>75.3</u>
25.	วิธีการป้องกันปัญหาน้ำเสีย	154	65.5
26.	วิธีการบำบัดน้ำเสียในขั้นตอนแรก	50	21.3
27.	วิธีการกำจัดน้ำที่เหลือจากการชักล้าง	148	63.0

หมายเหตุ : ชีคเส้นใต้ร้อยละของผู้ตอบถูกสูงสุดในแต่ละหมวด

เมื่อรวมคะแนนความรู้ในการจัดการน้ำเสีย พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ในการจัดการน้ำเสียในระดับมาก (มากกว่า 8 คะแนน) ปรากฏร้อยละ 30.2 มีความรู้ในการจัดการน้ำเสียระดับปานกลาง (6-8 คะแนน) ปรากฏร้อยละ 48.5 และมีความรู้ในการจัดการน้ำเสียในระดับน้อย (น้อยกว่า 6 คะแนน) ปรากฏร้อยละ 21.3 ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 จำนวนและร้อยละของความรู้ในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย (12 คะแนน)</u>		
กลุ่มน้อย (< 6 คะแนน)	50	21.3
กลุ่มปานกลาง (6-8 คะแนน)	114	48.5
กลุ่มมาก (>8 คะแนน)	71	30.2
รวม	235	100.0
$\bar{X} = 7.09$ S.D. = 2.43 MIN. = 0.00 MAX. = 11.00		

4.2.3 ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

การศึกษาความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผู้วิจัยกำหนดให้คะแนนความรู้รวมทั้งสิ้น 27 คะแนน ประกอบด้วยคำถามทั้งสิ้น 27 ข้อ ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีคะแนนความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียเฉลี่ย 14 คะแนน จำแนกเป็นกลุ่มที่มีคะแนนความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับมาก (มากกว่า 18 คะแนนขึ้นไป) ร้อยละ 11.9 คะแนน กลุ่มที่มีคะแนนความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (15-18 คะแนน) ร้อยละ 34.9 คะแนน และ กลุ่มที่มีคะแนนความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับน้อย (น้อยกว่า 15 คะแนน) ร้อยละ 53.2 ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
<u>ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย (27 คะแนน)</u>		
กลุ่มน้อย (< 15 คะแนน)	125	53.2
กลุ่มปานกลาง (15-18 คะแนน)	82	34.9
กลุ่มมาก (> 18 คะแนน)	28	11.9
รวม	235	100.0
$\bar{X} = 14.05$ S.D. = 3.88 MIN. = 0.00 MAX. = 22.00		

4.3 ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

4.3.1 ทักษะในการจัดการมูลฝอย

การศึกษาทัศนคติในการจัดการมูลฝอย ผู้วิจัยได้กำหนดให้คะแนนทัศนคติในการจัดการมูลฝอยรวมทั้งสิ้น 45 คะแนน ประกอบด้วยคำถามทั้งสิ้น 9 ข้อ ประกอบด้วย หมวดผลกระทบของมูลฝอย 4 ข้อ และหมวดการจัดการมูลฝอย 5 ข้อ เมื่อพิจารณาทัศนคติในการจัดการมูลฝอยในแต่ละข้อ สรุปได้ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.19)

ผลกระทบของมูลฝอย แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ข้อ คือทัศนคติต่อผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยไม่ถูกวิธี ผลกระทบของมูลฝอยต่อธรรมชาติ ผลกระทบของมูลฝอยต่อสุขภาพอนามัย และผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยลงในแหล่งน้ำ

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการทิ้งมูลฝอยที่ไม่ถูกวิธี โดยมีทัศนคติเห็นด้วย ร้อยละ 44.7 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่ามูลฝอยไม่มีผลกระทบต่อธรรมชาติ ร้อยละ 46.8 ส่วนผลกระทบของมูลฝอยต่อสุขภาพอนามัยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วย ร้อยละ 49.4 และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยลงในแหล่งน้ำ ร้อยละ 48.9

การจัดการมูลฝอย แบ่งการศึกษาออกเป็น 5 ข้อ คือ การทิ้งมูลฝอยไม่เป็นที่ การหมุนเวียนมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ การใช้วัสดุจากธรรมชาติเพื่อลดปัญหามูลฝอย การกำจัดมูลฝอยแบบการเผากลางแจ้ง และการแยกมูลฝอย

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการทิ้งมูลฝอยไม่เป็นที่ ร้อยละ 45.5 และส่วนใหญ่เห็นด้วยในการหมุนเวียนมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ 49.4 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยในการใช้วัสดุจากธรรมชาติเพื่อลดปัญหามูลฝอย ร้อยละ 54.5 ส่วนการกำจัดมูลฝอยแบบการเผากลางแจ้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 34.9 และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยในการแยกมูลฝอย ร้อยละ 46.0

ตารางที่ 4.19 ร้อยละของระดับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1	X	S.D.
<u>ผลกระทบของมูลฝอย</u>								
1.	ผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยไม่ถูกวิธี	7.7	<u>44.7</u>	13.6	14.0	13.6	3.36	1.36
2.	ผลกระทบของมูลฝอยต่อธรรมชาติ	17.0	<u>46.8</u>	5.5	21.3	4.7	3.68	1.44
3.	ผลกระทบของมูลฝอยต่อสุขภาพอนามัย	27.2	<u>49.4</u>	7.7	4.3	2.6	3.69	1.40
4.	ผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยลงแหล่งน้ำ	28.5	<u>48.9</u>	3.0	8.9	4.7	3.20	1.56
<u>การจัดการมูลฝอย</u>								
5.	การทิ้งมูลฝอยไม่เป็นที่	17.0	<u>45.5</u>	6.0	13.2	8.9	4.04	1.21
6.	การหมุนเวียนมูลฝอยเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่	37.9	<u>49.4</u>	3.8	1.7	2.6	3.97	1.25
7.	การใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อลดปัญหามูลฝอย	33.2	<u>54.5</u>	2.6	2.1	1.7	2.46	1.42
8.	การกำจัดมูลฝอยแบบเผากลางแจ้ง	6.4	26.8	6.8	<u>34.9</u>	17.0	2.46	1.26
9.	การแยกมูลฝอย	39.1	<u>46.0</u>	5.5	1.7	2.1	4.02	1.26

หมายเหตุ : 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 เห็นด้วย 3 ไม่แน่ใจ 2 ไม่เห็นด้วย 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ขีดเส้นใต้ร้อยละสูงสุด

เมื่อนำคะแนนทัศนคติในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจัดกลุ่มแล้วให้คะแนนตามเกณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยในระดับดี (มากกว่า 31 คะแนนขึ้นไป) ปรากฏ ร้อยละ 61.3 มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยในระดับปานกลาง (23-31 คะแนน) ปรากฏร้อยละ 30.6 และมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยในระดับไม่ดี (น้อยกว่า 23 คะแนน) ปรากฏ ร้อยละ 8.1 เมื่อพิจารณาคะแนนทัศนคติเฉลี่ย พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีคะแนนทัศนคติในการจัดการมูลฝอยเฉลี่ย 31 คะแนน ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 จำนวนและร้อยละของทัศนคติในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ทัศนคติในการจัดการมูลฝอย (45 คะแนน)		
กลุ่มไม่ดี (< 23 คะแนน)	19	8.1
กลุ่มปานกลาง (23-31 คะแนน)	72	30.6
กลุ่มดี (> 31 คะแนน)	144	61.3
รวม	235	100.0
— X = 31.43 S.D. = 8.03 MIN. = 0.00 MAX. = 44.00		

4.3.2 ทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย

การศึกษาทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย ผู้วิจัยได้กำหนดให้คะแนนทัศนคติในการจัดการน้ำเสียรวมทั้งสิ้น 55 คะแนน ประกอบด้วยคำถามทั้งสิ้น 11 ข้อ ได้แก่ หมวดผลกระทบของน้ำเสีย 4 ข้อ และหมวดการจัดการน้ำเสีย 7 ข้อ

เมื่อพิจารณาทัศนคติในการจัดการน้ำเสียในแต่ละข้อ สรุปได้ดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.21)

ผลกระทบของน้ำเสีย แบ่งการศึกษาทัศนคติออกเป็น 4 ข้อ คือ ผลกระทบจากการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร ผลกระทบจากน้ำทิ้งตามบ้านเรือน ผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม และผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยกับผลกระทบจากการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร ร้อยละ 48.1 ในขณะที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วย ว่าน้ำเสียตามบ้านเรือนไม่มีผลต่อการเน่าเสียของแหล่งน้ำ ร้อยละ 49.8 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อผลกระทบของน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 44.3 นอกจากนี้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า น้ำเสียไม่มีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ ร้อยละ 42.1

การจัดการน้ำเสีย แบ่งการศึกษาออกเป็น 7 ข้อ คือ การจัดการน้ำเสียตามธรรมชาติ การบำบัดน้ำเสียโดยการสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย การระบายน้ำเสียจากฟาร์มสุกร การประชาสัมพันธ์วิธีการจัดการน้ำเสีย ความสำคัญของการจัดการน้ำเสีย การบำบัดน้ำเสียโดยใช้บ่อดักไขมัน และการประหยัดการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณน้ำเสีย

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการน้ำเสียตามธรรมชาติ ปรากฏ ร้อยละ 46.4 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการบำบัดน้ำเสียโดยการสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ร้อยละ 67.7 ในขณะที่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการระบายน้ำเสียจากฟาร์มสุกรลงแหล่งน้ำ ร้อยละ 35.7 และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยในการประชาสัมพันธ์วิธีการจัดการน้ำเสียให้ประชาชนทราบ ร้อยละ 53.6 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อความสำคัญของการจัดการน้ำเสีย ร้อยละ 48.1 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการบำบัดน้ำเสียโดยใช้บ่อดักไขมัน ร้อยละ 41.3 และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยต่อการประหยัดน้ำเพื่อลดปริมาณน้ำเสีย ร้อยละ 40.4

ตารางที่ 4.21 ร้อยละของระดับทัศนคติในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน

ตำบล								
ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1	$\bar{X}$	S.D.
<u>ผลกระทบของน้ำเสีย</u>								
10.	ผลกระทบจากการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร	14.9	<u>48.1</u>	18.3	8.5	3.8	3.43	1.31
11.	ผลกระทบจากน้ำทิ้งตามบ้านเรือน	6.0	<u>49.8</u>	14.9	16.2	8.1	3.14	1.29
12.	ผลกระทบจากโรงงานอุตสาหกรรม	41.7	<u>44.3</u>	0.9	4.7	3.0	4.00	1.33
13.	ผลกระทบต่อคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ	21.7	<u>42.1</u>	11.9	11.5	6.0	3.42	1.45
<u>การจัดการน้ำเสีย</u>								
14.	การจัดการน้ำเสียตามธรรมชาติ	20.4	<u>46.4</u>	11.1	8.1	6.0	3.43	1.47
15.	การจัดการน้ำเสียโดยการสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย	12.8	<u>67.7</u>	6.4	4.3	1.3	3.63	1.26
16.	การระบายน้ำเสียจากฟาร์มสุกร	34.5	<u>35.7</u>	6.8	9.4	5.5	3.60	1.56
17.	การประชาสัมพันธ์วิธีการจัดการน้ำเสีย	31.1	<u>53.6</u>	8.1	2.1	0.9	3.99	1.13
18.	ความสำคัญของการจัดการน้ำเสีย	36.6	<u>48.1</u>	2.1	3.4	1.7	3.90	1.40
19.	การบำบัดน้ำเสียโดยใช้บ่อดักไขมัน	9.8	<u>41.3</u>	12.3	19.1	8.1	2.97	1.47
20.	การประหยัดการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณน้ำเสีย	8.9	<u>40.4</u>	17.0	21.3	4.3	3.04	1.37

หมายเหตุ : 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 เห็นด้วย 3 ไม่แน่ใจ 2 ไม่เห็นด้วย 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ขีดเส้นใต้ร้อยละสูงสุด

เมื่อนำคะแนนทัศนคติในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจัดกลุ่มแล้วให้คะแนนตามเกณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสียในระดับดี (มากกว่า 38 คะแนน) ปรากฏ ร้อยละ 65.5 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสียในระดับปานกลาง (28-38 คะแนน) ปรากฏ ร้อยละ 26.8 และมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสียในระดับไม่ดี (น้อยกว่า 28 คะแนน) ปรากฏ ร้อยละ 7.7 เมื่อพิจารณาคะแนนทัศนคติในการจัดการน้ำเสียเฉลี่ย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 39 คะแนน ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 จำนวนและร้อยละของทัศนคติในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย (55 คะแนน)		
กลุ่มไม่ดี (< 28 คะแนน)	18	7.7
กลุ่มปานกลาง (28-38 คะแนน)	63	26.8
กลุ่มดี (> 38 คะแนน)	154	65.5
รวม	235	100.0
— X = 38.56 S.D. = 10.02 MIN. = 0.00 MAX. = 54.00		

4.3.3 ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

การศึกษาทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผู้วิจัยได้กำหนดให้คะแนนทัศนคติในการจัดการมูลฝอยรวมทั้งสิ้น 100 คะแนน ประกอบด้วยคำถามทั้งสิ้น 20 ข้อ ได้แก่ ผลกระทบของมูลฝอย 4 ข้อ การจัดการมูลฝอย 5 ข้อ ผลกระทบของน้ำเสีย 4 ข้อ การจัดการน้ำเสีย 7 ข้อ

การศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับดี (มากกว่า 69 คะแนนขึ้นไป) ปรากฏร้อยละ 66.6 มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (50-69 คะแนน) ปรากฏร้อยละ 24.5 และมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับไม่ดี (น้อยกว่า 50 คะแนน) ปรากฏร้อยละ 8.9 เมื่อพิจารณาคะแนนทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียเฉลี่ย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 70 คะแนน ดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 จำนวนและร้อยละของทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
<u>ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย (100 คะแนน)</u>		
กลุ่มไม่ดี (< 50 คะแนน)	21	8.9
กลุ่มปานกลาง (50-69 คะแนน)	57	24.5
กลุ่มดี (> 69 คะแนน)	157	66.6
รวม	235	100.0
— X = 69.99 S.D. = 17.18 MIN. = 2.00 MAX. = 95.00		

4.4 บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

4.4.1 บทบาทในการจัดการมูลฝอย

การศึกษามิบทบาทในการจัดการมูลฝอย ผู้วิจัยได้กำหนดให้คะแนนรวมของบทบาทในการจัดการมูลฝอยรวมทั้งสิ้น 48 คะแนน ประกอบด้วยคำถามทั้งสิ้น 12 ข้อ ได้แก่ การสำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอยในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ข้อ การจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ข้อ การร่างข้อบัญญัติตำบลด้านการจัดการมูลฝอย 1 ข้อ การลงมติข้อบัญญัติตำบลด้านการจัดการมูลฝอย 1 ข้อ การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอย 1 ข้อ การคัดเลือกผู้กระทำความผิดข้อบัญญัติตำบลด้านการจัดการมูลฝอย 1 ข้อ การชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบัญญัติตำบลด้านการจัดการมูลฝอย 1 ข้อ การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยภายในชุมชน 1 ข้อ การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยภายนอกชุมชน 1 ข้อ การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย 3 ข้อ

จากการพิจารณาบทบาทในการจัดการมูลฝอยแต่ละประเด็นแล้ว พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในระดับที่แตกต่างกัน ดังนี้

1.การสำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอยในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีบทบาทในระดับปานกลาง ในการสำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอยในตำบล ปรากฏ ร้อยละ 42.1 รองลงมาคือมีบทบาทใน

ระดับมาก ร้อยละ 20.9 และไม่มีบทบาท ร้อยละ 18.7 (ตารางที่ 4.24) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 9 แห่ง ระบุว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการสำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอยในตำบล และนอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่มกับกลุ่มสตรีของตำบลที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด ได้ยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ออกสำรวจสภาพแหล่งกำเนิดมูลฝอยด้วยเช่นกัน

2. การจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีบทบาทในระดับปานกลางในการจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล ปรากฏร้อยละ 33.2 รองลงมาคือไม่มีบทบาท ร้อยละ 27.2 และมีบทบาทในระดับน้อย ร้อยละ 21.3 แต่ข้อมูลจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลได้ระบุว่า ไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่จัดบันทึกเป็นฐานข้อมูลปริมาณและแหล่งกำเนิดไว้ และจากการสนทนากลุ่มก็พบว่า ไม่มีการจัดบันทึกเป็นบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยไว้เช่นกัน เป็นเพียงการออกสำรวจสภาพพื้นที่เท่านั้น

สาเหตุที่ข้อมูลไม่สอดคล้องกันนั้น ปลัดอำเภอให้ความเห็นว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อาจไม่เข้าใจความหมายของคำถามในข้อนี้ และคำถามอาจไม่ชัดเจน ดังนั้นข้อมูลจากปลัดตำบลในการจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยในตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จึงเชื่อถือได้มากกว่า

3. การร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย ปรากฏ ร้อยละ 30.2 รองลงมาคือมีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 26.0 และมีบทบาทในระดับมาก ร้อยละ 17.9 แต่จากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการร่างข้อบังคับนี้มีเพียง 4 แห่ง เท่านั้น ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มกล่าวว่า มีการติดป้ายปรับผู้ทิ้งมูลฝอย และบางแห่ง ออกข้อบังคับเกี่ยวกับค่าบริการเก็บขนมูลฝอยเดือนละ 20 บาทต่อบ้าน โดยเรียกเก็บเป็นรายปี/บ้าน เป็นต้น ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยมูลฝอย จะใช้ข้อบังคับตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

การร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีข้อสังเกตว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีความเข้าใจว่า การร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย ร่างขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร

ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แต่ในความเป็นจริงปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกล่าวว่า ข้อบังคับตำบลส่วนใหญ่ใช้ข้อบังคับตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

4. การลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยในตำบล ปรางค์ ร้อยละ 33.2 รองลงมาคือมีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.8 และมีบทบาทในระดับมาก ร้อยละ 18.7 ซึ่งแตกต่างจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่ระบุว่าองค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีการลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย จำนวน 8 แห่ง

การลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีข้อสังเกตว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีความเข้าใจว่า การลงมติร่างข้อบังคับตำบลในองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการจัดการมูลฝอย ภายใต้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แต่ในความเป็นจริงปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกล่าวว่า ข้อบังคับตำบลส่วนใหญ่ใช้ข้อบังคับภายใต้พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ดังนั้น จึงเป็นการลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ภายใต้พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

5. การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอยในตำบล ปรางค์ ร้อยละ 31.1 รองลงมาคือมีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 27.7 และมีบทบาทในระดับมาก ร้อยละ 19.6 โดยที่ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 9 แห่ง ระบุว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำแผนระยะสั้นทุก 1 ปี และแผนระยะยาว 5 ปี โดยได้ระบุว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำแผนพัฒนาตำบลปัจจุบันเน้นความสำคัญกับการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน อันได้แก่ระบบสาธารณสุขประเภทต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า และการขุดบ่อบาดาล มากกว่าแผนการจัดการเรื่องคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่มพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนการจัดการมูลฝอยเช่นกัน

6. การคัดเลือกผู้กระทำผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีบทบาทในการคัดเลือกผู้กระทำผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยในระดับปานกลาง ปรางค์ ร้อยละ 37.2 รองลงมาคือ ไม่มีบทบาท ร้อยละ 29.8 และมีบทบาทในระดับมาก ร้อยละ 14.5 สอดคล้องกับข้อมูลจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 10 แห่ง ที่ได้ระบุว่า มีบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการคัดเลือกผู้กระทำผิดข้อบังคับตำบล และกลุ่มสตรีระบุว่าได้ผลเช่นเดียวกันคือ สมาชิกสภา

องค์การบริหารส่วนตำบลได้ออกพื้นที่ตักเตือนผู้ทิ้งมูลฝอยไม่เป็นที่ โดยเฉพาะบริเวณที่ได้รับการร้องเรียนจากประชาชน

7. การชี้้นำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการชี้ นำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย ปรากฏ ร้อยละ 46.0 รองลงมาคือ มีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 22.6 และมีบทบาทน้อยมาก ร้อยละ 13.6 จากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลไม่พบว่า เคยมีองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่ชี้ นำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับดังกล่าว และจากการสนทนากลุ่มได้รับคำตอบเช่นเดียวกันว่าไม่มีการชี้ นำให้มีการจับกุม จะเป็นเพียงการตักเตือนเท่านั้น เพราะเป็นคนในพื้นที่เดียวกัน รู้จักกัน จึงใช้หลักการประนีประนอมกันทุกครั้งที่เกิดปัญหา

8. การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยภายในชุมชน

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีบทบาทในระดับปานกลาง ในการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยภายในชุมชน เช่น การเก็บมูลมูลฝอยในที่สาธารณะ ปรากฏ ร้อยละ 31.9 รองลงมาคือ ไม่มีบทบาท ร้อยละ 27.7 และมีบทบาทในระดับมาก ร้อยละ 18.7 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่ระบว่าองค์การบริหารส่วนตำบล 10 แห่ง ได้รณรงค์เก็บมูลฝอยในวันสำคัญ ได้แก่ วันเฉลิมพระชนมพรรษา และบางแห่งได้จัดกิจกรรมเพิ่มเติมในวันสิ่งแวดล้อมโลก ของทุกปีด้วย โดยขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ เช่น กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน และหน่วยงานราชการ ได้แก่ โรงเรียน สถานีอนามัย และศาสนสถาน ได้แก่ วัด เป็นต้น ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับที่ได้จากการสนทนากับกลุ่มสตรีว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยภายในชุมชน

9. การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยภายนอกชุมชน

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยภายนอกชุมชน เช่น การร่วมมือกับเทศบาลในการหาสถานที่กำจัดมูลฝอย ปรากฏ ร้อยละ 38.3 รองลงมาคือ มีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.1 และมีบทบาทในระดับน้อย ร้อยละ 13.2 ซึ่งข้อมูลจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า มีองค์การบริหารส่วนตำบลเพียง 3 แห่ง เท่านั้นที่มีบทบาทนี้ ซึ่งอยู่ในรูปแบบของการขอความอนุเคราะห์ถึงจัดเก็บมูลฝอย จากบริษัทเอกชน เทศบาล และสถานีอนามัย เป็นต้น การขอใช้ที่ดินสำหรับทิ้งมูลฝอยร่วมกับเทศบาลหรือสุขาภิบาล และการทำสัญญาจ้างให้เทศบาลหรือสุขาภิบาลเก็บขนมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล โดยคิดค่าบริการแตกต่างกันในแต่ละตำบล ซึ่งมีเพียงบางตำบล ให้เทศบาลเมือง

นครปฐมเก็บมูลฝอย โดยคิดอัตราค่าบริการตันละ 200 บาท เป็นต้น และบางองค์การบริหารส่วนตำบลช่วยเก็บมูลฝอยของตำบลข้างเคียง โดยคิดค่าบริการด้วยเช่นเดียวกัน

10.การประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิว ปรากฏ ร้อยละ 39.1 รองลงมาคือมีบทบาทในระดับน้อย ร้อยละ 23.8 และมีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 16.2 และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า ไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่มีบทบาทนี้ เนื่องจากต้นทุนในการผลิตสูง การประชาสัมพันธ์ที่ปรากฏได้ใช้วิธีแจ้งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทราบแล้วให้ไปเผยแพร่ต่อลูกบ้าน ส่วนกลุ่มสตรีนั้นก็กล่าวตรงกันคือไม่มีใบปลิวรณรงค์การสร้างจิตสำนึกด้านการจัดการมูลฝอย มีเพียงการรับฟังการเผยแพร่และชี้แนะจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น และบางแห่งมีรถประกาศณรงค์ตามหมู่บ้านให้แยกมูลฝอยออกเป็นมูลฝอยเปียกและแห้ง

11.การประชาสัมพันธ์โดยใช้หอกระจายข่าวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีบทบาทในระดับปานกลางในการประชาสัมพันธ์โดยใช้หอกระจายข่าวภายในชุมชน ปรากฏ ร้อยละ 32.8 รองลงมาคือไม่มีบทบาท ร้อยละ 27.2 และมีบทบาทในระดับน้อย ร้อยละ 15.3 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 9 แห่ง ได้รณรงค์ผ่านหอกระจายข่าวให้ขอความร่วมมือจากประชาชนมิให้ประชาชนทิ้งมูลฝอยลงแหล่งน้ำ และเก็บมูลฝอยให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น ส่วนกลุ่มสตรีกล่าวว่าเคยได้ยินเรื่องการแยกมูลฝอยเปียกและแห้งจากหอกระจายข่าวเช่นกัน

12.การประชาสัมพันธ์โดยใช้แผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์โดยใช้แผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย ปรากฏ ร้อยละ 33.2 รองลงมาคือ มีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 26.8 และมีบทบาทในระดับน้อย ร้อยละ 18.3 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่ง เช่น ที่องค์การบริหารส่วนแห่งหนึ่ง ใช้ป้ายปักห้ามทิ้งมูลฝอย 1 ป้าย/หมู่บ้าน เป็นต้น ส่วนกลุ่มสตรีในตำบลที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุดพบว่าไม่มีป้ายปักประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย

ตารางที่ 4.24 ร้อยละของบทบาทในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ	บทบาท	4	3	2	1	0	$\bar{X}$	S.D.
1.	การสำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอยในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล	20.9	<u>42.1</u>	13.6	4.7	18.7	2.42	1.57
2.	การจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล	11.9	<u>33.2</u>	21.3	6.4	27.2	1.92	1.40
3.	การร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย	17.9	26.0	14.9	11.1	<u>30.2</u>	1.90	1.52
4.	การลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย	18.7	32.8	14.0	8.5	<u>33.2</u>	1.98	1.57
5.	การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอย	19.6	27.7	11.1	10.6	<u>31.1</u>	1.94	1.55
6.	การคัดเลือกผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย	14.5	<u>37.2</u>	14.0	8.5	29.8	1.94	1.48
7.	การชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย	6.0	22.6	11.9	13.6	<u>46.0</u>	1.29	1.39
8.	การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยภายในชุมชน	18.7	<u>31.9</u>	11.9	9.8	27.7	2.04	1.51
9.	การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยภายนอกชุมชน	10.2	25.1	13.2	13.2	<u>38.3</u>	1.56	1.46
10.	การประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย	8.1	16.2	23.8	12.8	<u>39.1</u>	1.41	1.36
11.	การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย	14.0	<u>32.8</u>	15.3	10.6	27.2	1.96	1.45
12.	การประชาสัมพันธ์ทางแผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย	8.5	26.8	18.3	13.2	<u>33.2</u>	1.64	1.39

หมายเหตุ : 4 บทบาทมาก 3 บทบาทปานกลาง 2 บทบาทน้อย 1 บทบาทน้อยมาก 0 ไม่มีบทบาท

ขีดเส้นใต้ร้อยละสูงสุด

โดยสรุป เมื่อแยกพิจารณาตามระดับคะแนนบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอย พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยในระดับมาก (มากกว่า 33 คะแนนขึ้นไป) ร้อยละ 26.3 มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยในระดับปานกลาง (24-33 คะแนน) ร้อยละ 23.1 และมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยในระดับน้อย (น้อยกว่า 24 คะแนน) ร้อยละ 50.6 เมื่อพิจารณาคะแนนบทบาทเฉลี่ย พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีคะแนนบทบาทในการจัดการมูลฝอยเฉลี่ย 22 คะแนน ดังตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 จำนวนและร้อยละของบทบาทในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
บทบาทในการจัดการมูลฝอย (48 คะแนน)		
กลุ่มน้อย (< 24 คะแนน)	119	50.6
กลุ่มปานกลาง (24-33 คะแนน)	54	23.1
กลุ่มมาก (> 33 คะแนน)	62	26.3
รวม	235	100.0
—		
X = 22.04 S.D. = 13.77 MIN. = 0.00 MAX. = 48.00		

4.4.2 บทบาทในการจัดการน้ำเสีย

การศึกษายบทบาทในการจัดการน้ำเสีย ผู้วิจัยได้กำหนดให้คะแนนบทบาทในการจัดการน้ำเสียรวมทั้งสิ้น 48 คะแนน ประกอบด้วยคำถามทั้งสิ้น 12 ข้อ ได้แก่ การสำรวจแหล่งกำเนิดน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ข้อ การจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล 1 ข้อ การร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย 1 ข้อ การลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย 1 ข้อ การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย 1 ข้อ การคัดเลือกผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย 1 ข้อ การชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย 1 ข้อ การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการน้ำเสียภายในชุมชน 1 ข้อ การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการน้ำเสียภายนอกชุมชน 1 ข้อ และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย 3 ข้อ

หากพิจารณาบทบาทในการจัดการน้ำเสียแต่ละประเด็นแล้ว พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทแตกต่างกัน (ตารางที่ 4.26) ดังนี้

1. การสำรวจแหล่งกำเนิดน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีบทบาทในระดับปานกลางในการสำรวจแหล่งกำเนิดน้ำเสียในตำบล ปรากฏ ร้อยละ 39.6 รองลงมาคือ มีบทบาทในระดับมาก ร้อยละ 21.3 และไม่มีบทบาท ร้อยละ 18.7 โดยที่สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 9 แห่ง ได้สำรวจฟาร์มสุกรที่ถูกร้องเรียนจากประชาชนผู้เดือดร้อนหลายครั้ง โดยเฉพาะในฤดูฝน (ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและกลุ่มสตรี)

2. การจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีบทบาทในระดับปานกลาง ปรากฏ ร้อยละ 38.7 รองลงมาคือ ไม่มีบทบาท ร้อยละ 31.1 และมีบทบาทน้อย ร้อยละ 12.8 แต่ข้อมูลจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ปรากฏว่ามีองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่จัดบันทึกข้อมูลปริมาณและแหล่งกำเนิดน้ำเสียเป็นฐานข้อมูลไว้ และจากการสนทนากลุ่มก็พบว่า ไม่มีการจัดบันทึกเป็นบัญชีแหล่งกำเนิดน้ำเสียไว้เช่นกัน เป็นเพียงการออกสำรวจสภาพพื้นที่เท่านั้นสาเหตุที่ข้อมูลไม่สอดคล้องกันนั้น ปลัดอำเภอให้ความเห็นว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อาจไม่เข้าใจความหมายของคำถามในข้อนี้ และคำถามอาจไม่ชัดเจน ดังนั้นข้อมูลจากปลัดตำบลในการจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดน้ำเสียในตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จึงเชื่อถือได้มากกว่า

3. การร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย ปรากฏ ร้อยละ 40.0 รองลงมาคือ มีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.1 และมีบทบาทในระดับน้อย ร้อยละ 14.5 และจากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า ได้ร่างข้อบังคับนี้เพียง 4 แห่ง เท่านั้น ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่เคยร่างข้อบังคับตำบลด้านน้ำเสียจะใช้ข้อบังคับตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535

4. การลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสียในตำบล ปรากฏ ร้อยละ 45.1 รองลงมาคือ มีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 22.6 และมีบทบาทในระดับมาก ร้อยละ 11.9 แตกต่างจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 9 แห่ง ที่ได้ระบุว่ามีการลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย

การร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีข้อสังเกตว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีความเข้าใจว่า การร่างข้อบังคับตำบลในองค์การบริหารส่วนตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย ร่างขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แต่ในความเป็นจริงข้อบังคับตำบลส่วนใหญ่ใช้ข้อบังคับตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และเมื่อลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสียจึงเป็นข้อบังคับตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มิใช่ข้อบังคับภายใต้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

5. การจัดทำแผนพัฒนาตำบลเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียในตำบล ปรางค์ ร้อยละ 34.9 รองลงมาคือ มีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 29.4 และมีบทบาทในระดับมาก ร้อยละ 13.2 ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 9 แห่งได้ระบุว่ามีการจัดทำแผนระยะสั้นทุก 1 ปี และแผนระยะยาว 5 ปี ซึ่งจากรายละเอียดแผนการพัฒนาดำบลปัจจุบันเน้นให้ความสำคัญกับการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน อันได้แก่ระบบสาธารณสุขปลอดภัยต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า และการสร้างบ่อน้ำบาดาลมากกว่าการให้ความสำคัญกับแผนการจัดการเรื่องคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้กลุ่มสตรีระบุว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีแผนการจัดการน้ำเสียด้วยเช่นกัน โดยรายละเอียดของแผน ได้แก่ การขุดลอกคูคลอง ซึ่งเป็นงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง หรือหน่วยงานอื่นสนับสนุน เช่น เป็นโครงการนำร่องจากเกษตรอำเภอเมืองให้นำน้ำเสียและมูลวัว มาผลิตแก๊สชีวภาพในฟาร์มโค และสุกร โดยให้เจ้าของฟาร์มเป็นผู้ดำเนินการเอง เป็นต้น

6. การคัดเลือกผู้กระทำผิดข้อบังคับตำบลด้านน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีบทบาทในระดับปานกลาง ปรางค์ ร้อยละ 34.0 รองลงมาคือไม่มีบทบาทในการคัดเลือกผู้กระทำผิดข้อบังคับตำบล ร้อยละ 23.4 และมีบทบาทในระดับน้อย ร้อยละ 18.3 เช่น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคัดเลือกฟาร์มสุกรที่ปล่อยน้ำเสีย โดยไม่ผ่านการบำบัดซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนบริเวณใกล้เคียง สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่ระบุว่ามีการคัดเลือกผู้กระทำผิดข้อบังคับตำบลด้านน้ำเสีย 11 แห่ง ที่มีบทบาทนี้ และจากการสนทนากลุ่มได้ข้อมูลสอดคล้องกันคือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ออกพื้นที่คัดเลือกผู้ลักลอบปล่อยน้ำเสีย เป็นต้น

7. การชี้แนะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการชี้แนะให้มีการจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสียร้อยละ 51.9 รองลงมาคือ มีบทบาทในระดับปานกลาง และมีบทบาทในระดับน้อยมาก ร้อยละ 14.0 และมีบทบาทในระดับน้อย ร้อยละ 12.3 และจากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลไม่พบว่า เคยมีองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่ชี้แนะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับดังกล่าว และจากการสนทนากลุ่มได้รับคำตอบสอดคล้องกันว่าไม่มีการชี้แนะให้มีการจับกุม จะเป็นเพียงการตักเตือนเท่านั้น เพราะเป็นคนในพื้นที่เดียวกัน รู้จักกัน จึงใช้หลักการประนีประนอมกันทุกครั้งที่เกิดปัญหา

8. การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการน้ำเสียภายในชุมชน

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีบทบาทในระดับปานกลางในการทำกิจกรรมการจัดการน้ำเสียภายในชุมชน เช่น การรณรงค์ขุดลอกคูคลอง ปรากฏ ร้อยละ 31.1 รองลงมาคือ มีบทบาทในระดับมาก ร้อยละ 29.8 และมีบทบาทในระดับน้อย ร้อยละ 16.6 สอดคล้องกับข้อมูลจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและกลุ่มสตรีกล่าวว่า องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งได้รณรงค์ขุดลอกคูคลองและเก็บมูลฝอยในแหล่งน้ำในวันสำคัญ ได้แก่ วันเฉลิมพระชนมพรรษา และบางแห่งได้จัดกิจกรรมเพิ่มเติมในวันสิ่งแวดล้อมโลกของทุกปีด้วย โดยขอความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน กลุ่มองค์กรต่าง ๆ เช่น กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน และหน่วยงานราชการ ได้แก่ โรงเรียน สถานีอนามัย และศาสนสถาน ได้แก่ วัด เป็นต้น

9. การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการน้ำเสียภายนอกชุมชน

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการทำกิจกรรมการจัดการน้ำเสียภายนอกชุมชน เช่น การร่วมมือกับเทศบาลในการหาสถานที่บำบัดน้ำเสีย ปรากฏ ร้อยละ 35.7 รองลงมาคือ มีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 26.0 และมีบทบาทในระดับน้อย ร้อยละ 15.3 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพียง 2 แห่งเท่านั้น ที่มีบทบาทในการพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการน้ำเสียภายนอกชุมชน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง จะดูแลและทำกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่รอยต่อกับเทศบาลเมืองนครปฐม และองค์การบริหารส่วนตำบลอีกแห่งหนึ่ง ขอความร่วมมือจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดช่วยตรวจสอบดูแลเรื่องการจัดการน้ำเสีย

10. การประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิว เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิว ปรากฏ ร้อยละ 40.0 รองลงมาคือ มีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ

ละ 23.8 และมีบทบาทในระดับน้อย ร้อยละ 17.0 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่มีบทบาทนี้ เนื่องจากต้นทุนในการผลิตสูง การประชาสัมพันธ์ใช้วิธีแจ้งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ทราบแล้วให้ไปเผยแพร่ต่อลูกบ้าน ส่วนกลุ่มสตรีนั้นก็กล่าวตรงกันคือไม่มีไปปลิวรณรงค์การสร้างจิตสำนึกด้านน้ำเสีย มีเพียงการรับฟังการเผยแพร่และชี้แนะจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเท่านั้น

11. การประชาสัมพันธ์โดยใช้หอกระจายข่าวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีบทบาทในระดับปานกลางในการประชาสัมพันธ์โดยใช้หอกระจายข่าวภายในชุมชน ปรากฏ ร้อยละ 31.9 รองลงมาคือ ไม่มีบทบาท ร้อยละ 28.5 และมีบทบาทน้อยมาก ร้อยละ 14.5 สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 6 แห่ง ที่ได้รับรองห้ามทิ้งมูลฝอยและน้ำเสียลงแหล่งน้ำ ส่วนกลุ่มสตรีได้ระบุว่า ไม่มีการประชาสัมพันธ์เรื่องการจัดการน้ำเสียจากหอกระจายข่าว

12. การประชาสัมพันธ์โดยใช้แผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์โดยใช้แผ่นป้ายภายในชุมชน ปรากฏ ร้อยละ 35.7 รองลงมาคือ มีบทบาทในระดับปานกลาง ร้อยละ 24.3 และมีบทบาทในระดับน้อย ร้อยละ 21.7 และสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลที่ระบุว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเพียง 3 แห่ง เท่านั้น ที่มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์โดยใช้แผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย

ตารางที่ 4.26 ร้อยละของระดับบทบาทในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ข้อ	บทบาท	4	3	2	1	0	X	S.D.
13.	สำรวจแหล่งกำเนิดน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล	21.3	<u>39.6</u>	13.2	7.2	18.7	2.37	1.39
14.	จัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล	9.8	<u>38.7</u>	12.8	7.7	31.1	1.88	1.45
15.	ร่างข้อบังคับตำบลเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย	9.8	25.1	14.5	10.6	<u>40.0</u>	1.54	1.47
16.	ลงมติร่างข้อบังคับตำบลในด้านการจัดการน้ำเสีย	11.9	22.6	11.1	9.4	<u>45.1</u>	1.47	1.53
17.	จัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย	13.2	29.4	12.8	9.8	<u>34.9</u>	1.76	1.51
18.	คัดเลือกผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านน้ำเสีย	15.3	<u>34.0</u>	18.3	8.9	23.4	1.77	1.51
19.	ชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย	7.7	14.0	12.3	14.0	<u>51.9</u>	1.12	1.37
20.	พิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการน้ำเสียภายในชุมชน	29.8	<u>31.1</u>	16.6	6.4	16.2	2.52	1.39
21.	พิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการน้ำเสียภายนอกชุมชน	12.3	26.0	15.3	10.6	<u>35.7</u>	1.69	1.48
22.	ประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย	7.2	23.8	17.0	11.9	<u>40.0</u>	1.46	1.40
23.	ประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย	11.9	<u>31.9</u>	13.2	14.5	28.5	1.84	1.44
24.	ประชาสัมพันธ์ทางแผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย	7.2	24.3	21.7	11.1	<u>35.7</u>	1.56	1.37

หมายเหตุ : 4 บทบาทมาก 3 บทบาทปานกลาง 2 บทบาทน้อย 1 บทบาทน้อยมาก 0 ไม่มีบทบาท
ขีดเส้นใต้ร้อยละสูงสุด

เมื่อพิจารณาตามระดับคะแนนรวมของบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการน้ำเสีย พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการน้ำเสียในระดับมาก (มากกว่า 33 คะแนนขึ้นไป) ร้อยละ 23.0 มีบทบาทในการจัดการน้ำเสียในระดับปานกลาง (24-33 คะแนน) ร้อยละ 25.5 และมีบทบาทในการจัดการน้ำเสียในระดับน้อย (น้อยกว่า 24 คะแนน) ร้อยละ 51.5 เมื่อพิจารณาระดับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย เฉลี่ย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 21 คะแนน ดังตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 จำนวนและร้อยละของบทบาทในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
บทบาทในการจัดการน้ำเสีย (48 คะแนน)		
กลุ่มน้อย (< 24 คะแนน)	121	51.5
กลุ่มปานกลาง (24-33 คะแนน)	60	25.5
กลุ่มมาก (> 33 คะแนน)	54	23.0
รวม	235	100.0
X = 20.99 S.D. = 13.87 MIN. = 0.00 MAX. = 48.00		

4.4.3 บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

การศึกษามิติบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผู้วิจัยได้กำหนดให้คะแนนบทบาทในการจัดการรวมทั้งสิ้น 96 คะแนน โดยใช้คำถามทั้งสิ้น 24 ข้อ ประกอบด้วย การสำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอยและน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล 2 ข้อ การจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยและน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล 2 ข้อ การร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย 2 ข้อ การลงมติร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย 2 ข้อ การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย 2 ข้อ การคัดเลือกผู้กระทำการผิดข้อบังคับตำบลด้านมูลฝอยและน้ำเสีย 2 ข้อ การชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำการผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย 2 ข้อ การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายในชุมชน 2 ข้อ การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายนอกชุมชน 2 ข้อ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย 6 ข้อ

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับมาก (มากกว่า 66 คะแนนขึ้นไป) ร้อยละ 24.6 มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับปานกลาง (48-66 คะแนน) ร้อยละ 23.9 และมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับน้อย (น้อยกว่า 48 คะแนน) ร้อยละ 51.4 เมื่อพิจารณาคะแนนบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียเฉลี่ย พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 43 คะแนน ดังตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 จำนวนและร้อยละของบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย (96 คะแนน)		
กลุ่มน้อย (< 48 คะแนน)	121	51.4
กลุ่มปานกลาง (48-66 คะแนน)	56	23.9
กลุ่มมาก (> 66 คะแนน)	58	24.6
รวม	235	100.0
—		
X = 43.03 S.D. = 26.78 MIN. = 0.00 MAX. = 91.00		

4.5 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย อาศัยการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม ประกอบการวิเคราะห์จำแนกหมู่ โดยได้สร้างแบบจำลองในการวิเคราะห์ซึ่งกำหนดให้ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียเป็นตัวแปรตาม มีปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ รายได้ของครัวเรือน ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นตัวแปรอิสระ โดยในการศึกษาครั้งนี้มี 9 แบบจำลอง ประกอบด้วย แบบจำลองวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ส่วน อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย กำหนดให้เป็นตัวแปรผันร่วม ซึ่งจะพิจารณาควบคู่ไปกับผลกระทบหลักเนื่องจากระดับการวัดของทั้ง 3 ตัวแปร เป็นระดับ (Interval) จึงนำคะแนนดิบมาใช้พิจารณา ซึ่งจัดได้ว่าเป็นตัวแปรอิสระอีกรูปแบบหนึ่งดังนี้

4.5.1 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอย

แบบจำลองการวิเคราะห์สำหรับความรู้ในการจัดการมูลฝอย

ตัวแปรตาม

ความรู้ในการจัดการมูลฝอย

ตัวแปรอิสระ (Main Effects) ได้แก่

ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน

ตัวแปรผันร่วม (Covariate) ได้แก่

อายุ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยจากการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม พบว่า ตัวแปรหลักทั้งหมดคือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและรายได้ของครัวเรือน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งตัวแปรผันร่วม คือ อายุ มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรพบว่า การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย รายได้ของครัวเรือน และอายุ เท่านั้นที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.29) โดย

1.ระดับการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอย $(6.96+0.23 = 7.19)$ มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา $(6.96-0.18 = 6.78)$ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปยังคงมีความรู้ในการจัดการมูลฝอย $(6.96+0.10 = 7.06)$ มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา $(6.96-0.08 = 6.88)$

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความรู้ในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 4 ($Beta = 0.04$) และพบว่าระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติ โดยพบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ตารางที่ 4.30)

2.สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอย ($6.96+0.30 = 7.26$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($6.96-0.17 = 6.79$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งยังมีความรู้ในการจัดการมูลฝอย ($6.96+0.41 = 7.37$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($6.96-0.23 = 6.73$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 14 ($\text{Beta} = 0.14$) และพบว่าสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง

3.ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ กลุ่มที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอย ($6.96+0.06 = 7.02$) มากกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย ($6.96-0.12 = 6.84$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย ยังคงมีความรู้ในการจัดการมูลฝอย ($6.96+0.10 = 7.06$) มากกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย ($6.96-0.20 = 6.76$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยกับความรู้ในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 6 ($\text{Beta} = 0.06$) และพบว่าประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่ากลุ่มที่ไม่

ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย

4. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กับความรู้ในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ กลุ่มที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอย ($6.96+0.62 = 7.58$) มากกว่ากลุ่มที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยน้อย ($6.96-0.01 = 6.95$) และ กลุ่มที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย ($6.96-0.96 = 6.00$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่ากลุ่มที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอย ($6.96+0.61 = 7.57$) มากกว่ากลุ่มที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยน้อย ($6.96+0.02 = 6.98$) และ กลุ่มที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย ($6.96-1.23 = 5.73$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยกับความรู้ในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 20 ($Beta = 0.20$) และพบว่าการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่ากลุ่มที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยมากจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยมากกว่ากลุ่มที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยน้อยและกลุ่มที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย

5. รายได้ของครัวเรือนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ กลุ่มรายได้ของครัวเรือนมากจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอย ($6.96+0.40 = 7.36$) มากกว่ากลุ่มรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($6.96+0.13 = 7.09$) และ กลุ่มรายได้ของครัวเรือนน้อย ($6.96-0.56 = 6.40$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย และการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่ากลุ่มรายได้ของครัวเรือนมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอย ($6.96+0.50 = 7.46$) มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($6.96+0.07 = 7.03$) และ กลุ่มที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย ($6.96-0.59 = 6.37$) ตามลำดับ

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครัวเรือนกับความรู้ในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 20 ($Beta = 0.20$) และจากการวิเคราะห์ความผันแปรร่วมพบว่ารายได้ของครัวเรือน มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่ากลุ่มที่มีรายได้ของครัวเรือนมากจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอย มากกว่ากลุ่มรายได้ของครัวเรือนน้อย

6. อายุกับความรู้ในการจัดการมูลฝอย จากการศึกษาพบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น -0.039

จากแบบจำลองการวิเคราะห์ตัวแปรต้นหลักทั้งหมด คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย รายได้ของครัวเรือน รวมทั้งตัวแปรต้นร่วมคือ อายุ สามารถอธิบายความผันแปรร่วมของความรู้ในการจัดการมูลฝอยได้ ร้อยละ 10.8 (Multiple R Squared = 0.108) ค่าสัมประสิทธิ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่ากับ 0.38 (Multiple R)

ผลการวิเคราะห์ภายหลังควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรต้นร่วมทั้งหมด พบว่า รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดการมูลฝอยมากที่สุด (Beta = 0.20) การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย (Beta = 0.20) สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (Beta = 0.14) ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย (Beta = 0.06) และระดับการศึกษา (Beta = 0.04) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.29 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอย

Source of Variation	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F
Main Effects	1210.181	8	15.023	3.272	0.002*
ระดับการศึกษา	9.934	1	9.934	2.164	0.143
สถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์การบริหารส่วนตำบล	11.602	1	11.602	2.527	0.113
ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย	2.647	2	2.647	0.577	0.449
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย	37.022	2	18.511	4.032	0.019*
รายได้ของครัวเรือน	34.291	1	17.146	3.735	0.026*
อายุ (Covar)	24.685	1	24.685	5.377	0.021*
2-Way Interactions	46.159	19	2.429	0.526	0.947
ระดับการศึกษา สถานภาพ ๑	3.605	1	3.605	0.785	0.377
ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน	2.145	2	1.073	0.234	0.792
ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสาร	0.959	2	0.479	0.104	0.901
ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรม	4.794	1	4.794	1.044	0.308
สถานภาพ ๑ รายได้ของครัวเรือน	1.506	2	0.753	0.164	0.849
สถานภาพ ๑ การรับรู้ข่าวสาร	9.305	2	4.653	1.013	0.365
สถานภาพ ๑ ประสบการณ์การฝึกอบรม	4.721	1	4.721	1.028	0.312
รายได้ของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสาร	6.608	4	1.652	0.360	0.837
รายได้ของครัวเรือน ประสบการณ์การฝึกอบรม	7.699	2	3.849	0.838	0.434
การรับรู้ข่าวสาร ประสบการณ์การฝึกอบรม	6.008	2	3.004	0.654	0.521
Explained	166.349	27	6.161	1.342	0.130
Residual	950.315	207	4.591		
Total	1116.655	234	4.772		
Covariate	Raw Regression Coefficient				
อายุ		-0.039			

ตารางที่ 4.30 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอย

คะแนนความรู้ในการจัดการมูลฝอยเฉลี่ย (Grand Mean) = 6.96					
Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Independents + Covariates	
		Dev`n	Eta	Dev`n	Beta
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	130	-0.18		-0.08	
มัธยมศึกษาขึ้นไป	105	0.23	0.09	0.10	0.04
สถานภาพการเป็นสมาชิกสภา					
องค์การบริหารส่วนตำบล					
เลือกตั้ง	151	-0.17		-0.23	
โดยตำแหน่ง	84	0.30	0.10	0.41	0.14
ประสบการณ์การฝึกอบรมการ					
จัดการมูลฝอย					
ไม่ได้รับการอบรม	158	0.06		0.10	
ได้รับการอบรม	77	-0.12	0.04	-0.20	0.06
การรับรู้ข่าวสารการจัดการ					
มูลฝอย					
ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร	21	-0.96		-1.23	
รับรู้ข่าวสารน้อย	178	-0.01		0.02	
รับรู้ข่าวสารมาก	36	0.62	0.17	0.61	0.20
รายได้ของครัวเรือน					
รายได้ของครัวเรือนน้อย	73	-0.56		-0.59	
รายได้ของครัวเรือนปานกลาง	87	0.13		0.07	
รายได้ของครัวเรือนมาก	75	0.40	0.18	0.50	0.20
Multiple R Squared					0.108
Multiple R					0.328

4.5.2 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอย

แบบจำลองการวิเคราะห์สำหรับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย

ตัวแปรตาม

ทัศนคติในการจัดการมูลฝอย

ตัวแปรอิสระ (Main Effects) ได้แก่

ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน

ตัวแปรผันร่วม (Covariate) ได้แก่

อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยจากการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม พบว่า ตัวแปรหลักทั้งหมดคือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งตัวแปรผันร่วม คือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอย มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบว่า ระดับการศึกษา และรายได้ของครัวเรือน และตัวแปรผันร่วม คือ ความรู้ในการจัดการมูลฝอย เท่านั้นที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.31) โดย

1.ระดับการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย $(31.43+2.61 = 34.04)$ ดีกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา $(31.43-2.11 = 29.32)$ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอย พบว่าผลยังคงยืนยันว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ยังคงมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย $(31.43+2.19 = 33.62)$ ดีกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา $(31.43-1.77 = 29.66)$

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 25 (Beta = 0.25) และพบว่าระดับการศึกษามีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปจะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยดีกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ตารางที่ 4.32)

2.สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย พบว่าเมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย ($31.43+0.88 = 32.31$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($31.43-0.49 = 30.94$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอย พบว่าผลยังคงยืนยันว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง ยังคงมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย ($31.43+0.82 = 32.25$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($31.43-0.46 = 30.97$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับ ทัศนคติในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 8 (Beta = 0.08) และพบว่าสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง

3.ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย ($31.43+0.73 = 32.16$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย ($31.43-1.50 = 29.93$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอย พบว่าผลยังคงยืนยันว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย ยังคงมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย ($31.43+0.56 = 31.99$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย ($31.43-1.15 = 30.28$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างประสมการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 10 ($Beta = 0.10$) และพบว่าประสมการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย

4. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย ($31.43+2.04 = 33.47$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยมาก ($31.43+0.01 = 31.44$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยน้อย ($31.43-0.24 = 31.19$) ตามลำดับ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสมการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอย พบว่าผลยังคงยืนยันว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย ($31.43+1.80 = 33.23$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยน้อย ($31.43-0.07 = 31.36$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยมาก ($31.43-0.71 = 30.72$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย กับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 8 ($Beta = 0.08$) และพบว่าการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. รายได้ของครัวเรือนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยพบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมากจะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย ($31.43+1.43 = 32.86$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($31.43+0.65 = 32.08$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย ($31.43-2.24 = 29.19$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสมการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย และการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอย พบว่า ผลไม่เป็นเช่นเดิม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอย ($31.43+0.72 = 32.15$) ดี

กว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก ($31.43+0.49 = 31.92$) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย ($31.43-1.37 = 30.06$) ตามลำดับ ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครัวเรือนกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 12 ($Beta = 0.12$) และจากการวิเคราะห์ความผันแปรร่วมพบว่ารายได้ของครัวเรือนมีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมากจะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย

6. อายุกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย จากการศึกษาพบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น -0.078

7. ความรู้กับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย จากการศึกษาพบว่า ความรู้ในการจัดการมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น 0.855

จากแบบจำลองการวิเคราะห์ตัวแปรต้นหลักทั้งหมด คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย รายได้ของครัวเรือน รวมทั้งตัวแปรต้นร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอย สามารถอธิบายความผันแปรร่วมของทัศนคติในการจัดการมูลฝอย ได้ร้อยละ 18.8 ($Multiple\ R\ Squared = 0.188$) ค่าสัมประสิทธิ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม เท่ากับ 0.433 ($Multiple\ R$)

ผลการวิเคราะห์ภายหลังควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรต้นร่วมทั้งหมด พบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยมากที่สุด ($Beta = 0.25$) รองลงมาคือรายได้ของครัวเรือน ($Beta = 0.12$) ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย ($Beta = 0.10$) การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย ($Beta = 0.08$) และสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ($Beta = 0.08$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.31 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอย

Source of Variation	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F
Main Effects	2827.218	9	314.315	5.111	0.000*
ระดับการศึกษา	1296.535	1	1296.535	22.203	0.000*
สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	94.270	1	94.270	1.742	0.188
ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย	167.570	1	167.57	3.096	0.080
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย	42.182	2	21.091	0.390	0.678
รายได้ของครัวเรือน	401.218	2	200.609	3.706	0.026*
อายุ (Covar)	96.715	1	96.715	1.787	0.183
ความรู้ในการจัดการมูลฝอย (Covar)	728.727	1	728.727	13.464	0.000*
2-Way Interactions	1097.025	19	57.738	1.067	0.388
ระดับการศึกษา สถานภาพ ๑	3.094	1	3.094	0.067	0.811
ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน	149.179	2	74.590	1.378	0.254
ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสาร	10.588	2	5.294	0.098	0.907
ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรม	33.628	1	33.628	0.621	0.431
สถานภาพ ๑ รายได้ของครัวเรือน	389.584	2	194.792	2.599	0.059
สถานภาพ ๑ การรับรู้ข่าวสาร	19.089	2	9.545	0.176	0.838
สถานภาพ ๑ ประสบการณ์การฝึกอบรม	4.574	1	4.574	0.085	0.772
รายได้ของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสาร	161.547	4	40.387	0.476	0.562
รายได้ของครัวเรือน ประสบการณ์การฝึกอบรม	147.186	2	73.593	1.360	0.259
การรับรู้ข่าวสาร ประสบการณ์การฝึกอบรม	18.627	2	9.314	0.172	0.842
Explained	3924.243	28	140.152	2.589	0.000
Residual	11149.485	206	54.124		
Total	15073.728	234	64.418		
Covariate	Raw Regression Coefficient				
อายุ	-0.078				
ความรู้ในการจัดการมูลฝอย	0.855				

ตารางที่ 4.32 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอย

คะแนนทัศนคติในการจัดการมูลฝอยเฉลี่ย (Grand Mean) = 31.43					
Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Independents + Covariates	
		Dev'n	Eta	Dev'n	Beta
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	130	-2.11		-1.77	
มัธยมศึกษาขึ้นไป	105	2.61	0.29	2.19	0.25
สถานภาพการเป็นสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล					
เลือกตั้ง	151	-0.49		-0.46	
โดยตำแหน่ง	84	0.88	0.07	0.82	0.08
ประสบการณ์การฝึกอบรมการ จัดการมูลฝอย					
ไม่ได้รับการอบรม	158	0.73		0.56	
ได้รับการอบรม	77	-1.50	0.13	-1.15	0.10
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการ มูลฝอย					
ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร	21	2.04		1.80	
รับรู้ข่าวสารน้อย	178	-0.24		-0.07	
รับรู้ข่าวสารมาก	36	0.01	0.08	-0.71	0.08
รายได้ของครัวเรือน					
รายได้ของครัวเรือนน้อย	73	-2.24		-1.37	
รายได้ของครัวเรือนปานกลาง	87	0.65		0.72	
รายได้ของครัวเรือนมาก	75	1.43	0.18	0.49	0.12
Multiple R Squared					0.188
Multiple R					0.433

4.5.3 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอย

แบบจำลองการวิเคราะห์สำหรับบทบาทในการจัดการมูลฝอย

ตัวแปรตาม

บทบาทในการจัดการมูลฝอย

ตัวแปรอิสระ (Main Effects) ได้แก่

ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน

ตัวแปรผันร่วม (Covariate) ได้แก่

อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยจากการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม พบว่า ตัวแปรหลักทั้งหมดคือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งตัวแปรผันร่วม คือ อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอย มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบว่า ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยเท่านั้น ที่มีผลต่อตัวแปรตาม คือบทบาทในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.33) โดย

1.ระดับการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอย ($22.04+1.01 = 23.05$) มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($22.04-0.82 = 21.22$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรม การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอย พบว่าผลยังคงยืนยันว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปยังคงมีบทบาทในการจัดการมูลฝอย ($22.04+0.18 = 22.22$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($22.04-0.14 = 21.90$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับบทบาทในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 1 ($Beta = 0.01$) และพบว่าระดับการศึกษาไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปจะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอย มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ตารางที่ 4.34)

2. สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอย ($22.04+1.19 = 23.23$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($22.04-0.66 = 21.98$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอย พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งยังคงมีบทบาทในการจัดการมูลฝอย ($22.04+1.47 = 23.51$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($22.04-0.82 = 21.22$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 8 ($Beta = 0.08$) และพบว่าสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง

3. ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอย ($22.04+3.99 = 26.03$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย ($22.04-1.94 = 20.10$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอย และทัศนคติในการจัดการมูล

ผล พบว่าผลยังคงยืนยันว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย ยังคงมีบทบาทในการจัดการมูลฝอย ($22.04+3.98 = 26.02$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย ($6.96-1.94 = 20.10$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 20 ($Beta = 0.20$) และพบว่าประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยมีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย จะมีบทบาทมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอย

4. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยน้อย จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอย ($22.04+0.60 = 22.64$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยมาก ($22.04+0.30 = 22.94$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย ($22.04-5.56 = 17.08$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอย พบว่าผลยังคงยืนยันว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยน้อย จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอย ($22.04+0.66 = 23.30$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยมาก ($22.04-0.18 = 21.86$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย ($22.04-5.31 = 16.73$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 12 ($Beta = 0.12$) และพบว่า การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย ไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. รายได้ของครัวเรือนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อยจะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอย ($22.04+1.19 = 23.83$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก ($22.04+0.34 = 22.98$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($22.04-1.29 = 21.35$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย และการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วม

คือ อายุ ความรู้และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยพบว่าผลยังคงยืนยันว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอย ($22.04 + 1.34 = 23.38$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก ($22.04 + 0.77 = 22.81$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($22.04 - 1.79 = 20.85$) ตามลำดับ

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครัวเรือนกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย เป็นร้อยละ 10 ($Beta = 0.10$) และพบว่ารายได้ของครัวเรือนไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

6. อายุกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย จากการศึกษาพบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น -0.095

7. ความรู้ในการจัดการมูลฝอยกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย จากการศึกษาพบว่า ความรู้ในการจัดการมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงลบกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น -0.029

8. ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย จากการศึกษาพบว่า ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบทบาทในการจัดการมูลฝอย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น 0.316

จากแบบจำลองการวิเคราะห์ตัวแปรต้นหลักทั้งหมด คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย รายได้ของครัวเรือน รวมทั้งตัวแปรต้นร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอย สามารถอธิบายความผันแปรร่วมของบทบาทในการจัดการมูลฝอยได้ร้อยละ 9.8 ($Multiple\ R\ Squared = 0.098$) ค่าสัมประสิทธิ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่ากับ 0.313 ($Multiple\ R$)

ผลการวิเคราะห์ภายหลังควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรต้นร่วมทั้งหมด พบว่า ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการจัดการมูลฝอยมากที่สุด ($Beta = 0.20$) รองลงมาคือการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย ($Beta = 0.12$) รายได้ของครัวเรือน ($Beta = 0.10$) สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ($Beta = 0.08$) และระดับการศึกษา ($Beta = 0.01$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอย

Source of Variation	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F
Main Effects	4356.188	10	435.619	2.523	0.007*
ระดับการศึกษา	193.363	1	193.363	1.126	0.291
สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	181.338	1	181.338	1.050	0.307
ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย	1515.919	1	1515.919	8.780	0.003*
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย	862.774	2	431.387	2.498	0.085
รายได้ของครัวเรือน	236.670	2	118.335	0.685	0.505
อายุ (Covar)	143.670	1	143.670	0.832	0.363
ความรู้ในการจัดการมูลฝอย (Covar)	0.862	1	0.862	0.005	0.944
ทัศนคติในการจัดการมูลฝอย (Covar)	1221.593	1	1221.593	7.075	0.008*
2-Way Interactions	4614.173	19	242.851	1.406	0.126
ระดับการศึกษา สถานภาพ ฯ	0.463	1	0.463	0.003	0.959
ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน	726.157	2	363.078	2.103	0.125
ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสาร	457.648	2	228.824	1.325	0.268
ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรม	1.707	1	1.707	0.010	0.921
สถานภาพ ฯ รายได้ของครัวเรือน	905.651	2	452.826	2.623	0.075
สถานภาพ ฯ การรับรู้ข่าวสาร	612.273	2	306.136	1.773	0.172
สถานภาพ ฯ ประสบการณ์การฝึกอบรม	82.890	1	82.890	0.480	0.489
รายได้ของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสาร	137.447	4	34.362	0.199	0.939
รายได้ของครัวเรือน ประสบการณ์การฝึกอบรม	833.776	2	416.888	2.414	0.092
การรับรู้ข่าวสาร ประสบการณ์การฝึกอบรม	307.839	2	153.920	0.891	0.412
Explained	8970.361	29	309.323	1.791	0.011
Residual	35396.294	205	172.665		
Total	44366.655	234	189.601		
Covariate	Raw Regression Coefficient				
อายุ		-0.095			
ความรู้ในการจัดการมูลฝอย		-0.029			
ทัศนคติในการจัดการมูลฝอย		0.316			

ตารางที่ 4.34 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอย

คะแนนบทบาทในการจัดการมูลฝอยเฉลี่ย (Grand Mean) = 22.04					
Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Independents + Covariates	
		Dev`n	Eta	Dev`n	Beta
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	130	-0.82		-0.14	
มัธยมศึกษาขึ้นไป	105	1.01	0.07	0.18	0.01
สถานภาพการเป็นสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วน ตำบล					
เลือกตั้ง	151	-0.66		-0.82	
โดยตำแหน่ง	84	1.19	0.06	1.47	0.08
ประสบการณ์การฝึกอบรม การจัดการมูลฝอย					
ไม่ได้รับการอบรม	158	-1.94		-1.94	
ได้รับการอบรม	77	3.99	0.20	3.98	0.20
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการ มูลฝอย					
ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร	21	-5.56		-5.31	
รับรู้ข่าวสารน้อย	178	0.60		0.66	
รับรู้ข่าวสารมาก	36	0.30	0.13	-0.18	0.12
รายได้ของครัวเรือน					
รายได้ของครัวเรือนน้อย	73	1.19		1.34	
รายได้ของครัวเรือนปานกลาง	87	-1.29		-1.79	
รายได้ของครัวเรือนมาก	75	0.34	0.08	0.77	0.10
Multiple R Squared					0.098
Multiple R					0.313

4.5.4 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสีย

แบบจำลองการวิเคราะห์สำหรับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย

ตัวแปรตาม

ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย

ตัวแปรอิสระ (Main Effects) ได้แก่

ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน

ตัวแปรผันร่วม (Covariate) ได้แก่

อายุ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสียจากการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม พบว่า ตัวแปรหลักทั้งหมดคือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งตัวแปรผันร่วม คือ อายุ มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบว่า ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน และตัวแปรผันร่วม คือ อายุ เท่านั้นที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.35) โดย

1. ระดับการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ($7.09 + 0.42 = 7.51$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($7.09 - 0.34 = 6.75$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปยังคงมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ($7.09 + 0.18 = 7.27$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($7.09 - 0.15 = 6.94$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 7 ($\text{Beta} = 0.07$) และพบว่าระดับการศึกษามีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัย

สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปจะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ตารางที่ 4.36)

2.สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ($7.09+0.15 = 7.24$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($7.09-0.08 = 7.01$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งยังมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ($7.09+0.42 = 7.51$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($7.09-0.24 = 6.85$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 13 ($\text{Beta} = 0.13$) และพบว่าสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง

3.ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย จะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ($7.09+0.06 = 7.15$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสีย ($7.09-0.19 = 6.90$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสียยังมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ($7.09+0.10 = 7.10$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสีย ($7.09-0.03 = 7.06$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสียกับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 1 ($Beta = 0.01$) และพบว่าประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสียไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสียจะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสีย

4. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย จะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ($7.09+0.67 = 7.76$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารการจัดการน้ำเสียมาก ($7.09+0.07 = 7.16$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารน้อย ($7.09-0.16 = 6.93$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่า ผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย จะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ($7.09+0.57 = 7.66$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียมาก ($7.09-0.02 = 7.07$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียน้อย ($7.09-0.12 = 6.97$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียกับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 10 ($Beta = 0.10$) และพบว่าการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. รายได้ของครัวเรือนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมากจะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ($7.09+0.46 = 7.55$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($7.09+0.32 = 7.41$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย ($7.09-0.86 = 6.23$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การอบรมการจัดการน้ำเสีย และการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่า ผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก จะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย ($7.09+0.47 = 7.56$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($7.09+0.29 = 7.38$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย ($7.09-0.83 = 6.26$) ตามลำดับ

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครัวเรือนกับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 23 ($Beta = 0.23$) และพบว่ารายได้ของครัวเรือนมีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมากจะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย

6. อายุกับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย จากการศึกษา พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความรู้ในการจัดการน้ำเสียโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น -0.070

จากแบบจำลองการวิเคราะห์ตัวแปรต้นหลักทั้งหมด คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย รายได้ของครัวเรือน รวมทั้งตัวแปรต้นร่วมคือ อายุ สามารถอธิบายความผันแปรร่วมของความรู้ในการจัดการน้ำเสียได้ร้อยละ 14.6 ($Multiple\ R\ Squared = 0.146$) ค่าสัมประสิทธิ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่ากับ 0.382 ($Multiple\ R$)

ผลการวิเคราะห์ภายหลังควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรต้นร่วมทั้งหมด พบว่า รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดการน้ำเสียมากที่สุด ($Beta = 0.23$) รองลงมา คือ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ($Beta = 0.13$) การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย ($Beta = 0.10$) ระดับการศึกษา ($Beta = 0.07$) ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย ($Beta = 0.01$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.35 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสีย

Source of Variation	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F
Main Effects	200.482	8	25.060	4.894	0.000*
ระดับการศึกษา	32.753	1	32.753	6.396	0.012*
สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	2.732	1	2.732	0.533	0.466
ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย	0.106	1	0.106	0.021	0.885
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย	16.681	2	8.341	1.629	0.199
รายได้ของครัวเรือน	70.117	2	35.059	6.847	0.001*
อายุ (Covar)	78.092	1	78.092	15.251	0.000*
2-Way Interactions	116.696	19	6.142	1.199	0.260
ระดับการศึกษา สถานภาพ ๑	4.832	1	4.832	0.944	0.332
ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน	14.305	2	7.152	1.397	0.250
ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสาร	8.257	2	4.129	0.806	0.448
ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรม	0.323	1	0.323	0.063	0.802
สถานภาพ ๑ รายได้ของครัวเรือน	4.357	2	2.179	0.425	0.654
สถานภาพ ๑ การรับรู้ข่าวสาร	6.335	2	3.167	0.619	0.540
สถานภาพ ๑ ประสบการณ์การฝึกอบรม	0.039	1	0.039	0.008	0.930
รายได้ของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสาร	5.644	4	1.411	0.276	0.894
รายได้ของครัวเรือน ประสบการณ์การฝึกอบรม	32.038	2	16.019	2.128	0.055
การรับรู้ข่าวสาร ประสบการณ์การฝึกอบรม	19.900	2	9.950	1.943	0.146
Explained	317.178	27	11.747	2.294	0.001
Residual	1059.946	207	5.121		
Total	1377.123	234	5.885		
Covariate	Raw Regression Coefficient				
อายุ		-0.070			

ตารางที่ 4.36 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสีย

คะแนนความรู้ในการจัดการน้ำเสียเฉลี่ย (Grand Mean) = 7.09					
Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Independents + Covariates	
		Dev'n	Eta	Dev'n	Beta
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	130	-0.34		-0.15	
มัธยมศึกษาขึ้นไป	105	0.42	0.15	0.18	0.07
สถานภาพการเป็นสมาชิก					
สภาองค์การบริหารส่วนตำบล					
เลือกตั้ง	151	-0.08		-0.24	
โดยตำแหน่ง	84	0.15	0.05	0.42	0.13
ประสบการณ์การฝึกอบรม					
การจัดการน้ำเสีย					
ไม่ได้รับการอบรม	177	0.06		0.01	
ได้รับการอบรม	58	-0.19	0.05	-0.03	0.01
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย					
ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร	38	0.67		0.57	
รับรู้ข่าวสารน้อย	172	-0.16		-0.12	
รับรู้ข่าวสารมาก	25	0.07	0.13	-0.02	0.10
รายได้ของครัวเรือน					
รายได้ของครัวเรือนน้อย	73	-0.86		-0.83	
รายได้ของครัวเรือนปานกลาง	87	0.32		0.29	
รายได้ของครัวเรือนมาก	75	0.46	0.24	0.47	0.23
Multiple R Squared					0.146
Multiple R					0.382

4.5.5 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย

แบบจำลองการวิเคราะห์สำหรับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย

ตัวแปรตาม

ทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย

ตัวแปรอิสระ (Main Effects) ได้แก่

ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน

ตัวแปรผันร่วม (Covariate) ได้แก่

อายุ และความรู้ในการจัดการน้ำเสีย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสียจากการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม พบว่า ตัวแปรผันหลักทั้งหมดคือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งตัวแปรผันร่วม คือ อายุ และความรู้ในการจัดการน้ำเสีย มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบว่า ระดับการศึกษา และสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และตัวแปรผันร่วม คือ ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย เท่านั้นที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.37) โดย

1.ระดับการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย ($38.56+2.49 = 41.05$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($38.56-2.01 = 36.55$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการน้ำเสีย พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปยังคงมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย ($38.56+1.95 = 40.51$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($38.56-1.57 = 36.99$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 17 ($Beta = 0.17$) และพบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปจะมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสียดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ตารางที่ 4.38)

2.สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งจะมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย ($38.56+1.97 = 40.53$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($38.56-1.10 = 37.46$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรพันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการน้ำเสีย พบว่า ผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง ยังคงมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย ($38.56+1.78 = 40.34$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($38.56-0.99 = 37.57$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับ ทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 13 ($Beta = 0.13$) และพบว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งจะมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสียดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง

3.ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสีย จะมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย ($38.56+0.46 = 39.02$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสีย ($38.56-1.39 = 37.17$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรพันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการน้ำเสีย พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสีย ยังคงมีทัศนคติในการจัดการ

น้ำเสีย ($38.56+0.31 = 38.87$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสีย ($38.56-0.94 = 37.62$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสียกับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 6 ($Beta = 0.06$) และพบว่าประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสียไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย จะมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย ($38.56+1.41 = 39.97$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย น้อย ($38.56-0.24 = 38.32$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียมาก ($38.56-0.48 = 38.08$) ตามลำดับ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการน้ำเสีย พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียน้อย จะมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย ($38.56+0.17 = 38.73$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารการจัดการน้ำเสีย ($38.56-0.11 = 38.45$) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารการจัดการน้ำเสียมาก ($38.56-0.98 = 37.58$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียกับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 4 ($Beta = 0.04$) และพบว่า การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.รายได้ของครัวเรือนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมากจะมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย ($38.56+1.66 = 40.22$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($38.56+0.25 = 38.81$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย ($38.56-2.01 = 36.55$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย และการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการน้ำเสีย พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก จะมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย ($38.56+0.69 = 39.25$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหาร

ส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($38.56+0.04 = 38.6$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย ($38.56-0.76 = 37.8$) ตามลำดับ

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครัวเรือนกับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 6 ($Beta = 0.06$) และพบว่า รายได้ของครัวเรือนไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมากจะมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสียดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย

6. อายุกับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย จากการศึกษาพบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น -0.081

7. ความรู้กับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย จากการศึกษาพบว่าความรู้ในการจัดการน้ำเสียมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น 1.161

จากแบบจำลองการวิเคราะห์ตัวแปรต้นหลักทั้งหมด คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย รายได้ของครัวเรือน รวมทั้งตัวแปรต้นร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการน้ำเสีย สามารถอธิบายความผันแปรร่วมของทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย ได้ร้อยละ 16.3 ($Multiple\ R\ Squared = 0.163$) ค่าสัมประสิทธิ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่ากับ 0.404 ($Multiple\ R$)

ผลการวิเคราะห์ภายหลังควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรต้นร่วมทั้งหมด พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการจัดการน้ำเสียมากที่สุด ($Beta = 0.17$) รองลงมาคือ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ($Beta = 0.13$) รายได้ของครัวเรือน ($Beta = 0.06$) ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย ($Beta = 0.06$) การและรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย ($Beta = 0.04$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.37 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย

Source of Variation	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F
Main Effects	3838.257	9	314.315	4.831	0.000*
ระดับการศึกษา	1172.970	1	1172.970	13.288	0.000*
สถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร	496.605	1	496.605	35.626	0.019*
ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย	56.575	1	56.575	0.641	0.424
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย	56.664	2	28.332	0.321	0.726
รายได้ของครัวเรือน	362.914	2	181.457	2.056	0.131
อายุ (Covar)	105.404	1	105.404	1.787	0.276
ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย (Covar)	1587.124	1	1587.124	13.464	0.000*
2-Way Interactions	1469.616	19	77.348	0.876	0.613
ระดับการศึกษา สถานภาพ ๑	52.975	1	52.975	0.600	0.439
ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน	217.340	2	108.670	1.231	0.294
ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสาร	6.015	2	3.007	0.034	0.967
ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรม	129.284	1	129.284	1.465	0.228
สถานภาพ ๑ รายได้ของครัวเรือน	249.529	2	124.765	1.413	0.246
สถานภาพ ๑ การรับรู้ข่าวสาร	62.064	2	31.032	0.352	0.704
สถานภาพ ๑ ประสบการณ์การฝึกอบรม	243.174	1	243.174	2.755	0.098
รายได้ของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสาร	351.758	4	87.940	0.996	0.411
รายได้ของครัวเรือน ประสบการณ์การฝึกอบรม	65.670	2	32.835	0.372	0.690
การรับรู้ข่าวสาร ประสบการณ์การฝึกอบรม	19.821	2	9.910	0.112	0.894
Explained	5307.873	28	189.567	2.148	0.001
Residual	18183.982	206	88.272		
Total	23491.855	234	100.393		
Covariate	Raw Regression Coefficient				
อายุ		-0.081			
ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย		1.161			

ตารางที่ 4.38 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย

คะแนนทัศนคติในการจัดการน้ำเสียเฉลี่ย (Grand Mean) = 38.56					
Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Independents + Covariates	
		Dev`n	Eta	Dev`n	Beta
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	130	-2.01		-1.57	
มัธยมศึกษาขึ้นไป	105	2.49	0.22	1.95	0.17
สถานภาพการเป็นสมาชิกสภา					
องค์การบริหารส่วนตำบล					
เลือกตั้ง	151	-1.10		-0.99	
โดยตำแหน่ง	84	1.97	0.15	1.78	0.13
ประสบการณ์การฝึกอบรมการ					
จัดการน้ำเสีย					
ไม่ได้รับการอบรม	177	0.46		0.31	
ได้รับการอบรม	58	-1.39	0.08	-0.94	0.06
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการ					
น้ำเสีย					
ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร	38	1.41		-0.11	
รับรู้ข่าวสารน้อย	172	-0.24		0.17	
รับรู้ข่าวสารมาก	25	-0.48	0.06	-0.98	0.04
รายได้ของครัวเรือน					
รายได้ของครัวเรือนน้อย	73	-2.01		-0.76	
รายได้ของครัวเรือนปานกลาง	87	0.25		0.04	
รายได้ของครัวเรือนมาก	75	1.66	0.15	0.69	0.06
Multiple R Squared					0.163
Multiple R					0.404

4.5.6 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสีย

แบบจำลองการวิเคราะห์สำหรับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย

ตัวแปรตาม

บทบาทในการจัดการน้ำเสีย

ตัวแปรอิสระ (Main Effects) ได้แก่

ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน

ตัวแปรผันร่วม (Covariate) ได้แก่

อายุ ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสียจากการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม พบว่า ตัวแปรผันหลักทั้งหมดคือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งตัวแปรผันร่วม คือ อายุ ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย มีผลต่อตัวแปรตามคือบทบาทในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบว่า การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และตัวแปรผันร่วม ทัศนคติในการจัดการน้ำเสียเท่านั้นที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.39) โดย

1.ระดับการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีบทบาทในการจัดการน้ำเสีย ($20.99+0.18 = 21.17$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($20.99-0.15 = 20.84$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($20.99+0.47 = 21.46$) มีบทบาทในการจัดการน้ำเสียมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ($20.99-0.58 = 20.41$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 4 ($Beta = 0.04$) และพบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.40)

2.สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จะมีบทบาทในการจัดการน้ำเสีย ($20.99+0.68 = 21.67$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($20.99-0.38 = 20.61$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย พบว่า ผลยังคงยืนยันว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งยังคงมีบทบาทในการจัดการน้ำเสีย ($20.99+0.84 = 21.83$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($20.99-0.47 = 20.52$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 5 ($Beta = 0.05$) และพบว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งจะมีบทบาทมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง

3.ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสีย จะมีบทบาทในการจัดการน้ำเสีย ($20.99+3.55 = 24.54$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสีย ($20.99-1.16 = 19.83$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการน้ำเสีย ยังคงมีบทบาท

ในการจัดการน้ำเสีย ($20.99+2.71 = 23.70$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้
รับการอบรมการจัดการน้ำเสีย ($20.99-0.89 = 20.10$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสียกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 11 ($Beta = 0.11$) และพบว่าประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสียไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียน้อย จะมีบทบาทในการจัดการน้ำเสีย ($20.99+1.26 = 22.25$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียมาก ($20.99-0.07 = 20.92$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย ($20.99-5.67 = 15.32$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียน้อย จะมีบทบาทในการจัดการน้ำเสีย ($20.99+1.08 = 22.07$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียมาก ($20.99-0.09 = 20.88$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย ($20.99-4.84 = 16.15$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย กับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 16 ($Beta = 0.16$) และพบว่าการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.รายได้ของครัวเรือนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อยจะมีบทบาทในการจัดการน้ำเสีย ($20.99+2.53 = 23.52$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก ($20.99-0.71 = 20.28$) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($20.99-1.52 = 19.47$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย และการรับรู้ข่าวสารการจัดการน้ำเสีย รวมทั้งตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย จะมีบทบาทในการจัดการน้ำเสีย ($20.99+1.98 = 22.97$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก

($20.99+0.00 = 20.99$) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($20.99-1.66 = 19.33$) ตามลำดับ

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครัวเรือนกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย เป็นร้อยละ 11 ($Beta = 0.11$) และพบว่า รายได้ของครัวเรือนไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

6. อายุกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย จากการศึกษาพบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น -0.124

7. ความรู้ในการจัดการน้ำเสียกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย จากการศึกษาพบว่า ความรู้ในการจัดการน้ำเสียมีความสัมพันธ์เชิงลบกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น -0.654

8. ทักษะในการจัดการน้ำเสียกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย จากการศึกษาพบว่า ทักษะในการจัดการน้ำเสียมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบทบาทในการจัดการน้ำเสีย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น 0.444

จากแบบจำลองการวิเคราะห์ตัวแปรต้นหลักทั้งหมด คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย รายได้ของครัวเรือน รวมทั้งตัวแปรต้นร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย และทักษะในการจัดการน้ำเสีย สามารถอธิบายความผันแปรร่วมของบทบาทในการจัดการน้ำเสียได้ร้อยละ 16.4 ($Multiple\ R\ Squared = 0.164$) ค่าสัมประสิทธิ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่ากับ 0.405 ($Multiple\ R$)

ผลการวิเคราะห์ภายหลังควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรต้นร่วมทั้งหมด พบว่าการรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการจัดการน้ำเสียมากที่สุด ($Beta = 0.16$) รองลงมาคือ รายได้ของครัวเรือน ($Beta = 0.11$) และประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย ($Beta = 0.11$) สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ($Beta = 0.05$) และระดับการศึกษา ($Beta = 0.04$) และตามลำดับ

ตารางที่ 4.39 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสีย

Source of Variation	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F
Main Effects	7399.989	10	7399.989	4.479	0.000*
ระดับการศึกษา	6.440	1	6.440	0.039	0.844
สถานภาพที่เป็นสมาชิกขององค์กรบริหารส่วนตำบล	60.023	1	60.023	0.363	0.547
ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย	424.772	1	424.772	2.571	0.110
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย	1589.800	2	794.900	4.811	0.009*
รายได้ของครัวเรือน	698.736	2	349.368	2.115	0.123
อายุ (Covar)	247.421	1	247.421	1.498	0.222
ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย (Covar)	503.260	1	503.260	3.046	0.082
ทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย (Covar)	3869.533	1	3869.533	23.420	0.000*
2-Way Interactions	3754.453	19	197.603	1.961	0.263
ระดับการศึกษา สถานภาพ ฯ	0.042	1	0.042	0.000	0.987
ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน	568.298	2	284.149	1.720	0.182
ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสาร	1105.553	2	552.777	2.246	0.057
ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรม	28.084	1	28.084	0.170	0.681
สถานภาพ ฯ รายได้ของครัวเรือน	196.273	2	98.136	0.594	0.553
สถานภาพ ฯ การรับรู้ข่าวสาร	90.737	2	45.368	0.275	0.760
สถานภาพ ฯ ประสบการณ์การฝึกอบรม	3.067	1	3.067	0.019	0.892
รายได้ของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสาร	576.658	4	144.165	0.873	0.481
รายได้ของครัวเรือน ประสบการณ์การฝึกอบรม	138.676	2	69.338	0.420	0.658
การรับรู้ข่าวสาร ประสบการณ์การฝึกอบรม	552.966	2	276.483	1.673	0.190
Explained	11154.439	29	384.636	2.328	0.000
Residual	33870.523	205	165.222		
Total	45024.962	234	192.414		
Covariate	Raw Regression Coefficient				
อายุ	-0.124				
ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย	-0.654				
ทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย	0.444				

ตารางที่ 4.40 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสีย

คะแนนบทบาทในการจัดการน้ำเสียเฉลี่ย (Grand Mean) = 20.99					
Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Independents + Covariates	
		Dev'n	Eta	Dev'n	Beta
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	130	-0.15		0.47	
มัธยมศึกษาขึ้นไป	105	0.18	0.01	-0.58	0.04
สถานภาพการเป็นสมาชิกสภา					
องค์การบริหารส่วนตำบล					
เลือกตั้ง	151	-0.38		-0.47	
โดยตำแหน่ง	84	0.68	0.04	0.84	0.05
ประสบการณ์การฝึกอบรมการ					
จัดการน้ำเสีย					
ไม่ได้รับการอบรม	177	-1.16		-0.89	
ได้รับการอบรม	58	3.55	0.15	2.71	0.11
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการ					
น้ำเสีย					
ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร	38	-5.67		-4.84	
รับรู้ข่าวสารน้อย	172	1.26		1.08	
รับรู้ข่าวสารมาก	25	-0.07	0.18	-0.09	0.16
รายได้ของครัวเรือน					
รายได้ของครัวเรือนน้อย	73	2.53		1.98	
รายได้ของครัวเรือนปานกลาง	87	-1.52		-1.66	
รายได้ของครัวเรือนมาก	75	-0.71	0.13	0.00	0.11
Multiple R Squared					0.164
Multiple R					0.405

4.5.7 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

แบบจำลองการวิเคราะห์สำหรับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ตัวแปรตาม

ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ตัวแปรอิสระ (Main Effects) ได้แก่

ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน

ตัวแปรผันร่วม (Covariate) ได้แก่

อายุ

จากการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม พบว่า ตัวแปรผันหลักทั้งหมดคือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งตัวแปรผันร่วม คือ อายุ มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบว่า ตัวแปรอิสระ คือ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน และอายุ เท่านั้นที่มีผลต่อตัวแปรตาม คือความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.41) โดย

1.ระดับการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย $(14.05 + 0.64 = 14.69)$ มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา $(14.05 - 0.52 = 13.53)$ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปยังมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย $(14.05 + 0.29 = 14.34)$ มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา $(14.05 - 0.23 = 13.83)$

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 7 ($Beta = 0.07$) และพบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ตารางที่ 4.42)

2.สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($14.05 + 0.45 = 14.50$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($14.05 - 0.25 = 13.80$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งยังมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($14.05 + 0.89 = 14.94$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($14.05 - 0.50 = 13.55$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 17 ($Beta = 0.17$) และพบว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($14.05 + 0.15 = 14.20$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($14.05 - 0.26 = 13.79$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำ

เสีย ยังคงมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($14.05+0.21 = 14.26$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($14.05-0.36 = 13.69$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 7 ($\text{Beta} = 0.07$) และพบว่าประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($14.05+0.35 = 14.40$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย ($14.05+0.01 = 14.06$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($14.05-0.61 = 13.44$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($14.05+0.26 = 14.31$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย ($14.05+0.07 = 14.12$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($14.05-1.08 = 12.97$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 8 ($\text{Beta} = 0.08$) และพบว่า การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อยและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

5. รายได้ของครัวเรือนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมากจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($14.05+0.86 = 14.91$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($14.05+0.45 = 14.50$)

และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย ($14.05-1.42 = 12.63$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($14.05+0.98 = 15.03$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($14.05+0.34 = 14.39$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย ($14.05-1.41 = 12.64$) ตามลำดับ

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครัวเรือนกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มากถึงร้อยละ 25 ($Beta = 0.25$) และนอกจากนี้ยังพบว่ารายได้ของครัวเรือนมีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมากจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย

6. อายุกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จากการศึกษาพบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น -0.109

จากแบบจำลองการวิเคราะห์ตัวแปรผันหลักทั้งหมด คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย รายได้ของครัวเรือน รวมทั้งตัวแปรผันร่วมคือ อายุ สามารถอธิบายความผันแปรร่วมของความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียได้ร้อยละ 14.7 ($Multiple\ R\ Squared = 0.147$) ค่าสัมประสิทธิ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่ากับ 0.383 ($Multiple\ R$)

ผลการวิเคราะห์ภายหลังควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมทั้งหมดพบว่ารายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด ($Beta = 0.25$) รองลงมาคือ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ($Beta = 0.17$) การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($Beta = 0.08$) ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($Beta = 0.07$) และระดับการศึกษา ($Beta = 0.07$)

ตารางที่ 4.41 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

Source of Variation	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F
Main Effects	519.016	8	64.877	4.921	0.000*
ระดับการศึกษา	78.763	1	78.763	5.974	0.015*
สถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรส่วนตำบล	25.593	1	25.593	1.941	0.165
ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	9.734	1	9.734	0.738	0.391
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	13.868	2	6.934	0.526	0.592
รายได้ของครัวเรือน	201.404	2	100.702	7.639	0.001*
อายุ (Covar)	189.653	1	189.653	14.386	0.000*
ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย (Covar)					
2-Way Interactions	289.432	19	15.233	1.156	0.299
ระดับการศึกษา สถานภาพ ๑	19.229	1	19.229	1.459	0.229
ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรม	1.167	1	1.167	0.089	0.766
ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน	6.610	2	3.305	0.251	0.778
ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสาร	50.779	2	25.389	1.926	0.148
สถานภาพ ๑ ประสบการณ์การฝึกอบรม	9.479	1	9.479	0.719	0.397
สถานภาพ ๑ การรับรู้ข่าวสาร	47.580	2	23.790	1.805	0.167
สถานภาพ ๑ รายได้ของครัวเรือน	15.604	2	7.802	0.592	0.544
ประสบการณ์การฝึกอบรม การรับรู้ข่าวสาร	79.045	2	39.522	2.998	0.052
ประสบการณ์การฝึกอบรม รายได้ของครัวเรือน	16.916	2	8.458	0.642	0.528
การรับรู้ข่าวสาร รายได้ของครัวเรือน	72.820	4	18.205	1.381	0.242
Explained	808.448	27	29.943	2.271	0.001
Residual	2728.939	207	13.183		
Total	3537.387	234	15.117		
Covariate	Raw Regression Coefficient				
อายุ	-0.109				

ตารางที่ 4.42 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

คะแนนความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียเฉลี่ย (Grand Mean) = 14.05					
Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Independents + Covariates	
		Dev`n	Eta	Dev`n	Beta
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	130	-0.52		-0.23	
มัธยมศึกษาขึ้นไป	105	0.64	0.15	0.29	0.07
สถานภาพการเป็นสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วน ตำบล					
เลือกตั้ง	151	-0.25		-0.50	
โดยตำแหน่ง	84	0.45	0.09	0.89	0.17
ประสบการณ์การฝึกอบรม การจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย					
ไม่ได้รับการอบรม	149	0.15		0.21	
ได้รับการอบรม	86	-0.26	0.05	-0.36	0.07
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการ มูลฝอยและน้ำเสีย					
ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร	18	-0.61		-1.08	
รับรู้ข่าวสารน้อย	192	0.01		0.07	
รับรู้ข่าวสารมาก	25	0.35	0.05	0.26	0.08
รายได้ของครัวเรือน					
รายได้ของครัวเรือนน้อย	73	-1.42		-1.41	
รายได้ของครัวเรือนปานกลาง	87	0.45		0.34	
รายได้ของครัวเรือนมาก	75	0.86	0.25	0.98	0.25
Multiple R Squared					0.147
Multiple R					0.383

4.5.8 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

แบบจำลองการวิเคราะห์สำหรับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ตัวแปรตาม

ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ตัวแปรอิสระ (Main Effects) ได้แก่

ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน

ตัวแปรผันร่วม (Covariate) ได้แก่

อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียจากการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม พบว่า ตัวแปรหลักทั้งหมดคือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งตัวแปรผันร่วม คือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรพบว่า ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และตัวแปรผันร่วม คือ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เท่านั้นที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.43) โดย

1. ระดับการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($70.00 + 5.10 = 75.10$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($70.00 - 4.12 = 65.88$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยม

ศึกษาขึ้นไปยังคงมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($70.00+4.10 = 74.10$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($70.00-3.31 = 66.69$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 21 ($Beta = 0.21$) และพบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปจะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา (ตารางที่ 4.44)

2. สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่าเมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($70.00+2.85 = 72.85$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($70.00-1.59 = 68.41$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง ยังคงมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($70.00+2.38 = 72.38$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($70.00-1.32 = 68.68$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับ ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 10 ($Beta = 0.10$) และพบว่าสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งจะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง

3. ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($70.00+1.80 = 71.80$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน

ตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($70.00 - 3.12 = 66.88$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ยังคงมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($70.00 + 1.39 = 71.39$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($70.00 - 2.40 = 67.60$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างประสมการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 11 ($\text{Beta} = 0.11$) และพบว่าประสมการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

4.การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($70.00 + 5.84 = 75.84$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย ($70.00 - 0.29 = 69.71$) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก ($70.00 - 1.96 = 68.04$) ตามลำดับ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสมการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($70.00 + 4.97 = 74.97$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย ($70.00 - 0.09 = 69.91$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก ($70.00 - 2.85 = 67.15$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 10 ($\text{Beta} = 0.10$) และพบว่า การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

5. รายได้ของครัวเรือนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมากจะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($70.00 + 3.10 = 73.10$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($70.00 + 0.90 = 70.90$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย ($70.00 - 4.26 = 65.74$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียพบว่าผลไม่เป็นเช่นเดิม กล่าวคือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($70.00 + 0.88 = 70.88$) ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก ($70.00 + 0.71 = 70.71$) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย ($70.00 - 1.78 = 68.22$) ตามลำดับ ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครัวเรือนกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 7 ($Beta = 0.07$) และพบว่ารายได้ของครัวเรือนไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมากจะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย

6. อายุกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จากการศึกษาพบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น -0.160

7. ความรู้กับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จากการศึกษาพบว่าความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น 1.330

จากแบบจำลองการวิเคราะห์ตัวแปรผันหลักทั้งหมด คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย รายได้ของครัวเรือน รวมทั้งตัวแปรผันร่วมคือ อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย สามารถอธิบายความผันแปรร่วมของทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ได้ร้อยละ 21.5 ($Multiple\ R\ Squared = 0.215$) ค่าสัมประสิทธิ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่ากับ 0.464 ($Multiple\ R$)

ผลการวิเคราะห์ภายหลังควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรผันร่วมทั้งหมด พบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด ($Beta = 0.21$) รองลงมาคือประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($Beta = 0.11$) สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ($Beta = 0.10$) การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($Beta = 0.10$) และรายได้ของครัวเรือน ($Beta = 0.07$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.43 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

Source of Variation	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F
Main Effects	14867.931	9	1651.992	6.879	0.000*
ระดับการศึกษา	4935.917	1	4935.917	20.554	0.000*
สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	1023.611	1	1023.611	4.263	0.040*
ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	1394.640	1	1394.640	5.808	0.170
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	409.817	2	204.908	0.853	0.428
รายได้ของครัวเรือน	1354.617	2	677.309	2.820	0.062
อายุ (Covar)	410.382	1	410.382	1.709	0.193
ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย (Covar)	5338.947	1	5338.947	22.233	0.000*
2-Way Interactions	4732.193	19	249.063	1.037	0.420
ระดับการศึกษา สถานภาพ ๑	94.712	1	94.712	0.394	0.531
ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรม	62.288	1	62.288	0.259	0.611
ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสาร	214.362	2	107.181	0.446	0.641
ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน	711.185	2	355.593	1.481	0.230
สถานภาพ ๑ ประสบการณ์การฝึกอบรม	27.907	1	27.907	0.116	0.734
สถานภาพ ๑ การรับรู้ข่าวสาร	29.741	2	14.871	0.062	0.940
สถานภาพ ๑ รายได้ของครัวเรือน	1316.898	2	658.449	2.742	0.067
การรับรู้ข่าวสาร ประสบการณ์การฝึกอบรม	106.792	2	53.396	0.222	0.801
รายได้ของครัวเรือน ประสบการณ์การฝึกอบรม	1233.337	2	616.668	2.568	0.079
การรับรู้ข่าวสาร รายได้ของครัวเรือน	500.642	4	125.161	0.521	0.720
Explained	19600.124	28	700.004	2.915	0.000
Residual	49468.872	206	240.140		
Total	69068.996	234	295.167		
Covariate	Raw Regression Coefficient				
อายุ		-0.160			
ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย		1.330			

ตารางที่ 4.44 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

คะแนนทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียเฉลี่ย (Grand Mean) = 70.00					
Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Independents + Covariates	
		Dev`n	Eta	Dev`n	Beta
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	130	-4.12		-3.31	
มัธยมศึกษาขึ้นไป	105	5.10	0.27	4.10	0.21
สถานภาพการเป็นสมาชิกสภา					
องค์การบริหารส่วนตำบล					
เลือกตั้ง	151	-1.59		-1.32	
โดยตำแหน่ง	84	2.85	0.12	2.38	0.10
ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัด					
การมูลฝอยและน้ำเสีย					
ไม่ได้รับการอบรม	149	1.80		1.39	
ได้รับการอบรม	86	-3.12	0.14	-2.40	0.11
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูล					
ฝอยและน้ำเสีย					
ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร	18	5.84		4.97	
รับรู้ข่าวสารน้อย	192	-0.29		-0.09	
รับรู้ข่าวสารมาก	25	-1.96	0.10	-2.85	0.10
รายได้ของครัวเรือน					
รายได้ของครัวเรือนน้อย	73	-4.26		-1.78	
รายได้ของครัวเรือนปานกลาง	87	0.90		0.88	
รายได้ของครัวเรือนมาก	75	3.10	0.17	0.71	0.07
Multiple R Squared					0.215
Multiple R					0.464

4.5.9 การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

แบบจำลองการวิเคราะห์สำหรับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ตัวแปรตาม

บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ตัวแปรอิสระ (Main Effects) ได้แก่

ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน

ตัวแปรผันร่วม (Covariate) ได้แก่

อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียจากการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม พบว่า ตัวแปรผันหลักทั้งหมดคือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งตัวแปรผันร่วม คือ อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีผลต่อตัวแปรตามคือบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปร พบว่า ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียเท่านั้น ที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4.45) โดย

1.ระดับการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย $(43.03+1.19 = 44.22)$ มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา $(43.03-0.96 = 42.07)$ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้และทัศนคติในการ

จัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่าผลเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03 - 1.18 = 41.85$) น้อยกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ($43.03 + 0.95 = 43.98$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา กับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 4 ($Beta = 0.04$) และพบว่าระดับการศึกษาไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป (ตารางที่ 4.46)

2.สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03 + 1.87 = 44.90$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($43.03 - 1.04 = 41.99$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรอื่นร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า ผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง ยังคงมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03 + 1.95 = 44.98$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง ($43.03 - 1.09 = 41.94$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 5 ($Beta = 0.05$) และพบว่าสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่งมีแนวโน้มที่จะมีบทบาทมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง

3.ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03+7.96 = 50.99$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03-4.60 = 38.43$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียยังคงมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03+8.00 = 51.03$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03-4.62 = 38.41$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างประสมการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีมากถึงร้อยละ 23 ($\text{Beta} = 0.23$) และพบว่าประสมการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียจะมีบทบาทมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

4. การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03+1.88 = 44.91$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก ($43.03-2.87 = 40.16$) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03-16.08 = 26.95$) เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสมการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และรายได้ของครัวเรือน รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผลปรากฏว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03+1.90 = 44.93$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย ($43.03-1.78 = 44.81$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03-16.36 = 26.67$)

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียบกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 18 ($Beta = 0.18$) และพบว่า การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. รายได้ของครัวเรือนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่า เมื่อยังไม่ควบคุมตัวแปรใด ๆ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อยจะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03 + 3.73 = 46.76$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก ($43.03 - 0.37 = 42.66$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($43.03 - 2.81 = 40.22$) ตามลำดับ เมื่อควบคุมตัวแปรอิสระอื่น ๆ คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย รวมทั้ง ตัวแปรผันร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่าผลยังคงยืนยันว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ($43.03 + 3.00 = 46.03$) มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก ($43.03 + 1.37 = 44.40$) และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง ($43.03 - 3.70 = 39.33$) ตามลำดับ

ทั้งนี้อัตราความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครัวเรือนกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นร้อยละ 11 ($Beta = 0.11$) และพบว่ารายได้ของครัวเรือนไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

6. อายุกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จากการศึกษา พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น -0.195

7. ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียบกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จากการศึกษา พบว่า ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีความสัมพันธ์เชิงลบกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น -0.597

8. ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียบกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จากการศึกษา พบว่า ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Covariate Coefficients) เป็น 0.515

จากแบบจำลองการวิเคราะห์ตัวแปรต้นหลักทั้งหมด คือ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย รายได้ของครัวเรือน รวมทั้งตัวแปรต้นร่วมคือ อายุ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย สามารถอธิบายความผันแปรร่วมของบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียได้ร้อยละ 18.3 (Multiple R Squared = 0.183) ค่าสัมประสิทธิ์เชิงพหุระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามเท่ากับ 0.428 (Multiple R)

ผลการวิเคราะห์ภายหลังควบคุมตัวแปรอิสระและตัวแปรต้นร่วมทั้งหมดพบว่า ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด (Beta = 0.23) รองลงมาคือการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย (Beta = 0.18) รายได้ของครัวเรือน (Beta = 0.11) สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (Beta = 0.05) และระดับการศึกษา (Beta = 0.04) และตามลำดับ

ตารางที่ 4.45 การวิเคราะห์ความผันแปรร่วมของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

Source of Variation	Sum of Squares	DF	Mean Square	F	Sig of F
Main Effects	30723.916	10	3072.392	5.292	0.000*
ระดับการศึกษา	270.377	1	270.377	0.466	0.496
สถานภาพการเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร	450.018	1	450.018	0.775	0.380
ประสบการณ์การฝึกอบรม ๑	8658.047	1	8658.047	14.913	0.000*
การรับรู้ข่าวสาร ๑	3731.617	2	1865.808	3.214	0.042*
รายได้ของครัวเรือน	1562.002	2	781.001	1.345	0.263
อายุ (Covar)	614.475	1	614.475	1.058	0.305
ความรู้ในการจัดการ ๑ (Covar)	1076.506	1	1076.506	1.854	0.175
ทัศนคติในการจัดการ ๑ (Covar)	14360.874	1	14360.874	24.735	0.000*
2-Way Interactions	18057.458	19	950.393	1.637	0.512
ระดับการศึกษา สถานภาพ ๑	8.926	1	8.926	0.015	0.901
ระดับการศึกษา ประสบการณ์การฝึกอบรม ๑	4.570	1	4.570	0.008	0.929
ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสาร ๑	2478.736	2	1239.368	2.135	0.121
ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน	2403.757	2	1201.878	2.070	0.129
สถานภาพ ๑ ประสบการณ์การฝึกอบรม ๑	24.805	1	24.805	0.043	0.836
สถานภาพ การรับรู้ข่าวสาร ๑	872.519	2	436.260	0.751	0.473
สถานภาพ ๑ รายได้ของครัวเรือน	3238.053	2	1619.026	2.789	0.094
การรับรู้ข่าวสาร ๑ ประสบการณ์การฝึกอบรม ๑	415.964	2	207.982	0.358	0.699
รายได้ของครัวเรือน ประสบการณ์การฝึกอบรม ๑	4851.773	2	2425.887	2.178	0.057
รายได้ของครัวเรือน การรับรู้ข่าวสาร ๑	1809.392	4	452.348	0.779	0.540
Explained	48781.374	29	1682.116	2.897	0.000
Residual	119020.473	205	580.588		
Total	167801.847	234	717.102		
Covariate	Raw Regression Coefficient				
อายุ	-0.195				
ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	-0.597				
ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	0.515				

ตารางที่ 4.46 การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

คะแนนบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียเฉลี่ย (Grand Mean) = 43.03					
Variable + Category	N	Unadjusted		Adjusted for Independents + Covariates	
		Dev`n	Eta	Dev`n	Beta
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	130	-0.96		0.95	
มัธยมศึกษาขึ้นไป	105	1.19	0.04	-1.18	0.04
สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล					
เลือกตั้ง	151	-1.04		-1.09	
โดยตำแหน่ง	84	1.87	0.05	1.95	0.05
ประสบการณ์การฝึกอบรม ๑					
ไม่ได้รับการอบรม	149	-4.60		-4.62	
ได้รับการอบรม	86	7.96	0.23	8.00	0.23
การรับรู้ข่าวสาร ๑					
ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร	18	-16.08		-16.36	
รับรู้ข่าวสารน้อย	192	1.88		1.78	
รับรู้ข่าวสารมาก	25	-2.87	0.18	1.90	0.18
รายได้ของครัวเรือน					
รายได้ของครัวเรือนน้อย	73	3.73		3.00	
รายได้ของครัวเรือนปานกลาง	87	-2.81		-3.71	
รายได้ของครัวเรือนมาก	75	-0.37	0.10	1.37	0.11
Multiple R Squared					0.183
Multiple R					0.428

4.6 ปัญหา และแนวทางในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

4.6.1 ปัญหาในการจัดการมูลฝอย

จากปัญหามูลฝอยและน้ำเสียที่เกิดขึ้นในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้จัดอันดับความสำคัญของปัญหา ดังนี้

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ระบุว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นอันดับแรก คือ ปัญหาน้ำเสีย ร้อยละ 43.8 ปัญหามูลฝอย ร้อยละ 35.3 และปัญหาอากาศเสีย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 3 ร้อยละ 37.9 ดังตารางที่ 4.47

ตารางที่ 4.47 อันดับความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

อันดับที่	จำนวน	ร้อยละ
1. น้ำเสีย	103	43.8
2. มูลฝอย	83	35.3
3. อากาศเสีย	89	37.9

การจัดการมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยประชาชนเก็บเผามูลฝอยที่ตนก่อกำเนิด และบางส่วนนำมูลฝอยมาทิ้งในที่สาธารณะ และที่รกร้างว่างเปล่า ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งเท่านั้นที่มีบริการเก็บขน และกำจัดมูลฝอย แต่ยังเหลือมูลฝอยตกค้างในสิ่งแวดล้อมที่รอการจัดการกำจัด เนื่องจากมีปัญหาในการดำเนินการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.48)

1. ปัญหาการจัดการมูลฝอยในตำบลมีปัญหา ในอันดับแรกคือ ขาดแคลนงบประมาณ (ร้อยละ 59.6) ขาดแคลนอุปกรณ์ เช่น รถจัดเก็บมูลฝอย ถึงจัดเก็บมูลฝอย (ร้อยละ 50.2) ประชาชนขาดจิตสำนึกทิ้งมูลฝอยไม่เป็นที่ (ร้อยละ 43.0) ขาดแคลนบุคลากร (ร้อยละ 41.3) และที่ดินสำหรับกำจัดมูลฝอยไม่เพียงพอ (ร้อยละ 38.7) ขาดข้อมูลทางวิชาการในการจัดการมูลฝอย (ร้อยละ 22.6) ตามลำดับ

2. ปัญหาการทำแผนการจัดการมูลฝอยที่ปรากฏมากที่สุดคือ ขาดแคลนบุคลากรในการจัดทำ (ร้อยละ 57.4) ขาดแคลนข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 41.3) และขาดการประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 34.9)

3. ปัญหาในการออกข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย ประการสำคัญที่สุดคือ ขาดแคลนงบประมาณในการจ้างเจ้าพนักงาน ลูกจ้าง ตลอดจนการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์เพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับ (ร้อยละ 57.9) รองลงมาคือขาดแคลนข้อมูลด้านเทคนิคการจัดการมูลฝอย (ร้อยละ 39.6) ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย (ร้อยละ 23.0) และไม่มีผู้เสนอความคิดเห็นเรื่องการร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย (ร้อยละ 17.0)

4. ปัญหาหลังจากการใช้ข้อบังคับด้านการจัดการมูลฝอยที่ได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่ง จาก 12 แห่งที่ศึกษา มีการบังคับใช้ข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย มีปัญหาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่น ขาดการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ เช่น มีการปรับมากเกินไป หรือ ปฏิบัติตามได้ยาก (ร้อยละ 6.8) ขาดแคลนพนักงานส่วนตำบล เช่น พนักงานในสำนักงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ไม่เพียงพอ (ร้อยละ 5.1) เนื้อหาการจัดการมูลฝอยไม่สามารถใช้บังคับได้ตรงตามปัญหา หรือ แก้ปัญหาไม่ตรงเป้าหมาย (ร้อยละ 4.7) และขาดลูกจ้างเพื่อปฏิบัติงานเก็บขนมูลฝอยในพื้นที่ (ร้อยละ 3.8)

5. ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ที่มีผลต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอย ปัญหาหลัก ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณ (ร้อยละ 66.8) ขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น จังหวัด อำเภอ เทศบาล และสุขาภิบาล (ร้อยละ 34.0) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ในการจัดการมูลฝอย (ร้อยละ 29.8) องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีอิสระในการดำเนินงานอย่างแท้จริง (ร้อยละ 16.2) เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ 15.3) และองค์การบริหารส่วนตำบลขาดอิสระในการบริหารงบประมาณ (ร้อยละ 14.0)

ในทัศนคติของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าปัญหาในการจัดการมูลฝอย ประการแรกคือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อจัดเก็บมูลฝอย วัสดุอุปกรณ์ในการเก็บและกำจัด การหาพื้นที่ทิ้งมูลฝอย และต้องการเพิ่มบุคลากรและลูกจ้างเพื่อปฏิบัติงาน ซึ่งยังมีศักยภาพไม่เพียงพอ และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังมุ่งปฏิบัติในสิ่งที่มีความจำเป็นเร่งด่วนมากกว่า ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำบาดาล เป็นต้น

ปลัดอำเภอให้ความคิดเพิ่มเติมว่า ปัญหานอกจากขาดงบประมาณแล้ว ปัญหาอีก ประการที่สำคัญคือ องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นรวดเร็วเกินไป ผู้ที่เข้ามารับผิดชอบงานคือ

ประชาชนที่ไม่มีความรู้ในการบริหาร และมีเทคนิคในการแก้ปัญหาน้อย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยมากยังไม่ทราบและไม่เข้าใจบทบาทที่ชัดเจนของตนเอง จึงปฏิบัติงานได้ไม่เต็มที่ และไม่คิดว่ามูลฝอยเป็นปัญหารุนแรง แต่ประชาชนคิดว่าเป็นปัญหา ดังเช่นการสนทนากลุ่มสตรีตำบลที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีรถจัดเก็บมูลฝอย แต่ความถี่ในการเก็บมูลฝอยต่อสัปดาห์ไม่เพียงพอต่อปริมาณมูลฝอยที่เพิ่มขึ้น และจำนวนเที่ยวของรถจัดเก็บมูลฝอยน้อยเกินกว่าปริมาณมูลฝอยที่ประชาชนก่อขึ้น นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งยังไม่มีประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ ทำให้ใช้งบประมาณมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น จัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่ยังไม่มีความจำเป็นในสำนักงาน และนายอำเภอให้ความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการจัดการมูลฝอยคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งขาดการประสานงานขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และประชาชนขาดจิตสำนึกต่อสังคม คือไม่ทิ้งมูลฝอยลงถังจัดเก็บมูลฝอย

ตารางที่ 4.48 ปัญหาในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาการจัดการมูลฝอยในตำบล		
- ขาดแคลนงบประมาณ	140	59.6
- ขาดแคลนอุปกรณ์	118	50.2
- ประชาชนขาดจิตสำนึกทิ้งมูลฝอยไม่เป็นที่	101	43.0
- ขาดแคลนบุคลากร	97	41.3
- ที่ดินสำหรับกำจัดมูลฝอยไม่เพียงพอ	91	38.7
- ขาดข้อมูลทางวิชาการในการจัดการมูลฝอย	53	22.6
2. ปัญหาการทำแผนการจัดการมูลฝอย		
- ขาดแคลนบุคลากรในการจัดทำ	135	57.4
- ขาดข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง	97	41.3
- ขาดการประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	82	34.9
3. ปัญหาในการออกข้อบังคับตำบลในการจัดการมูลฝอย		
- ขาดแคลนงบประมาณ	136	57.9
- ขาดข้อมูลด้านเทคนิคการจัดการมูลฝอย	93	39.6
- ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย	55	23.0
- ไม่มีผู้เสนอความคิดเห็นในการร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย	40	17.0
4. ปัญหาหลังใช้ข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยที่ได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว		
- ขาดการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่	16	6.8
- ขาดแคลนพนักงานส่วนตำบล	12	5.1
- เนื้อหาไม่สามารถใช้บังคับได้ตรงตามปัญหา	11	4.7
- ขาดลูกจ้างเพื่อปฏิบัติงานในพื้นที่	9	3.8
5. ปัญหาและอุปสรรคอื่นๆ ที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอย		
- ขาดแคลนงบประมาณ	157	66.8
- ขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น	80	34.0
- สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ในการจัดการมูลฝอย	70	29.8
- องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีอิสระในการดำเนินงานอย่างแท้จริง	38	16.2
- เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบล	36	15.3
- องค์การบริหารส่วนตำบล ขาดอิสระในการบริหารงบประมาณ	33	14.0

4.6.2 แนวทางการพัฒนา/ส่งเสริมบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการ มูลฝอย

แนวทางการพัฒนา/ส่งเสริมบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นว่าควรเพิ่มรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากกว่านี้ (ร้อยละ 71.5) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยควรจัดอบรมความรู้ในการจัดการมูลฝอยให้แก่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกราย (ร้อยละ 41.7) นอกจากนั้นควรเพิ่มอัตราเจ้าพนักงานในท้องถิ่น/ลูกจ้างเก็บขนและกำจัดมูลฝอย (ร้อยละ 37.0) อีกประการหนึ่งคือกรมการปกครองควรจัดสัมมนาเทคนิคการวางแผนพัฒนาตำบล (ร้อยละ 26.4) ดังตารางที่ 4.49

ตารางที่ 4.49 แนวทางการพัฒนา/ส่งเสริม บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการ
มูลฝอย

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
- ควรเพิ่มรายได้	168	71.5
-หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมความรู้ในการจัดการมูลฝอย	98	41.7
- เพิ่มอัตราเจ้าพนักงาน/ลูกจ้างเก็บขน และกำจัดมูลฝอย	87	37.0
-กรมการปกครองควรจัดสัมมนาเทคนิคการวางแผนพัฒนาตำบล	62	26.4

ส่วนข้อเสนอแนะจาก ปลัดอำเภอนายอำเภอ และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ข้อเสนอแนะตรงกันว่า ควรเพิ่มรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น โดยเก็บภาษีให้ครบถ้วน และเสนอให้รัฐบาลเพิ่มเงินอุดหนุนรายหัวประชากรให้มากขึ้น โดยออกเป็นข้อบังคับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล และหากว่างงบประมาณยังไม่เพียงพอ ควรได้รับการอนุเคราะห์จากหน่วยงานอื่น เช่น เทศบาล สุขาภิบาล และกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมให้จัดรถจัดเก็บมูลฝอยให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือช่วยบริการเก็บขนมูลฝอยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโดยคิดค่าบริการในราคาถูก หรือชี้แนะเผยแพร่ อบรมให้ความรู้ด้านวิชาการใน

การจัดการมูลฝอย วิธีการกำจัดมูลฝอยในภาคปฏิบัติที่สามารถทำได้จริงในพื้นที่ และแนะนำเรื่องเทคนิคการวางแผนพัฒนาตำบล เป็นต้น

สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือควรสร้างจิตสำนึก โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้ปัญหาและผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากมูลฝอย และให้ประชาชนรักษาพื้นที่ของตนเองให้สะอาดทิ้งมูลฝอยให้เป็นที่เป็นที่และรณรงค์ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำจัดมูลฝอย โดยให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กระทำเป็นตัวอย่าง และควรมีมาตรการทางกฎหมายเรื่องทิ้งมูลฝอยให้เข้มงวดกว่านี้และสามารถบังคับใช้ได้ในทางปฏิบัติ เช่นควบคุมรถบรรทุกที่ไม่มีวัสดุปกคลุม เช่น ดินทำให้เกิดฝุ่น และมูลฝอย

นอกจากนี้นายอำเภอเสนอว่าหากมีนโยบายจากรัฐกำหนดให้เจ้าของโรงงานผลิตภัณฑ์เป็นผู้เริ่มนำสินค้าที่บรรจุภัณฑ์เป็นกล่อง นำกลับมาซื้อของใหม่ สินค้านั้นจะได้ลดราคา และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งเสนอว่าควรมีโครงการแปรรูปมูลฝอยให้เป็นพลังงาน หรือส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบล 3-4 แห่งมารวมเงินกันซื้อที่ดินสำหรับกำจัดมูลฝอยร่วมกัน

4.6.3 ปัญหาในการจัดการน้ำเสีย

การจัดการน้ำเสียในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ส่วนใหญ่ได้ปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำธรรมชาติ และองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งสร้างท่อรวบรวมน้ำเสียไปบำบัดร่วมกับเทศบาลเมืองนครปฐม น้ำเสียที่ปล่อยลงแหล่งน้ำส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ สิ่งมีชีวิตในน้ำ และส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน สาเหตุที่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถบำบัดน้ำเสียได้ทั้งหมดเนื่องจากมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ ดังนี้ (ตารางที่ 4.50)

1.ปัญหาการจัดการน้ำเสียในตำบลมีปัญหา ในอันดับแรกคือ ขาดแคลนงบประมาณ (ร้อยละ 62.6) ขาดแคลนอุปกรณ์ (ร้อยละ 52.3) ประชาชนขาดจิตสำนึกทิ้งมูลฝอยและน้ำเสียลงแม่น้ำลำคลอง (ร้อยละ 38.3) ขาดแคลนบุคลากร (ร้อยละ 37.4) และขาดข้อมูลทางวิชาการในการจัดการน้ำเสีย (ร้อยละ 37.0)

2.ปัญหาการทำแผนการจัดการน้ำเสียมีปัญหามากที่สุดคือ ขาดแคลนบุคลากรในการจัดทำ (ร้อยละ 60.9) ขาดแคลนข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 57.0) และขาดการประสานงานกับจังหวัด (ร้อยละ 24.7)

3.ปัญหาในการออกข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย ประการสำคัญที่สุดคืองบประมาณไม่เพียงพอในการจ้างพนักงานในการเก็บขน การตรวจจับประชาชนที่ทิ้งมูลฝอยไม่เป็น

ที่ เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย (ร้อยละ 60.9) รองลงมาคือขาดแคลนข้อมูลด้านเทคนิคการจัดการน้ำเสีย (ร้อยละ 46.8) ไม่มีผู้เสนอความคิดเห็นเรื่องการร่างข้อบังคับน้ำเสีย (ร้อยละ 29.4) และขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการร่างข้อบังคับ (ร้อยละ 25.5)

4. หลังจากการใช้ข้อบังคับที่ได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่งจาก 12 แห่ง ที่ศึกษา มีการบังคับใช้ข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสียมีปัญหาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เช่น ขาดการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ (ร้อยละ 2.6) ขาดพนักงานส่วนตำบล (ร้อยละ 2.1) และเนื้อหาไม่สามารถใช้บังคับได้ตรงตามปัญหา (ร้อยละ 1.7)

5. ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ที่มีผลต่อบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการน้ำเสียปัญหาหลัก คือ ขาดแคลนงบประมาณ (ร้อยละ 68.1) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ในการจัดการน้ำเสีย (ร้อยละ 42.6) ขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น เช่น จังหวัด อำเภอ เทศบาล และสุขาภิบาล (ร้อยละ 35.7) องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีอิสระในการดำเนินงานอย่างแท้จริง (ร้อยละ 17.0) เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับองค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ 15.7) และองค์การบริหารส่วนตำบลขาดอิสระในการบริหารงบประมาณ (ร้อยละ 14.9)

ปัญหาการจัดการน้ำเสียในความคิดเห็นของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล คือ ขาดแคลนงบประมาณและบุคลากร นอกจากนี้บุคลากรที่มีอยู่ยังขาดความชำนาญในการบริหารงานและไม่ทราบบทบาทที่ชัดเจนของตนเอง เนื่องจากคนที่เข้ามาปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลคือประชาชนที่ไม่มีความรู้ในการบริหารงานองค์กร นอกจากนี้ยังขาดความร่วมมือจากประชาชน เพราะประชาชนขาดจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อมไม่ให้ความร่วมมือกับรัฐ ปลดปล่อยน้ำเสียจากการประกอบกิจการโดยไม่ผ่านการบำบัดโดยที่มีบางตำบลใกล้เคียงไม่ให้ความร่วมมือและขาดการประสานงานกับทางจังหวัด และอุตสาหกรรมจังหวัด บางส่วนคิดว่าน้ำเสียเป็นเรื่องไกลตัว จึงยังไม่ให้ความสำคัญในการจัดการน้ำเสียเท่าที่ควร

ด้านความคิดเห็นปลัดอำเภอกล่าวว่านอกจากขาดแคลนงบประมาณแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทตามกฎหมายแต่ไม่กล้าตัดสินใจเนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อฐานคะแนนเสียงและส่วนหนึ่งมีเทคนิคในการแก้ปัญหาน้อย นายอำเภอให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลเน้นเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมากกว่า ในอนาคตอีกประมาณ 5 ปีก็จะหันมาจัดการน้ำเสียและการพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชาชน

ตารางที่ 4.50 ปัญหาในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัญหาการจัดการน้ำเสียในตำบล		
- ขาดแคลนงบประมาณ	147	62.6
- ขาดแคลนอุปกรณ์	123	52.3
- ประชาชนขาดจิตสำนึกทิ้งมูลฝอยและปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำ	90	38.3
- ขาดแคลนบุคลากร	88	37.4
- ขาดข้อมูลทางวิชาการในการจัดการน้ำเสีย	87	37.0
2. ปัญหาการทำแผนการจัดการน้ำเสีย		
- ขาดแคลนบุคลากรในการจัดทำ	143	60.9
- ขาดข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง	134	57.0
- ขาดการประสานงานกับจังหวัด	58	24.7
3. ปัญหาในการออกข้อบัญญัติตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย		
- ขาดแคลนงบประมาณ	143	60.9
- ขาดข้อมูลด้านเทคนิคการจัดการน้ำเสีย	110	46.8
- ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการร่างข้อบัญญัติตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย	60	25.5
- ไม่มีผู้เสนอความคิดเห็นในการร่างข้อบัญญัติตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย	69	29.4
4. ปัญหาหลังใช้ข้อบัญญัติตำบลด้านการจัดการน้ำเสียที่ได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว		
- ขาดการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่	6	2.6
- ขาดพนักงานส่วนตำบล	5	2.1
- เนื้อหาไม่สามารถใช้บังคับได้ตรงตามปัญหา	4	1.7
- ขาดลูกจ้างเพื่อปฏิบัติงานในพื้นที่	0	0.0
5. ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสีย		
- ขาดแคลนงบประมาณ	160	68.1
- ขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น	84	35.7
- สมาชิกสภาขาดความรู้ในการจัดการน้ำเสีย	100	42.6
- องค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีอิสระในการดำเนินงานอย่างแท้จริง	40	17.0
- เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับ องค์การบริหารส่วนตำบล	37	15.7
- องค์การบริหารส่วนตำบล ขาดอิสระในการบริหารงบประมาณ	35	14.9

4.6.4 แนวทางการพัฒนา/ส่งเสริมบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการน้ำเสีย

แนวทางการพัฒนา/ส่งเสริมบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการน้ำเสีย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นว่า ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำเสียอบรมความรู้ในการจัดการน้ำเสียแก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (ร้อยละ 69.8) และเพิ่มปริมาณรายได้ของครัวเรือนขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น (ร้อยละ 40.0) นอกจากนี้กรมการปกครองควรจัดสัมมนาเทคนิคการวางแผนพัฒนาตำบล (ร้อยละ 38.7) เพิ่มอัตราเจ้าพนักงานในท้องถิ่น/ลูกจ้างในการบำบัดและกำจัดน้ำเสีย (ร้อยละ 37.9) ดังตารางที่ 4.51

ตารางที่ 4.51 แนวทางการพัฒนา/ส่งเสริม บทบาทของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการน้ำเสีย

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
- ควรเพิ่มรายได้	94	40.0
-หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมความรู้ในการจัดการน้ำเสีย	164	69.8
- เพิ่มอัตราเจ้าพนักงานเพื่อบำบัดน้ำเสีย	89	37.9
- กรมการปกครองควรจัดสัมมนาเทคนิคการวางแผน	91	38.7

ปลัดอำเภอให้ความเห็นสอดคล้องกับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล คือควรสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนให้เห็นสภาพปัญหา ผลกระทบ และวิธีการจัดการน้ำเสีย โดยอบรมความรู้ในการจัดการน้ำเสีย และการวางแผน ซึ่งมหาวิทยาลัยควรจัดอบรมจะน่าสนใจมากกว่าปลัดอำเภอหรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอว่านอกจากเพิ่มงบประมาณแล้ว ควรอบรมบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลให้เข้าใจบทบาทและมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น สร้างจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญเรื่องคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งเสนอว่าต้องพยายามออกข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสียให้ได้ และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย และแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการน้ำเสียด้วย และในพื้นที่ที่มีน้ำเสียมากควรให้กรมชลประทานปล่อยน้ำจากต้นน้ำลงแม่น้ำปีละ

ครั้ง ทั้งนี้ต้องได้รับการอนุเคราะห์จากหน่วยงานอื่น ๆ อีกด้วย เช่น เทศบาล สุขาภิบาล และ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ให้บริจาควัสดุอุปกรณ์ และจัดอบรมความรู้ในการจัดการน้ำเสีย และให้หน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดร่วมตรวจสอบโรงงานในพื้นที่ท้องที่การบริหารส่วนตำบลที่ปล่อยน้ำเสีย ซึ่งจะได้ผลดีกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลตรวจสอบเองเพราะโรงงานอุตสาหกรรมบางแห่งไม่ให้ความร่วมมือ นอกจากนี้ ควรให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ช่วยดำเนินการทำแผนกำจัดน้ำเสียรวม เพิ่มบ่อนำบดน้ำเสีย หรือนำมูลสุกร และน้ำเสียมาทำก๊าซชีวภาพด้วย

บทที่ 5

อภิปราย

5.1 บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณาบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในแต่ละด้านแล้ว พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีบทบาทในระดับปานกลาง ในการสำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอยและน้ำเสีย การจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยและน้ำเสียในตำบล การคัดเลือกผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การพิจารณาการทำการกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายในชุมชน รวมทั้งบทบาทในการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย

สำหรับบทบาทในการสำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอยและน้ำเสีย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีบทบาทมากที่สุด เนื่องจากเป็นบทบาทที่สามารถปฏิบัติได้ง่าย โดยไม่ต้องอาศัยความรู้ในด้านกฎหมาย จึงทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติได้มาก ส่วนบทบาทที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่ได้ปฏิบัติคือ การร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การชี้แนะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การพิจารณาการทำการกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายนอกชุมชน การประชาสัมพันธ์ทางใบปลิวและแผ่นป้าย เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย

สาเหตุที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทในการร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เนื่องจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ขาดความรู้และเทคนิคในการร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เนื่องจากแผนพัฒนาตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจุบัน เน้นให้ความสำคัญกับการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน อันได้แก่ สิ่งที่เป็นเร่งด่วนมากกว่า เช่น สร้างถนน และสาธารณูปโภคอื่น ๆ ประกอบกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับต่ำ จึงไม่สามารถนำความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาเพิ่มบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทในการชี้แนะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในตำบล เนื่องจาก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้กระทำความผิด เป็นคนในพื้นที่เดียวกัน มีความรู้จักคุ้นเคยกัน จึงใช้เพียงการตักเตือนเท่านั้น และเหตุที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทในการพิจารณาการทำการกิจกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายนอกชุมชน อาจเนื่องมาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีเป้าหมายเพื่อรับผิดชอบการจัดกิจกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายในชุมชนเท่านั้น จึงดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนของตนเองเป็นหลัก

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิว และแผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เนื่องจากต้องใช้งบประมาณในการจัดทำสูง จึงใช้ประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวเป็นหลัก

ด้วยเหตุที่ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่เข้าใจบทบาทในสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของตนเอง ที่ชัดเจน เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล เริ่มมีอิสระในการบริหารงานตามประกาศในพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 อีกทั้งยังมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่น้อย จึงส่งผลให้มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียโดยรวมในระดับต่ำ

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาสำคัญที่สุด คือ ขาดแคลนงบประมาณเพื่อการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เช่น ไม่สามารถซื้อวัสดุอุปกรณ์ เช่น รถเก็บขนมูลฝอย ที่ดินสำหรับกำจัดมูลฝอย ที่ดินสำหรับสร้างบ่อบำบัดน้ำเสีย ไม่สามารถเพิ่มพนักงาน และไม่สามารถจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย มาทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ขาดแคลนข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลกระทบ และเทคนิควิธีการแก้ไขปัญหามูลฝอยและน้ำเสียที่เกิดขึ้น ขาดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ความชำนาญในการร่างข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย รวมถึงการทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอีกประการหนึ่งคือ ขาดการประสานงานขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น จังหวัด อำเภอ เทศบาล สุขาภิบาล กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม และกรมการปกครอง เพื่อขอความร่วมมือ และให้การสนับสนุนข้อมูลด้านวิชาการในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสียที่ถูกต้อง ทั้งในหลักทฤษฎี และหลักปฏิบัติในพื้นที่ รวมทั้งการบริจาควัสดุ อุปกรณ์ จึง ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามเป้าหมายให้ครบถ้วนได้

5.2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความรู้ ทักษะ และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม โดยมีปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นตัวแปรที่ศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 อายุ

อายุกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า อายุที่ต่างกัน มีผลทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่อายุมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย

จากการทดสอบทางสถิติพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่อายุมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนต่าง ๆ รวมทั้งประชาชน มีการรณรงค์ และให้ความสำคัญแก่ปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้นกว่าในอดีต และอาจเป็นเพราะสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอายุน้อยมักมีความกระตือรือร้น และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ จึงทำให้สมาชิกที่มีอายุน้อยมีความรู้มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่อายุมาก เป็นไปตามที่ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2528: 99) กล่าวว่า ผู้ที่มีอายุแตกต่างกัน ย่อมมีความสามารถและประสบการณ์ต่างกัน ดังนั้นอายุ เป็นลักษณะส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดความรู้

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรินทร์ หลักแหลม (2534: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมของสมาชิกสภาเขต (สข.) ในกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมของสมาชิกสภาเขต (สข.) และสอดคล้องกับ

ขวัญ สงวนเสริมศรี (2529: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความตระหนักของคณะกรรมการหมู่บ้านในการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม : กรณีศึกษา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อความรู้ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ผลการศึกษาแตกต่างกับ สมเกียรติ ยุติธรรม (2541: 120) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำ : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดราชบุรี พบว่า ความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางน้ำของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ขึ้นกับอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และไม่สอดคล้องกับ จันทรา เกติมี (2542: 201) ศึกษาเรื่อง นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ กรณีศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง พบว่า อายุ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อายุกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมากมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ไม่แตกต่างจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมาก จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย มีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมาก

เหตุที่อายุไม่มีผลต่อทัศนคติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อาจเนื่องมาจาก ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่สามารถสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกเห็นความสำคัญของปัญหา และการแก้ไขปัญหามูลฝอยและน้ำเสียที่เพิ่มขึ้นจากปริมาณบ้านเรือนที่เพิ่มขึ้นและการเลี้ยงสุกรที่เพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไม่แตกต่างกัน

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอายุและทัศนคตินั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก อรรถไกรสิทธิ์ (2541: 134) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีแก๊สชีวภาพของฟาร์มเลี้ยงสุกรขนาดเล็ก และขนาดกลาง : กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า อายุไม่มีผลทำให้ทัศนคติต่อปัญหา และการแก้ไขปัญหาของมลพิษทางน้ำที่เกิดจากการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรแตกต่างกัน และ เนตรนภา พินิจพงศ์ (2534: 60) ศึกษาเรื่อง ทัศนคติของผู้ขับขี่ยานยนต์บรรทุกส่วนบุคคล

ต่อมลพิษทางอากาศในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้จับจี้รยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีอายุน้อย มีแนวโน้มว่ามีทัศนคติในเชิงลบต่อมลพิษทางอากาศมากกว่า ผู้จับจี้รยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีอายุมาก แต่จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า ผู้จับจี้รยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อมลพิษทางอากาศ ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัย ไม่สอดคล้องกับ จิราวรรณ พิเศษสกุลกิจ (2534: 76) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดการสภาพแวดล้อมบริเวณโบราณสถาน : ศึกษากรณี ป้อมมหากาฬ กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ที่มีอายุมาก มีความคิดเห็นต่อการจัดการสภาพแวดล้อมบริเวณป้อมมหากาฬดีกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

อายุกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมาก มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไม่แตกต่างจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมาก จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย แต่มีข้อสังเกตว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย มีแนวโน้มที่จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมาก

โคลเบิร์ก (Kohlberg, 1964: 405 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2524: 29) กล่าวว่า บุคคลจะใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นอาศัยการเรียนรู้ทางสังคม ที่จะให้ค่าความสำคัญแก่ลักษณะของสถานการณ์ โดยมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลของสังคม หรือสิ่งแวดล้อม นักทฤษฎีการเรียนรู้สามารถพิสูจน์ได้ว่า ความคิดและการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์นั้นสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์โดยไม่จำกัดอายุ กล่าวคือ ผู้ที่มีอายุน้อยและอายุมากจะมีการรับสิ่งใหม่ ตัดสินใจและมีความเห็นแตกต่างกัน ดังนั้นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุแตกต่างกันจึงมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไม่แตกต่างกัน

สอดคล้องกับเทียนชัย ให้ศิริกุล (2538: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของประชาชนท้องถิ่น ที่มีต่อการอนุรักษ์ และส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม กรณีศึกษา ปราสาทหินพนมรุ้ง และปราสาทถั่วสวนแดง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับบทบาทในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของประชาชนท้องถิ่น สอดคล้องกับ งามอาจ เทียมกลาง (2541: 46) ศึกษาเรื่อง บทบาทของศึกษาธิการอำเภอในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า บทบาทของศึกษาธิการอำเภอในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่ขึ้นอยู่กับอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่

ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร อิทธิเดชพงศ์ (2530: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งพบว่า อายุของผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงาน และทรงธรรม กาญจนพิบูลย์ (2541: 80) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไปมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาด้านการสร้างพฤติกรรมนิสัยของบุคลากรในสถานศึกษาและด้านการประชาสัมพันธ์สูงกว่าผู้บริหารที่มีอายุ 50 ปี และต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ดุษฎี นรสาส์น (2538: 86) ศึกษาเรื่อง บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของศูนย์กรมโรค และโรคเอดส์ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ และหัวหน้างาน พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับบทบาทที่ปฏิบัติจริงในด้านการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การเจ้าหน้าที่ การรายงานผลการปฏิบัติงาน การงบประมาณ และด้านบริการ เนื่องจากบุคคลที่มีอายุน้อย ย่อมมีประสบการณ์ มีความรู้ ความชำนาญในการวางแผนจัดองค์การมากกว่าบุคคลที่อายุน้อย

5.2.2 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษากับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีผลทำให้ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของประชากรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาสูงมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่ำ

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาสูง (มัธยมศึกษาขึ้นไป) จะมีความสนใจแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และสามารถนำมาพิจารณาความถูกต้องของความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียได้ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่ำ (ประถมศึกษา) จึงทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาสูงมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่ำ

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมศักดิ์ กุลสราวุธ (2534: 126) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เฉพาะกรณี : จังหวัดชัยนาท พบว่าระดับการศึกษาส่งผลต่อความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ โดยประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำมากกว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า และเพลงพินมั่นอยู่ (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพะเยา พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ไม่สอดคล้องกับวรรณิ วุฒิวงศ์สัมพันธ์ (2541: 63) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้น้ำประปาของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของการประปานครหลวง พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและการใช้น้ำประปาอย่างประหยัด ไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษากับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในทางบวกมากที่สุด สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาต่ำ

จรัล พรหมอยู่ (2526: 108) กล่าวว่า การศึกษา เป็นกิจกรรมที่ทำให้คนเกิดการพัฒนา เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ทัศนคติ การศึกษาเป็นการพัฒนาคนด้านกายภาพ อารมณ์ และสติปัญญา เพื่อให้มีอารมณ์มั่นคง มีความประพฤติดี มีความรู้ มีความเฉลียวฉลาด และมีวิจารณ์ญาณ (อ้างถึงใน อนงค์ ไตโพธิ์ไทย, 2540 : 176)

สุชา จันทน์เอม (2527: 152) กล่าวถึงการศึกษาว่า การศึกษาเป็นแนวทางหนึ่ง ที่บุคคลจะเปลี่ยนพฤติกรรมความรู้สึกรู้สึก ความคิดเห็นเพราะได้เรียนรู้บางสิ่งบางอย่างเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงความรู้ที่มีอยู่เดิม ความคิดเห็นหรือการกระทำบางอย่างจึงผิดไปจากเดิมหรือ อาจเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดเห็นในบางเรื่อง กล่าวคือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีความรู้เพิ่มขึ้น ทำให้มีความคิดแตกต่างไปจากผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทิวา บุญคำเนิน (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และกรรมการสุขาภิบาล ต่อปัญหาและอุปสรรคในการจัดการมูลฝอยในเขตจังหวัดนครปฐม พบว่า สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และกรรมการสุขาภิบาลที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีความคิดเห็นต่อปัญหา อุปสรรคในการจัดการมูลฝอยดีกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาค่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ เมธี จันทโรปกรณ์ (2541: 137) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชาวประมงพื้นบ้าน และชาวประมงอวนรุน ต่อสิทธิประมงชายฝั่ง : กรณีศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นเรื่องสิทธิประมงชายฝั่งที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 แต่สอดคล้องกับ เศรษฐพงษ์ ปุณณาการ (2541: 74) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีทักษะในการจัดการมูลฝอยชุมชนแตกต่างกัน โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา มีทักษะเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยชุมชนสูงกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และ กันทิมา อินทรบุตร (2538: 120) ศึกษาเรื่อง ทักษะคิดของประชาชน ที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในท้องถิ่น : ศึกษากรณีในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการศึกษา มีผลต่อทักษะคิดของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับสูง มีทักษะคิดในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในท้องถิ่นดีกว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า

ระดับการศึกษากับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับแตกต่างกัน มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาค่ำ

ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นคนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน รับรู้สภาพปัญหาของมูลฝอยและน้ำเสียเหมือนกัน แต่ไม่สามารถนำความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของตนมาจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสียได้ เนื่องจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีความเชี่ยวชาญในการนำความรู้ทางทฤษฎีมาปฏิบัติงานจริงได้ จึงทำให้

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีบทบาทในการจัดการปัญหา มูลฝอยและน้ำเสียไม่แตกต่างกัน

สอดคล้องกับ สรวณีย์ วิณะกุลปต์ (2533: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อบทบาทที่เป็นจริงของตำรวจตระเวนชายแดนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ งามอาจ เทียมกลาง (2541: 47) ศึกษาเรื่อง บทบาทของศึกษาธิการอำเภอในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า บทบาทของศึกษาธิการอำเภอในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไม่ได้มาจากระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ ณัฏฐา วุฒิกกรรมรักษา (2526: 115) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของ ตำบลทุ่งพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการสร้างงานในชนบทมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า และไม่สอดคล้องกับ อาคม จันมะโน (2535: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูง มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพสูงกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

5.2.3 รายได้ของครัวเรือน

รายได้ของครัวเรือนกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก (ตั้งแต่ 11,001 บาท/เดือน ขึ้นไป) เป็นกลุ่มที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด รองลงมาคือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง (5,500 - 11,000 บาท/เดือน) และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย (5,500 บาท/เดือน) ตามลำดับ และเมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่ารายได้ของครัวเรือนมีผลทำให้ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีรายได้ของครัวเรือนมากจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย

เหตุที่รายได้ของครัวเรือนมีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย อาจเนื่องมาจาก สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมากมีโอกาสมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียจากสื่อต่าง ๆ ได้มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา ตั้งอัน (2534: 102) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติของแม่บ้านในการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล : ศึกษากรณี ครัวเรือนริมคลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้มีผลต่อความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยแม่บ้านที่มีรายได้ปานกลาง มีความรู้ในการกำจัดขยะมูลฝอยมากกว่าแม่บ้านที่มีรายได้น้อย ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เพลงพิน มั่นอยู่ (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพะเยา ที่พบว่า รายได้ต่างกันไม่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพบุลย์ ชายเกตุ (2538: 144) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารกำจัดศัตรูพืชในสวนยาง : กรณีศึกษาจังหวัดพัทลุง พบว่า รายได้ต่างกันไม่ทำให้เกิดความแตกต่างของความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับสารกำจัดวัชพืช และราราพิษ ศุภชลาทิพย์ (2541: 81) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และการปฏิบัติของพยาบาลเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศของพยาบาลโรงพยาบาลของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันตามรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

รายได้ของครัวเรือนกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

การศึกษาพบว่า รายได้ของครัวเรือนไม่มีผลทำให้ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 จึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า รายได้ของครัวเรือนมีผลทำให้ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย

รายได้ของครัวเรือน ไม่สามารถทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากปัญหามูลฝอยและน้ำเสียเป็นเรื่องที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยอย่างรวดเร็ว สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกระดับ

รายได้จึงไม่เห็นความสำคัญ และไม่ป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไม่แตกต่างกัน

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมนึก อรรถไกรสิทธิ์ (2541: 140) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีแก๊สชีวภาพ ของฟาร์มเลี้ยงสุกรขนาดเล็ก และขนาดกลาง : กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม พบว่า รายได้ไม่มีผลทำให้ทัศนคติของเกษตรกรแตกต่างกัน สอดคล้องกับสุริพร ภัทรพรพันธ์ (2541: 127) ศึกษาเรื่อง ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา อุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในจังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกันตามรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ อนงค์ โตโพธิ์ไทย (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารเทศบาลในเขตปริมณฑลต่อการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ พบว่า รายได้ของผู้บริหารเทศบาลในเขตปริมณฑล ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของผู้บริหารเทศบาลในเขตปริมณฑล ต่อการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ และไม่สอดคล้องกับ ชลาพรรณ ลิขิตวคินกุล (2532: 126) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของมัคคุเทศก์อาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้สูง มีความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของมัคคุเทศก์อาชีพ มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

รายได้ของครัวเรือนกับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษาพบว่า รายได้ของครัวเรือนไม่มีผลทำให้บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า รายได้ของครัวเรือนมีผลทำให้บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย

รายได้ของครัวเรือนไม่สามารถทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจาก บางกิจกรรมของการมีบทบาท ไม่จำเป็นต้องใช้ทุนทรัพย์ และบางกิจกรรมผู้ที่มีรายได้น้อย จะมีบทบาทมากกว่า เช่น กิจกรรมการได้รับการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ที่มีรายได้สูงมักไม่ได้รับผลกระทบจากการที่ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง เนื่องจากสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่ง

พาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น น้ำในแม่น้ำเสีย คนที่มีรายได้น้ำจากแม่น้ำ จึงทำให้ผู้ที่มีรายได้น้ำต่ำกว่า มีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมากกว่าผู้ที่มีรายได้มาก

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฟาร์ริง มีอูร์ (2539: 97) ศึกษาเรื่อง บทบาทของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน:กรณีศึกษา ประชาชนในองค์กรชาวบ้านเพื่อการพัฒนาภาคอีสาน จังหวัดขอนแก่น พบว่ารายได้ต่างกัน มีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชนไม่ต่างกัน สอดคล้องกับ วิไลพร สมบูรณ์ชัย (2534:110) ศึกษาเรื่องมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดลำปาง พบว่า รายได้ของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และไม่สอดคล้องกับ อุดม เข้มชื่นพงศ์ (2537: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์แหล่งน้ำแม่น้ำท่าจีน เขตอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า รายได้ต่อปีของคณะกรรมการสภาตำบลมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งน้ำแม่น้ำท่าจีน

5.2.4 สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง

แม้ว่าสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จะไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย แต่มีข้อสังเกตประการหนึ่งคือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล มีแนวโน้มว่าจะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มากกว่า

กลุ่มที่มีสถานภาพโดยการเลือกตั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง มีบทบาทเป็นผู้นำในชุมชน ซึ่งโดยคุณลักษณะส่วนตัวของผู้มีส่วนใหญ่ จะมีความกระตือรือร้น แสวงหาความรู้ ดังนั้นผู้ที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง จึงจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ และเกิดการยอมรับ พร้อมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้ประชาชนด้วย จึงทำให้ผู้ที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มากกว่าผู้ที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง

สอดคล้องกับ สมเกียรติ ยุติธรรม (2541: 120) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ: ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดราชบุรี พบว่าสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางน้ำและการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ สอดคล้องกับ เสริมฐพงษ์ ปุณณาการ (2541: 95) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่าสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จรูญ ขุนทรง (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความตระหนักของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลองในจังหวัดนครปฐม พบว่า กลุ่มที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธานกรรมการบริหาร รองประธานกรรมการบริหาร เลขานุการกรรมการบริหาร มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลองมาก

สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การ

บริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล ซึ่งมีฐานะเป็นผู้นำชุมชน จำเป็นต้องพัฒนาความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทำให้ทราบถึงผลกระทบของมูลฝอยและน้ำเสีย จึงเกิดความตระหนักต่อผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอยและน้ำเสียส่งผลให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง มีทัศนคติที่ดีในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เพื่อหาแนวทางการป้องกัน และแก้ไขไม่ให้เกิดปัญหา มูลฝอยและน้ำเสียขึ้นในชุมชน

ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ผงจจิตต์ พัทธกัณท์ (2538: 91) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และความคิดเห็นของคณะกรรมการสภาตำบลเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางน้ำในแม่น้ำแม่กลอง : กรณีศึกษา จังหวัดราชบุรี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางน้ำในแม่น้ำแม่กลอง ไม่ขึ้น อยู่กับสถานภาพในสภาตำบล อย่างมีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และ ไม่สอดคล้องกับ เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ (2541: 97) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่า สถานภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยชุมชน และไม่สอดคล้องกับ ศันสนะ ดันติชาติ (2531: 122) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก : กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กรรมการสภาตำบล เป็นองค์กรท้องถิ่น ที่ต่างก็ได้รับเลือกตั้งจากประชาชน บุคคลที่ประชาชนเลือกเพื่อเป็นผู้นำท้องถิ่นของตนจึงมีสถานภาพในสภาตำบลใกล้เคียงกัน ทำให้ไม่เกิดความแตกต่างกันอย่างเด่นชัดในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางน้ำในแม่น้ำแม่กลอง และสอดคล้องกับ จรูญ ขุนทรง (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความตระหนักของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลองในจังหวัดนครปฐม พบว่า กลุ่มที่มีสถานภาพในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประธานกรรมการบริหาร รองประธานกรรมการบริหาร เลขานุการกรรมการบริหาร มีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลอง

สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง แต่เป็นที่สังเกตว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง แต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ทฤษฎีของ พาร์สันส์ (Parsons' s Role Theory) ที่กล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคม ทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตน (อ้างถึงใน สาริต อุยสกุล, 2532: 50) ดังนั้นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้งและโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล จะต้องนำความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ และสร้างบทบาทให้เกิดการยอมรับเพื่อทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธา และเชื่อถือมากขึ้นซึ่งจะมีผลต่อการได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในสมัยต่อไป จึงทำให้สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีผลต่อความแตกต่างในบทบาทการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษา ไม่สอดคล้องกับ เครช และคนอื่น ๆ (Krech, et al., 1962: 338) ที่กล่าวว่า บทบาทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานภาพ ไม่สอดคล้องกับ ชัยโรจน์ ธนสันติ (2535:98) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ : กรณีศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กรรมการสภาตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาตำบลโดยตำแหน่ง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มากกว่ากรรมการสภาตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาตำบลโดยการเลือกตั้ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ไม่สอดคล้องกับ ศันสนะ ตันติชาติ (2531: 66-68) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่พบว่า สถานภาพในสภาตำบลเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องระดับการมีส่วนร่วม กล่าวคือ กรรมการสภาตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาตำบลโดยตำแหน่ง มีส่วนร่วม

ในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กมากที่สุด นอกจากนี้ สถานภาพที่ดำรงตำแหน่ง ก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก

5.2.5 ประสพการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ประสพการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย กับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษาพบว่า ประสพการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ประสพการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ด้วยเหตุที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากเนื้อหาที่ได้รับจากการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ไม่สามารถเพิ่มพูนความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เพราะเป็นการอบรมโดยใช้การบรรยายความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ในเชิงทฤษฎีมากกว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการ จึงทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอาจไม่เข้าใจเรื่องที่อบรมเท่าที่ควร

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ สมนึก ธรรมไกรสิทธิ์ (2541: 143) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีแก๊สชีวภาพ ของฟาร์มเลี้ยงสุกรขนาดเล็ก และขนาดกลาง : กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม ที่พบว่า การฝึกอบรมไม่มีผลทำให้ความรู้ของเกษตรกรแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธราทิพย์ สุขชลาทิพย์ (2541: 82) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และการปฏิบัติของพยาบาลเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ:ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้ของพยาบาลต่อการจัดการมูลฝอยติดเชื้อ ไม่ขึ้นอยู่กับกรอบเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยติดเชื้อของพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของประทีน จันทรประภาพ (2532: 61,69) ศึกษาเรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับวัตถุเจือปนและสิ่งปนเปื้อนในอาหารของผู้ประกอบการอาหารในโรงเรียนมัธยม

ศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ประกอบอาหารในโรงเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมสุขาภิบาลอาหาร มีความรู้เกี่ยวกับวัตถุเจือปน และสิ่งเจือปนในอาหารมากกว่า ผู้ประกอบอาหารในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนันต์ สุขเจริญ (2540: 102) ศึกษาเรื่องความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากมลพิษทางอากาศของเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจจราจร พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรที่อบรมเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ มีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ มีความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศมากกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรที่ไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ

ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย กับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ไม่แตกต่างจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ทั้งนี้อาจเนื่องจาก เนื้อหาความรู้ที่ได้รับจากการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ยังไม่สามารถทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เกิดความตระหนัก และเห็นความสำคัญของการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จึงทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ไม่แตกต่างกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ เศรษฐพงษ์ ปุณณาการ (2541: 97) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า การอบรมความรู้เกี่ยวกับมูลฝอยไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และสอดคล้องกับ ปวีศร อินัยญะ (2541: 113) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความคิดเห็น และการประสานงานของหัวหน้าสถานีอนามัยในการดำเนินงานสาธารณสุขร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า การได้รับการ

อบรมไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานสาธารณสุขร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ไม่สอดคล้องกับ เนตรนภา พินิจพงศ์ (2534: 68) ศึกษาเรื่อง ทักษะคติของผู้ขับขีรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลต่อมลพิษทางอากาศในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้ขับขีรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่เคยได้รับข่าวสารจากการอบรม และจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ 1 ครั้ง มีทัศนคติในเชิงบวกต่อมลพิษทางอากาศ มากกว่าผู้ขับขีรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่ไม่เคยได้รับข่าวสาร จากการทดสอบทางสถิติพบว่า ผู้ขับขีรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีการรับรู้ข่าวสารจากการอบรมและจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีทัศนคติต่อมลพิษทางอากาศไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับ สมโภชน์ สุวรรณรัฐ (2523: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ทักษะคติของคณะกรรมการสภาตำบลที่มีต่อโครงการสุพรรณบุรี พบว่า กรรมการสภาตำบลที่ได้รับการฝึกอบรมมากกว่า จะมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการ มากกว่าผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมน้อย

ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย กับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย อาจเนื่องมาจากการได้รับการร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่ ให้ดำเนินการเก็บขน กำจัดมูลฝอยและบำบัดน้ำเสีย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องดำเนินการโดยนำความรู้ในการอบรมด้านทฤษฎี การแก้ไขปัญหามูลฝอยและน้ำเสียที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงในพื้นที่ชุมชน มาดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีบทบาทใน

การจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับการอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

บทบาทของบุคคลในสังคมย่อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติส่วนตัวของบุคคล บทบาทของบุคคลจึงย่อมแตกต่างกันไปตามลักษณะของ อุปนิสัย ความรู้ การอบรม รวมทั้งสภาพทางกายและจิตใจของบุคคลที่ดำเนินบทบาทนั้น (ไพบุลย์ ช่างเรียน, 2516: 30-31) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปรนันทน์ ผึ้งน้ำ (2539: 70) ศึกษาเรื่อง บทบาทที่ปฏิบัติงาน และความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติหน้าที่พยาบาลเรือนจำ กรมราชทัณฑ์ พบว่า การได้ฝึกอบรมด้านการดำเนินงานที่แตกต่างกัน มีบทบาทการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ที่ได้รับการอบรมการดำเนินงาน จะมีบทบาทมากกว่าผู้ที่ไม่เคยอบรมด้านการดำเนินงาน สอดคล้องกับ วิไลพร สมบูรณ์ชัย(2534:83)ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดลำปาง พบว่า ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนที่เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดิน น้ำ ป่าไม้ จำนวน 2 ครั้งขึ้นไปในรอบปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มากกว่าผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนที่ไม่เคยเข้ารับการอบรม และเข้ารับการอบรม 1 ครั้งต่อปี โดยความแตกต่างของการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีความแตกต่างกัน ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2.6 การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย กับความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

จากการศึกษาพบว่า การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไม่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นชนบทที่มีสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมคล้ายคลึงกัน มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารใกล้เคียงกัน โดยที่ข่าวสารที่ได้รับจากสื่อต่าง ๆ อาจไม่มีความชัดเจน จึงไม่สามารถนำมาเพิ่มพูนความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียจึงขึ้นอยู่กับความสนใจศึกษาค้นคว้าของแต่ละ

บุคคลเป็นสำคัญ ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียแตกต่างกัน มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ พัชวีรธรรม ประสานพันธ์ (2533: 114) ศึกษาเรื่อง ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของครูตำรวจตระเวนชายแดน ที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย พบว่า ครูตำรวจตระเวนชายแดนที่ได้รับความรู้ หรือข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยจากสื่อมวลชนที่แตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ไม่สอดคล้องกับ เรวดี จันทะยานี (2530: 146) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และความคิดเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในการนำพื้นที่ในการทำเหมืองแร่แล้วมาใช้ประโยชน์ : ศึกษากรณี อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ที่พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีระดับการรับข่าวสารทั่วไปมาก มักมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์พื้นที่เหมืองร้างมากกว่ากลุ่มที่มีระดับการรับข่าวสารทั่วไปน้อย ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับ สมเกียรติ ยุติธรรม (2541: 127) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการแก้ปัญหามลพิษทางน้ำ: ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดราชบุรี ที่พบว่า ความพร้อมด้านความรู้ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับการได้รับข่าวสารอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับข่าวสารจากสื่อหลายประเภท มีความรู้ในการแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำมากกว่าคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับข่าวสารจากสื่อเดียวประเภท และผลการศึกษา ไม่สอดคล้องกับ โยธิน บุญสิน (2539: 135) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดสารไอโอดีนในนักเรียนระดับประถมศึกษา:กรณีศึกษาอำเภอนาง จัหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีนต่างกัน มีผลทำให้ความรู้เกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มที่ได้รับข่าวสาร และคำแนะนำสูง จะมีความรู้เกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีนสูงที่สุด รองลงมาคือกลุ่มที่ได้รับข่าวสารปานกลาง และต่ำตามลำดับ และไม่สอดคล้องกับ คารณี อาภรณ์พัฒนา (2533: 100-101) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และความตระหนักของประชาชน ที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในท้องถิ่น : ศึกษากรณี องค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการรับข่าวสารในระดับสูงมีความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมการได้รับข่าวสารในระดับปานกลาง และกลุ่มที่มีพฤติกรรมการรับข่าวสารในระดับต่ำ

การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย กับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

จากการศึกษาพบว่า การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ไม่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ดีกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับนั้นมีปริมาณน้อย ได้รับข่าวสารไม่ต่อเนื่อง และไม่มีรายละเอียดในข่าวสารนั้นมากนัก และจากทฤษฎีเกี่ยวกับความสอดคล้องในการรับรู้ (Cognitive Consistency Theory) ได้เน้นว่าบุคคลทั้งหลายจะพยายามไต่หาความผสมผสานลงรอยกันระหว่างความคิดและพฤติกรรม ถ้าข่าวสารหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับมานั้น มีความสอดคล้องกับทัศนคติเดิมของตน บุคคลจะเกิดการยอมรับข่าวสารนั้น แต่ถ้าข้อมูลใหม่ขัดแย้งกับความรู้เดิมของตน บุคคลนั้นจะเกิดความไม่สบายใจ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (พิสมัย วิบูลสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ, 2528: 89) ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียต่างกัน มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ อนงค์ โตโพธิ์ไทย (2540: 178) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารเทศบาลในเขตปริมณฑลต่อการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ พบว่า การได้รับข่าวสาร มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความคิดเห็นต่อการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากการได้รับข้อมูลข่าวสาร เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อย และสอดคล้องกับ กันทิมา อินทรบุตร (2538: 120) ศึกษาเรื่อง ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่น : ศึกษากรณีในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยทางสังคมในด้านการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ไม่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ผลการศึกษามิสอดคล้องกับสุพจน์ เพชรกรรพุม (2532: 82) ศึกษาเรื่อง ความรู้ และทัศนคติของปลัดอำเภอที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน มีความรู้และทัศนคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบทแตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนต่ำกว่า จะมีทัศนคติที่ส่งเสริมให้มีการแก้ไขปัญหามากกว่ากลุ่มที่ได้คะแนนสูงกว่า ผลการศึกษา ไม่สอดคล้องกับ สมานมิตร พัฒนา (2541: 98) ศึกษาเรื่อง บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

บ้านต่อการเป็นผู้นำในการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนในจังหวัดนครปฐม ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร โดยอาสาสมัครที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการแยกประเภทขยะมูลฝอยชุมชนมากกว่า มีทัศนคติเกี่ยวกับการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนดีกว่า อาสาสมัครที่ได้รับข่าวสารน้อย ผลการศึกษา ไม่สอดคล้องกับ อมราวดี เหมาคม (2528: 61) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของราษฎรรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับข่าวสารมาก จะมีความคิดเห็นที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ได้รับข่าวสารน้อย และไม่สอดคล้องกับ ปวีศรี อินัยบุญ (2541: 113) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความคิดเห็น และการประสานงานของหัวหน้าสถานีอนามัยในการดำเนินงานสาธารณสุขร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า การได้รับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานสาธารณสุขร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยหัวหน้าสถานีอนามัยที่ได้รับข่าวสารมาก มีความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากกว่าหัวหน้าสถานีอนามัยที่ได้รับข่าวสารระดับปานกลาง และได้รับข่าวสารระดับต่ำ

การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย กับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

จากการศึกษาพบว่า การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีผลทำให้บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย

ทั้งนี้เนื่องมาจาก การสื่อสารเป็นศูนย์กลางสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้ ทำให้มีประสบการณ์ต่าง ๆ มากขึ้น (สุจิต บุญบงการ และคนอื่น ๆ, 2521: 114) ข่าวสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจของมนุษย์ หรืออาจกล่าวได้ว่า การติดต่อสื่อสารมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของบุคคล เพราะเมื่อมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกิดขึ้น ข้อมูลนั้นจะถูกเก็บสะสมไว้และจะส่ง

ผลต่อเจตคติ อารมณ์ และพฤติกรรมในอนาคต (กฤษณา ศักดิ์ศรี, 2530: 115-116) ดังนั้นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก จึงมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย

ผลการศึกษาสอดคล้องกับ ฟาร์ริง มีอูร์ (2539: 99) ศึกษาเรื่อง บทบาทของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน:กรณีศึกษา ประชาชนในองค์การประชาชนเพื่อการพัฒนาภาคอีสาน จังหวัดขอนแก่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ข่าวสารมาก มีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ข่าวสารปานกลาง และน้อย ตามลำดับ และผลการศึกษาสอดคล้องกับ ชัยโรจน์ ธนสันติ (2535:98) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กรรมการสภาตำบลที่ได้รับข่าวสารมากกว่ามีส่วนร่วมมากกว่ากรรมการสภาตำบลที่ได้รับข่าวสารน้อยกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับ ศรีวิชัย วิริยะกุล (2533: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า การรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทที่เป็นจริงในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของตำรวจตระเวนชายแดน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่สอดคล้องกับ งามอาจ เทียมกลาง (2541: 47) ศึกษาเรื่อง บทบาทของศึกษาธิการอำเภอในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า ศึกษาธิการอำเภอที่รับฟังข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมต่างกัน จะมีบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่ต่างกัน

5.2.7 ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียกับทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากจะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่ดี ซึ่งเมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่า ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในทางบวก

ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบัน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีระดับการศึกษาสูงขึ้นทำให้มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากขึ้น และมีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการแก้ไข ปัญหา จึงทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดี

อัลพอร์ท (Allport, 1967: 186-188) ให้ความเห็นว่า บทบาทที่ต่างกันได้รับอิทธิพลจากบุคลิกภาพที่ประกอบด้วย ความสามารถ ทัศนคติ และความรู้ เป็นต้น สอดคล้องกับ โยชิน นูญสิน (2539: 135) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดสารไอโอดีนในนักเรียนระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษา อำเภอฉวาง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความรู้ต่างกัน มีผลทำให้ทัศนคติเกี่ยวกับโรคขาดสารอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่านักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีนในระดับสูง มีทัศนคติเกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีนดีกว่านักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีนในระดับปานกลาง และในระดับต่ำ สอดคล้องกับ เมธี จันทโรปกรณ์ (2541: 140) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นเรื่องสิทธิประมงชายฝั่งที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 คือ ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และความรู้เกี่ยวกับหลักการของสิทธิประมงชายฝั่ง โดยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และความรู้เกี่ยวกับหลักการของสิทธิประมงชายฝั่ง มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิประมงชายฝั่ง สอดคล้องกับ สมานมิตร พัฒนา (2541: 90) ศึกษาเรื่อง บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อการเป็นผู้นำในการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนในจังหวัดนครปฐม พบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้ทัศนคติต่อการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการแยกประเภทมูลฝอยชุมชน โดยอาสาสมัครที่มีความรู้มาก และปานกลาง มีทัศนคติดีกว่าอาสาสมัครที่มีความรู้น้อย และสอดคล้องกับ ชลาพรรณ ลิขิตวาทินกุล (2532: 8) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของมัคคุเทศก์อาชีพ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย กับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไม่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในทางบวก

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่สามารถนำความรู้มาปฏิบัติได้จริงในบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เนื่องจากความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย นั้นอาจเน้นหลักวิชาการ ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพพื้นที่ชุมชนที่แตกต่างกันได้ และเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญจึงส่งผลให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย แตกต่างกัน มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ เศรษฐพงษ์ ปุณณาการ (2541: 99) ศึกษาเรื่อง ความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี พบว่า ความรู้ในการจัดการมูลฝอยชุมชน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สอดคล้องกับ สมานมิตร พัฒนา (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อการเป็นผู้นำในการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนในจังหวัดนครปฐม ที่พบว่าความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการแยกประเภทมูลฝอยชุมชน ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับ สรวณีย์ วิณะคุปต์ (2533: 99) ศึกษาเรื่อง บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทที่เป็นจริงในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของตำรวจตระเวนชายแดนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตำรวจตระเวนชายแดนที่มีความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มาก จะมีบทบาทในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มาก และไม่สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ วรณี วุฒิวงศ์สัมพันธ์ (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้น้ำประปาของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของการประปา นครหลวง พบว่า ความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้น้ำประปาของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของการประปานครหลวง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก และไม่สอดคล้องกับ สมชาย คนตรี (2541: 89) ศึกษาเรื่อง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของผู้ประกอบการในจังหวัดปทุมธานีเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแม่น้ำเจ้าพระยา ที่พบว่า ความรู้และการปฏิบัติในการรักษาคุณภาพแม่น้ำเจ้าพระยา มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก

2.5.8 ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย กับบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดี จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก และจากการทดสอบทางสถิติ

พบว่า ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในทางบวก

ทั้งนี้เนื่องจาก ทักษะที่ดีต่อปัญหาในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และการแก้ไขปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย จะเป็นปัจจัยกระตุ้นให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสนใจผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และแสวงหาเทคนิควิธีการจัดการปัญหาในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ที่ปฏิบัติได้จริงในพื้นที่มาใช้ จึงส่งผลให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในทางบวก มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในทางลบ

ซึ่งสอดคล้องกับประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 75) ที่กล่าวว่า ทักษะที่ดีรวมกับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่กระตุ้นให้ปฏิบัติแล้ว บุคคลจะมีแนวโน้มที่จะกระทำ หรือปฏิบัติมากกว่าบุคคลที่มีทักษะไม่ดี และสอดคล้องกับ อรุณ รักธรรม (2526: 18) ที่กล่าวว่า บทบาทจริงของบุคคลจะถูกควบคุมด้วยอารมณ์ ทักษะ และพฤติกรรมส่วนตัว ต่างกับผลการศึกษาของ ปวีศร อินัยญะ (2541: 121) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความคิดเห็น และการประสานงานของหัวหน้าสถานีอนามัยในการดำเนินงานสาธารณสุขร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ความคิดเห็น ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการประสานงานของหัวหน้าสถานีอนามัย ในการดำเนินงานสาธารณสุขร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และสอดคล้องกับ สมานมิตร พัฒนา (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อการเป็นผู้นำในการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนในจังหวัดนครปฐม พบว่า ทักษะเกี่ยวกับการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเกี่ยวกับการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนในทางบวก สอดคล้องกับที่ นิภา มนูญปัจ (2531: 82) กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ ทักษะ เป็นตัวกลางให้เกิดการปฏิบัติ

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยตนเอง จำนวน 235 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคล แบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย แบบวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย แบบวัดบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และแบบสอบถามปัญหา และแนวทางการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ประกอบการสัมภาษณ์ นายอำเภอ 1 ราย ปลัดอำเภอ 8 ราย และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล 12 ราย และการสนทนากลุ่มองค์กรท้องถิ่น 1 กลุ่ม คือกลุ่มสตรีในองค์การบริหารส่วนตำบลที่สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด สำหรับแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย แบบวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และแบบวัดบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียได้ผ่านการตรวจสอบความครอบคลุมและความสมบูรณ์ของเนื้อหาการทดสอบค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น จากนั้น จึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows (Statistical Package for Social Science) เพื่อนำเสนอข้อมูล โดยใช้อัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และวิเคราะห์ความผันแปรร่วมและการวิเคราะห์จำแนกหมู่เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พร้อมทั้งเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระในกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระ ที่มีผลต่อตัวแปรตาม

6.1 สรุปผลการวิจัย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี (ร้อยละ 38.3) มีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 55.3) มีรายได้ของครัวเรือน 5,500-11,000 บาท/เดือนมากที่สุด (ร้อยละ 37.0) มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้งมากที่สุด (ร้อยละ 64.3) และส่วนใหญ่ไม่ได้รับการอบรมความรู้ในการจัดการมูลฝอย

และน้ำเสีย (ร้อยละ 63.4) โดยที่ส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย (ร้อยละ 81.7)

6.1.1 ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษา พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยในระดับน้อย (ร้อยละ 56.2) และส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดการน้ำเสียในระดับปานกลาง (ร้อยละ 48.5) เมื่อรวมคะแนนแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับน้อย (ร้อยละ 53.2)

6.1.2 ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ผลการศึกษา พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีทักษะในการจัดการมูลฝอยอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 61.3) และส่วนใหญ่มีทักษะในการจัดการน้ำเสียในระดับดีเช่นกัน (ร้อยละ 65.5) เมื่อรวมคะแนนแบบวัดทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับดี (ร้อยละ 66.6)

6.1.3 บทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีบทบาทในการจัดการมูลฝอยในระดับน้อย (ร้อยละ 50.6) และมีบทบาทในการจัดการน้ำเสียส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยเช่นกัน (ร้อยละ 51.5) เมื่อพิจารณาบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ยังคงมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในระดับน้อย (ร้อยละ 51.4)

6.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

6.2.1 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอย

การศึกษา พบว่าการรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย รายได้ของครัวเรือน และอายุเท่านั้น ที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยน้อย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย และนอกจากนี้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมาก

ส่วนระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสีย

การศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน และอายุเท่านั้น ที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสียมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก จะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสียมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย และนอกจากนี้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อยจะมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย มากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมาก

ส่วนสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการน้ำเสียที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้ความรู้ในการจัดการน้ำเสียแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

การศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน และอายุเท่านั้น ที่มีผลต่อความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อย และนอกจากนี้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย จะมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมาก (ดังตารางที่ 6.1)

ในขณะที่สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.3 ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

6.3.1 ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอย

การศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน และความรู้ในการจัดการมูลฝอยเท่านั้น ที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยดีกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนปานกลาง มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยดีกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้ของครัวเรือนมาก และน้อย โดยที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยมาก จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยดีกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยน้อย

ในขณะที่ สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย และอายุ ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย

การศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และความรู้ในการจัดการน้ำเสียนั้น ที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีทัศนคติในการจัดการน้ำเสียดีกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง มีทัศนคติในการจัดการน้ำเสียดีกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือกตั้ง และนอกจากนี้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการน้ำเสียมาก จะมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสียดีกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการน้ำเสียน้อย

ในขณะที่ การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย รายได้ของครัวเรือน และอายุ ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีทัศนคติในการจัดการน้ำเสียแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.3.3 ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

การศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียนั้น ที่มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยการเลือก

ตั้ง นอกจากนี้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก จะมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดีกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย

ในขณะที่ การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย รายได้ของครัวเรือน ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และอายุ ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ดังตารางที่ 6.1)

6.4 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

6.4.1 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอย

การศึกษาพบว่า ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยเท่านั้น ที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยมากกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่มีประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอย และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยดี จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่ไม่ดี

ในขณะที่ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอย รายได้ของครัวเรือน อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอยที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ดังตารางที่ 6.1)

6.4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสีย

การศึกษาพบว่า การรับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการน้ำเสียเท่านั้น ที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียน้อย จะมีบทบาทในการจัดการน้ำเสียมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการน้ำเสียมาก และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทัศนคติในการจัดการน้ำเสียดี จะมีบทบาทในการจัดการน้ำเสียมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทัศนคติในการจัดการน้ำเสียที่ไม่ดี

ในขณะที่ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการน้ำเสีย รายได้ของครัวเรือน อายุ และความรู้ในการจัดการน้ำเสียที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการน้ำเสียแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ดังตารางที่ 6.1)

6.4.3 ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

การศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียเท่านั้น ที่มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก จะมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่รับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดี จะมีบทบาทในการจัดการน้ำเสียมากกว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่ไม่ดี

ในขณะที่ ระดับการศึกษา สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล รายได้ของครัวเรือน อายุ และความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ดังตารางที่ 6.1)

ตารางที่ 6.1 สรุปปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทักษะ และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ตัวแปร	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์ความผันแปรร่วม		
	ความรู้	ทักษะ	บทบาท
Main Effect	0.000**	0.000**	0.000**
ระดับการศึกษา	0.015*	0.000**	0.496
สถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	0.165	0.040*	0.380
ประสบการณ์การฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	0.391	0.170	0.000**
การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	0.592	0.428	0.042*
รายได้ของครัวเรือน	0.001**	0.062	0.263
Covariate			
อายุ	0.000**	0.193	0.305
ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย		0.000**	0.175
ทักษะในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย			0.000**
** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01		* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05	

6.5 ปัญหาในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อปัญหาที่ปรากฏส่วนใหญ่ จะมีความคล้ายคลึงกัน ได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณในการจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียทำให้ขาดผู้มีความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องวิธี ขาดงบประมาณในการซื้อที่ดินสำหรับกำจัดมูลฝอย และที่ดินสำหรับการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ขาดงบประมาณในการซื้อถังจัดเก็บมูลฝอย และรถเก็บขนมูลฝอย นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการขาดการประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่มีหน้าที่ให้ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เทคนิคการวางแผนการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ได้แก่ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม และกรมการปกครอง

6.6 แนวทางการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกล่าวว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมการปกครอง ควรร่วมมือกับกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม จัดอบรมให้ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยเฉพาะควรเน้นการให้ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย เนื่องจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ในการจัดการน้ำเสีย น้อยกว่าความรู้ในการจัดการมูลฝอย และสภาพพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเองมีปัญหาน้ำเสียมากเป็นอันดับหนึ่ง

นอกจากนี้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกล่าวว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบล ควรหาทางเพิ่มรายได้ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อนำรายได้มาพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย

6.7 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลใหม่ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ประชาชนที่ได้รับการเลือกตั้งจากแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน หากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องลาออกจากตำแหน่ง จึง

อาจมีผลให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล บางส่วน ไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แต่บุคคลเหล่านั้นเป็นกลุ่มที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียดี และมีบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ส่งสมประสงค์การบริหารงานท้องถิ่นมานาน จึงควรที่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับบุคคลดังกล่าว โดยเชิญเป็นที่ปรึกษาแก่องค์การบริหารส่วนตำบล และให้องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล เป็นผู้นำชุมชนในการแก้ปัญหาเฉพาะด้าน เช่น ด้านการรวบรวมประชาชนมารณรงค์เก็บมูลฝอยตามทางเท้า หรือเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย พร้อมทั้งให้คำแนะนำวิธีการจัดการน้ำเสียที่ถูกต้องแก่องค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชน

2. จากการวิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีผลต่อบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน ควรเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบของมูลฝอยและน้ำเสีย และให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นความสำคัญต่อการแก้ปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย และประชาสัมพันธ์ให้เห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียให้มากขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรับรู้ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด ได้แก่ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุพื้นเมืองและบุคคลในครอบครัว โดยหน่วยงานภาครัฐ ควรเพิ่มการเผยแพร่ข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านสื่อเอกสารทางราชการให้มากขึ้น เนื่องจากการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับข่าวสารในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียจากสื่อทางราชการน้อยกว่าสื่ออื่น ๆ

นอกจากนี้ ในปัจจุบันสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้วิธีการเผยแพร่ข้อมูลในชุมชน ผ่านหอกระจายข่าวมากกว่าวิธีการใช้แผ่นป้าย และใบปลิว ดังนั้น การประชาสัมพันธ์ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนรับทราบสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำในรูปแบบของเทปบันทึกเสียง ให้เจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบล หรือให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอ่านข้อความประชาสัมพันธ์การจัดการมูลฝอยและน้ำเสียที่ถูกต้องผ่านหอกระจายข่าว เพื่อให้ประชาชน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำไปปฏิบัติกรแก้ปัญหามูลฝอยและน้ำเสียได้ต่อไป

3. จากการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการฝึกอบรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย มีผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ดังนั้นกระทรวงมหาดไทยควรขอความร่วมมือจาก

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ในการจัดฝึกอบรมความรู้ในการจัดการมูลฝอย ให้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยควรจัดอบรมความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียทั้งในด้านทฤษฎี และอบรมในเชิงปฏิบัติการ (workshop) ในการฝึกอบรมภาคทฤษฎี ควรเน้นการบรรยายความรู้ที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย ได้แก่ ความรู้ในหัวข้อ สาเหตุของการเพิ่มปริมาณมูลฝอย วิธีการจัดการมูลฝอย ลักษณะของน้ำเสียที่มีอันตรายต่อร่างกายมนุษย์ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดน้ำเสีย และวิธีการบำบัดน้ำเสีย เนื่องจากการศึกษาพบว่า สมาชิกมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวน้อย ส่วนการฝึกอบรมให้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ดีในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียนั้น ควรเน้นให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นความสำคัญของผลกระทบที่เกิดจากการทิ้งมูลฝอยอย่างไม่ถูกสุขลักษณะ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นผลกระทบของน้ำเสียจากบ้านเรือนและฟาร์มสุกร และให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความสำคัญในการจัดการปัญหาน้ำเสีย สำหรับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการโดยฝึกให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในชุมชนด้วยการฝึกปฏิบัติจริง เช่น ฝึกให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแยกมูลฝอยในหมู่บ้าน เป็นต้น

ทั้งนี้ เพื่อให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียเท่าเทียมกัน และควรเพิ่มการให้ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุมาก และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า เป็นกลุ่มที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียน้อย

4. องค์การบริหารส่วนตำบลควรกำหนดข้อบังคับในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ไม่มีการกำหนดกรอบในการแก้ปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรขอความร่วมมือจากกรมการปกครอง เพื่อให้คำปรึกษาเรื่องเทคนิคในการร่างข้อบังคับตำบล เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลมีข้อบังคับตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย จะมีมาตรการจับ และปรับอย่างจริงจังกับประชาชนที่ละเมิดข้อบังคับ เช่น ให้มีเจ้าพนักงานตรวจจับและปรับผู้ทิ้งมูลฝอยและปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำ แต่เนื่องจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นคนในพื้นที่เดียวกับประชาชน จึงมีความรู้จักและคุ้นเคยกัน การจับและปรับจึงไม่สามารถกระทำตามข้อบังคับได้ ดังนั้นเพื่อให้ข้อบังคับสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดผลในทางปฏิบัติ จึงควรแต่งตั้งประชาชนให้เป็นอาสาสมัครในการสอดส่องดูแล และจับปรับผู้กระทำความผิดในข้อบังคับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และอาสาสมัครจะได้รับคำตอบแทนจากคำปรับของผู้ทิ้งมูลฝอย และปล่อยน้ำเสียลงแหล่งน้ำธรรมชาติ ทั้งนี้

เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการประนีประนอมสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องที่รู้จักกับเจ้าพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้หมดไป

5. จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทไม่มากนักในการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายนอกชุมชนจึงควรสร้างเครือข่ายจากประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งองค์กรรัฐ และเอกชน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ในรูปแบบของการศึกษาดูงานในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และนำสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ที่มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียจากนอกชุมชน มาบรรยายให้ความรู้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีบทบาทในการทำกิจกรรมในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายนอกชุมชนน้อย

6. ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอายุน้อย มีความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมาก ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย และบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมากขึ้นได้ ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้มีการจัดกลุ่มเยาวชนในชุมชน จัดกิจกรรมเรื่องการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย เช่น ให้กลุ่มเยาวชนรณรงค์เก็บมูลฝอยในชุมชน ด้วยเหตุที่เยาวชน เป็นบุตรหลานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และเป็นผู้ที่สามารถนำความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียไปสู่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งรวมถึงสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วย จึงเป็นการแก้ปัญหาในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียทางอ้อมได้อีกวิธีหนึ่ง

6.8 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. เนื่องจากปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นข้าราชการประจำขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่เป็นเลขานุการขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงทราบผลการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมากและมีระยะเวลาการปฏิบัติงานนานกว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้รับเลือกตั้งและมีระยะเวลาดำรงตำแหน่งเพียง 4 ปีเท่านั้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดให้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งเท่านั้น และยกเลิกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสถานภาพการเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตำแหน่ง ดังนั้นจึงควรศึกษาความคิดเห็นของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ว่าจะมีผลกระทบต่อการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่ อย่างไร

2. ควรศึกษาการยอมรับของประชาชนต่อการจัดการปัญหามลพิษและน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจะได้ทราบถึงผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของประชาชนในการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษและน้ำเสีย เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมบทบาทในการจัดการมลพิษและน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนต่อไป

3. การปฏิบัติงานจัดการมลพิษและน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงฝ่ายเดียว ไม่อาจประสบผลสำเร็จได้ ต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบาย ข้อบังคับ และการรณรงค์แก้ไขปัญหามลพิษและน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบของกลุ่มประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม ภาษาไทย

- กชกร อนุชา. (2540). การศึกษาสำรวจความรู้ ด้านวัสดุศาสตร์ และทัศนคติที่มีต่อการจำแนกประเภทขยะก่อนทิ้ง : กรณีศึกษา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บำรุงสาส์น.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2537). แนวทางควบคุมปัญหาน้ำเสียสำหรับองค์การบริหารท้องถิ่น. (คู่มือเล่มที่ 3). กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- _____. (2540). นโยบายและแผนจัดการมลพิษ. กรุงเทพมหานคร : (ม.ป.ท.).
- กรมการปกครอง กองการสอบสวนและนิติการ. (2541). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร : อาสารักษาดินแดน.
- กรมการปกครอง กองราชการส่วนตำบล. (2540 ก). ความรู้เกี่ยวกับสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- _____. (2540 ข). คู่มือการฝึกอบรมประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี 2540. กรุงเทพมหานคร: ส่วนท้องถิ่น.
- _____. (2540 ค). ทำเนียบข้อมูลสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี 2540. กรุงเทพมหานคร: ส่วนท้องถิ่น.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2535). พระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535. กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ท.)
- กรมอนามัย กองอนามัยสิ่งแวดล้อม. (2535). คุณภาพแหล่งน้ำในประเทศไทย ปี 2535. กรุงเทพมหานคร: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กันทิมา อินทรบุตร. (2538). ทัศนคติของประชาชน ที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ในท้องถิ่น : ศึกษากรณีในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ขจรชัย วัฒนาประยูร. (2541). ระเบียบงานสารบรรณขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.

ขวัญ สวงนเสริมศรี. (2529). ความตระหนักของคณะกรรมการหมู่บ้านในการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม : กรณีศึกษา อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

คณะกรรมการการปกครองวุฒิสภา. (2540). รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง ปัญหาการดำเนินการจัดตั้ง และประสิทธิภาพของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล(ม.ป.ท.).

จรัส พรหมอยู่. (2526). ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

จันทรา เกติมี. (2542). นโยบายของพรรคการเมืองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประชาชนพึงพอใจ กรณีศึกษา ครู โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

จรรยา ขุนทรง. (2539). ความตระหนักของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลองในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

จินตนา เลิศทวีสินธุ์. (2527). ความรู้ ความตระหนัก และการปฏิบัติของตำรวจจราจรเพื่อป้องกันอันตรายจากมลพิษทางอากาศ และเสียงในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

จิราวรรณ พิเศษสกลกิจ. (2534). ความคิดเห็นต่อการจัดการสภาพแวดล้อมบริเวณโบราณสถาน : ศึกษากรณี ป้อมมหากาฬ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

จุฑาภรณ์ สกุกศักดิ์. (2536). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้น้ำอย่างประหยัดในครัวเรือนของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

จำเนียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ .(2516). จิตวิทยาการรับรู้ และเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- นอาน วุฒิกรรรมรักษา. (2526). ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่น ของตำบลกึ่งพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชลธิชา ตั้งอั้น. (2534). ความรู้ ความเชื่อ และการปฏิบัติของแม่บ้านในการกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล: ศึกษากรณี ครัวเรือนริมคลองแสนแสบ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชม ภูมิภาค. (2532). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชลภาพรณ ลิขิตวคินกุล. (2532). ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของมคฤเทศก์อาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยโรจน์ ธนสันติ. (2535). ศึกษาการมีส่วนร่วมของกรรมการสภาตำบล ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ : กรณีศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรงค์ ณ. เชียงใหม่. (2530). สุขภาพสิ่งแวดล้อมชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวัน. (2524). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ดารณี อารณพัฒนา. (2533). ความรู้ และความตระหนักของประชาชนที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในท้องถิ่น : ศึกษากรณี องค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คุณฐิ นรศาสด. (2538). บทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่คาดหวังของศูนย์กัมโรค และโรคเอดส์เขต ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ และหัวหน้างาน. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(สาธารณสุขศาสตร).สาขการบริหารสาธารณสุขบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- เต็มดวง รัตนทัศนีย กัญญารัตน์ ปันทอง บุญธรรม กิจปริดาภิรุตร์ และ ธงชัย พรรณสวัสดิ์. (2533). รายงานผลการวิจัย ทศนคติของประชาชนกรุงเทพมหานครในการใช้คลองเป็นที่บำบัดน้ำเสีย. นครปฐม: (ม.ป.ท.).
- ฉวิล ธาราโกชน. (2532). จิตวิทยาสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ทรงธรรม กาญจพิบูลย์. (2541). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาในการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม
ศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ทวีศักดิ์ ญาณประทีป, ประธานคณะผู้จัดทำ. (2531). พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.
2530. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

เทียนชัย ให้ศิริกุล. (2538). บทบาทของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์และส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ภูมิศึกษา : ปราสาทหินพนมรุ้งและปราสาทกู่สวนแตง จังหวัดบุรีรัมย์. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ทิวา บุญคำเนิน. (2539). ความคิดเห็นของสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และกรรมการ
สภายุบาลต่อปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอยในเขต จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ธาราทิพย์ ศุภชลาทิพย์. (2541). ความรู้และการปฏิบัติของพยาบาลเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ :
ศึกษาเฉพาะ โรงพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

นฤตพงษ์ ไชยวงศ์. (2540). ความพร้อมในการจัดการปฏิกูลชุมชนศึกษากรณีคณะกรรมการหมู่บ้าน
อำเภอปัว จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสัง
แวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

นิภา มนูญิจ. (2531). การวิจัยทางสุขศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.

เนตรนภา พิณีพงศ์. (2534). ทัศนคติของผู้ขับขี่ยานยนต์บรรทุกส่วนบุคคลต่อมลพิษทางอากาศใน
จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสัง
แวดล้อมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

บริษัทโปรเอ็นคอนซัลแทนส์ จำกัด และบริษัทพัฒนากรู๊ป จำกัด. (2539). โครงการจัดทำแผน
ปฏิบัติการและจัดลำดับความสำคัญการลงทุนเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
จังหวัดนครปฐม (รายงาน การศึกษาฉบับสมบูรณ์). (ม.ป.ท.).

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2535). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย.
กรุงเทพมหานคร : ศรีอนันต์.

_____. (2537). เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร.(ม.ป.ท.).

- ปวริศร อินัญญะ. (2541). ความรู้ ความคิดเห็น และการประสานงานของหัวหน้าสถานีนามัยใน การดำเนินงานสาธารณสุขร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล. ปรินญาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย, สาขาบริหารกฎหมายการแพทย์ และสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรนันท ฝั่งคำ. (2539). บทบาทที่ปฏิบัติงาน และความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติหน้าที่พยาบาล เรือนจำ กรมราชทัณฑ์. วิทยานิพนธ์ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัย (สาธารณสุขศาสตร์), สาขาสังบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประกาศกรมการปกครอง. เรื่อง แจ่งข้อมูลทางการปกครอง. 19 เมษายน พ.ศ. 2542.
- ประทีน จันทรประภาพ. (2532). ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับวัตถุเจือปนและสิ่งปนเปื้อน ในอาหารของผู้ประกอบการอาหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัย, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). ทัศนคติ:การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเสริฐ แยมกลิ่นฟุ้ง. (2535). สังคมและวัฒนธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีดา แยมเจริญวงศ์. (2531). การจัดการขยะมูลฝอย. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เปี่ยมศักดิ์ เมตะเสวด. (2525). แหล่งน้ำกับปัญหามลภาวะ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผจงจิตต์ พัทธกัณการ. (2538). ความรู้ และความคิดเห็นของคณะกรรมการสภาตำบล เกี่ยวกับ ปัญหามลพิษทางน้ำในแม่น้ำแม่กลอง : กรณีศึกษา จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปรินญา วิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัย, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ผะอบ นะมาตร. (2526). สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: แผนกบริการกลาง สำนักงาน อธิการบดีพระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- พัชรวิรรณ ประสานพันธ์. (2533). ความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของครูตำรวจตระเวนชายแดนที่ มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัย, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

พันพร โชติพฤษ์ชุกุล. (2539). ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้น้ำอย่างประหยัดภายในครัวเรือนของแม่บ้านในเขตเทศบาลเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

พัทธา สายหู. (2516). ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม. พระนคร : เคล็ดไทย.

พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ และคนอื่น ๆ. (2528). จิตวิทยาสังคมร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร: สยามศึกษา.

พิชิต สกุลพราหมณ์. (2531). การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: บารมี การพิมพ์.

เพลงพิน มั่นอยู่. (2540). ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ไพบุลย์ ชายเกตุ. (2538). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารกำจัดศัตรูพืชในสวนยาง : กรณีศึกษาจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ไพบุลย์ ช่างเรียน. (2516). สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: แพรวพัทธยา.

ฟ้ารุ่ง มีอุดร. (2539). บทบาทของประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชุมชน : กรณีศึกษา ประชาชนในองค์กรชาวบ้านเพื่อการพัฒนาภาคอีสาน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาณุ บุรณศิริ. (2537). ความรู้และความตระหนักของสมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัด ที่มีต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมโบราณสถาน ศึกษาเฉพาะกรณีพระนารายณ์ราชนิเวศน์ จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภิญโญ สาธร. (2517). หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

ภัทรา นิคมานนท์. (2538). การประเมินผลการเรียน. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิการพิมพ์.

เมธี จันทโรปกรณ. (2541). ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของชาวประมงพื้นบ้าน และชาวประมงอวนรุน ต่อสิทธิประมงชายฝั่ง : กรณีศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ขงบุทธ จำปามูล. (2538). บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ
ทรัพยากรธรรมชาติ : ศึกษากรณี อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์
ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์.
- โยธิน บุญสิน. (2539). ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดสารไอโอดีนในนักเรียนระดับประถม : กรณีศึกษา
อำเภอลาว จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 112 ตอนพิเศษที่ 114-174, วันที่ 23 พ.ค. 2538.
- รุ่งอรุณ ญาติบรรทุง. (2539). ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ และทัศนคติ ต่อโครงการไฟฟ้านิวเคลียร์.
วิทยา นิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เรวดี จันทะยานี. (2530). ความรู้ และความคิดเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้านในการนำพื้นที่ที่ผ่าน
การทำเหมืองแร่แล้ว มาใช้ประโยชน์ : ศึกษากรณี อำเภอมือง จังหวัดระนอง.
วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รัฐ จำปาทอง. (2528). ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ เมื่อบริโภคผัก ศึกษากรณี : แม่บ้านในเขต
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวด
ล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รังสี จรูญรัตน์. (2524). ความรู้ และความตระหนักของพนักงานขับรถโดยสารประจำทางขององค์
การขนส่งมวลชนกรุงเทพที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาประชากร
ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ลดาวัลย์ พอใจ. (2537). การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนัก และ การมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตอำเภอฟิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาประชาสัมพันธ์ บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ วุฒิวศ์สัมพันธ์. (2541). ความรู้ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้น้ำประปาของประชาชนใน
เขตพื้นที่รับผิดชอบของการประปานครหลวง. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- วลัยภรณ์ ดาวสุวรรณ. (2533). การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
บึงขุนทะเล.วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิทยากร เชิงกุล. (2536). ศัพท์การบริหารจัดการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เบียร์ฟ้า.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. (2535). มนุษย์ สิ่งแวดล้อม และการพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- วิริยา ตูลยสุข. (2535). การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการสถานที่พักตากอากาศในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเกาะสมุย. จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิรัช ชมชื่น. (2536). พฤติกรรมกรำกัจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). หลักสูตร และการสอน-มิติใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร:
โอเคเอ็นสโตร์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2534). คู่มือการวิจัยเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ท.).
- วิไลพร สมบูรณ์ชัย. (2534). การมีส่วนร่วมของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติ จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไวรัช เจียมบรรจง. (2523). จิตวิทยาสังคม 2. นนทบุรี : สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- วัฒนา ทองชัยยะ. (2538). การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขต
เทศบาลเมืองสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วุฒิชัย จำนงค์. (2521). แนวคิดพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพมหานคร : แพรวพิทยา.
- ศรวณีย์ วิณะคุปต์. (2533). บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ศิริพร หงส์พันธุ์. (2527). ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ระดับ 5 ในเขตการศึกษา 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คันสนะ ดันติชาติ. (2531). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก : กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เศรษฐพงษ์ ปุจฉาการ. (2541). ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาพร อิทธิพงษ์. (2536). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์ป่าชายเลน: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอท่าใหม่และกิ่งอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ.สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2539). บทบาทและความสัมพันธ์ของส่วนราชการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ จำกัด.
- _____. (2540). ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ มหานคร: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- สมชาย ดนตรี. (2541). ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของผู้ประกอบการในจังหวัดปทุมธานี เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแม่น้ำเจ้าพระยา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมพร อิทธิเดชพงศ์. (2530). ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมานมิตร พัฒนา. (2541). บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ต่อการเป็นผู้นำในการแยกประเภทมูลฝอยชุมชนในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมเกียรติ ยุติธรรม. (2541). ความพร้อมของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต่อ

การแก้ปัญหามลพิษทางน้ำ : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมนึก อรรถไกรสีห์. (2541). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีแก๊สชีวภาพ ของฟาร์ม

เลี้ยงสุกรขนาดเล็ก และขนาดกลาง : กรณีศึกษา จังหวัดนครปฐม วิทยานิพนธ์
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2528). การเปลี่ยนแปลงในสังคมชนบทไทย. คณะมนุษยศาสตร์และสังคม

ศาสตรมหาบัณฑิตขอนแก่น.

สมศักดิ์ กุลสราวุธ. (2534). ความพร้อมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เฉพาะกรณี :

จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม
ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมโภชน์ สุวรรณรัฐ. (2523). ทัศนคติของคณะกรรมการสภาพาลที่มีต่อโครงการสุพรรณบุรี.

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สาริต อุยสกุล. (2532). บทบาทของตำรวจตระเวนชายแดนในการดำเนินกิจกรรมทางประชากร

ศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาประชากรศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

เสริมพล รัตสุข และไชยยุทธ กลิ่นสุคนธ์. (2524). การกำจัดน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมและ

แหล่งชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2521). พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. โครงการตำรามหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ พิชญ โลก.

สุจิต บุญบงการ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ ศรีเพ็ญ สุภพิทยกุล. (2521). มนุษย์กับสังคม.

กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชา และสุรางค์ จันทน์เอม. (2520) จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร่พิทยา.

_____. (2527). จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2534). การสร้างมาตรวัดในการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร :

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- สุชาติ โสมประยูร. (2528). สุขวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุเชตต์ เข้มไธ. (2540). อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารกฎหมายการแพทย์และสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนทร จินธรรม. (2531). การศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในหมู่บ้านโครงการปทุมโสภ ตำบล พระประโทน อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุพจน์ เพชรกรรม. (2532). ความรู้ และทัศนคติของปลัดอำเภอที่มีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุณีย์ ปิยะพันธุ์พงศ์. (2535). “คุณภาพมูลฝอย : ลักษณะสมบัติทางกายภาพและเคมี” เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง เทคนิคการกำจัดมูลฝอยแบบใช้เตาเผา และวิธีฝังกลบ. โดยสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพมหานคร. 19 - 22 ต.ค. 2535.
- สุพัตรา สุภาพ. (2522). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรินทร์ หลีกแหลม. (2534). ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมของสมาชิกสภาเขต (สข.) ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุริพร ภัทรานันท์. (2541). ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิมล ภักดีพิบูลย์. (2535). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อการกำจัดขยะมูลฝอย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุโขทัยธรรมาราช, มหาวิทยาลัยและกรมการปกครอง (2541). เอกสารเพิ่มเติมชุดฝึกอบรมหลักสูตรการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับพนักงานส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- โสภา ชูพิกุลชัย และอรทัย ชื่นมณูย์. (2523). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: อรุณ.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. (2539). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเม็ดทรายพรินติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2534). สถานการณ์และแนวทางการแก้ไขน้ำเสียจากชุมชนเมือง ปี 2533. (มปท.).
- _____. (2535). คุณภาพแม่น้ำสายหลักของประเทศไทยในทศวรรษที่ผ่านมา (พ.ศ. 2524-2533) กรุงเทพมหานคร: (ม.ป.ท.).
- สำนักการศึกษาความสะอาด. “การจัดการมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร”. นิตยสารท้องถิ่น. ปีที่ 32. ฉบับที่ 1. (มกราคม 2535) : 16-18.
- สฤษฎ์ สุตพันธ์วิหาร์. (2539). การมีส่วนร่วมของปัญหามลพิษทางน้ำจากชุมชน : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- องอาจ เทียมกลาง. (2541). บทบาทของศึกษานิเทศก์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อนงค์ โตโพธิ์ไทย. (2540). ความคิดเห็นของผู้บริหารเทศบาลในเขตปริมณฑลต่อการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อมราวดี เหมาคม. (2528). ความคิดเห็นของราษฎรรอบวนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรพินท์ สฟโชคชัย และคนอื่นๆ. (2540). รายงานผลการศึกษารูปแบบและแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็งของ อบต. กรุงเทพมหานคร : (ม.ป.ท.).
- อนันต์ สุขเจริญ. (2540). ความรู้เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ และพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากมลพิษทางอากาศของเจ้าหน้าที่ตำรวจสังกัดกองบังคับการตำรวจจราจร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- อนุชิต อิศริยเมตต์. (2536). ปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักของคณะกรรมการสภาพำบลในการแก้ไขปัญหามแม่น้ำเจ้าพระยาเน้ำเสีย : ศึกษากรณีอำเภอมือง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณชิต,สาขาสิ่งแวดล่อม บัณชิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรุณ รักธรรม. “หลักและกลวิธีในการประสานงาน” .สารกองการพยาบาล. 10 (ม.ค. - เม.ย. 2526) : 18.
- อาคม จันมะโน. (2535). พฤติกรรมการป้องกัน และส่งเสริมสุขภาพของประชาชนต่อปัญหามลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานคร. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณชิต,สาขาสิ่งแวดล่อมศึกษา บัณชิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อานนท์ อาภากริม. (2525). สังคมวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- อุดม เข้มขึ้นพงศ์. (2537). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาพำบลในการอนุรักษ์แหล่งน้ำแม่น้ำท่าจีน : ศึกษาเฉพาะกรณี แม่น้ำท่าจีน เขตอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณชิต,สาขาสิ่งแวดล่อม บัณชิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุดมเดช รัตนเสถียร. (2539). เอกสารการวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดนนทบุรี. สาขาวิชา รัฐศาสตรสถาบันพระปกเกล้า.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). หลักการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- อุมادی ธนผลผดุงกุล. (2538). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการแยกประเภทขยะมูลฝอยของผู้อยู่อาศัยในอาคารชุด : กรณีศึกษา ผู้อยู่อาศัยในอาคารชุดในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณชิต, สาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล่อม บัณชิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อำพล พรอารักษ์สกุล. (2539). บทบาทของหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสิ่งแวดล่อม ศึกษากรณี : คณะกรรมการสุขภาพิบาลในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณชิต, สาขาสิ่งแวดล่อม บัณชิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

บรรณานุกรม ภาษาอังกฤษ

- Allport, G.W. (1967). Pattern and Growth in Personality. New York : Holt Rinehart and Winston Inc.
- Bloom, S. B., et al. (1971). Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York : McGraw - Hill, Inc.
- Broom, L. & Selznick, P. (1968). Sociology: A Text with Adapted Reading. (4 th). United States of America: Harper & Row Publishers, Incorporated.
- Good, C. V. (1973). Dictionary of Education. New York : McGraw - Hill, Inc.
- Krech, D. et al. (1962). Individual in Society. New York : McGraw - Hill, Inc.
- Malkis, A. & Crasnick, H.G. Support for the Ideology of Environmental Movement : Tests of Alternative Hypothesis. Western Sociology Review. 6 March 1977.
- Reeder, W.W. (1971). Partial Theory From the 25 Years Research Program on Directive Factor, Beliefs and Social Action. Mimeograph.
- Remmers, H.H. (1954). Introduction to Opinion and Attitude Measurement. New York: Harper and Brothers Publishers.
- Sill, D. V. (1968). International Encyclopedia of the Social Sciences. New York : The Millan Co., The Free press.
- Yamane, T. (1973). Statistics and Introductory Analysis (3 rd). Tokyo: Times Printers.

เขตควบคุมมลพิษ

มาตรา 59 ในกรณีที่น่าจะปรากฏว่าท้องที่ใดมีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้

มาตรา 60 เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดตามมาตรา 37 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นในท้องที่ที่ได้ประกาศกำหนดให้เป็นเขตควบคุมมลพิษ ตามมาตรา 59 จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้นเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรวมไว้ในแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีอยู่ในเขตควบคุมมลพิษนั้น
2. จัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงจำนวน ประเภท และขนาดของแหล่งกำเนิดมลพิษที่ได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลตาม 1.
3. ทำการศึกษาวิเคราะห์และประเมินสถานภาพมลพิษ รวมทั้งขอบเขตความรุนแรงของสภาพปัญหาและผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและจำเป็นสำหรับการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้น

ในการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษแนะนำและช่วยเหลือตามความจำเป็น

มาตรา 61 แผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษ ตามมาตรา 60 จะต้องเสนอประมาณการและคำขอจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินกองทุนสำหรับก่อสร้างหรือดำเนินการเพื่อให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการที่จำเป็นสำหรับการลดและขจัดมลพิษในเขตควบคุมมลพิษนั้นด้วย

มาตรา 62 ในกรณีที่จำเป็นจะต้องจัดหาที่ดินสำหรับใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมสำหรับเขตควบคุมมลพิษใด แต่ไม่สามารถจัดหาที่ดินของรัฐได้ ให้ดำเนินการจัดหาที่ดินของเอกชนเพื่อพิจารณาคัดเลือกเป็นที่ตั้ง ในกรณีที่มีค่าใช้จ่าย ให้เสนอประมาณการและคำขอจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินกองทุนในแผนปฏิบัติการระดับจังหวัด

ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ ให้กำหนดที่ดินที่เหมาะสมเพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ ให้กำหนดที่ดินที่เหมาะสมเพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีให้ดำเนินการเวนคืนต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

มาตรา 63 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินการของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 60 ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่ดำเนินการภายในเวลาอันสมควร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจดำเนินการแทนได้ เมื่อได้แจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติทราบแล้ว (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2535: 35-38)

ประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2538)

ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

เรื่อง กำหนดให้ท้องที่เขตจังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม เป็นเขตควบคุมมลพิษ

ด้วยปรากฏว่า ปัญหามลพิษในท้องที่เขตจังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม ไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษจากน้ำเสีย ปัญหามลพิษทางอากาศ และเสียง ปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย และปัญหามลพิษอื่น ๆ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตท้องที่เขตจังหวัดทั้ง 4 เป็นอย่างมาก และมีแนวโน้มว่าจะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนต่อไปในอนาคต

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ จึงได้มีมติในคราวการประชุมครั้งที่ 3/2538 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2538 กำหนดให้ท้องที่เขตจังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม ดังรายละเอียดปรากฏตามแผนที่ซึ่งแนบท้ายประกาศนี้ เป็นเขตควบคุมมลพิษ เพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2538

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

ประธานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

ภาคผนวก ข

คุณภาพแหล่งน้ำผิวดินที่มีใช้น้ำทะเล

เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพในแหล่งน้ำผิวดินซึ่งมีใช้น้ำทะเล ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 103 ตอนที่ 60
ลงวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2529

ลำดับ	ดัชนีคุณภาพน้ำ ^๑	ค่าทางสถิติ	หน่วย	การแบ่งประเภทคุณภาพน้ำตามการใช้ประโยชน์ ^๒				
				ประเภท	ประเภท	ประเภท	ประเภท	ประเภท
				1	2	3	4	5
1.	สี กลิ่น และรส (Colour, Odour and Taste)	-	-	๒	๒	๒	๒	-
2.	อุณหภูมิ (Water Temperature)	-	๗	๒	๒	๒	๒	-
3.	ความเป็นกรด-ด่าง (pH)	-	-	๒	5.0-9.0	5.0-9.0	5.0-9.0	-
4.	ออกซิเจนละลายในน้ำ (DO)	P _{๒๐}	มก./ล.(mg/l)	๒	< 6.0	< 4.0	< 2.0	-
5.	บีโอดี (BOD)	P _{๒๐}	มก./ล.(mg/l)	๒	> 1.5	> 2.0	> 4.0	-
6.	ปริมาณรวมของแบคทีเรีย ชนิดโคลิฟอร์ม (Total Coliform Bacteria)	P _{๒๐}	MPN/100 มล.	๒	> 5,000	> 2,000	-	-
7.	ปริมาณของแบคทีเรียชนิด ฟีคัลโคลิฟอร์ม (Faecal Coliform Bacteria)	P _{๒๐}	MPN/100 มล.	๒	> 1,000	> 4,000	-	-
8.	ไนเตรด (NO ₃) ในน้ำใน หน่วยไนโตรเจน	-	มก./ล.(mg/l)	๒	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 5.0			-
9.	แอมโมเนีย (NH ₃) ในน้ำใน หน่วยไนโตรเจน	-	มก./ล.(mg/l)	๒	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.5			-
10.	ฟีนอล (Phenols)	-	มก./ล.(mg/l)	๒	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.005			-
11.	ทองแดง (Cu)	-	มก./ล.(mg/l)	๒	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.1			-
12.	นิกเกิล (Ni)	-	มก./ล.(mg/l)	๒	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.1			-
13.	แมงกานีส (Mn)	-	มก./ล.(mg/l)	๒	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 1.0			-
14.	สังกะสี (Zn)	-	มก./ล.(mg/l)	๒	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 1.0			-

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, (2535: 30)

เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพในแหล่งน้ำผิวดินซึ่งมีใช้น้ำทะเล ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 103 ตอนที่ 60
ลงวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2529 (ต่อ)

ลำดับ	ดัชนีคุณภาพน้ำ	ค่าทางสถิติ	หน่วย	การแบ่งประเภทคุณภาพน้ำตามการใช้ประโยชน์				
				ประเภท 1	ประเภท 2	ประเภท 3	ประเภท 4	ประเภท 5
15.	แคดเมียม (Cd)	-	มก./ล.(mg/l)	ร	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.005*	0.05**	-	-
16.	โครเมียม ชนิดเฮกซะวาเลนต์ (Cr Hexavalent)	-	มก./ล.(mg/l)	ร	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.05	-	-	-
17.	ตะกั่ว (Pb)	-	มก./ล.(mg/l)	ร	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.05	-	-	-
18.	ค่ารวมของปรอท (Total Hg)	-	มก./ล.(mg/l)	ร	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.002	-	-	-
19.	สารหนู (As)	-	มก./ล.(mg/l)	ร	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.01	-	-	-
20.	ไซยาไนด์ (Cyanide)	-	มก./ล.(mg/l)	ร	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.005	-	-	-
21.	กัมมันตรังสี (Radioactivity)	-	-	-	-	-	-	-
	- ความแรงรังสีรวมแอลฟา (α)	-	เบคเคอเรล/ล. (Bequerel/l)	ร	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.1	-	-	-
	- ความแรงรังสีรวมเบตา (β)	-	-	-	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 1.0	-	-	-
22.	ค่ารวมของสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ (Total Pesticides)	-	มก./ล.(mg/l)	ร	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.05	-	-	-
23.	ดีดีที (DDT)	-	ไมโครกรัม/ล. (μg/l)	ร	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 1.0	-	-	-

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, (2535: 31)

เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพในแหล่งน้ำผิวดินซึ่งมีใช้น้ำทะเล ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 103 ตอนที่ 60 ลงวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2529 (ต่อ)

ลำดับ	ดัชนีคุณภาพน้ำ	ค่าทางสถิติ	หน่วย	การแบ่งประเภทคุณภาพน้ำตามการใช้ประโยชน์				
				ประเภท 1	ประเภท 2	ประเภท 3	ประเภท 4	ประเภท 5
24.	แอลฟา-บีเอชซี (α-BHC)	-	ไมโครกรัม/ล. (μg/l)	ข	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.02			-
25.	ดิลดริน (Dieldrin)	-	ไมโครกรัม/ล. (μg/l)	ข	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.1			-
26.	อัลดริน (Aldrin)	-	ไมโครกรัม/ล. (μg/l)	ข	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.1			-
27.	เฮปตาคลอร์และเฮปตาคลอร์อีพอกไซด์ (Heptachlor & Heptachlor epoxide)	-	ไมโครกรัม/ล. (μg/l)	ข	ต้องมีค่าไม่เกินกว่า 0.2			-
28.	เอนดริน (Endrin)	-	ไมโครกรัม/ล. (μg/l)	ข	ต้องตรวจไม่พบโดยวิธีที่กำหนด			-

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, (2535:30-31)

หมายเหตุ

1/ หมายถึง การแบ่งประเภทแหล่งน้ำผิวดินซึ่งมีใช้น้ำทะเล

ประเภทที่ 1 ได้แก่ แหล่งน้ำที่มีสภาพตามธรรมชาติโดยปราศจากน้ำทิ้งจากกิจกรรมทุกประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

1. การอุปโภคและบริโภคต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติก่อน
2. การขยายพันธุ์ตามธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตระดับพื้นฐาน
3. การอนุรักษ์ระบบนิเวศของแหล่งน้ำ

ประเภทที่ 2 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

1. การอุปโภคและบริโภค โดยต้องผ่านการฆ่าเชื้อตามปกติและผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน

2. การอนุรักษ์สัตว์น้ำ

3. การประมง

4. การว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ

ประเภทที่ 3 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

1. การอุปโภคและบริโภคโดยไม่ต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และ ผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน

ประเภทที่ 4 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อ

1. การอุปโภคและบริโภคโดยไม่ต้องผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และ ผ่านกระบวนการปรับปรุงคุณภาพน้ำเป็นพิเศษก่อน

2. การอุตสาหกรรม

ประเภทที่ 5 ได้แก่ แหล่งน้ำที่ได้รับน้ำทิ้งจากกิจกรรมบางประเภท และสามารถเป็นประโยชน์เพื่อการคมนาคม

2/ หมายถึง การกำหนดค่ามาตรฐานเฉพาะในแหล่งน้ำประเภทที่ 2-4 สำหรับแหล่งน้ำประเภทที่ 1 ให้เป็นไปตามธรรมชาติ และแหล่งน้ำประเภทที่ 5 ไม่กำหนดค่า

ธ เป็นไปตามธรรมชาติ

ธ อุณหภูมิของน้ำจะต้องไม่สูงกว่าอุณหภูมิตามธรรมชาติ 3°C

* ในน้ำที่มีความกระด้างในรูป CaCO_3 ไม่เกินกว่า 100 มก./ลิตร

** ในน้ำที่มีความกระด้างในรูป CaCO_3 เกินกว่า 100 มก./ลิตร

- ไม่ได้กำหนด

ซ องค์าเซลล์เชื้อส

P₂₀ ค่าเปอร์เซนไทล์ที่ 20 จากจำนวนตัวอย่างน้ำทั้งหมดที่เก็บมาตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

P₈₀ ค่าเปอร์เซนไทล์ที่ 80 จากจำนวนตัวอย่างน้ำทั้งหมดที่เก็บมาตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

มก./ล. มิลลิกรัมต่อลิตร

มล. มิลลิลิตร

MPN เอ็ม พี เอ็น หรือ Most Probable Number

< ไม่น้อยกว่า > ไม่เกินกว่า

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เลขที่แบบสอบถาม _____

แบบสอบถามเรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการ
มูลฝอยและน้ำเสีย : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งสิ้น 5 ตอน กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ และผู้วิจัยจะใช้ข้อมูลของท่านเพื่อการศึกษาเท่านั้น โดยจะเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของท่านทั้งหมดไว้เป็นความลับ

ตอนที่ 1	แบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน 13 ข้อ
ตอนที่ 2	แบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	จำนวน 27 ข้อ
ตอนที่ 3	แบบวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	จำนวน 20 ข้อ
ตอนที่ 4	แบบวัดบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	จำนวน 24 ข้อ
ตอนที่ 5	แบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	จำนวน 13 ข้อ

ขอขอบพระคุณทุกท่านอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาววรรณฯ ยังเจริญ .

นักศึกษาสาขาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อมรุ่นที่ 23

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () หน้าข้อความที่ท่านเลือกและเติมข้อความลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

1. ท่านชื่อ _____
2. อปต. ที่ท่านสังกัดอยู่ _____
3. ท่านเป็นสมาชิก อปต. โดย
 - () การเลือกตั้ง
 - () การแต่งตั้งเนื่องจากการดำรงตำแหน่งเป็น
 - () กำนัน () ผู้ใหญ่บ้าน () แพทย์ประจำตำบล
4. ปัจจุบันท่านอายุ _____ ปี
5. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน
 - () 1. ประถมศึกษา (ป.1-ป.6,ป.7)
 - () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)
 - () 3. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ม.4-ม.6 หรือ ปวช.)
 - () 4. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปกศ. สูง ,ปวส.,ปวท.)
 - () 5. ปริญญาตรี
 - () 6. สูงกว่าปริญญาตรี
 - () 7. อื่น ๆ ระบุ _____
- 6.เงินรายได้ทั้งหมดของทุกคนในครอบครัวของท่านต่อเดือน (ก่อนหักค่าใช้จ่าย) _____ บาท
7. ท่านเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ความรู้ในการจัดการมูลฝอยจากสื่อต่าง ๆ บ้างหรือไม่
 - () เคย (ตอบข้อ 8)
 - () ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 9)

8. แหล่งข่าวสารที่ท่านได้รับทราบเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งข่าวสาร	ความถี่ที่ได้รับข่าวสาร ระบุจำนวนครั้งต่อ :				
	ทุกวัน	สัปดาห์	เดือน	ปี	ไม่ได้ดู/ฟัง/อ่าน
สื่อมวลชน					
- วิทยุ					
- โทรทัศน์					
- หนังสือพิมพ์					
- วารสาร/นิตยสาร					
- อื่น ๆ ระบุ _____					
สื่อเฉพาะกิจ					
- เอกสารทางราชการ					
- แผ่นพิมพ์/โปสเตอร์					
- อื่น ๆ ระบุ _____					
สื่อบุคคล					
- ญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว					
- เพื่อน/เพื่อนบ้าน					
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ					
- เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนต่าง ๆ					
- อื่น ๆ ระบุ _____					

9. ท่านเคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการรณรงค์ความรู้ในการจัดการน้ำเสียจากสื่อต่าง ๆ บ้างหรือไม่
 () เคย (ตอบข้อ 10) () ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 11)

10. แหล่งข่าวสารที่ท่านได้รับทราบเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งข่าวสาร	ความถี่ที่ได้รับข่าวสาร ระบุจำนวนครั้งต่อ :				
	ทุกวัน	สัปดาห์	เดือน	ปี	ไม่ได้ดู/ฟัง/อ่าน
สื่อมวลชน					
- วิทยุ					
- โทรทัศน์					
- หนังสือพิมพ์					
- แผ่นพิมพ์/โปสเตอร์					
- อื่น ๆ ระบุ _____					
สื่อเฉพาะกิจ					
- เอกสารทางราชการ					
- วารสาร/นิตยสาร					
- อื่น ๆ ระบุ _____					
สื่อบุคคล					
-ญาติพี่น้อง/บุคคลในครอบครัว					
- เพื่อน/เพื่อนบ้าน					
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ					
- เจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนต่าง ๆ					
- อื่น ๆ ระบุ _____					

11. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านเคยได้รับการอบรมความรู้เรื่องการจัดการมูลฝอยบ้างหรือไม่
 () ไม่เคย
 () เคย _____ ครั้ง (ตอบข้อ 12)

12. กรณีที่ท่านเคยได้รับการอบรมดังกล่าวในข้อ 11 จัดโดยหน่วยงานใด

- หน่วยงานราชการ ได้แก่ _____
จัดอบรมในหัวข้อเรื่อง _____
- หน่วยงานเอกชน ได้แก่ _____
จัดอบรมในหัวข้อเรื่อง _____
- องค์กรท้องถิ่น ได้แก่ _____
จัดอบรมในหัวข้อเรื่อง _____
- หน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ _____
จัดอบรมในหัวข้อเรื่อง _____

13. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านเคยได้รับการอบรมความรู้เรื่องการจัดการน้ำเสียบ้างหรือไม่

- () ไม่เคย
- () เคย _____ ครั้ง (ตอบข้อ 14)

14. กรณีที่ท่านเคยได้รับการอบรมดังกล่าวในข้อ 13 จัดโดยหน่วยงานใด

- หน่วยงานราชการ ได้แก่ _____
จัดอบรมในหัวข้อเรื่อง _____
- หน่วยงานเอกชน ได้แก่ _____
จัดอบรมในหัวข้อเรื่อง _____
- องค์กรท้องถิ่น ได้แก่ _____
จัดอบรมในหัวข้อเรื่อง _____
- หน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ _____

ตอนที่ 2 ความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

คำชี้แจง กรุณาวงกลมล้อมรอบอักษรหน้าคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. ความหมายของมูลฝอยคือข้อใด

- ก. เศษกระดาษ เศษอาหาร อุจจาระ
- ข. เศษผ้า เศษสินค้า ภาชนะที่ใส่อาหาร
- ค. ถูพลาสติก เศษกระดาษ ปัสสาวะ
- ง. ซากสัตว์ อุจจาระ พลาสติก

ตอบถูก ร้อยละ 57.9 (99) ตอบผิด ร้อยละ 42.1 (136)

2. มูลฝอยจากครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นมูลฝอยประเภทใด

- ก. ขาง
- ข. เศษอาหาร
- ค. เศษวัสดุ
- ง. โลหะ

ตอบถูก ร้อยละ 62.1 (146) ตอบผิด ร้อยละ 37.9 (89)

3. มูลฝอยอันตรายคือมูลฝอยที่มีส่วนประกอบของสารอันตรายในข้อใด

ก. ขาง ข. โลหะ ค. หนังสติ๊ก ง. ซากถ่านไฟฉาย

ตอบถูก ร้อยละ 54.0 (127) ตอบผิด ร้อยละ 46.0 (108)

4. ข้อใดกล่าวถึงสาเหตุของปัญหามูลฝอยได้ถูกต้อง

ก. ความมั่งง่ายของคน ทำให้เกิดปัญหามูลฝอยเกลื่อนกลาด

ข. ปริมาณมูลฝอยจะมากขึ้นตามจำนวนประชากรของชุมชนเท่านั้น

ค. ประเทศที่อยู่ในเขตร้อน มูลฝอยสดจะสะสมมากกว่าประเทศที่มีอากาศหนาวเย็น

ง. ถูกทุกข้อ

ตอบถูก ร้อยละ 47.2 (111) ตอบผิด ร้อยละ 52.8 (124)

5. ปริมาณมูลฝอยในประเทศไทยที่มีปริมาณมากขึ้นทุกปีนั้นเนื่องมาจากสาเหตุใดที่สำคัญที่สุด

ก. บริการเก็บรวบรวมมูลฝอยไม่ทั่วถึง

ข. ความมั่งง่ายของคน ทำให้เกิดปัญหามูลฝอยเกลื่อนกลาด

ค. เพราะประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อน ทำให้มีมูลฝอยสดเน่าบูดได้ง่ายขึ้น

ง. เศรษฐกิจของประเทศไทยดีขึ้นทำให้มีการบริโภคและเกิดมูลฝอยมากขึ้น

ตอบถูก ร้อยละ 24.3 (57) ตอบผิด ร้อยละ 75.7 (178)

6. เมืองในข้อใดต่อไปนี้มีความสกปรกน้อยที่สุด

ก. เมือง ก มีการแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง

ข. เมือง ข ประชาชนเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ประเภทพลาสติก

ค. เมือง ค มีการหมุนเวียนมูลฝอยเพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่

ง. เมือง ง ประชาชนมีความคิดว่าการทิ้งมูลฝอยในที่สาธารณะต่าง ๆ ธรรมชาติสามารถบำบัดได้เองทั้งหมด

ตอบถูก ร้อยละ 41.7 (98) ตอบผิด ร้อยละ 58.3 (137)

7. ปัญหามูลฝอยก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัยได้อย่างไร

ก. ภูมิด้านทานโรคลดลง

ข. มีกลิ่นเหม็นทำให้นอนหลับไม่เต็มที่

ค. สัมผัสกับเชื้อโรคหรือสิ่งที่ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ

ง. เกิดสภาพน่ารังเกียจทำให้เกิดผลเสียต่อการกินคืออยู่ดีของร่างกาย

ตอบถูก ร้อยละ 53.6 (126) ตอบผิด ร้อยละ 46.4 (109)

8. มูลฝอยชนิดใดที่มีอันตรายต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด

ก. มูลฝอยจากบ้านเรือน	ข. มูลฝอยจากเกษตรกรรม
ค. มูลฝอยจากโรงพยาบาล	ง. มูลฝอยจากอุตสาหกรรม
ตอบถูก ร้อยละ 43.4 (102)	ตอบผิด ร้อยละ 56.6 (133)

9. ข้อใดเป็นผลกระทบที่ได้รับจากการกำจัดมูลฝอยที่ไม่ถูกสุขลักษณะมากที่สุด

ก. เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค	ข. สร้างความรำคาญ
ค. บ้านเมืองขาดความสวยงาม	ง. ขาดความเป็นระเบียบในชุมชน
ตอบถูก ร้อยละ 63.8 (150)	ตอบผิด ร้อยละ 36.2 (85)

10. มูลฝอยชนิดใดที่มีอันตรายต่อสภาพแวดล้อมมากที่สุด

ก. ขวดแก้ว	ข. พลาสติก	ค. ขาง	ง. แบตเตอรี่
ตอบถูก ร้อยละ 39.1 (92)	ตอบผิด ร้อยละ 60.9 (143)		

11. บุคคลในข้อใดจะมีความเสี่ยงในการได้รับอันตรายจากมูลฝอยรุนแรงที่สุด

ก. เด็ก เดินเล่นใกล้กองมูลฝอย	
ข. ชุมชน ว่ายน้ำในแหล่งน้ำใกล้กองมูลฝอย	
ค. แดง ปลุกบ้านใกล้พื้นที่สาธารณะที่มีคนนำมูลฝอยมาทิ้ง	
ง. คำ คู่ค้าเก็บหาสิ่งของในกองมูลฝอยที่สามารถนำมาขายได้	
ตอบถูก ร้อยละ 40.0 (94)	ตอบผิด ร้อยละ 60.0 (141)

12. ข้อใดเป็นการกำจัดมูลฝอยที่เหมาะสม

ก. แทน ทิ้งเศษอาหารลงถังมูลฝอย	
ข. แจน กำจัดมูลฝอยทุกชนิดโดยการเผา	
ค. น้อย นำกระดาดที่ใช้งานแล้วทั้ง 2 ด้าน ไปซังกิโยขาย	
ง. แป้ง กำจัดมูลฝอยจากบ้านโดยนำไปทิ้งบริเวณที่มีมูลฝอยกองอยู่แล้ว	
ตอบถูก ร้อยละ 30.6 (72)	ตอบผิด ร้อยละ 69.4 (163)

13. การทิ้งมูลฝอยอย่างไรจึงจะถูกสุขลักษณะ

ก. ทิ้งลงถังประเภทใดก็ได้	ข. ทิ้งตามกองมูลฝอยทั่วไป
ค. นำไปทิ้งในที่รกร้างห่างไกลชุมชน	ง. ทิ้งมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ลงในธรรมชาติ
ตอบถูก ร้อยละ 42.6 (100)	ตอบผิด ร้อยละ 57.4 (135)

14. การกำจัดมูลฝอยโดยการฝังลงดินที่ไม่มีวัสดุรองก้นหลุมเป็นอย่างไร

ก. เป็นปุ๋ยที่ดีของพืช

ข. เป็นวิธีการกำจัดที่ผิดหลักสุขาภิบาล

ค. เป็นการถมให้สูงขึ้น โดยการใช้มูลฝอยถมแทนดิน

ง. เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้กำจัดมูลฝอยในประเทศกำลังพัฒนา

ตอบถูก ร้อยละ 27.7 (65)

ตอบผิด ร้อยละ 72.3 (170)

15. วิธีกำจัดหลอดไฟนีออนที่ทำให้เกิดมลพิษน้อยที่สุดคือข้อใด

ก. ใส่ถุงแล้วฝังดินให้ลึก

ข. เผาแล้วฝังดินให้ลึก

ค. เผาทิ้งรวมกับมูลฝอยอื่น ๆ

ง. ฝังดินโดยไม่ต้องใส่ถุง

ตอบถูก ร้อยละ 68.1 (160)

ตอบผิด ร้อยละ 31.9 (75)

16. น้ำเสียที่มีอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ควรมีลักษณะอย่างไร

ก. ขุ่น มีสีน้ำตาล

ข. มีซากพืชปนอยู่

ค. มีซากถ่านไฟฉาย

ง. พืชน้ำเจริญเติบโตได้ไม่ดี

ตอบถูก ร้อยละ 36.2 (85)

ตอบผิด ร้อยละ 63.8 (150)

17. น้ำสะอาดที่เหมาะสมแก่การอุปโภคควรมีลักษณะใด

ก. ไม่มีกลิ่น ไม่มีรส

ข. มีรสหวานและมีกลิ่นบ้าง

ค. มีธาตุอาหารในปริมาณสูง

ง. มีสารอินทรีย์ เช่น ซากพืช ซากสัตว์ ปนอยู่มาก

ตอบถูก ร้อยละ 81.7 (192)

ตอบผิด ร้อยละ 18.3 (43)

18. สาเหตุที่ทำให้แหล่งน้ำในชุมชนเน่าเสียมากที่สุดคือข้อใด

ก. โรงพยาบาล

ข. เกษตรกรรม

ค. น้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือน

ง. อุตสาหกรรมในครัวเรือน

ตอบถูก ร้อยละ 37.9 (89)

ตอบผิด ร้อยละ 62.1 (146)

19. สิ่งที่ทำให้น้ำปนเปื้อนได้มากที่สุดได้แก่ข้อใด

ก. โคลนตม

ข. กิ่งไม้และใบไม้

ค. ปริมาณซากสัตว์น้ำ

ง. ธาตุอาหารจากปุ๋ยคอก

ตอบถูก ร้อยละ 34.9 (82)

ตอบผิด ร้อยละ 65.1 (153)

20. หมู่บ้านใดจะมีความปลอดภัยในการใช้น้ำมากที่สุด

- ก. หมู่บ้านคำดี มีการเลี้ยงสุกรทุกครัวเรือน
- ข. หมู่บ้านคอนชัย ประชาชนเทน้ำซักผ้าลงในน้ำ
- ค. หมู่บ้านคอนแก้ว ส่วนใหญ่แยกเศษอาหารก่อนล้างจาน
- ง. หมู่บ้านแดงเค่น ประชาชนใช้น้ำในแม่น้ำที่ทุกบ้านอาบน้ำลงในแม่น้ำนั้น

ตอบถูก ร้อยละ 79.6 (187) ตอบผิด ร้อยละ 20.4 (48)

21. ข้อใดกล่าวถึงผลกระทบของน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ ได้ถูกต้อง

- ก. ปัจจุบันมีน้ำประปาใช้จึงไม่เกิดผลกระทบต่อมนุษย์
- ข. ปุ๋ยที่ใช้ในการเกษตรจะเพิ่มแร่ธาตุให้แก่แหล่งน้ำทำให้น้ำไม่เสีย
- ค. การทิ้งมูลฝอยประเภทย่อยสลายได้จะไม่ก่อให้เกิดการเน่าเสียของน้ำ
- ง. น้ำที่ปล่อยออกจากโรงงานแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรทำให้สิ่งมีชีวิตในน้ำตายได้

ตอบถูก ร้อยละ 71.9 (169) ตอบผิด ร้อยละ 28.1 (66)

22. ข้อใดจัดว่าเป็นผลกระทบของมลพิษทางน้ำที่สำคัญที่สุด

- ก. เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
- ข. ทำให้เกิดทัศนียภาพไม่น่าดู
- ค. มีปัญหาต่อการคมนาคมทางน้ำ
- ง. ขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

ตอบถูก ร้อยละ 69.8 (164) ตอบผิด ร้อยละ 30.2 (71)

23. การป้องกันและแก้ไขปัญหาระบบการนำมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดคือข้อใด

- ก. เพื่อใช้เป็นเส้นทางคมนาคม
- ข. เพื่อรักษาทัศนียภาพให้สวยงาม
- ค. เพื่อจัดสรรน้ำให้ประชาชน
- ง. เพื่อให้มีน้ำมีคุณภาพดี และมีเพียงพอกับความต้องการ

ตอบถูก ร้อยละ 71.9 (169) ตอบผิด ร้อยละ 28.1 (66)

24. เมื่อเกิดน้ำเน่าเสียขึ้นจะมีวิธีแก้ไขได้อย่างไร

- ก. ปลุกพืชน้ำ เช่น บัว และสาหร่ายในแหล่งน้ำเสีย
- ข. ออกกฎหมายที่มีประสิทธิภาพและกำหนดบทลงโทษอย่างหนักสำหรับผู้ฝ่าฝืน
- ค. มาตรการขั้นแรกที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียคือการให้ความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาและผลเสียที่เกิดจากน้ำเสียแก่ประชาชน
- ง. ถ้าน้ำในแม่น้ำเน่าเสียควรปล่อยให้น้ำเสียต่อไปเพราะไม่สามารถจะแก้ไขให้เป็นน้ำดีได้

ตอบถูก ร้อยละ 75.3 (177) ตอบผิด ร้อยละ 24.7 (58)

25. การป้องกันปัญหาน้ำเสียโดยวิธีใดจึงจะประหยัดมากที่สุด

ก. สร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมภายในตำบล

ข. เผยแพร่ความรู้เรื่องน้ำเสียแก่ประชาชน

ค. แต่ละบ้านบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ

ง. เพิ่มปริมาณการใช้น้ำในครัวเรือน เพราะจะทำให้ปริมาณน้ำทิ้งไปเจือจางความเข้มข้นของน้ำเสียในแหล่งน้ำ

ตอบถูก ร้อยละ 65.5 (154)

ตอบผิด ร้อยละ 34.5 (81)

26. ขั้นตอนแรกก่อนเข้าสู่กระบวนการบำบัดน้ำเสียได้แก่ข้อใด

ก. การเติมคลอรีน

ข. ผ่านตะแกรง

ค. การทำให้ตกตะกอน

ง. การเติมก๊าซออกซิเจนลงในน้ำ

ตอบถูก ร้อยละ 21.3 (50)

ตอบผิด ร้อยละ 78.7 (185)

27. เมื่อท่านซักผ้าเสร็จแล้วน้ำผสมผงซักฟอกที่เหลือจากการซักผ้าควรกำจัดอย่างไร

ก. นำกลับมาอาบน้ำ

ข. นำกลับมาล้างจาน

ค. นำมาผสมน้ำรดน้ำต้นไม้

ง. นำกลับมาซักผ้าใหม่อีกครั้ง

ตอบถูก ร้อยละ 63.0 (148)

ตอบผิด ร้อยละ 37.0 (87)

ตอนที่ 3 ทศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อที่	ข้อความ	ระดับทัศนคติ ร้อยละ (จำนวน)					ไม่ตอบ
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
1.	เศษกระดาษที่มีขนาดเล็กมากเมื่อทิ้งลง พื้น ไม่น่าจะเป็นปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อม	7.7 (18)	44.7 (105)	13.6 (32)	14.0 (33)	13.6 (32)	6.4 (15)
2.	ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากมูลฝอยมีผล กระทบต่อธรรมชาติ ดังนั้นจึงไม่มีผล กระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์	17.0 (40)	46.8 (110)	5.5 (13)	21.3 (50)	4.7 (11)	4.7 (11)
3.	มูลฝอยอาจเป็นปัญหารุนแรงต่อสุขภาพ จนถึงตายได้	27.2 (64)	49.4 (116)	7.7 (18)	4.3 (10)	2.6 (6)	8.9 (21)
4.	การกำจัดมูลฝอยอย่างไม่ถูกต้อง เช่น ทิ้ง ลงตามแม่น้ำลำคลอง หรือ ทิ้งไว้ข้างทาง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เสี่ยงต่อการเจ็บ ป่วยมากขึ้น	28.5 (67)	48.9 (115)	3.0 (7)	8.9 (21)	4.7 (11)	6.0 (14)
5.	มูลฝอยเป็นสิ่งสกปรกควรทิ้งลงตามข้าง ทางที่มีมูลฝอยอยู่แล้ว	17.0 (40)	45.5 (107)	6.0 (14)	13.2 (31)	8.9 (21)	9.4 (22)
6.	ขวดแก้ว และพลาสติกบางประเภทควร นำกลับไปหลอมแล้วนำมา ทำเป็นเครื่อง ใช้ใหม่	37.9 (89)	49.4 (116)	3.8 (9)	1.7 (4)	2.6 (6)	4.7 (11)
7.	การใช้ของที่มาจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบ ตอง ช่วยลดปริมาณมูลฝอยลงได้บ้าง	33.2 (78)	54.5 (128)	2.6 (6)	2.1 (5)	1.7 (4)	6.0 (14)
8.	เศษกระดาษที่ไม่ใช้แล้วควรนำไปเผาเป็น เชื้อเพลิง	6.4 (15)	26.8 (63)	6.8 (16)	34.9 (82)	17.0 (4)	8.1 (19)
9.	มูลฝอยที่สามารถหมุนเวียนกลับไปใช้ ใหม่ได้ควรแยกออกมาจากมูลฝอยอื่น ๆ จะเป็นการลดปริมาณมูลฝอยได้ดีที่สุด	39.1 (92)	46.0 (108)	5.5 (13)	1.7 (4)	2.1 (5)	5.5 (13)
10.	ท่านคิดว่าเมื่อปุ๋ยคอกปริมาณน้อยไหลลง สู่แหล่งน้ำอาจจะทำให้น้ำเสียได้	14.9 (35)	48.1 (113)	18.3 (43)	8.5 (20)	3.8 (9)	6.4 (15)

ตอนที่ 3 ทศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย (ต่อ)

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อที่	ข้อความ	ระดับทัศนคติ ร้อยละ (จำนวน)					ไม่ตอบ
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	
11.	น้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือนไม่น่าจะมีผลต่อ การเน่าเสียของน้ำ เพราะมีปริมาณความเข้มข้นของสารอินทรีย์น้อย	6.0 (14)	49.8 (117)	14.9 (35)	16.2 (38)	8.1 (19)	5.1 (12)
12.	น้ำทิ้งที่ปล่อยออกจากโรงงานอุตสาหกรรม อาจทำให้น้ำเสียได้	41.7 (98)	44.3 (104)	0.9 (2)	4.7 (11)	3.0 (7)	5.5 (13)
13.	น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างเหลือ เฟื้อ จึงยังไม่จำเป็นต้องห่วงในเรื่องคุณภาพ	21.7 (51)	42.1 (99)	11.9 (28)	11.5 (27)	6.0 (14)	6.8 (16)
14.	ปัจจุบันแม่น้ำลำคลองมีแนวโน้มเสื่อมโทรม ลงเรื่อย ๆ แต่เรื่องนี้ไม่น่าห่วงแต่อย่างใด เพราะธรรมชาติสามารถแก้ไขตัวเองได้อยู่ แล้ว	20.4 (48)	46.4 (109)	11.1 (26)	8.1 (19)	6.0 (14)	8.1 (19)
15.	การสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย สามารถแก้ไข ปัญหาน้ำเสียได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น	12.8 (30)	67.7 (159)	6.4 (15)	4.3 (10)	1.3 (3)	7.7 (18)
16.	พื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำสายต่าง ๆ เหมาะสำหรับการ ตั้งฟาร์มเลี้ยงสุกร เพราะสามารถระบายของ เสียลงสู่แม่น้ำได้โดยตรง	34.5 (81)	35.7 (84)	6.8 (16)	9.4 (22)	5.5 (13)	8.1 (19)
17.	การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ เกี่ยวกับปัญหาน้ำเน่าเสีย จะช่วยแก้ไขปัญหาน้ำ เน่าเสียได้	31.1 (73)	53.6 (126)	8.1 (19)	2.1 (5)	0.9 (2)	4.3 (10)
18.	ปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นในปัจจุบันถือว่าเป็น ปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไข	36.6 (86)	48.1 (113)	2.1 (5)	3.4 (8)	1.7 (4)	8.1 (19)
19.	การบำบัดน้ำเสียจากอาคารบ้านเรือนเช่นการ ใช้บ่อดักไขมัน เป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย โดยใช่เหตุ	9.8 (23)	41.3 (97)	12.3 (29)	19.1 (45)	8.1 (19)	9.4 (22)
20.	การประหยัดการใช้น้ำจะแก้ปัญหาน้ำเสียได้	8.9 (21)	40.4 (95)	17.0 (40)	21.3 (50)	4.3 (10)	8.1 (19)

ตอนที่ 4 บทบาทที่ปฏิบัติจริงของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอย

เกณฑ์การตอบ	ทำมาก	หมายถึง ได้ปฏิบัติงานมากกว่า	ร้อยละ 75 ของงานที่ควรทำ
	ทำปานกลาง	หมายถึง ได้ปฏิบัติงาน	ร้อยละ 51-75 ของงานที่ควรทำ
	ทำน้อย	หมายถึง ได้ปฏิบัติงาน	ร้อยละ 25-50 ของงานที่ควรทำ
	ทำน้อยมาก	หมายถึง ได้ปฏิบัติงานน้อยกว่า	ร้อยละ 25 ของงานที่ควรทำ
	ไม่ได้ทำเลย	หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติงานที่ควรจะทำ	

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับบทบาทของท่านที่ท่าน ได้ปฏิบัติมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อที่	คำถาม	ระดับบทบาท ร้อยละ (จำนวน)				
		ทำมาก	ทำปานกลาง	ทำน้อย	ทำน้อยมาก	ไม่ได้ทำ
1.	การสำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอยในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล	20.9 (49)	42.1 (99)	13.6 (32)	4.7 (11)	18.7 (44)
2.	การจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล	11.9 (28)	33.2 (78)	21.3 (50)	6.4 (15)	27.2 (64)
3.	การร่างข้อบังคับตำบลเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย	17.9 (42)	26.0 (61)	14.9 (35)	11.1 (26)	30.2 (71)
4.	การลงมติร่างข้อบังคับตำบลในด้านการจัดการมูลฝอย	18.7 (44)	32.8 (77)	14.0 (33)	8.5 (20)	33.2 (78)
5.	การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอย	14.5 (34)	33.2 (78)	14.0 (33)	8.5 (20)	29.8 (70)
6.	การคัดเลือกผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย	6.0 (14)	22.6 (53)	11.9 (28)	13.6 (32)	46.0 (108)
7.	การชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอย	19.6 (46)	27.7 (65)	11.1 (26)	10.6 (25)	31.1 (73)
8.	การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยภายในชุมชน เช่น การเก็บมูลฝอยในที่สาธารณะ	18.7 (44)	31.9 (75)	11.9 (28)	9.8 (23)	27.7 (65)
9.	การพิจารณาการทำกิจกรรมนอกพื้นที่รับผิดชอบกับองค์กรอื่น ในเรื่องการจัดการปัญหามูลฝอย เช่น ร่วมมือกับเทศบาลในการหาสถานที่กำจัดมูลฝอย	10.2 (24)	25.1 (59)	13.2 (31)	13.2 (31)	38.3 (90)
10.	การประชาสัมพันธ์โดยวิธีไปปลิวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย	8.1 (19)	16.2 (38)	23.8 (56)	12.8 (30)	39.1 (92)
11.	การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย	14.0 (33)	32.8 (77)	15.3 (36)	10.6 (25)	27.2 (64)
12.	การประชาสัมพันธ์ทางแผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย	8.5 (20)	26.8 (63)	18.3 (43)	13.2 (31)	33.2 (78)

ตอนที่ 4 บทบาทที่ปฏิบัติจริงของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการน้ำเสีย

เกณฑ์การตอบ	ทำมาก	หมายถึง ได้ปฏิบัติงานมากกว่า	ร้อยละ 75	ของงานที่ควรทำ
	ทำปานกลาง	หมายถึง ได้ปฏิบัติงาน	ร้อยละ 51-75	ของงานที่ควรทำ
	ทำน้อย	หมายถึง ได้ปฏิบัติงาน	ร้อยละ 25-50	ของงานที่ควรทำ
	ทำน้อยมาก	หมายถึง ได้ปฏิบัติงานน้อยกว่า	ร้อยละ 25	ของงานที่ควรทำ
	ไม่ได้ทำเลย	หมายถึง ไม่ได้ปฏิบัติงานที่ควรจะทำ		

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับบทบาทของท่านที่ท่านได้ปฏิบัติมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อที่	คำถาม	ระดับบทบาท ร้อยละ (จำนวน)				
		ทำ มาก	ทำ ปาน กลาง	ทำน้อย	ทำน้อย มาก	ไม่ได้ทำ
13.	การสำรวจแหล่งกำเนิดน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล	21.3 (50)	39.6 (93)	13.2 (31)	7.2 (17)	18.7 (44)
14.	การจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล	9.8 (23)	38.7 (91)	12.8 (30)	7.7 (18)	31.1 (73)
15.	การร่างข้อบังคับตำบลเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย	9.8 (23)	25.1 (59)	14.5 (34)	10.6 (25)	40.0 (94)
16.	การลงมติร่างข้อบังคับตำบลในด้านการจัดการน้ำเสีย	11.9 (28)	22.6 (53)	11.1 (26)	9.4 (22)	45.1 (106)
17.	การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย	13.2 (31)	29.4 (69)	12.8 (30)	9.8 (23)	34.9 (82)
18.	การคัดเลือกผู้กระทำผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย	15.3 (36)	23.4 (55)	18.3 (43)	8.9 (21)	34.0 (80)
19.	การชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย	7.7 (18)	14.0 (33)	12.3 (29)	14.0 (33)	51.9 (122)
20.	การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการน้ำเสียภายในชุมชน เช่น การขุดลอกคูคลอง	29.8 (70)	31.1 (73)	16.6 (39)	6.4 (15)	16.2 (38)
21.	การพิจารณาการทำกิจกรรมนอกพื้นที่รับผิดชอบกับองค์กรอื่น ๆ ในเรื่องการจัดการปัญหาน้ำเสีย เช่น ร่วมมือกับเทศบาลในการบำบัดน้ำเสีย	12.3 (29)	26.0 (61)	15.3 (36)	10.6 (25)	35.7 (84)
22.	การประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย	7.2 (17)	23.8 (56)	17.0 (40)	11.9 (28)	40.0 (94)
23.	การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย	11.9 (28)	31.9 (75)	13.2 (31)	14.5 (34)	28.5 (67)
24.	การประชาสัมพันธ์ทางแผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย	7.2 (17)	24.3 (57)	21.7 (51)	11.1 (26)	35.7 (84)

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการปัญหามลพิษและน้ำเสีย
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง () ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5.1 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการปัญหามลพิษ

1. ในชุมชนของท่านมีปัญหาสิ่งแวดล้อมใดบ้าง โดยให้เรียงลำดับความสำคัญเริ่มจากอันดับ
1 สำคัญสุด และ 2 , 3 ตามลำดับ

- () อากาศเสีย
- () มลพิษ
- () น้ำเสีย
- () อื่น ๆ ระบุ _____

2. องค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน เคยออกข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการแก้ไขปัญหามลพิษหรือไม่

- () ไม่เคยออกข้อบังคับ (ตอบข้อ 3.1)
- () เคยออกข้อบังคับ (ตอบข้อ 3.1 - 3.2)

3. ท่านคิดว่าปัญหาอุปสรรคในการออกข้อบังคับเพื่อจัดการแก้ไขปัญหามลพิษได้แก่ข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับการร่างข้อบังคับตามพระราชบัญญัติที่กล่าวถึงมีอะไรบ้าง

- () งบประมาณไม่เพียงพอ
- () ไม่มีผู้เสนอความคิดเห็นเรื่องการร่างข้อบังคับ
- () ขาดแคลนข้อมูลด้านเทคนิคการจัดการมลพิษ
- () ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการร่างข้อบังคับ
- () อื่น ๆ ระบุ _____

3.2 การใช้ข้อบังคับที่ได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วมีปัญหาใดบ้าง

- () ขาดการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่
- () เนื้อหาไม่สามารถใช้บังคับได้ตรงตามปัญหา
- () มีความขัดแย้งระหว่างบทบาท และการดำเนินงานขององค์การระดับจังหวัด เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- () ขาดแคลนพนักงานส่วนตำบล
- () ขาดแคลนลูกจ้างเพื่อปฏิบัติงานในพื้นที่
- () อื่น ๆ ระบุ _____

3.3 มีการคัดค้านรายละเอียดในร่างข้อบังคับด้านการจัดการมูลฝอยหรือไม่ และมีเหตุผลมาจากอะไรบ้าง

- () ไม่มีการร่างข้อบังคับ
- () ไม่มีการคัดค้าน
- () มีการคัดค้าน เนื่องจากข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
 - () การเสนอบทลงโทษที่รุนแรงเกินไป
 - () การเสนอเนื้อหาเอาเปรียบประชาชนเกินไป
 - () การเสนอเนื้อหาที่มีผลต่อรายได้ของ อบต.
 - () การเสนอเนื้อหาที่ไม่มีประโยชน์ต่อชุมชน
 - () ข้อเสนอเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ
 - () อื่น ๆ ระบุ _____

4. การจัดการปัญหามูลฝอยในตำบลมีปัญหาอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- () ขาดแคลนอุปกรณ์
- () ขาดแคลนงบประมาณ
- () ขาดแคลนบุคลากร
- () ที่ทิ้งมูลฝอยไม่เพียงพอ
- () ขาดแคลนข้อมูลทางวิชาการในการจัดการ
- () ประชาชนขาดจิตสำนึกทิ้งมูลฝอยไม่เป็นที่
- () อื่น ๆ ระบุ _____

5. การจัดทำแผนการจัดการมูลฝอยมีปัญหาใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- () ขาดงบประมาณ
- () ขาดข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง
- () ขาดการประสานงานกับจังหวัด
- () ขาดแคลนบุคลากรในการจัดทำ
- () อื่น ๆ ระบุ _____

6. ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ที่ท่านพบว่าเป็นปัญหาค่อบทบาทของอบต.ในการจัดการมูลฝอย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- () ขาดแคลนงบประมาณ
- () อบต. ขาดอิสระในการบริหารงบประมาณ
- () อบต. ไม่มีอิสระในการดำเนินงานอย่างแท้จริง
- () ขาดการประสานงานจากหน่วยงานอื่น ๆ
- () เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับพนักงานส่วนตำบล
- () อบต. ขาดความรู้ในการจัดการมูลฝอย
- () อื่น ๆ ระบุ _____

7. ข้อเสนอแนะในการพัฒนา/ส่งเสริมบทบาทของ อบต. ในการจัดการมูลฝอย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- () ควรเพิ่มปริมาณรายได้ของ อบต. ให้มากกว่านี้
- () กรมการปกครองจัดสัมมนาเทคนิคการวางแผนพัฒนาตำบล
- () หน่วยงานที่เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยควรจัดอบรมความรู้ในการจัดการมูลฝอยให้แก่สมาชิก อบต. ทุกท่าน
- () ควรเพิ่มอัตราเจ้าพนักงานในท้องถิ่น/ลูกจ้างในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอย
- () อื่น ๆ ระบุ _____

5.2 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดการปัญหาน้ำเสีย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลของท่านเคยออกข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการแก้ไขปัญหาน้ำเสียหรือไม่

- () ไม่เคยออกข้อบังคับ (ตอบข้อ 2.1)
- () เคยออกข้อบังคับ (ตอบข้อ 2.1-2.2)

2. ท่านคิดว่าปัญหาอุปสรรคในการออกข้อบังคับเพื่อจัดการแก้ไขปัญหาน้ำเสียได้แก่ข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการร่างข้อบังคับตามพระราชบัญญัติที่กล่าวถึงมีอะไรบ้าง

- () งบประมาณไม่เพียงพอ
- () ไม่มีผู้เสนอความคิดเห็นเรื่องการร่างข้อบังคับ
- () ขาดแคลนข้อมูลด้านเทคนิคการจัดการน้ำเสีย
- () ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ในการร่างข้อบังคับ
- () อื่น ๆ ระบุ _____

2.2 การใช้ข้อบังคับที่ได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วมีปัญหาใดบ้าง

- () ขาดการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่
- () เนื้อหาไม่สามารถใช้บังคับได้ตรงตามปัญหา
- () มีความขัดแย้งระหว่างบทบาท และการดำเนินงานขององค์การบริหารระดับจังหวัด เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- () ขาดแคลนพนักงานส่วนตำบล
- () ขาดแคลนลูกจ้างเพื่อปฏิบัติงานในพื้นที่
- () อื่น ๆ ระบุ _____

2.3 มีการคัดค้านรายละเอียดในร่างข้อบังคับด้านการจัดการน้ำเสียหรือไม่ และมีเหตุผลมาจากอะไรบ้าง () ไม่มีการร่างข้อบังคับ

() ไม่มีการคัดค้าน

() มีการคัดค้าน เนื่องจากข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

() การเสนอบทลงโทษที่รุนแรงเกินไป

() การเสนอเนื้อหาเอาเปรียบประชาชนเกินไป

() การเสนอเนื้อหาที่มีผลต่อรายได้ของ อบต.

() การเสนอเนื้อหาที่ไม่มีประโยชน์ต่อชุมชน

() ข้อเสนอเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ

() อื่น ๆ ระบุ _____

3. การจัดการปัญหาน้ำเสียในตำบลมีปัญหาใดอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

() ขาดแคลนอุปกรณ์

() ขาดแคลนงบประมาณ

() ขาดแคลนบุคลากร

() ขาดแคลนข้อมูลทางวิชาการในการจัดการ

() ประชาชนขาดจิตสำนึกชอบทิ้งมูลฝอยและน้ำเสียลงแม่น้ำลำคลอง

() อื่น ๆ ระบุ _____

4. การจัดทำแผนการจัดการน้ำเสียมีปัญหาใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

() ขาดงบประมาณ

() ขาดข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

() ขาดการประสานงานกับจังหวัด () ขาดแคลนบุคลากรในการจัดทำ

() อื่น ๆ ระบุ _____

5. ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ที่ท่านพบว่าเป็นปัญหาค่อบทบาทของ อบต. ในการจัดการน้ำเสีย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

() ขาดแคลนงบประมาณ

() อบต. ขาดอิสระในการบริหารงบประมาณ

() ขาดการประสานงานจากหน่วยงานอื่น

() อบต. ไม่มีอิสระในการดำเนินงานอย่างแท้จริง

() อบต. ขาดความรู้ในการจัดการน้ำเสีย

() เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับพนักงานส่วนตำบล

() อื่น ๆ ระบุ _____

6. ข้อเสนอแนะในการพัฒนา/ส่งเสริมบทบาทของ อบต. ในการจัดการน้ำเสีย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- () หน่วยงานที่เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยควรจัดอบรมความรู้ในการจัดการน้ำเสียให้แก่สมาชิก อบต. ทุกท่าน
- () กรมการปกครองจัดสัมมนาเทคนิคการวางแผนพัฒนาตำบล
- () ควรเพิ่มปริมาณรายได้ของ อบต. ให้มากกว่านี้
- () ควรเพิ่มอัตราเจ้าพนักงานในท้องถิ่น/ลูกจ้างในการบำบัดและกำจัดน้ำเสีย
- () อื่น ๆ ระบุ _____

หัวข้อในแบบสัมภาษณ์แนวคิดสำหรับนายอำเภอ

1. ตำบลใดในอำเภอเมืองดังต่อไปนี้ ที่มีปัญหามูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด/น้อยที่สุด เพราะอะไร
(อบต. ลำพญา อบต. คอนชาบหมอบ อบต. ถนนขาด อบต. บ้านยาง อบต. ธรรมศาลา อบต. หนองดินแดง อบต. หนองงูเหลือม อบต. สวนป่า อบต. สนามจันทร์ อบต. ทุ่งน้อย อบต. วังตะกอบ อบต. หนองปากโลง)
2. องค์การบริหารส่วนตำบลใด (ดังข้อ 1) ที่มีบทบาทในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด/น้อยที่สุด เพราะอะไร
3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบล (ดัง ข้อ 1) เป็นอย่างไร
 - ขาดแคลนงบประมาณ
 - ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ
 - ขาดการประสานงานจากหน่วยงานอื่น ๆ
 - เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับพนักงานส่วนตำบล
 - อบต. ขาดอิสระในการบริหารงบประมาณ
4. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบลมีอะไรบ้าง
 - หน่วยงานที่เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียควรจัดอบรมความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียให้แก่สมาชิก อบต. ทุกท่าน
 - กรมการปกครองจัดสัมมนาเทคนิคการวางแผนพัฒนาตำบล
 - ควรเพิ่มปริมาณรายได้ของ อบต. ให้มากกว่านี้
 - ควรเพิ่มอัตราเจ้าพนักงานในท้องถิ่น/ลูกจ้างในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยและน้ำเสีย

หัวข้อในแบบสัมภาษณ์แนวลึกสำหรับปลัดอำเภอ

1. ตำบลใดในพื้นที่รับผิดชอบของท่านที่มีปัญหามูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด/น้อยที่สุด เพราะอะไร
2. องค์การบริหารส่วนตำบลใดในความรับผิดชอบของท่านที่มีบทบาทในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด/น้อยที่สุด เพราะอะไร
3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของอบต.ในความรับผิดชอบของท่านเป็นอย่างไร เช่น

- ขาดแคลนงบประมาณ
- ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ
- ขาดการประสานงานจากหน่วยงานอื่น ๆ
- เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับพนักงานส่วนตำบล
- อบต. ขาดอิสระในการบริหารงบประมาณ

4. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของอบต. ในความรับผิดชอบของท่านมีอะไรบ้าง เช่น

- หน่วยงานที่เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียควรจัดอบรมความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียให้แก่สมาชิกอบต. ทุกท่าน
- กรมการปกครองจัดสัมมนาเทคนิคการวางแผนพัฒนาตำบล
- ควรเพิ่มปริมาณรายได้ของอบต. ให้มากกว่านี้
- ควรเพิ่มอัตราจ้างพนักงานในท้องถิ่น/ลูกจ้างในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยและน้ำเสีย

หัวข้อในแบบสัมภาษณ์แนวลึกสำหรับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ในพื้นที่รับผิดชอบของท่านมีปัญหามูลฝอยและน้ำเสียหรือไม่ มีปัญหาการเก็บขน/การรวบรวม เช่น จำนวนรถเก็บขน พนักงานเก็บขน และปัญหาในการกำจัด/บำบัด บ้างหรือไม่ เช่น ในด้านของวิธีการกำจัด/บำบัด บุคลากรผู้เชี่ยวชาญ หรือมีปัญหาในด้านงบประมาณ มากน้อย อย่างไร
2. สาเหตุของปัญหามูลฝอยและน้ำเสียในพื้นที่รับผิดชอบของท่านคืออะไร
3. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน มีบทบาทในการแก้ปัญหาเรื่องดังต่อไปนี้บ้างหรือไม่ อย่างไร

- การสำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอยและน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล

- การจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยและน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล
 - การร่างข้อบังคับตำบลเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การลงมติร่างข้อบังคับตำบลในด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การคัดเลือกผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายในชุมชน เช่น การขุดลอกคูคลอง การเก็บมูลฝอยในที่สาธารณะ เป็นต้น
 - การพิจารณาการทำกิจกรรมนอกพื้นที่รับผิดชอบกับองค์กรอื่นๆ ในเรื่องการจัดการปัญหา มูลฝอยและน้ำเสีย เช่นร่วมมือกับเทศบาลในการบำบัดน้ำเสีย
 - การประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย
 - การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย
 - การประชาสัมพันธ์ทางแผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย
4. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในพื้นที่รับผิดชอบของท่านเป็นอย่างไร
- ขาดแคลนงบประมาณ
 - ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ
 - ขาดการประสานงานจากหน่วยงานอื่น ๆ
 - เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับพนักงานส่วนตำบล
 - อื่นๆ ขาดอิสระในการบริหารงบประมาณ

5. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในพื้นที่รับผิดชอบของท่านมีอะไรบ้าง
- หน่วยงานที่เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียควรจัดอบรมความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียให้แก่สมาชิก อบต. ทุกท่าน
 - กรมการปกครองจัดสัมมนาเทคนิคการวางแผนพัฒนาตำบล
 - ควรเพิ่มปริมาณรายได้ของ อบต. ให้มากกว่านี้
 - ควรเพิ่มอัตราเจ้าพนักงานในท้องถิ่น/ลูกจ้างในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยและน้ำเสีย

หัวข้อในการสนทนากลุ่ม

1. ในชุมชนของท่านมีปัญหามูลฝอยและน้ำเสียบ้างหรือไม่
2. สาเหตุที่มีหรือไม่มีปัญหามูลฝอยและน้ำเสียคืออะไร
3. อบต. เข้ามาแก้ไขปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย ได้หรือไม่ และดำเนินการในวิธีใดบ้าง ทั้งในด้านการเก็บขน การกำจัดและบำบัด มูลฝอยและน้ำเสีย เช่น
 - การสำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอยและน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล
 - การจัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยและน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล
 - การร่างข้อบังคับตำบลเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การลงมติร่างข้อบังคับตำบลในด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การคัดเลือกผู้กระทำผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำผิดข้อบังคับตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การพิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายในชุมชน เช่น การขุดลอกคูคลอง การเก็บมูลฝอยในที่สาธารณะ เป็นต้น
 - การพิจารณาการทำกิจกรรมนอกพื้นที่รับผิดชอบกับองค์กรอื่นๆ ในเรื่องการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย เช่น ร่วมมือกับเทศบาลในการบำบัดน้ำเสีย
 - การประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย

-การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย

-การประชาสัมพันธ์ทางแผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย

4. ปัญหาและอุปสรรคของ อบต. ในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในชุมชนของท่านเป็นอย่างไรบ้าง เช่น

- ขาดแคลนงบประมาณ
- อบต. ให้ความสำคัญกับปัญหาด้านอื่น ๆ มากกว่า เช่น โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ
- ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ
- ขาดการประสานงานจากหน่วยงานอื่น ๆ
- เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับพนักงานส่วนตำบล

5. ข้อเสนอแนะสำหรับ อบต. ในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง เช่น

- สมาชิก อบต. ควรสำรวจสภาพปัญหาในพื้นที่ให้มากขึ้น
- ควรเพิ่มปริมาณรายได้ของอบต. ให้มากกว่านี้
- ควรเพิ่มอัตราเจ้าพนักงานในท้องถิ่น/ลูกจ้างในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยและน้ำเสีย

สรุปหัวข้อหลักที่ใช้ในแบบสอบถามประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

1. ความรู้และทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

เนื้อหาความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย	เนื้อหาทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
<u>1. ความรู้ในการจัดการมูลฝอย</u> 1) ลักษณะของมูลฝอย 2) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดมูลฝอย 3) ผลกระทบของมูลฝอย 4) วิธีการจัดการมูลฝอย <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> ครบถ้วน ไม่ต้องเพิ่มเติม	<u>1. ทัศนคติในการจัดการมูลฝอย</u> 1) ผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอย 2) การจัดการมูลฝอย <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> ครบถ้วน ไม่ต้องเพิ่มเติม
<u>2. ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย</u> 1) ลักษณะของน้ำเสีย 2) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดน้ำเสีย 3) ผลกระทบของน้ำเสีย 4) วิธีการจัดการน้ำเสีย <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> ครบถ้วน ไม่ต้องเพิ่มเติม	<u>2. ทัศนคติในการจัดการน้ำเสีย</u> 1) ผลกระทบที่เกิดจากน้ำเสีย 2) การจัดการน้ำเสีย <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> ครบถ้วน ไม่ต้องเพิ่มเติม

2. บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

บทบาทในการจัดการมูลฝอย	บทบาทในการจัดการน้ำเสีย
<u>1. บทบาทในการจัดการมูลฝอย</u> 1) การสำรวจและเก็บข้อมูล จัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยเพื่อเสนอต่อที่ประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) การให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับด้านการจัดการมูลฝอย 3) การร่างข้อบังคับหรือออกกฎหมายเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย 4) การลงมติร่างข้อบังคับตำบลในด้านการจัดการมูลฝอย 5) การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอย 6) การจับกุมและดักเตือนผู้กระทำความผิดกฎหมายทางด้านการจัดการมูลฝอย 7) การพิจารณาการทำความผิดภายในชุมชน เช่น การเก็บมูลฝอยในที่สาธารณะ 8) การพิจารณาการทำความผิดนอกเขตกับองค์กรอื่น ๆ ในเรื่องการจัดการปัญหามูลฝอย เช่น ร่วมมือกับ เทศบาล หรือ อบต. อื่นในการหาสถานที่บำบัดและกำจัดขยะ เป็นต้น 9)การพิจารณาให้มีการเขียนข้อความประกาศในแผ่นป้าย ใบปลิว และหอกระจายข่าว เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอย <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> ครบถ้วน ไม่ต้องเพิ่มเติม	<u>2. บทบาทในการจัดการน้ำเสีย</u> 1) การสำรวจและเก็บข้อมูล จัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดน้ำเสียเพื่อเสนอต่อที่ประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) การให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับด้านการจัดการน้ำเสีย 3) การร่างข้อบังคับหรือออกกฎหมายเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย 4) การลงมติร่างข้อบังคับตำบลในด้านการจัดการน้ำเสีย 5) การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย 6) การจับกุมและดักเตือนผู้กระทำความผิดกฎหมายทางด้านการจัดการน้ำเสีย 7) การพิจารณาการทำความผิดภายในชุมชน เช่น การขุดลอกคูคลอง 8) การพิจารณาการทำความผิดนอกเขตกับองค์กรอื่น ๆ ในเรื่องการจัดการปัญหาน้ำเสีย เช่น ร่วมมือกับ เทศบาล หรือ อบต. อื่นในการหาสถานที่บำบัดน้ำเสีย เป็นต้น 9)การพิจารณาให้มีการเขียนข้อความประกาศในแผ่นป้าย ใบปลิว และหอกระจายข่าว เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย <u>หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่</u> ครบถ้วน ไม่ต้องเพิ่มเติม

3. ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

3.1 การจัดการมูลฝอย

- 1) การออกข้อบังคับภายในตำบลเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย
- 2) ปัญหาการจัดการมูลฝอยภายในตำบล
- 3) ปัญหาในการจัดทำแผนการจัดการมูลฝอย
- 4) อุปสรรคอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาค่อบทบาทของ อบต. ในการจัดการมูลฝอย

หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่
ครบถ้วน ไม่ต้องเพิ่มเติม

3.2 การจัดการน้ำเสีย

- 1) การออกข้อบังคับภายในตำบลเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย
- 2) ปัญหาการจัดการน้ำเสียภายในตำบล
- 3) ปัญหาในการจัดทำแผนการจัดการน้ำเสีย
- 4) อุปสรรคอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาค่อบทบาทของ อบต. ในการจัดการน้ำเสีย

หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่
ครบถ้วน ไม่ต้องเพิ่มเติม

สรุปการประเมินผลแบบวัดความรู้ ทักษะ และบทบาทจากผู้เชี่ยวชาญ ประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

1. ความรู้ในการจัดการมูลฝอย

เนื้อหา	ข้อ ที่	เหมาะ สม	ปรับ ปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
1.1 ลักษณะของมูลฝอย				
- ความหมายของมูลฝอย	1	✓		
- ลักษณะของมูลฝอย	2	✓		
- ลักษณะของมูลฝอยจากครัวเรือน	3	✓		
- ลักษณะของมูลฝอยอันตราย	4	✓		
- ส่วนประกอบของมูลฝอย	5	✓		
1.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดมูลฝอย				
- สาเหตุของการเกิดมูลฝอย	6		✓	เปลี่ยนคำว่า “ปริมาณ” เป็น “อัตราการเกิดมูลฝอย”
- ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณมูลฝอย	7		✓	ปรับตัวเลือก ง. ตัด “และไม่ทิ้งมูลฝอยลงในถังรองรับมูลฝอย”
- สาเหตุของปริมาณมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย	8		✓	ย้าย “เมือง ข” มาอยู่หน้า “ประชาชน” ในตัวเลือก ข.
- พฤติกรรมการจัดการมูลฝอย	9		✓	คำตอบเขาได้ เพราะ ตัวเลือก 3 ตัว เป็นคำตอบทางบวก มีลบตัวเดียว

1. ความรู้ในการจัดการมูลฝอย (ต่อ)

เนื้อหา	ข้อ ที่	เหมาะ สม	ปรับ ปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
1.3 ผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอย				
-ผลกระทบของมูลฝอยต่อสุขภาพ อนามัย	10		✓	ปรับปรุงตัวเลือกข้อ ค. เป็น ภูมิด้านทานโรคจะลดลง
-ชนิดของมูลฝอยที่มีอันตรายต่อ สภาพแวดล้อมน้อยที่สุด	11	✓		
-ผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยไม่ เป็นที่	12	✓		
-ชนิดของมูลฝอยที่มีอันตรายต่อ สภาพแวดล้อมมากที่สุด	13	✓		
-บุคคลที่มีความเสี่ยงในการได้รับ อันตรายจากมูลฝอยรุนแรงที่สุด	14	✓		
1.4 วิธีการจัดการมูลฝอย				
-วิธีการกำจัดมูลฝอยที่เหมาะสม	15	✓		
-มูลฝอยที่สามารถหมุนเวียนหรือ นำกลับมาใช้ใหม่ได้	16	✓		
-วิธีทิ้งมูลฝอยให้ถูกสุขลักษณะ	17		✓	ควรปรับปรุงตัวเลือกให้ยาก ขึ้น
-ผลของการใช้เทคโนโลยีที่ไม่ เหมาะสมในการกำจัดมูลฝอย	18	✓		
-วิธีการกำจัดมูลฝอยโดยการฝังลง ดินที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล	19		✓	คำถามไม่ชัดเจน ควรเติม “โดยที่ไม่มีวัสดุรองก้นหลุม”
-วิธีการลดปริมาณมูลฝอย	20		✓	ควรปรับปรุงตัวเลือกให้ยาก ขึ้น

2. ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย

เนื้อหา	ข้อ ที่	เหมาะ สม	ปรับ ปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
<u>2.1 ลักษณะของน้ำเสีย</u>				
-ลักษณะของน้ำเสีย	21	✓		
-ลักษณะของน้ำเสียที่มีอันตรายต่อร่างกายมนุษย์	22		✓	อันตรายในแง่ใด
-ลักษณะของน้ำสะอาดที่เหมาะสมแก่การอุปโภคบริโภค	23		✓	ตัวเลือก ก. และ ค. เหมือนกันคือ ใส ไม่มีสี ออสมิพิษ
<u>2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดน้ำเสีย</u>				
-แหล่งกำเนิดที่ทำให้แม่น้ำลำคลองเน่าเสีย	24	✓		
-สิ่งที่มีส่วนทำให้น้ำปนเปื้อนได้มากที่สุด	25	✓		
-หมู่บ้านที่มีความปลอดภัยในการใช้น้ำมากที่สุด	26		✓	คำตอบที่ถูกชัดเจนกว่าคำตอบอื่น
<u>2.3 ผลกระทบที่เกิดจากน้ำเสีย</u>				
-ผลกระทบของน้ำเสีย	27, 29		✓	ข้อ 27 ตัวเลือก ก. ไม่มีโรคติดต่อจากปลาไปยังผู้บริโภค
-ผลกระทบของน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ	28		✓	ปรับปรุงตัวเลือก ข. เปลี่ยน “มัก” เป็น “บางประเภท”

2. ความรู้ในการจัดการน้ำเสีย (ต่อ)

เนื้อหา	ข้อ ที่	เหมาะ สม	ปรับ ปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
2.4 วิธีการจัดการน้ำเสีย				
- วิธีการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย	30, 31		✓	เกรงว่าจะหาคนตอบผิดได้ยาก จึงควรกำหนดตัวเลือกถูกทุก ข้อให้น้อยลง
- วิธีการป้องกันปัญหาน้ำเสีย	32		✓	เปลี่ยนคำตอบข้อ ง. จากถูกทุก ข้อเป็นอย่างอื่น
- วิธีการบำบัดน้ำเสียเพื่อแยกสิ่ง ของที่มีขนาดใหญ่ออกในขั้นตอน แรก	33		✓	ปรับคำถาม “วิธีบำบัดน้ำเสีย” เป็น “วิธีที่ใช้”
- วิธีการกำจัดน้ำที่เหลือจากการซัก ล้าง	34		✓	ปรับปรุงตัวเลือก ค. จาก “ละลาย” เป็น “ผสม”
- จุดมุ่งหมายในการป้องกันและ แก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ	35	✓		

3. ทัศนคติในการจัดการมูลฝอย

เนื้อหา	ข้อ ที่	เหมาะ สม	ปรับ ปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
3.1 ผลกระทบที่เกิดจากมูลฝอย				
- ผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยไม่ถูกวิธี	1		✓	เป็นข้อควมวัดความรู้ ไม่ใช่ ทัศนคติ และในหนึ่งข้อ แยกได้ เป็น 2 ข้อ
- ปัญหาของมูลฝอยที่มีผลกระทบต่อธรรมชาติ	2	✓		
- ปัญหามูลฝอยที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ	3		✓	ปรับการใช้คำ
- มูลฝอยอาจเป็นปัญหาที่รุนแรงต่อสุขภาพจนถึงตายได้	4	✓		
- ผลกระทบของการทิ้งมูลฝอยลงแม่น้ำลำคลอง	5	✓		
3.2 การจัดการมูลฝอย				
- การทิ้งมูลฝอยลงตามข้างทางที่มีมูลฝอยอยู่แล้วหรือทิ้งลงแหล่งน้ำ	6	✓		
- การหมุนเวียนมูลฝอยเพื่อนำกลับมาทำเป็นเครื่องใช้ใหม่	7		✓	เป็นข้อควมวัดความรู้
- การแยกเศษอาหารออกจากขยะอื่น	8	✓		
- ผลเสียของวิธีการจัดการแบบการเผามูลฝอยกลางแจ้ง	9	✓		
- การใช้วัสดุธรรมชาติจะช่วยรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ใช้ใบตอง	10	✓		
- ควรนำเศษกระดาษ ขวดแก้ว และโลหะที่ไม่ใช้แล้วกลับมาขาย	11		✓	คำตอบอาจไม่มีความแตกต่าง
- การทิ้งมูลฝอยควรนำไปกองรวม ๆ กัน เป็นที่ ๆ จะเป็นที่ใดก็ได้	12	✓		
- การแยกมูลฝอยออกเป็นมูลฝอยที่หมุนเวียนกลับไปใช้ใหม่เป็นการลดปริมาณมูลฝอยได้ดีที่สุด	13		✓	ต้องระบุด้วยว่า แยกเป็นมูลฝอยอะไรบ้าง
- การกำจัดมูลฝอยอย่างไม่ถูกต้องเป็นสาเหตุที่ทำให้เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย	14	✓		

4. ทักษะในการจัดการน้ำเสีย

เนื้อหา	ข้อ ที่	เหมาะ สม	ปรับ ปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
4.1 ผลกระทบที่เกิดจากน้ำเสีย				
-จากการใช้ปุ๋ยของเกษตรกร	15		✓	เป็นข้อความวัดความรู้
- จากน้ำทิ้งจากบ้านเรือน	18	✓		
- จากโรงงานอุตสาหกรรม	23- 24		✓	ข้อ 23 ตัด “โรงงานออก”
- ผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ	26	✓		
4.2 การจัดการน้ำเสีย				
-ธรรมชาติสามารถแก้ไขปัญหาน้ำเสียได้	25	✓		
-การบำบัดน้ำเสียโดยการสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย	16		✓	แก้ปัญหาคิดไม่หมด ลดผลกระทบได้ระดับหนึ่งเท่านั้น
-การทิ้งมูลฝอยลงแหล่งน้ำถือเป็นเรื่องปกติ	17	✓		
-การบำบัดน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม	19	✓		
-วิธีการแก้ปัญหาน้ำเน่าเสียโดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาน้ำเน่าเสีย	20	✓		
-ปัญหาน้ำเสียในปัจจุบันถือว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องแก้ไข	21	✓		
-การบำบัดโดยใช้บ่อดักไขมันบำบัดน้ำเสีย	22	✓		
-การลดปริมาณน้ำเสียโดยการประหยัดการใช้น้ำเพื่อให้น้ำเสียเกิดขึ้นน้อยที่สุด	27	✓		

5. บทบาทในการจัดการมูลฝอย

เนื้อหา	ข้อ ที่	เหมาะ สม	ปรับ ปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อ การแก้ไข
1.การสำรวจและเก็บข้อมูล จัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูล ฝอยเพื่อเสนอต่อที่ประชุมขององค์การบริหารส่วน ตำบล	1		✓	ควรแยกประเด็นละ ข้อ
2.การให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับด้านการจัดการ มูลฝอย	2		✓	ความหมายซ้ำกับข้อ 3 ควรตัดออก 1 ข้อ
3.การลงมติร่างข้อบังคับตำบลในด้านการจัดการมูล ฝอย	3		✓	ควรสลับข้อ 3 เป็น ข้อ 4
4. การร่างข้อบังคับหรือออกกฎหมายเฉพาะเรื่องเกี่ยว กับการจัดการมูลฝอย	4		✓	ควรสลับข้อ 4 เป็น ข้อ 3
5. การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอย	5	✓		
6.การจับกุมและดักเตือนผู้กระทำความผิดกฎหมายทางด้าน การจัดการมูลฝอย	6		✓	ควรแยกประเด็นละ ข้อ และแก้ไขเป็นชี ้นำให้เจ้าหน้าที่ ตำรวจจับกุม
7. การพิจารณาการทำกิจกรรมภายในชุมชน เช่น การ เก็บมูลฝอยในที่สาธารณะ	7	✓		
8. การพิจารณาการทำกิจการนอกเขตกับองค์กรอื่น ๆ ในเรื่องการจัดการปัญหามูลฝอย เช่น ร่วมมือกับ เทศ บาล หรือ อบต. อื่นในการหาสถานที่บำบัดและกำจัด ขยะ เป็นต้น	8	✓		
9. การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวผ่านป้าย ใบ ปลิว เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วม ในการจัดการปัญหามูลฝอย	9		✓	ควรแยกประเด็นละ ข้อ

6. บทบาทในการจัดการน้ำเสีย

เนื้อหา	ข้อ ที่	เหมาะ สม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อ การแก้ไข
1. การสำรวจและเก็บข้อมูล จัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดน้ำเสียเพื่อเสนอต่อที่ประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบล	10		✓	ควรแยกประเด็นละข้อ
2. การให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับด้านการจัดการน้ำเสีย	11		✓	ความหมายซ้ำกับข้อ 3 ควรตัดออก 1 ข้อ
3. การลงมติร่างข้อบังคับตำบลในด้านการจัดการน้ำเสีย	12		✓	ควรสลับข้อ 3 เป็นข้อ 4
4. การร่างข้อบังคับหรือออกกฎหมายเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย	13		✓	ควรสลับข้อ 4 เป็นข้อ 3
5. การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการน้ำเสีย	14	✓		
6. การจับกุมและดักเตือนผู้กระทำความผิดกฎหมายทางด้านการจัดการน้ำเสีย	15		✓	ควรแยกประเด็นละข้อ และแก้เป็นจรรยาบรรณให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม
7. การพิจารณาการทำกิจกรรมภายในชุมชน เช่น การขุดลอกคูคลอง	16	✓		
8. การพิจารณาการทำกิจการนอกเขตกับองค์กรอื่น ๆ ในเรื่องการจัดการปัญหาน้ำเสีย เช่น ร่วมมือกับเทศบาล หรือ อบต. อื่นในการหาสถานที่บำบัดน้ำเสีย เป็นต้น	17	✓		
9. การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวแผ่นป้าย ใบปลิว เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสีย	18		✓	ควรแยกประเด็นละข้อ

7. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการมูลฝอย

เนื้อหา	ข้อ ที่	เหมาะ สม	ปรับ ปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
1. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน	1	✓		
2. การออกข้อบังคับภายในตำบลเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย	2	✓		
3. ปัญหาการจัดการมูลฝอยภายในตำบล				
- การร่างข้อบังคับ	3.1		✓	เดิมคำว่า “ปัญหาเกี่ยวกับ” หน้าคำถามและเดิม “มีอะไรบ้าง” ท้ายคำถาม และในตัวเลือกให้ตัด “ไม่มีกฎกระทรวงยอมรับ” ออก
- การใช้ข้อบังคับ	3.2		✓	เขียนเป็นประโยคคำถาม
- การคัดค้านความคิดเห็นในการร่างข้อบังคับ	3.3		✓	เขียนเป็นประโยคคำถาม
4. ปัญหาในการจัดการปัญหามูลฝอย	4		✓	เดิมในตัวเลือกที่ 3 เป็นประชาชนขาดจิตสำนึก
5. ปัญหาในการจัดทำแผนการจัดการมูลฝอย	5	✓		
6. อุปสรรคอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาต่อบทบาทของ อบต. ในการจัดการมูลฝอย	6		✓	ทำคำตอบเป็นแบบปรนัย
7. ข้อเสนอแนะในการพัฒนา/ส่งเสริมบทบาทของ อบต. ในการจัดการมูลฝอย	7		✓	ทำคำตอบเป็นแบบปรนัย

8. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการน้ำเสีย

เนื้อหา	ข้อ ที่	เหมาะ สม	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไข
1. การออกข้อบังคับภายในตำบลเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย	1	✓		
2. ปัญหาการจัดการน้ำเสียภายในตำบล		✓		
- การร่างข้อบังคับ	2.1		✓	เดิมคำว่า “ปัญหาเกี่ยวกับ” หน้าคำถามและเดิม “มีอะไรบ้าง” ท้ายคำถาม และในตัวเลือกให้ตัด “ไม่มีกฎกระทรวงรองรับ” ออก
- การใช้ข้อบังคับ	2.2		✓	เขียนเป็นประโยคคำถาม
- การคัดค้านความคิดเห็นในการร่างข้อบังคับ	2.3		✓	เขียนเป็นประโยคคำถาม
3. ปัญหาในการจัดการปัญหาน้ำเสีย	3		✓	เดิมในตัวเลือกที่ 3 เป็นประชาชนขาดจิตสำนึก
4. ปัญหาในการจัดทำแผนการจัดการน้ำเสีย	4	✓		
5. อุปสรรคอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาคอขวดของ อบต. ในการจัดการน้ำเสีย	5		✓	ทำคำตอบเป็นแบบปรนัย
6. ข้อเสนอแนะในการพัฒนา/ส่งเสริมบทบาทของ อบต. ในการจัดการน้ำเสีย	6		✓	ทำคำตอบเป็นแบบปรนัย

การหาค่าความยากง่าย อำนาจจำแนก และความเที่ยงของแบบวัดความรู้ ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

-การหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

1. ให้คะแนนในแต่ละข้อแล้วรวมคะแนนเพื่อมาจัดลำดับผู้ที่ได้คะแนนมากที่สุด ไปจนถึงผู้ที่ได้คะแนนน้อยที่สุด แล้วจัดกลุ่มผู้ที่ได้คะแนนสูง และกลุ่มต่ำ โดยใช้สัดส่วนร้อยละ 27 ได้กลุ่มละ 8 คน

2. นำคะแนนของแต่ละคน ในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ มาคำนวณหาค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผลปรากฏดังนี้

1. ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ข้อที่	ใช้จริงข้อที่	ค่าความยาก-ง่าย $\frac{(N_H + N_L) \times 100}{(N_H + N_L)}$	ค่าอำนาจจำแนก $\frac{(N_H - N_L)}{(N_H \text{ หรือ } N_L)}$
1.	1	68.75	0.63
*2.	-	68.75	0.13
**3.	2	37.50	0.00
4.	3	50.00	0.50
*5.	-	31.25	0.10
6.	4	56.25	0.60
*7.	-	50.00	0.25
8.	5	43.75	0.63
**9.	6	31.25	0.13
**10.	7	93.75	0.13
**11.	8	68.75	0.13
12.	9	68.75	0.38
13.	10	31.25	0.37
14.	11	31.25	0.37
15.	12	25.00	0.37
**16.	13	87.50	0.00

1. ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย (ต่อ)

ข้อที่	ใช้จริงข้อที่	ค่าความยาก-ง่าย $\frac{(N_u + N_l) \times 100}{(N_u + N_l)}$	ค่าอำนาจจำแนก $\frac{(N_u - N_l)}{(N_u \text{ หรือ } N_l)}$
*17.	-	68.75	0.63
18.	14	56.25	0.63
19.	15	75.00	0.50
**20.	16	43.75	-0.38
21.	17	75.00	0.50
**22.	18	87.50	0.25
**23.	19	18.00	-0.13
24.	20	50.00	0.50
**25.	21	81.25	0.38
26.	22	62.50	0.50
27.	23	68.75	0.38
28.	24	75.00	0.50
*29.	-	75.00	0.50
30.	25	62.50	0.25
**31.	26	31.25	-0.13
**32.	27	81.25	-0.13

เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามที่นำไปใช้จริง

ผู้วิจัยคัดเลือกข้อที่มีค่าความยาก-ง่าย 20.00 -80.00 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

ส่วนข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ได้แก่

ข้อที่มีเครื่องหมาย * ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ให้ตัดออก เนื่องจากเป็นคำถามที่มีความหมายเดียวกันกับข้อคำถามอื่น รวมทั้งสิ้น 5 ข้อ

ข้อที่มีเครื่องหมาย ** ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ให้ปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้จริง รวมทั้งสิ้น 11 ข้อ

- การหาค่าความเที่ยงของแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

นำข้อที่เหลือ ที่ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียผ่านเกณฑ์มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง

โดยหาค่าความแปรปรวนรวมจากสูตร

$$s^2 = \frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

$$= \frac{(30 \times 2,828) - 276^2}{30(30-1)}$$

ดังนั้น $s^2 = 9.96$ นำมาแทนค่าในสูตรหาค่าความเที่ยง (r_{tt})
หาค่าความเที่ยงจากสูตร KR 20

$$r_{tt} = \frac{k}{(k-1)} (1 - \sum pq / S^2)$$

$$= \frac{16}{(16-1)} (1 - 3.31 / 9.96)$$

ดังนั้น $r_{tt} = 0.71$

ค่าความเที่ยงของแบบวัดความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีค่าเท่ากับ 0.71 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ 0.70 เป็นแบบวัดที่มีความเที่ยงใช้ได้

การหาค่าอำนาจจำแนก และความเที่ยงของแบบวัดทัศนคติ ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

-การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

1. ให้คะแนนในแต่ละข้อแล้วรวมคะแนนเพื่อมาจัดลำดับผู้ที่ได้คะแนนมากที่สุดไปจนถึงผู้ที่ได้คะแนนน้อยที่สุด แล้วจัดกลุ่มผู้ที่ได้คะแนนสูง และกลุ่มต่ำ โดยใช้สัดส่วนร้อยละ 27 ได้กลุ่มละ 8 คน

2. นำคะแนนของแต่ละคน ในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ มาคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย ผลปรากฏดังนี้

2. ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ข้อที่	ใช้จริง ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก
**1.	1	0.78
2.	2	1.96
*3.	-	3.38
4.	3	4.52
5.	4	2.59
*6.	-	3.56
7.	5	2.02
8.	6	1.89
*9.	-	1.05
*10.	-	1.75
**11.	7	0.53
12.	8	2.16
*13.	-	1.54

ข้อที่	ใช้จริง ข้อที่	ค่าอำนาจ จำแนก
14.	9	4.49
**15.	10	1.46
16.	11	2.36
*17.	-	1.79
18.	12	3.63
19.	13	2.92
20.	14	2.03
**21.	15	0.68
22.	16	2.73
**23.	17	1.63
24.	18	3.44
25.	19	4.78
**26.	20	0.67

เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถามที่นำไปใช้จริง

ผู้วิจัยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ได้แก่ ข้อที่มีเครื่องหมาย * ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ให้ตัดทิ้ง เนื่องจากเป็นคำถามที่มีความหมายเดียวกันกับข้อคำถามอื่น รวม 6 ข้อ
ข้อที่มีเครื่องหมาย ** ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ให้ปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้จริง รวม 6 ข้อ

- การหาค่าความเที่ยงของแบบวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

นำข้อที่เหลือที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป มาคำนวณหาค่าความเที่ยงดังนี้
ค่าความเที่ยงจากสูตร Cronbach Alpha

$$\begin{aligned}\alpha &= \frac{k}{(k-1)} (1 - \sum Si^2 / S^2) \\ &= \frac{14}{(14-1)} (1 - 8.68 / 52.46) \\ \text{ดังนั้น } \alpha &= 0.89\end{aligned}$$

ค่าความเที่ยงของแบบวัดทัศนคติในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีค่าเท่ากับ 0.89 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ 0.75 เป็นแบบวัดที่มีความเที่ยงใช้ได้

การหาค่าความเที่ยงของแบบวัดบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

ค่าความเที่ยงจากสูตร Cronbach Alpha

$$\begin{aligned}\alpha &= \frac{k}{(k-1)} (1 - \sum Si^2 / S^2) \\ &= \frac{24}{(24-1)} (1 - 0.07) \\ \text{ดังนั้น } \alpha &= 0.97\end{aligned}$$

ค่าความเที่ยงของแบบวัดบทบาทในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียมีค่าเท่ากับ 0.97 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์ 0.75 จึงเป็นแบบวัดที่มีความเที่ยงใช้ได้

การตรวจสอบความครอบคลุมของแบบสัมภาษณ์แนวคิดและหัวข้อในการสนทนากลุ่ม

- แบบสัมภาษณ์แนวคิดสำหรับนายอำเภอ

1. ตำบลใดในอำเภอเมืองดังต่อไปนี้ ที่มีปัญหามูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด/น้อยที่สุด เพราะอะไร

(อบต. ลำพญา อบต. ดอนยายหอม อบต. ถนนขาด อบต. บ้านยาง อบต. ธรรมศาลา อบต.

หนองดินแดง อบต. หนองงูเห่า อบต. สวนป่า อบต. สนามจันทร์ อบต. หุ่น้อย อบต. วังตะกั่ว อบต. หนองปากโลง)

2. องค์การบริหารส่วนตำบลใด (ดังข้อ 1) ที่มีบทบาทในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด/น้อยที่สุด เพราะอะไร

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบล (ดังข้อ 1) เป็นอย่างไร

- ขาดแคลนงบประมาณ
- ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ
- ขาดการประสานงานจากหน่วยงานอื่น ๆ
- เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับพนักงานส่วนตำบล
- อบต. ขาดอิสระในการบริหารงบประมาณ

4. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบล (ดังข้อ 1) มีอะไรบ้าง

- หน่วยงานที่เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียควรจัดอบรมความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียให้แก่สมาชิกสภา อบต. ทุกท่าน
- กรมการปกครองจัดสัมมนาเทคนิคการวางแผนพัฒนาตำบล
- ควรเพิ่มปริมาณรายได้ของ อบต. ให้มากกว่านี้
- ควรเพิ่มอัตราจ้างพนักงานในท้องถิ่น/ลูกจ้างในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยและน้ำเสีย

หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่

ท่านคิดว่า บทบาทที่ อบต. ทำเหมาะสมครบถ้วนแล้วหรือไม่ เพราะเหตุใดจึงทำไม่ได้ตามบทบาทที่ควรจะทำ

- แบบสัมภาษณ์แนวลึกสำหรับปลัดอำเภอ

1. ตำบลใดในพื้นที่รับผิดชอบของท่านที่มีปัญหามูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด/น้อยที่สุด เพราะอะไร
2. องค์การบริหารส่วนตำบลใดในความรับผิดชอบของท่านที่มีบทบาทในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสียมากที่สุด/น้อยที่สุด เพราะอะไร
3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของอบต. ในความรับผิดชอบของท่านเป็นอย่างไร เช่น
 - ขาดแคลนงบประมาณ
 - ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ
 - ขาดการประสานงานจากหน่วยงานอื่น ๆ
 - เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับพนักงานส่วนตำบล
 - อบต. ขาดอิสระในการบริหารงบประมาณ
4. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียของอบต. ในความรับผิดชอบของท่านมีอะไรบ้าง เช่น
 - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียควรจัดอบรมความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียให้แก่สมาชิกอบต. ทุกท่าน
 - กรมการปกครองจัดสัมมนาเทคนิคการวางแผนพัฒนาตำบล
 - ควรเพิ่มปริมาณรายได้ของอบต. ให้มากกว่านี้
 - ควรเพิ่มอัตราเจ้าพนักงานในท้องถิ่น/ลูกจ้างในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยและน้ำเสีย

หัวข้อที่ควรเพิ่มเติม ได้แก่

ท่านคิดว่าบทบาทที่อบต. ทำเหมาะสมครบถ้วนหรือยัง

- แบบสัมภาษณ์แนวลึกสำหรับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ในพื้นที่รับผิดชอบของท่านมีปัญหามูลฝอยและน้ำเสียหรือไม่ มีปัญหาการเก็บขน/การรวบรวม เช่น จำนวนรถเก็บขน พนักงานเก็บขน และปัญหาในการกำจัด/บำบัด บ้างหรือไม่ เช่น ในด้านของวิธีการกำจัด/บำบัด บุคลากรผู้เชี่ยวชาญ หรือมีปัญหาในด้านงบประมาณ มากน้อย อย่างไร

2. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลของท่าน มีบทบาทในการแก้ปัญหาเรื่องดังต่อไปนี้บ้างหรือไม่ อย่างไร

-สำรวจแหล่งกำเนิดมูลฝอยและน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล

-จัดทำบัญชีแหล่งกำเนิดมูลฝอยและน้ำเสียในตำบลเพื่อเสนอต่อที่ประชุมองค์การบริหารส่วนตำบล

-ร่างข้อบังคับตำบลเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

-ลงมติร่างข้อบังคับตำบลในด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

-จัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย

-คัดเลือกผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านมูลฝอยและน้ำเสีย

-ชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดข้อบังคับตำบลด้านมูลฝอยและน้ำเสีย

-พิจารณาการทำกิจกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายในชุมชน เช่น การขุดลอกคูคลอง การเก็บมูลฝอยในที่สาธารณะ เป็นต้น

-พิจารณาการทำกิจกรรมนอกพื้นที่รับผิดชอบกับองค์กรอื่น ๆ ในเรื่องการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย เช่น ร่วมมือกับเทศบาลในการบำบัดน้ำเสีย

-ประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย

-ประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย

-ประชาสัมพันธ์ทางแผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในพื้นที่รับผิดชอบของท่านเป็นอย่างไร

-ขาดแคลนงบประมาณ

-ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ

-ขาดการประสานงานจากหน่วยงานอื่น ๆ

-เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับพนักงานส่วนตำบล

-อบต. ขาดอิสระในการบริหารงบประมาณ

4. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในพื้นที่รับผิดชอบของท่านมีอะไรบ้าง
- หน่วยงานที่เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียควรจัดอบรมความรู้ในการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียให้แก่สมาชิก อบต. ทุกท่าน
 - กรมการปกครองจัดสัมมนาเทคนิคการวางแผนพัฒนาตำบล
 - ควรเพิ่มปริมาณรายได้ของ อบต. ให้มากกว่านี้
 - ควรเพิ่มอัตราเจ้าพนักงานในท้องถิ่น/ลูกจ้างในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยและน้ำเสีย

หัวข้อที่ควรเพิ่มเติมได้แก่

สาเหตุของปัญหามูลฝอยและน้ำเสียในพื้นที่รับผิดชอบของท่านคืออะไร ได้แก้ปัญหาไปอย่างไร ได้ผลมากน้อยเพียงใด

-หัวข้อในการสนทนากลุ่ม

1. ในชุมชนของท่านมีปัญหามูลฝอยและน้ำเสียบ้างหรือไม่
2. สาเหตุที่มีหรือไม่มีปัญหามูลฝอยและน้ำเสียคืออะไร
3. อบต. เข้ามาแก้ไขปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย ได้หรือไม่ และดำเนินการในวิธีใดบ้าง ทั้งในด้านการเก็บขน การกำจัดและบำบัด มูลฝอยและน้ำเสีย เช่น
 - การจัดทำแผนพัฒนาตำบลด้านการจัดการมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การตั้งเตือนผู้กระทำผิดกฎหมายทางด้านมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การชี้แนะให้เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำผิดกฎหมายทางด้านมูลฝอยและน้ำเสีย
 - การพิจารณาการทำการกิจกรรมการจัดการมูลฝอยและน้ำเสียภายในชุมชน เช่น การขุดลอก คูคลอง การเก็บมูลฝอยในที่สาธารณะ เป็นต้น
 - การพิจารณาการทำการกิจกรรมนอกพื้นที่รับผิดชอบกับองค์กรอื่น ๆ ในเรื่องการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย เช่นร่วมมือกับเทศบาลในการบำบัดน้ำเสีย
 - การประชาสัมพันธ์โดยใช้ใบปลิวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย
 - การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย
 - การประชาสัมพันธ์ทางแผ่นป้ายเพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหามูลฝอยและน้ำเสีย
4. ปัญหาและอุปสรรคของ อบต. ในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในชุมชนของท่านเป็นอย่างไรบ้าง เช่น
 - ขาดแคลนงบประมาณ
 - อบต. ให้ความสำคัญกับปัญหาด้านอื่น ๆ มากกว่า เช่น โครงสร้างพื้นฐาน
 - ขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ
 - ขาดการประสานงานจากหน่วยงานอื่น ๆ
 - เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนในชุมชนกับพนักงานส่วนตำบล

5. ข้อเสนอแนะสำหรับ อบต. ในการดำเนินงานจัดการมูลฝอยและน้ำเสียในชุมชนของท่าน มีอะไรบ้าง เช่น

- สมาชิก อบต. ควรสำรวจสภาพปัญหาในพื้นที่ให้มากขึ้น
- ควรเพิ่มปริมาณรายได้ของอบต. ให้มากกว่านี้
- ควรเพิ่มอัตราจ้างพนักงานในท้องถิ่น/ลูกจ้างในการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยและน้ำเสีย

ภาคผนวก จ.

ประวัติผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ ผศ. อุษณีย์ อุยะเสถียร
ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
หน่วยงาน คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
วุฒิการศึกษา วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (วิศวกรรมสุขาภิบาล)
 Dip. (with Distinction) in Environmental Science and Technology.
ประสบการณ์ อาจารย์/ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ชื่อ ผศ. ดร. ธวัชชัย บุญโชติ
ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
หน่วยงาน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
วุฒิการศึกษา Ph.D. (Geography)
ประสบการณ์ อาจารย์/ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ชื่อ-สกุล รศ. ดร. กมลทิพย์ คดีการ
ตำแหน่งทางวิชาการ รองศาสตราจารย์
หน่วยงาน คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
วุฒิการศึกษา พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต
ประสบการณ์ อาจารย์/ผู้ช่วยศาสตราจารย์/รองศาสตราจารย์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2523 - ปัจจุบัน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ

นางสาววรรณฯ ยังเจริญ

วัน เดือน ปีเกิด

27 มกราคม พ.ศ. 2517

สถานที่เกิด

จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , พ.ศ. 2535 - 2539

ครุศาสตรบัณฑิต (มัธยมศึกษา) เกียรตินิยมอันดับ 2

มหาวิทยาลัยมหิดล, พ.ศ. 2539 - 2541

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

(เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

วิทยากรฝึกอบรมโครงการลดและแยกประเภทมูลฝอย

อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานเขตทุ่งครุ